N.a.64.

N.a.64 ~~R-e~~ 78

N.a.30.

RITVVM
ARCHIEPISCOPALIS
ET METROPOLITANAE
ECCLESIAE NEAPOLITANAE
INTERPRETATIO,
SEV
COMMENTVM,

Cum Repertorio in ſe continente communem
praxim Cauſarum in utroq; Foro,
Canonico, &
Ciuili,

Magnifici ac Reuerendi Domini Alberici Oliua,
Neapolitani Sacerdotis, & inter Decre
torum Doctores acu
tiſſimi,

Nunc primum editum, & impreſſum
vnà cum Conſtitutionibus Sino
dalibus eiuſdem Curiæ
Metropolita
næ.

ALESANDRINA

Venetiis. M . D . XLII.

N. a. 30.

REPERTORIVM SEV TABVLA OMNIVM CONTENTORVM IN INTERpretatione ſeu Commento Rituum Archiepiſcopalis & Metropolitanæ Eccleſiæ Neapolitanæ,in ſe continens communem praxim cauſarum in vtroq; Foro, Canonico & Ciuili, Magnifici ac R.Domini Alberici Oliua Neapolitani Sacerdotis, & inter Decretorum Docto. acutiſſimi.

A

ABSOLVTIONEM ſi iurauit nõ petere a iuramẽto, & plene pro materia abſolutionis a iuramento, in Ritu.12.in glo.in ver.a iuramento. nume.6.cum præcedentibus & ſequentibus,fol.22.

Pro abſolutione ſeu habilitatione obtinenda a Sede Apoſtolica, vide notabilem practicam ibidem nume.10.vbi etiam nume.11.habebis practicam Curię Archiepiſcopalis Neapolitanæ,ibidem.

Abſolutus cum reincidentia ab excommunicatione ab habente poteſtatem legis condendæ,vel a ſtatuto,reincidit in eandem excommunicationem abſq; alia monitione,ſecus ſi ab homine inferiore,in Ritu.18.in glo.in ver.reincidit.fol.30.numero.11.

Acta litis & acta cauſæ quæ ſint,in Ritu.2.in glo.in verſicu.non circun ducit.numero.10.per errorem non impreſs.folio.7.facie.2.linea.12.

Accuſatio quid ſit,in Ritu.6.in glo.in ver.denuncians.nume.2.fol.15.

Accuſans primo iurare debet ꝙ accuſat non aĩo calũniandi.nu.3.fo.e.

De iure canonico accuſans debet ſe inſcribere, ibidem nu.4.eod.fol.

Et ſi non legitimus accuſator,parte non opponente, fuerit a iudice admiſſus, acta non erunt nulla,ibidem nume.5. ſecus ſi poſt oppoſitionem,vt ibi numero.6.

Quæ facere oporteat volens accuſare,ibidem numero.7.fol.eo.

Et accuſatus de homicidio vt priuetur beneficio,& conferatur impetrãti,vt ſibi in euentum priuationis conferatur,quid facere debeat vide

in litera, P.in verſi.ſi mandatur conferri,cum ſequen.
Actus factus tempore feriarum tenet,ſed peccant agentes,in Ritu.19.in glo.i.numero.9.fol.31.
Actorum ſcriptores tenētur petitiones in modum poſtæ penes acta ſcribere,non cogere partes ad dandum in ſcriptis,in Ritu.20. in glo. in verſi.libellum.numero.3.folio.32.
Actus qui ſolet fieri immediate poſt litis conteſtationem vbi lis non conteſtatur,in Ritu.28.in glo.in ver.fieret.nume.4.fol.14.& in Ritu.36. 6.parte primę partis,in glo.in ver.ſi apertura.nume.36.fol.34.
Officium magiſtri actorum ab Epiſcopo vendi poteſt in ſua dioceſi,in Ritu.32.in glo.in verſi.ad producendum.nume.17.fol.44.
Acta quæ remittuntur vnà cum clerico a iudice ſæculari ad eccleſiaſticum quid,& quando probent,in Ritu.38.in glo.in verſi.& remittuntur.numero.5.fol.63.
Si non ſubditus prorogauit iuriſdictionem Epī.ab eius ſnīa poſtea non appellabit,in Ritu.5.in glo.in verſi.ad ꝓprium iudicem.nu.13.fol.12.
Alleganti incumbat onus probandi,in Ritu.36.in.3.parte primę partis,in glo.in verſi.allegaret.nume.6.fol.52.
Antiquitas in inſtrumentis tranſumptis quid operetur, in Ritu.36. in 6.parte,in glo.in verſi.compulſoria.nume.34.fol.53.
Appellationis deſertione ab interlocutoria,non obſtante,reuidetur cauſa ex eis de actis,in prohe.nume.3.
Appellari non poteſt a denegata iuſtitia,in Ritu.10.in glo.vel denegata,nume.4.fol.20.
Et ſi ter iudex monitus vt iudicet,& non iudicabit,ab iſto grauamine poterit appellari,ibidem nume.6.fol.21.
Et quid de iure ciuili,& quid de iure canonico reſpectu deuolutionis ad ſuperiorem,vide in Ritu.10.nume.7.fol.21.
Appellatur a præcepto,cauſa expreſſa,ſi non vult parere,in.2.parte.22. Ritu.in glo.in ver.præcipit.nume.19.fol.36.
Appellatio de iure canonico ſuſpendit,de iure ciuili extinguit iudicatū, in.2.parte præalleg.in glo.in ver.ꝙ obſeruent.nume.21.fol.36.
Tria quæ debet probare appellans,in Ritu.35.in glo. in verſi.copiam. numero.2.fol.50.
Practica ſeruanda in ſtatuendis terminis appellanti,in Ritu.35.in glo. in verſi.copiam.nume.3.ibidem.
Si pendente termino ad recipiendum apoſtolos appellans impetrauerit commiſſionem appellationis,nihil fecit,in Ritu.35. in glo.in verſi. copiam.nume.4.fol.51.
De appellatione, qualiter fienda ſit fides, in Ritu.35.in glo. in verſi.co-

plam.in fi.numero.6.fol.51.

Apoſtoli qui dicantur,in Ritu.35.in glo.in verſic. pro apoſtolis.nume. 7.fol.51.& ibi quotuplices ſint,nume.8.fo.eod.& quid continere debeant,ibidem nume.9.& vnde dicantur,nume.10. & de eoꝝ formis, nume.11.& ꝙ dentur expenſis appellantis,nume.12.fol.eodem.& ꝙ etiam acta dentur pro apoſtolis,ibidem,nume.13.

In appellatione ab interlocutoria ſufficit cauſam legitimam in ea fuiſſe expreſſam,in Ritu.36.in glo.in ver.appellationis.nume.1.fol.52.

Appellatio erit deſerta ſi infra fatalia non fuerit cauſa finita,etiam ſi fuerit in cauſa concluſum, in Ritu.36.in.3.parte primæ partis, in glo.in verſi.vel appellatione.numero.13.folio.53.

In cauſa appellationis quãdo eſt neceſſaria litis conteſtatio,in Ritu.36. in.4 parte primæ partis,in glo.in verſi.non reqritur.num.20.fo.53.

Ab apertura incipit proceſſus in cauſa appellationis in regno, in Ritu 36.in.5.parte primę partis,in glo.in ver.lis conteſtatur.nu.23.fol.55. q̃uis per errorem in impreſſione ſit fol.52.patet per præcedẽ.& ſeq.

In appellationis cauſa quomodo cognoſcatur impertinentia, in Ritu 36.in.6.parte,in glo.in verſi.terminus.nume.41.fol.57.& ibi quando aliquid pertinenter deductum dicatur,nume.42.

Appellatio ab interloquutoria in quibus caſibus poſſit iuſtificari ex aliis cauſis q̃ ex expreſſis,in Ritu.36.in.2.parte prin.in glo.in verſi.non datur.nume.47.fol.58.

Arbitrium iudicis ſuccedit quando in iure aliqd deciſum non repitur,& qualiter tunc debeat regulari,in Ritu.18.in glo.arbitrio.nu.15.fo.30.

Articulus qui non debebat admitti ſi fuerit admiſſus,parte non contra dicente,remanebit,in Ritu.28.in glo.in ver.pars altera.nu.6.fo.41.

Materia articulorum,in Ritu.29.in glo. 1.nume.1.fol.43.

Articuloꝝ copia danda ſi petať pro ꝯficiendis interrogatoriis,ibi. nu.2.

Et tutius eſſet articulos in primis & ante omnia diſcuti q̃ ſuper illis permittere vt teſtes deponant, ibidem nume.5. etiam cum illa clauſula, ſaluo iure impertinentium &c.

Articuli anteq̃ fiet cõmiſſio pro recipiẽdis teſtibus,interloquutoria examinantur,& reſecantur,in Ritu.29.in glo.in verſi.& fiet.nu. 24.fol. 44.per errorem tñ impreſſ.41.& oſtendetur per anteced.& ſeq.

Articulorum copia alteri parti illam petenti tradita anteq̃ ſuas exceptiones præſentet,operatur, ꝙ qui articuloꝝ copiam habuit non poteſt amplius in cauſa ponere,in.2.parte princi.in.29.Ritu,in glo. in verſi.habita copia nume.34.fol.45.

Caſus.xxxvii.regulſiue in quibus non poteſt appellari : & cauſæ.xxvii. quæ dicentur rationabiles in appellatione,in Ritu.36.in.3.parte pri

mæ partis,in glo.in verſi.allegaret,nume.7.fol.52.
Articulus quando dicatur omninò nouus,in Ritu.36.in.6.parte primæ partis,in glo.in verſi.terminus.nume.45.fol.57.
Attentata poſt concluſum in cauſa non reuocabuntur per viam attentatorum,in Ritu.32.in glo. in verſic.concludendum.nume.6.fol.47.& in Ritu.36.in.6.parte primæ partis,in glo.in verſi.reuocatione.numero.38.&.40.fol.57.
Per viam attentatorum non reuocabuntur ea quæ fient poſt dies a die prolationis ſententiæ, quando appellatur, à die ſcientiæ prolationis ſententiæ,in Ritu.34.in glo.in verſi.perſonaliter.nume.2.fol.49.
Attentata qualiter debeant reuocari, in Ritu.36.in.6.parte,.in glo.in verſi.reuocatione.nume.37.fol.56.tamen in impreſs.eſt.54.vide & an pinguius ſit prouiſum per remedium attentatorum q̃ per remedium.c.reintegranda,ibidem nume.39.fol.57.
Quot aurei faciant libram,in Ritu.25.in glo.2.nume.2.fol.39.
Aureus de auro qualiter intelligatur,ibidem nume.5.fol.40.
Septuaginta ducati auri de auro eſt legitima ſumma in donatione,ibidem numero.6.
Quot aurei faciant libram vnam argenti,ibidem nume.7.
Auctoritas iudicis multum valet in his quæ concernunt telam iudiciariam,in Ritu,31.in glo.1.nume.1.fol.46.q̃uis in impreſſ.ſit.44.

B

Barones in regno poſſunt committere cauſas ſummarie, in Ritu.23.in prima glo.nume.2.fol.38.
Vere bigamus quis ſit,in Ritu.37.in.2.parte prin.in glo.in verſic.bigamiæ.nume.8.fol.62.& ibi nume.9.ponuntur rationes quare non poſſunt ad ordines promoueri.& nume 10.ꝙ neceſſe eſt ad hoc vt vere dicatur bigamus ꝙ cum duabus vxoribus ſucceſſiue matrimonium conſumauerit.& nume.11.quis dicatur interpretatiue bigamus.&ꝙ ſi contraxi cum ea quam virginem credebam,& illam corruptam cognoui, ero interpretatiue bigamus.fol.62.
Breues cauſæ quæ dicantur,in Ritu.25.in glo.1.nume.1.fol.39.

C

Practica qualiter debeat carceratus detineri,in.6.Ritu,in glo.1.fol.16.nume.11.& ibidem nu.8.omnino debeat relaxari fideiuſſoribus.fol.15.
Canon quid ſit,in Ritu.8.in glo.in verſi.canones.nume.1.fol.19.

Cauſæ plurimę ſpectantes ad curiam eccleſiaſticam, in Ritu.14. in glo. in verſi. de cauſa. nume.7. fol.14.
Cautio iuratoria pręſtabitur ſi iurabitur fideiuſſorem non reperiri, in Ritu.15. in glo. in verſic. exemptum. nume.3. fol.15. qua præſtita, non retardabitur ex equo ſententiæ iuxta terminos auct. quæ ſupp. vt ibi.
Cautionis noīe regulariter venit ſimplex promiſſio, ibidem nu.4. fo.24.
Si timeo poſſe offendi iudicis officio poſſum petere vt compellat titium ad idonee cauendum, cauſa tamen cognita & ad tempus iudex illum compellet, ibidem nume.5.
Si petis a me vt caueam, debes & tu cauere, ibidem nume.6.
Et in dilatione, miſerationis gratia conceſſa, idonee cauebit, & non per iuramentum, ibidem nume.7.
Cautio, iudicatum ſolui, quando præſtanda ſit, in Ritu.15. in glo. in verſi. iudicato ſoluendo. nume.9. fol.25.
Cardinalis dicto ꝙ credatur, etiam in alterius præiudicium, non eſt de iure communi, ſed vſurpatum eſt ex ſtilo romanæ curiæ, in.4. parte.2. partis prin. in Ritu.22. in glo. in verſi. nec commiſſarii. nu.29. fol.38.
Cauſæ breues quæ dicantur, in Ritu.25. in glo.1. nume.1. fol.39.
Pars quæ paſſa fuit in cauſa concludi, non poterit petere teſtem repeti, qui plene non depoſuerit, in Ritu.28. in glo. in verſi. pars altera. numero.7. folio.42.
In cauſa criminali criminaliter intentata non fiet commiſſio regulariter pro examinandis teſtibus, in Ritu.29. in glo. in verſicu. & fiet. numero.22. folio.44. in impreſs. tamen.45. vide præcedentem.
In cauſa reſtitutionis in integrum teſtes ſuper eiſdem articulis de nouo poterunt produci, in Ritu.36. in.6. parte primę partis, in glo. in verſi. terminus. nume.43. fol.57. ſecus de iure canonico, quia ſine cauſæ cognitione non datur reſtitutio, & conceſſa, ſuper eiſdem non deponent teſtes, didicitis teſtificatis, ibidem nume.44.
Cauſa ſemel ad curiam romanam deuoluta nunquam inde exit abſque ſententia, in Ritu.36. in.2. parte prin. in glo. in verſi. vt ibi. nume.49. fol.58. per errorem tamen.48. vide as præced. & ſeq.
Cauſa ciuilis, criminalis, & mixta quæ dicantur, in Ritu.37. in.2. parte, in glo. in verſi. in ciuilibus. nume.6. fol.62.
In cauſa criminali ſi clericus vt teſtis deponat, an probet, in Ritu.37. in ſecunda parte principali. in gloſ. in verſicul. incaleſcent crimina. numero.15. folio.63.
Ratione miſtici corporis membrum gaudet priuilegio capitis, in Ritu 38. in glo.1. numero.1. fol.63.
Clerici vnde dicti ſint, & ꝙ ordo pſalmiſtatus dicatur prima tonſura,

per quam acquiritur immunitas eccleſiaſtica, in Ritu.5.in glo.in verſi.ſi clericus.nume.1.fol.10.

Clerici an veniant appellatione prouincialium, & ſacerdotes appellatione vniuerſitatis, ibidem nume.2.

An iudex ſæcularis poſſit condemnare in expenſis clericum, in Ritu.5. in glo.in verſi.& comparens.nume.11.fol.11.

Clericus emptor rei immobilis non compelletur vendere rem emptam vicino iure congrui, ſeu prothomiſeos, nec virtute conſuetudinis neapolitanę, nec virtute.l.ſancimus.in Ritu.22.in glo.in verſic.excepto iure.nume.9.fol.35.& in fi.nume.16.fol.36.

Clericus vtetur inſtrumento guarentigiato contra laicum in foro ſæculari, ſed laicus non contra clericum in foro eccleſiaſtico, ibidem numero.10.folio.35.

Conſtitutio laicorum, etiam ſi ſit fauorabilis, non extenditur ad clericos: niſi ſit a Papa approbata, ibidem nume.9.fol.eodem.

Tunc contra clericum laicus vtetur ſtatuto a laicis promulgato quando ad inſtantiam clericorum fuit conditum, ibidem.

Clericus coram iudice ſuo, etiam in cauſa congrui, conueniri non debet vbi.ſ.nume.11.fol.eodem.

Clerici primæ tonſurę, & in minoribus ordinibus an poſſint a iudicibus ſæcularibus, etiam in criminalibus, iudicari, & de intellectu nouiſſimæ clemen.in Ritu.37.in glo.in verſi.punitio.nume.3, & per totam glo.fol.60.&.61.

Clericus in foro ſæculari poterit vti ritu & ſtatuto iudicis ſæcularis contra laicum, in Ritu.37.in.2.parte princi. in glo.in verſi.iuxta ritum. numero.12.fol.62.

Citationem habere tres partes, & pro eius materia, in.1.Ritu, in glo.in verſi.in citationibus.nume.4.fol.3.

Et ſi cadit in diem feriatam an teneatur comparere die ſequenti, vbi.ſ. numero.7.folio.4,

Et quid ſit citatio, vbi.ſ.numero.8.fo.eodem.

Et per citationem dicitur iudicium quaſi ceptum, ibidem nume.9,

Decreta citatione quo ad actorem introducta eſt taliter litis pendentia, ꝙ quicquid attentat poſt illam, reuocabitur per viam attentatorum, ibidem numero.12.

Et quæ continere debeat citatio, ibidem nume.11. & formam traditam quando ſit per edictum, ibidem nume.12.

Et ꝙ citatio originalis debeat affigi in valuis eccleſiæ, & ibi ſtare per aliquas horas, ibidem nume.13.

Et quando a iure trina citatio requiritur non ſufficit vnica perempto-

ria,ibidem nume.14.fol.5.

Quid importet citatio ad dicendum poſt concluſum in cauſa, iuxta ſti-
ſum regii concilii,ibidem nume.15.

Citatus domi excommunicari non poteſt ſi non venit,in glo. verſic.die
iuridica.in.1.Ritu,nume.2.fol.5.

Et contra perſonaliter citatum ſine peremptorio non poteſt procedi ad
excommunicationem,vbi.ſ.nume.3.

Nec ſufficit citationem eſſe exequutam in apotheca, quando ſufficeret
exequutam eſſe domi,ibidem nume.4.

Nunquam ſufficit citatio facta domi, niſi quando in iure hoc eſt expreſ
ſum,ibidem numero.5.

Si citatus qs ad locum non tutum,non tenetur comparere,ibidem.nu.6.

Citatio ad totam cauſam quæ dicat,in Ritu.2.in glo.ad totam cauſam.
nume.2.fol.6.& de forma citationis ad totam cauſam.ibidem nu.3.

Et practicam citationis curiæ romanę vt prius perſonaliter,demum per
edictum,vbi.ſ.nume.4.

Duo debent concurrere vt citatio circũducatur,in Ritu.2.in glo.in verſ
ſi.non circunducitur.nume.6.fol.eodem.

Et an teneatur illa die decima comparere, citatus, vel die ſequenti,vel
præcedenti,ibidem nume.7.fol.7.

Obſeruãtia magnæ curiæ vicariæ ne citatio circunducať, ibidem nu.8.

Et practicam iſtius generalis citationis exequutæ ſatis clara, ibidem nu-
me.9.vide,vbi optima cautela, & magna differentia quando petitur
abſolui a citatione ſeu a termino,& quando ab inſtantia iudicii.

Citatio ad ſententiam debet continere in ſe certam diem,& horam:& ta
li die,& hora,debet actus fieri,alias non tenet, ibidem nume.11.per er
rorem non impreſſ.ſed vide fol.7.facie.2.linea.26.

Omnis citatus audiendus eſt tanq̃ legitimus contradictor,in Ritu.5.in
glo.ſi ſua.nume.4.fol.12.

Et ſi citatur cum clauſula,ſi ſua putauerit intereſſe,an & quando debeat
ſummarie de intereſſe conſtare,in.5.Ritu,in glo.in verſi.ſi ſua putaue
rit.nume.5.cum ſeq.fol.13.

Et cum clauſula,ſi ſua putauerit intereſſe,citatus,comparens,non arcta-
tur ad comparendum:& non comparens,non erit contumax, & ibi
vide cautelam vt ſit arctatus,ibidem nume.6.

Et an dicatur taliter citatus reus voluntarius vel neceſſarius,ibid.nu.8.

Et citati per edictum comparentes,ſunt voluntarii,ibidem nume.9.

Citatio,trina ſeu vnica & pemptoria præcedere debet interpoſitionem
primi decreti, in Ritu.15.in glo.aut excõmunicatione.nu.6.fol.26.

Et formam citationis remiſſiue vide in Ritu.17.in glo. in verſi.per nun

ctum.nume.3.fol.27.
Citatio tempore feriarum ob neceſſitatem hominum poteſt decerni: & decreta,exequi,in Ritu.19.in glo.in verſi.poſt ferias. nume.2.fol.31. vbi etiam de practica nuncii & portitoris remiſſoriæ in vrbe decretæ tempore feriarum.
Quando ciuis neapolitanus litigat cum non ciue neapolitano reluctante,non fit commiſſio ad partes, ſed deſtinatur commiſſarius, in Ritu 29 in glo.in verſi.& fiet.nume.28.fol.44.tñ in impreſs.eſt.45.
Conſtitutio epiſcopi ſeruabitur,quando diuerſæ ſunt opiniones inter doctores,alteram illarum approbans,in prohe.ante fi.fol.2.nume.10.
Et quid ſit contemptus,& quando dicatur ex contemptu quid fieri,in Ritu.3.numero.13.fol.8.
Si communicauero excommunicato,per vim,an ſim excommunicatus, ibidem nume.14.fol.9.
Contumax in non comparendo pro re leui, tanto magis debet excommunicari,vbi.s.nume.20.fol.10.
Vera contumacia dicitur in non comparendo:ficta,in non parendo,ibidem numero,21.
Comparens pro ſuo intereſſe debet de ſuo intereſſe ſummarie docere vt admittatur,in.5.Ritu,in glo.ſi ſua putauerit.nume.3.fol.12.
Contumax vere quis dicatur,in Ritu.16.in glo.in verſic.contumax. numero.1.folio.25.
Differentiam inter contumacem in non veniendo, & contumacem in non agendo,vide ibidem nume.2.fol.16.
Quis dicatur expreſſus contumax,ibidem nume.3.
Contra contumacem de iure canonico ſufficit miſſio ex primo decreto, & aliter non mulctatur,in Ritu.16.in gloſ.in verſi.nec fiet. nume.7. fol.26.& ibi vide.
Quatuor remedia prodita contra contumacem,nume.8.eadem facie,linea penultima,ex defectu non impreſſo,eodem fol.
Propter nimiam contumaciam iudex ex primo decreto poterit dare veram poteſtatem, & ꝙ fructus non computentur in ſortem donec ſibi fuerit ſatisfactum,& hoc in decreto exprimere debet,ibidem numero 9.folio.27.
Contumacia quid ſit,in Ritu.18.in glo.in verſi.contumaciam. nume.1. fol.28.& ibi ꝙ ſit immediata cauſa excommunicationis ab homine,& tanto maior quanto ex minori reſurgit,& dempta contumacia & delicto non erit reperire excommunicationem,vt ibi.
Contumacia pro qua profertur excommunicatio eſt triplex, ibidem numero.2.fol.26.

Quis dicatur ex contemptu peccare, in Ritu. 18. in verſi. excommunica tur, nume. 4. fol. 28.

Qualiter purgatur contumacia, ibidem, in verſicu. purgare poteſt. numero. 7, folio, 29.

Contumax, purgata contumacia, non poterit opponere declinatoriam fori, & petere ſe remitti, ibidem in glo. in verſicu. reficere. numero. 9. folio eodem.

Contumax non ſufficit ꝙ ſoluat expenſas, ſed tenetur partem aliam re quiri facere ad primam curiam, in eodem Ritu, in glo. in verſic. & re quiri. nume. 10. folio eodem.

Si reus contumax velit purgare moram ſeu contumaciam, ſolutis ex penſis, & fideiuſsore oblato de iudicio ſiſti, actore inuito, cuius ius de terius efficeretur, purgare non poterit: & an hoc ſit verum vide in eo dem Ritu, in glo. quia præiudicaretur. nume. 13. fol, 30.

Modus purgandi contumaciam in iure non reperitur, & tunc ſuccedit iudicis arbitrium, ibidem, in glo. in verſi. arbitrio. nume. 15.

Copia libelli ſi petatur offerenda eſt, in Ritu. 20. in glo, ſuis expenſis. nu mero. 5. folio. 32.

Conſuetudo loci ſeruanda vt copia libelli, ſi petatur, offerri debeat ſum ptibus offerentis, in eodem Ritu, in glo. eadem, nume. 8.

Concilium prouinciale quid ſit, in Ritu. 21. in glo. in verſi. conſtitutioni bus, numero. 2. fol. 33.

Conſtitutio ſinodalis quid ſit, ibidem numero. 3. & ibi qualiter fieri de beat nume. 4. fol. eodem.

Conſtitutio quando detur loco libelli, in eodem Ritu, in glo. in verſicu. nec petitio. nume. 5. fol. 33.

Commiſſio de inſpiciendo & referendo facit ordinarium effici delega tum, in Ritu 22. in glo. in verſi. de inſpiciendo. nume. 2. fol. 34. & non poterit condemnare virtute talis commiſſionis, ut ibi.

Conſuetudines neapolitanæ an ſint approbatæ ab Archiepiſcopo nea politano. in eodem Ritu. 22. in glo. in uerſic. conſuetudinum. in prin ci. fol. eodem, & nume. 7.

Conſultor qualiter eligatur, & ibi practica in ſecunda parte ſecundæ partis principalis, in eodem Ritu, in gloſ. in uerſicu. de partium uo luntate. nume. 23. fol. 37.

Et in contumacia partium, uel diſcordia earum Vicarius eliget, ibidem in glo. eligentur. nume. 24. fol. eodem.

Conformes ſententiæ quæ ſint, in quarta parte ſecundæ partis prin. eo dem Ritu, in glo. in uerſi. conformes. fol. 38.

In commiſſionibus pro examinandis teſtibus attenditur conſuetudo

Iocũ in quo de cauſa cognoſcitur, in Ritu.29.in glo.in verſi.& fiet. nume.26.fol.44.tñ in impreſs.eſt.42.aduerte ad præceden.& ſeq.
Copia repertoꝝ cum nominibus & cognominibus tradenda eſt, in Ritu 29.in glo.in verſi.repulſæ.nume.32.fol.45.
Forma cõmiſſionis receptionis teſtium, in Ritu.30.in glo.i.nume.1.fol. 46.in impreſs.tamen eſt.44 ideo aduerte ad præced.& ſeq.fol.
Poſt concluſum in cauſa dicitur de cauſa liquere, in Ritu.32.in glo. in verſi.concludendum nume.4.fol.47.
Compromiſſum in cauſa poſt cõcluſionem in cauſa virtute regiæ pragmaticæ, non fiet, ibidem nume.5.fol.eodem.
Poſt concluſum in cauſa non reuocantur attentata, nec dabit terminus ad producendum iuris allegationes, licet ore poſſit adduci, & quando dicatur in cauſa concluſum, ibidem nume.6.7.et.8.
Quibus modis in cauſa concluditur, & ſi poſt concluſum aliquam facti probationem poſſim adducere, & an concluſio ſit de ſubſtantia, & qd dicatur eſse de ſubſtantia, ibidem nume.9.10.&.11.
Si in impetratione reſcripti fiat mentio de concluſione, niſi illi derogetur in ſpecie non tenet commiſſio, in Ritu.32.in glo.in verſi.concludendum.ibidem, nume.12.
Et quando concluſio reuocata intelligatur, ibidem nume.13.
Et qualiter intelligatur ꝙ concluſio facta ſit in forma, ibidem nume.14.
Et ꝙ ſcripturæ priuatæ, etiam de equitate, poſt concluſum non admittãtur: & ꝙ iſtud nomen, concluſio, de iure ciuili non reperiatur, ibidem numero.15.fol.eodem.
Aliud contractus, aliud inſtrumentum, in Ritu.33.in glo.in verſic.non autem.nume.4.fol.49.
Contractus ſubſtantia qualiter cognoſcatur, ibidem nume.5.
Contumax verus an a die ſententiæ, vel a die ſcientiæ infra decem dies valeat appellare, in Ritu.34.in glo. in verſicu.perſonaliter. numero.1.folio.49.
An plus operetur conſenſus tacitus q̃ expreſsus, in Ritu.36.in.5.parte primæ partis.in glo.in verſic.iuratur.nume.25.fol.55.in impreſs.tamen per errorem fol.52.ad quod aduerte.
Forma exequendi literas compulſoriales ab vrbe decretas, in Ritu.36.in.5.parte primæ partis, in glo.in verſi.compulſoria.nume.29.& ibi quid ſit litera compulſorialis, nume.28.fol.55.quamuis per errorem ſit, vt.5.& qñ obtineri debeat, ibidem nu.30.fol.56.& eſt impreſs.54.
Confeſſio clerici coram iudice ſæculari quando aliquid probet, in Ritu 38.in verſi.& remittuntur.nume.6.fol.63.

Declaratio

D

Declaratio iuris nihil noui tribuit,in.3.Ritu,in glo.i.nume.1.ex defectu nō impreſſo,locum tn̄ vide in facie.i.poſt ver.declarari.linea.8.fol.8.
Iura imponentia pœnam ipſo iure uel ipſo facto, intelliguntur ſequuta declaratione iudicis de delicto,ibidem nume.2.& per Franciſ.iunio. conſi.149.habita diligenti,nume.2.in.2.parte.
Declaratio in excommunicato nihil facit, ſed ut ab aliis euitetur multū operabitur,ibidem numero.4.fol.8.
Ante declarationem excommunicatus non eſt euitandus,ibidem nu.5.
Denunciatio ſeu declaratio excommunicati debet fieri in loco ubi ſunt qui debent excommunicatum euitare,ibidem numero.6.
Ante declarationem pœnæ incurſæ pars debet citari, ibidem nume.7. aliàs ſententia erit nulla,ibidem nume.8.fol.9.
Sed habito delicto pro indubitato, pars declarabitur excommunicata, abſq; citatione,ibidem nume.9.
Et quando Epiſcopus poſſit quem excommunicatum declarare extra ſuam dioceſim,ibidem nume.10.
Et declaratio non tranſit ad ſucceſſorem,ubi.s̄.numero.15.
Quando teſtator dixit,ꝙ vult de quantitate debita a ſe ꝙ ſtetur dicto creditoris,hæres non erit in declaratione citandus, nec creditor tenetur iurare,ibidem numero.16.
Denunciare quid ſit,in Ritu.6.in glo.mag.nume.20.fol.17.
Et plures ſpecies denunciationis,& quomodo cognoſcatur quando tendit ad correctionem,ibidem.nume.21.&.22.
Et ꝙ laicus ad denunciandum admittat̄, etiam p literas, ibidem nu.23.
Denegata iuſtitia quō probabit̄,in Ritu.10.in glo.uel denegata.nu.5.fo. 21. & ibi an pp denegatam iuſtitiam adiri poſſit iudex eccleſiaſticus.
Decreti primi interpoſitionis forma,in Ritu.16.in glo.in verſi.aut excommunicatione,nume.5.fol.26.
Primum decretum præcedere debet trina uel peremptoria monitio ſeu citatio,ibidem numero.6.
Deputatus ad examinandum quando poterit ſubdelegare,in Ritu.29. in glo.& fiet.numero.21 fol.46.
Delegatus & Metropolitanus tutius facient declarando ſe iudices competentes expreſſe,quia multum proderit,in Ritu.36.in ſecunda parte,in glo.in verſi.de ueritate.nume.4.fol.51.
Super deſertione appellationis an iudex a quo,uel ad quem,adiri debeat,in Ritu.36.in.1.parte primæ partis prin.in glo. in verſi.uel appellationem.nume.8.fol.53.& ibi nume.9.ponitur practica,ſi uis adire

Iudicem a quo,& qualiter intelligatur ibi nume.10.&.11.
Super deſertione plata, ſententia erit interlocutoria, in Ritu.36.in glo. in ver.vel appellationem.in.3.parte.i.partis,nume.12.fol.53.
Quantum ſit vtile declarare ſe iudicem competentem expreſſe, vide in Ritu.36.in.5.parte primæ partis,in glo.in verſicu.ad anteriora.numero.22.fol.55.quamuis in impreſſ.per errorem ſit fol.53.videas ergo quàmdiligentius.
Dies iuridica quę ſit,& qualiter obſeruetur in curia archiepiſcopali neapolitana.glo.in verſicu.die iuridica.in primo Ritu,nume.1.fol.3.
Dies qualiter intelligatur in locantibus operibus. & vnde dicatur dies, in Ritu.4.in glo.in verſi.expenſas.nume.16.fol.12.
Dies rogationum qualiter ſint introducti, in Ritu.19.in glo.prima,numero.6.folio.31. & ibi,quando incipiat dies ad effectum incurrendi pœnam.
Die feriata,etiam in honorem Dei,inſinuatio fieri poteſt,ibidem nu.7.
Dilatio ſecunda an ſit danda,ſi in prima nulla vſus fuit,illam petens diligentia,in Ritu.28.in glo.in verſic.ſecundam.nume.8.fol.42.
Et an cauſa cognita ſit concedenda,ibidem in glo.in verſic.tunc.numero.9.folio eodem.
Dictio,vt ſupra,in Ritu.28.in glo.in verſi.ſimiliter.nume.10.fol.42.
Dies præſtiti iuramenti a teſte,& dies depoſitionis edi debet,in Ritu.28. in glo.ad examinari.in ſecunda parte prin.fol.eodem.
Dilatio a iure ſtatuta quando poſſit a iudice arbitrari,in Ritu.33.in glo in verſi.ſecundum.nume.2.fol.48.

E

Excommunicatio a iure inflicta ſtatim affligit,in.3.Ritu, in glo.i.numero.3.folio.8.
Epiſcopus, dum aliquem ad perpetuos carceres condemnat, poteſt in ſententia reſeruare ſibi facultatem illam minuendi,in Ritu.6.in glo. in verſi.pœnam pecuniariam.nume.34.fol.18.
Epiſcopus pro euitanda ſuſpitione cupiditatis pœnam debet deputare ad pium vſum,niſi ipſe notorie indigeat,ibidem nume.35.
Epiſcopus hodie de conſuetudine habet fiſcum,vbi.ſ.nume.36.ibidem.
Et pœnam a ſtatuto impoſitam minuere poterit Epiſcopus,ibidem,numero.37.
Epiſcopus quando coram ſe aperiri facere poteſt teſtamentum clauſum laici,in Ritu.9.in glo.i.nume.3.fol.19.
Exempti quare coguntur ad ſatiſdandum,in.15.Ritu, in glo.in verſicu.

exemptum.nume.2.fol.25.

Exequutio ſententiæ iuxta terminos auct. quæ ſuppoſitio, præſtita iuratoria cautione ab eo qui iurauit, non poſſe fideiuſſorem reperire, non retardabit, ibidem in glo. in verſi. exemptum. nume.3.

Electio in pœnis alternatiuis cuius ſit, in Ritu.16. in glo. in verſic. actor, numero.4. fol.26.

Excommunicatio quid ſit, & quotuplex: & tribus modis debet eſſe, iuſta & iniuſta, etiam timenda, in Ritu.18. in glo. in verſicu. excommunicatur. nume.3. fol.28.

Excommunicatus eſt ſeruus Diaboli, vbi.ſ. nume.5. fol.29.

Valet ſtatutum, ꝙ excommunicatus quolibet menſe ſoluat decem libras ibidem numero.6. ſi perſeuerat in excommunicatione.

Excommunicatio intra ferias facta an teneat, in Ritu.19. in glo.i. numero.8. folio.31.

Exceptio firmat regulam, in Ritu.22. in glo. in verſi. conſuetudinum. numero.6. folio.34.

Etiam, dictio, quando implicat, & quando ampliat, in.3. parte ſecundæ partis principalis, in.22. Ritu, in glo. in verſic. receptis etiam. numero.26. folio.31.

Pro exequutione omnium contentorum in teſtamento, ꝙ poſſit adiri curia eccleſiaſtica, in Ritu.24. in glo. in verſi. legatis. nume.3. fol.39.

Exceptiones dilatoriæ & peremptoriæ quotuplices, in Ritu.26. in glo. in verſicu. dilatorias. nume.1. fol.40. & ibi quando proponi debent.

Parte non excipiente tenebit proceſſus ab vtroq; iudice factus, quando non ſe habent vt ſuperior & inferior, in.28. Ritu, in glo. in verſi. pars altera. nume.5. fol.41.

Exequutio ſententiæ fiet a iudice ordinario, prolata ſententia a delegato, in Ritu.36. in tertia parte primæ partis. in gloſ. in verſicu. vel appellationem. nume.16. fol.54.

Exequutiones ad merita reſeruare quomodo intelligatur, in Ritu.36. in tertia parte primæ partis, in glo. in verſi. de his. nume.19. fol. eodem.

Epiſcopus qualiter debeat iurare, in Ritu.36. in quinta parte primę partis, in glo. in verſi. iuratur. nume.26. fol.55. quod per errorem in impreſſione eſt.53. & patet per præced.

Exequutio contra clericum fiet per curiam eccleſiaſticam, quando in caſu a iure permiſſo fuerit clericus a iudice ſæculari condemnatus, in Ritu.37. in glo. in Verſi. in ciuilibus. nume.7. in ſecunda parte. fol.62.

Eccleſiaſticorum prædiorum conductores poſſunt conueniri coram iudice eccleſiaſtico, in Ritu.38. in glo. prima. nume.2. fol.63.

Epiſcopus an poſſit adiri pro aperiendo teſtamento clauſo, in Ritu.39.

& ultimo, in glo. I. numero. i. fol. 64.
Expenſæ ratione contumaciæ integraliter ſoluendæ ſunt, & ſi unus denarius deficit, nihil facit contumax, in. 2. Ritu, in glo. in uerſi. niſi de benignitate. numero. 12. fol. 7.
Et qui non tenentur excommunicatum euitare, & qualiter, in. 3. Ritu, numero. 11. fol. 9.
Et ſi per uim excommunicato communicauero, an ſim excommunicatus, ibidem numero. 14.
Et ſi iudex ommiſit partem condemnatam in expenſis condẽnare, quando hoc fuit petitum, fecit litem ſuam, in Ritu. 4. in glo. i. nu. i. fol. 10.
Et ſi expenſæ non fuerint petitæ, poterit tamen iudex partem condemnatam in expenſis condemnare, ibidem nume. 3.
Iudex non poteſt in ſententia ſibi reſeruare condemnationem expenſarum, ibidem numero. 4.
Et practicam in taxatione expenſarum per extenſum, in Ritu. 4. in glo. in uerſi. taxari, in prin. fol. 10.
Iudex in expenſis ratione contumaciæ debitis, in illis taxandis non poterit contumaci parcere, fol. 11. nume. 7.
Nec poterit iudex expenſas taxare quando pars uult illas probare, ibidem numero. 8. fol. 11.
Expenſæ poſtquam fuerunt taxatæ debent realiter ſolui: nec ſufficiet depoſitum pro illis facere, ibidem nume. 9. fol. 11.
Et pro plena informatione expenſarum, uide in eodem Ritu, in glo, in uerſi. expenſas, in prin. fol. 11.
Expenſæ funeris & infirmitatis equiparantur, ibidem nume. 10.
Qui petit aliqd fieri, ſoluet expẽſas, & de pluribus exẽplis, ibidem nu. 11.
Et ꝙ promotor, ſi inquiſitus fuerit abſolutus, ſoluat expenſas, & debet in illis condemnari, ibidem nume. 13.
An refici debeant expenſæ factæ in reaſſumendis inſtrumentis, in glo. in uerſi. expenſas. in Ritu. 4. nume. 14. fol. 11.
Et ſi mittetur ad abſentem ut reſpondeat libello, uel ꝙ deponat ut principalis, fit ſumptibus abſentis, ibidem numero. 15.
Expenſæ neceſſariæ, uolũtariæ, & utiles quæ dicant, ibidem nu. 18. fo. 12.
Et per expenſas promiſi ſtare iuramento creditoris ante declarationem faciendam a creditore, an poſſim reuocare, ibidem nume. 19.
Et quot eſſe debeant expenſæ pro aduocato & procuratore in urbe, ibidem numero. 20.
Expenſæ litis uſq; ad quadrantem refici debent ſtatim, quia proderunt his quibus in medio litis deficit pecũnia, in Ritu. 18. in glo. in uerſi. reficere, numero. 8. fol. 29.

Expenſis petentis ſeu appellantis dantur apoſtoli,in Ritu.35.in glo.in verſi.pro apoſtolis.nume.12.fol.51.

F

Familia Epiſcopi poteſt arma portare,in Ritu.38.in glo.i.nu.3.fol.63.
Ferramentorum refectio fiet expenſis fabri,in Ritu.4.in glo.in verſi.expenſas.nume.17.fol.12.
Feria qd ſit,& vnde dicat',in Ritu.19.in gl.in ver,poſt ferias.nu.1.fo.31.
Tpe feriaꝝ ob neceſſitatem hoīum pōt decerni citatio:& decreta,exeq, ibidem nu.2,ubi de practica remiſſoriæ decretæ in vrbe tpe feriaꝝ.
Feriaꝝ,uindemiaꝝ,& meſſiū tp̄s obſeruat' ſm loci ꝯſuetudinem,ibi.nu.3
Feriis repentinis renunciari non poteſt,quia equiparantur feriis in honorem Dei introductis,ibidem nume.5.
Feriis non obſtantibus habilitatio a iuramento doloſe præſtito fieri poterit,ibidem numero.7.
Infra ferias facta excommunicatio an ſit ualida,ibidem nume.8.
Feriarum derogatio reſtringitur ad proximas,ibidem nume.9. Et tempore feriarum actus factus tenet,ſed peccant facientes,ibidem.
Et ſi curia principalem cepit,carcerauit,& aufugit, an fideiuſſor ſit liberatus,in Ritu.6.in prima glo.nume.10.fol.15.
Fideiuſſor idoneus qs dicat',in Ritu.15.in gl.in ver.exēptum.nu.8.fo.25.
Fides alicuius quando a partibus approbatur,eius dictum iuramentum non exigit,in.4.parte.2.partis prin.in Ritu.22.in glo.in verſicu.nec commiſſarii iurant.nume.29.fol.38.
Forma quando ſit tradita in præparatoriis, vel deciſoriis iudicioꝝ, eodem Ritu,in glo.in verſi.excepto iure,nūme.13.fol.35.
Fructus,deductis expenſis,qualiter intelligatur,in Ritu.4.in glo.in verſi.expenſas.nume.17.fol.12.

G

Gregorius Papa ſe excuſauit,ꝙ non uenit ad ꝯcilium Piſanum, qa timebat grauitatem cæli Piſani,in.1.Rit.in gl.in ver.die iuridica.nu.8.fo.5.

H

Habilitatio a iuramento doloſe præſtito,feriis non obſtantibus,fieri poteſt,in Ritu.19.in glo.i.nume.7.fol.31.
Hæres infra annum non adimplens voluntatem defuncti,priuatur hæ-

reditate.in Ritu.24.in glo.in verſi.legatis.numero.2.fol.39.a conſtitutione ſinodali excommunicatur, vt patet in conſti.

I

Inquiſitio quid ſit, in Ritu.6.fol.15.nume.1.& ibi quot modis fiet.
Si non probatur inquiſitio, abſoluetur inquiſitus, & promotor condemnabitur in expenſis, ibidem nume.25.fol.17.
Infamia præcedere debet inquiſitionem de his delictis de quibus inquiritur, in eodem Ritu, nume.26.
Quorum actoꝝ danda ſit copia inquiſito, ibidem nume.27.
Et an & qñ danda ſint noĩa & dicta teſtium inquiſito, ibidem nume.28.
Et nouem differentiæ quando iudex procedit ex mero officio, vel aliquo poſtulante, ibidem nume.29.
Inquiſitio infamiæ, & traditio capituloꝝ non ſunt de ſubſtantia proceſſus, & illoꝝ ommiſſio non vitiat proceſſum, ſi non fuerit oppoſitum, in.7.Ritu, in glo.in verſi.ſuper capitulis.nume.3.fol.19.
Impedimẽta.xiii.matrimonii, in Ritu.13.in gl.in ver.nullitatis.nu.3.fo.23
Inhibitoria fit parte nõ citata, in Ritu.14.in ver.inhibitoria.nu.4.fol.24.
Et iſtud erit veꝝ qñ inhibitoria fit ex officio iudicis, aliàs ſi ad partis inſtantiam citatur altera pars, ibidem nume.5.& ibi aliud coram ordinario, aliud coram delegato apoſtolico quo ad inhibitionem ilico decernendam, ibidem nume.6.fol.eodem.
Inſinuatio, etiam in die feriata in honorem Dei, fieri poteſt, in Ritu.29.in glo.i.nume.7.fol.31.
Indaginem altiorem qñ dicatur aliqd reqrere, in Ritu.29.nu.4.fol.43.
An inſtrumenta producenda ſint coram iudice, uel coram notario cauſæ, in Ritu.31.in glo.in verſi.ad producendum.nume.16.fol.47.
Aliud inſtrumentum, aliud contractus, in Ritu.33.in glo.in verſi.non autem.numero.4.fol.49.
Inhibere an poſſit ſtatim metropolitanus ſuffraganeo in cauſa appellationis, uel delegatus apoſtolicus ordinario, in Ritu.36.in.2.parte, in glo.in verſi.inhibitoria.nume.2.fol.52.
Impertinentia in cauſa appellationis quomodo cognoſcatur, eodem Ritu, in.6.parte, in glo.in verſi.terminus.nume.41.fol.57.& ibi quando pertinenter dicatur aliquid deductum, nume.42.
Item, dictio ponitur continuatiue, aliquando repetitiue, in Ritu.2.in glo.in verſi.item.nume.1.fol.5.
Et illi dicuntur habere intereſſe qui eoꝝ ꝓprio noĩe agere, vel excipere poſſunt, in Ritu.5.in glo.in ver.ſi ſua putauerit.nume.10.fol.12.& ibi

de intereſſe damni emergentis,& lucri ceſſantis.
Intellectus regię pragmaticæ de præuẽtione faciẽda,Ritu 4.nu.2.fo.10.
Quando intelligaṫ ritus magnæ curiæ uicariæ ꝙ poſſit iudex laicus co-gnoſcere de clericatu,in eodem Ritu,in glo.ſolet remitti.nu.16.fo.14.
Intellectus regiæ pragmaticæ de præuentione incip.malitiis.de fideiuſſione præſtanda,ſi fuerit petita,uel non,in Ritu.20.in glo.in uerſicu, ſuis expenſis.nume.7.fol.32.
Interrogatoria debent ante oīa diſcuti,& ſupflua reſecari,& nõ poſſunt admitti cũ clauſula,ſaluo iure imptinentium.in Ritu.29.nu.6.fol.43.
Et qui interrogatoria pñtauit poterit ea corrigere, ibidem nu.9.fol.eo.
Interrogatorium factum ut teſtis interrogetur quid ſit, mutuum erit le-gitimum,ubi.s.nume.10.fol.eodem.
Super interrogatoriis ſi ꝓpter infidelitatem examinatoris teſtis non de-poſuerit,poſt publicationem ad partis inſtantiam interrogabitur, in eodem Ritu.in glo.in ver.fideliter.nu.20.fol.40.q̃uis impreſs.ſit.45.
An dans interrogatoria debeat ſoluere actuario pro ſuo labore,uel pars altera,ibidem,in glo.in uerſi.qui ipſa.nume.30.fol.45.
Interrogatio quæ fit coram iudice ſæculari,iuxta ritum magnæ curię uicariæ,facit incaleſcere criminalitatem,in Ritu.37.in.2.parte prin.in glo.in uerſi.incaleſcent.nume.13.fol.62.
Aliud eſt eſſe contra ius,aliud præter ius,in fi.prohe.nume.11.fol.2.
Iudex eccleſiaſticus poteſt imponere pœnam pecuniariam,& ibi limi.in Ritu.6.in glo.in uerſi.pœnam pecuniariam.nume.32.fol.17.
Iudex poteſt contra uoluntatem illius qui incidit in pœnam corpora-lem illam mutare in pecuniariam,ibidem,nume.33.fol.18.
Iudex non obſtante denunciatione ſeu accuſatione dicetur etiam ex offi cio procedere,& accuſans dicetur ſtimulus inſtigans iudicem,in Ritu 7.in.i.glo.nume.2.fol.18.facie.2.linea ulti.ex defectu non impreſs.
Iudex eccleſiaſticus erit competens contra laicum pro rebus clerici,in Ritu.9.in glo.i.nume.1.fol.19.
Iudex eccleſiaſticus qñ pſonaliter capere poſſit ſecularem,ibidem nu.2.
Iudex eccleſiaſticus cognoſcet, ſi laicus negat rem eſſe eccleſiæ, quia in iſta qualitate ipſe erit competens,in eodem Ritu,nume.4.fol.eodem.
Iudex eccleſiaſticus in deciſoriis ſeruabit canones,ritus, & cõſtitutiones ſinodales,in Ritu.12.in glo.excepto.nume.2.fol.35.
Iudex nõ teneṫ impartiri officium ſuũ,niſi petaṫ,in his quæ ꝯcernũt pri uatam utilitatem,in.2.parte.22.Ritus,in glo.in ver.præcipit.nu.18. fol.36 qđ ꝓcedit ẽt in his quæ non reqrunt cauſæ cognitionem,ibi.
Iudices remiſſorie non poſſunt abſoluere excõicatos ut deponant,ſi hoc non habuerint in cõmiſſis,in Ritu.29.in glo.i.nume.12.fol.43.

Iudex delegatus ſuper grauamine, quando poſſit procedere ſuper negocio principali, & quando metropolitanus, in Ritu.36. in.2.parte prin,in glo.in verſi.de grauamine.nume.48.fol.48.& in glo.ſeq.
Iudex ſęcularis in qbus caſibus utać iuriſdictione in eccleſia & pſonis eccleſiaſticis,uide remiſſiue in.37.Ri.in gl.in ver.nō amiſerint.nu.1.fo.59
Iuramenti triplex forma pręſtādi ab inqſito,in Ritu.7.in.1.gl.nu.1.fo.18.
A iuramento an debeat quis abſolui,parte citata,uel non citata,in Ritu 12,in glo.in verſi.a iuramento.nume.2.fol.21.
Quod ꝯſuetudine induci pōt ꝙ talis citatio non reqratur,ibi,nu.3.fo.22.
Et ꝙ poterit ſubditum ſibi Epiſcopus abſoluere a iuramento præſtito ſibi non ſubdito,ibidem nume.4.fol.eo.
Et plenam remiſſionem quando nec Papa, nec Epiſcopus abſoluere poſſit, ibidem nume.5.ubi etiam quando iurauit abſolutionem non petere:& ſi iurauit oīa & ſingula uera eſſe,ibidem nume.7.fol.eo.
Etquando dicatur iuramentum in fraudem appoſitum,& de pacto iurato de non agendo,ubi.ſ.fol.eo.
Ius meum a me ſine facto meo auferri non debet,in Ritu.18. in glo. in verſi.ius quæſitum.nume.14.fol.30.
Ius ꝯgrui & prothomiſeos non approbatur ab iſtis Ritibus,ſed regulać ſm ius cōmune,in Ritu.22.in glo.in ver.excepto iure.nu.8.fol.35.
Ius congrui ſeruatur ubi illud conſuetudo approbat,.in Ritu eodem, in glo.in verſi.excepto iure.nume.16.fol.36.
Iuramentum ab eo qui a partibus approbatur non exigić,in.4.parte.2.partis prin.in eodem Ritu,in glo.in ver.nec cōmiſſarii .nu.29.fol.38.
Iuramentum teſti a partibus poteſt remitti,in Ritu.28.in glo. in verſic. pro citatis.nume.2.fol.41.
Iuramentum calumniæ quid continere debeat,& quando præſtandum ſit,in Ritu.36.in.5.parte primæ partis,in glo.in verſi.iuratur.nume. 24.fol.55.q̄uis per erorem impreſſ.ſit.52.ubi ꝙ etiam in cauſa appellationis debet præſtari,& p ꝓcuratorem habentem ſpeciale mādatū.

L.

Lex ciuilis habens aliquem rigorem in ſe,non ſeruabitur in foro canonico,in Ritu.22.in glo.in verſi.excepto iure.nume.14.fol.35.
Legata ad pias cauſas ſtatim mortuo teſtatore ſortiuntur forum eccleſiaſticum,in Ritu.24.in glo.in verſi.legatis.nume.1.fol.39.
Litis pendentia vt inducać quot reqranć,in Ritu.14.in gl.1.nu.1.fo.23.
Si citatur abſens in cauſa matrimoniali,lis non eſt ꝯteſtanda,& tñ ſi comparet,fiet litis conteſtatio,in Ritu.13.in glo.ab habitante.nu.4.fo.23.

Litis pendentia quo ad actorem per ſolam citationem decretam induci tur,in Ritu.14.in.1.glo.poſt med.& nume.1.fol.23.
Libellus quid ſit,in Ritu.20.in glo.in ver.libellum.nume.1.fol.31.
Qn̄ libellus offerēdus eſt,ſcriptura eſt de ſubſtātia ipſius,ibi.nu.4.fol.32.
Libelli tres copias debet actor ſecum ferre, ibidem in glo. ſuis expenſis. nu.5.vbi etiam ꝙ co pia offerenda eſt,ſi petatur.fol.eo.
Literę qn̄ ſint loco libelli,in Ritu.21.in gl.in ver.nec petitio,nu.6.fo.33.
Libellum in materia exequutiua pro habenda familia iudicis abſq; par tis citatione,in Ritu.23.in.1.glo.nume.3.fol.38.
Libra auri quot aureis conſtat,in Ritu.25.in glo.2.nume.2.fol.39.
Et quot libra argenti,ibidem nume.7.fol.40.
Vbi lis non ꝯteſtaſ primus actus q ſolet īmediate fieri poſt litis ꝯteſtatio nem,habebiſ pro litis ꝯteſtatione,in Ritu.28.in ver.fieret.nu.4.fo.41.
Litis ꝯteſtatio qn̄ eſt neceſſaria in cauſa appellationis, in Ritu.36. in.4. parte.1.partis,in glo.in ver.non requiritur.nume.20.fol.54.
In regno in cā appellationis lis nō ꝯteſtaſ, ſed incipiſ ab aptura,ibidem in.5.parte.1.partis,in glo.in ver.lis ꝯteſtatur.nu.23.fo.55.q̄uis ſit.52.
Literæ dimiſſoriæ, ſeu cōmendatitiæ quæ ſint, & quid ꝯtinere debeant, in Ritu.37.in glo.in verſi.de clericis.nume.4.fol.60.
Literę tales cōmendatitiæ plenā faciēt fidem,ibi dem in ver.ꝑ lr̄as.nu.5.
Locus tutus multipliciter ſūmiſ,in.1.Ritu,in ver.die iuridica.nu.7.fo.4.

M

Marcus quot aureis conſtat,in Ritu.25.in.2.glo.nume.8.fol.40.
Matrimonii.xiii.impedimenta,in Ritu.13.in ver.nullitatis.nu.3.fol.23.
Metropolitanus non ſe poteſt intromittere in his quæ ſpectant ad iuriſ dictionem ſuffraganei,niſi in caſibus a iure permiſſis,in Ritu.36.in.2. parte,in glo.in verſi.de veritate.nume.5.fol.52.
Membrum ratione corporis miſtici gaudet priuilegio capitis,in Ritu.38. in glo.1.nume.1.fol.63.
Mirabilia in ſacro euchariſtiæ,in Ritu.33.in verſi.non aūt.nu.6.fol.49.
Monitoriæ generales ante fulminationem excōicationis qualiter fiant, in.3.Ritu.nu.17.fol.9.Et licet monitus ſciat id qđ in monitoriis ꝯtine tur,& illud ꝓbari nō poſſit,nō arctabiſ ad reuelādum,ibi.nu.18.fo.10
Nec debent pro re leui,puta,pro vna gallina concedi,vbi.ſ.nu.19.
Nec quando in ſe crimina continerent,puta,ꝙ qui cognouit Bertam de beat illud reuelare,ibidem nume.22.
Munimentum vel monumentum quid,in Ritu.35. in glo.in verſic.co piam.numero.1.fol.50.

N.

Natura, forma, ſubſtantia contractus quid ſint, in Ritu.33.in glo.in ver non autem.numero.3.fol.48.

Notarius qñ ex pthocollo præmortui aſſumi inſtrm, in quo pthocollo non eſt ſcriptum ꝙ partes iurauerũt, non põt iurm apponere, nec extendere, in Ritu.36.in.6.parte, in glo.in verſi.compulſoria.nume.32. fol.56.impreſs.tñ.54.& quę regrant ꝓ reaſſumptione, ibidem nu.33.

Negligentia epi facit vt iuriſdictio inter ſubditos ſuffraganeoꝝ deuoluatur ad archiepm metropolitanum, in.10 Ritu, in.i.glo.nu.1.fol.20.& ibi an negligẽtia ſit cã legitima minuẽ i ſalariũ, & qd de iure ciuili, & qd de canonico reſpectu deuolutionis ob negligẽtiã, ibidẽ nu.7.in gl. vel denegata.fol.21.& reſpectu negligẽtiæ ſm oẽ ius notitiã, ibi.nu.8.

Nomen debitoris intelligitur tantum quantum ex eo ꝯſeq poterit, deductis expenſis, in Ritu.4.in glo.in ver.expenſas.nu.18.fol.11.

Notarius non poterit ſibi cõmiſſionem pro examinandis teſtibus ſcribere, in Ritu.29.in glo.in ver.& fiet.nu.25.fol.44.tñ in impreſs.45.

Nomina teſtium quando ſint parti petenti edenda, in.30.Ritu, in glo.in verſi.curia romana.nume.2.fol.46.tñ per errorem eſt.44.vide.

Quando nominatio fit extra regnum tenetur nominans exprimere nomina teſtium, in eiſdem Ritu, & verſi.& fol.nu.4.

Nomen iudicis a quo, in reſcripto appellationis nõ eſt de neceſſitate exprimendum, ibidem.nu.5.fol.eo.

Et qd ſi erretur in noĩe rei, ꝯtra quem fit impetratio, vel in noĩe beneficii qđ impetratur, ibidem nu.6.fol.eo.

Et qd ſi nomen ꝓprium, vel dignitatis in cõmiſſione exprimaꝛ, & qñ nomina & cognoĩa exprimi debeãt, & ſi noĩa teſtium in citatione appoſui, an poſſim aliqua ex eis detrahere, ibidem nu.8.&.9.fol.eo.

Notarius reqſitus vt edat ſcripturas &c.tenetur illas edere, in Ritu.36. in.6.parte, in glo.in ver.compulſoria.nu.35.fo.56.tñ eſt impreſs.54.

Nominatim expreſſum quid dicatur, ibidem, in.2.parte princi.in glo.in ver.non datur.nume.46.fol.48.

Notarius curiæ archiepalis neapolitanæ actu officium exercens gaudet priuilegio fori eccleſiaſtici, in Ritu.38.in glo.i.nu.4.fol.63.

Nunciꝰ iurato, etiam in alterius pręiudicium, creditur, & ſuum officium non expirat per mortem ciuilem, vel naturalem iudicis, qui ſibi executionem cõmiſit, in Ritu.17.nu.1.in gl.in ver.ꝑ nunciũ.fo.27.col.2.

Sed in regno non ſtatur eius relationi, niſi in ea interuenerint duo, vel tres teſtes, ibidem nume.2.fol.eo.col.3.

Sed de iure cõmuni ſi conſtatur de eius cõmiſſione in cauſis ordinatiis,

ſecus in ſummariis,in eo.Ritu.in glo.in verſi.per nuncium.nume.4.
fol.eo.col.3.& etiam ſine cõmiſſione generali,nũcio an credi debeat
ibidem nume.5.
Et de falſa relatione punietur loco relationis,& non erit neceſſaria par-
tium pręſentia in relatione,nec per alium relationem facere poterit:
& de pluribus pro materia,ibidem nume.6. & ibi de eo qđ ſeruať in
romana curia,numero.7.
Septem conſideranda pro qualitate nummorum intelligenda, vide in
Ritu.25.in glo.2.nume.4.fol.39.

O

Obſeruantia quid ſit,in.1.Ritu.nume.1.in glo.in ver.obſeruat.fol.3.
Obſeruare aliquando pro obedire capitur,in glo.in verſi.obſeruat.ibi-
dem numero.3.fol.eo.
Obſeruantia iuramenti tranſit ad hæredes,ibidem & nu.& fol.
Obſeruantia magnæ curiæ vicariæ ne citatio circunducatur,in.2.Ritu
in glo.in ver.non circunducitur.nu.8.fol.6.
Obſeruantia magni concilii quando laicus negat rem eſſe eccleſiæ,in
Ritu.9.in glo.1.nu.5.fol.20.
Obſeruantiæ magnæ curiæ vicariæ pro exequutione petitionis domus,
in Ritu.23.in glo.1.nu.4.fol.39.
Officium magiſtri actorum epiſcopus in ſua dioceſi vẽdere poteſt,in Ri
tu.32.in glo.in ver.ad producendum.nu.17.fol 48.
Officialis accuſatus de crimine cõmiſſo in ſuo officio, regulariter pendẽ
te accuſatione non ſuſpenditur ab officio,niſi in crimine ſimonię,vel
in crimine enormi,vel ſcãdaloſo,in Ritu.6.in glo.1.mag.nu.12.fo.16.
Officium iudicis nobile,& officium mercennarium,in Ritu.13. in glo.1.
nume.1.fol.22.& nume.2.fol.23.
Si per totam diem operas non pręſtitit locans operas,quid fieri debeat,
in Ritu.4.in verſi.expenſas.nume.16.fol.12.vide glo.in verſi.perſo-
nis.in.l.ſi vno.§.item cum quidam.ff.locati.vbi ꝙ pro rata temporis
debetur merces.
Qualiter intelligatur dies in locantibus operibus,in Ritu eod.in glo.in
ver.expenſas.nume.18.fol.eo.

P

Papa poteſt facere de peccato non peccatum,in Ritu.3.nu.12.fol.9.
Paupertas operatur, vt gratis notarius iudicis a quo,det copiam proce

ſus notario iudicis ad quem, in Ritu.36.in.4.parte.1.partis.in verſic. tradat.nume.21.fol.54.
Pragmatica de præuẽtione facienda quãr intelligat,in Ri.4.nu.2.fo.10.
Practica per extẽſum in taxatione expenſarum,ibidem nu.5.in ver.taxari.
Et ſi pars prius iurauit,& poſtea iudex taxauit,licet inique fecerit, nõ tamen nulliter proceſſit,ibidem nume.6.fol.11.
Et practicam hodiernam ad tollẽdas difficultates vide in.6.Ritu nu.18. fol.16.& mortuo accuſatore omnia pereunt,vt ibi nu.19.
Practica & inſtructio notabilis pro obtinenda a ſede apoſtolica cõmiſſione pro abſolutione,ſeu habilitatione a iuramento,in Ritu.12. nu.10. fol.22.in glo.in verſi.a iuramento.ubi etiam traditur.
Practica curiæ archiepalis neap.quæ obſeruat in tali abſolone,ibi.nu.11.
Practica eligendi conſultorem uide in.2.parte.2.partis prin.in.22.Ritu,in glo.in ver.de partium voluntate.nume.23.fol.37.
Practica quando mutaretur nomen in ſupplicatione in impetratione beneficiorum,in Ritu.30 in gl.in ver.curia romana.nu.8.fo.46.quis ſit.44.
Practica proteſtationis fiendæ contra teſtes,& dicẽda per eos,in Ritu.33. in glo.in verſi.terminis nume.1.fol.48.
Regia pragmatica de pſtando poſt cõcluſionem in cauſa, prorogat inſtãtiam per alium triẽnium in ſacro concilio neap.in Ritu.36.in glo.in ver.uel appelſonem.in.3.parte.1.partis prin.nu.14.fo.53.&.15.fo.54.
Et qñ poſſit epiſcopus moderare pœnam,in.6.Ritu. nume.30.fol.17.
Et mutans pœnam ſine cauſa,efficitur infamis ibidem nume.31.
Pœnam pecuniariam imponrre poteſt iudex eccleſiaſticus,& ibi limitationes,in Ritu.6.in glo.in ver.pœnam pecuniariam.ibidem.nu.32.
Pœnam ppetui carceris imponendo,poteſt epiſcopus d im ſententiam profert,reſeruare facultatem illam minuendi,ibidem nu.34.fol.18.
Pœna conuentionalis in contractu non poteſt prorogari ad aliam partem,& clericus talem pœnam petere non poſſit,ibidem nume.38.
Et quando pœna dicatur cum intereſſe concurrere,ibidem remiſſiue nume.39.vbi citatur ſtilus ſacri regii concilii.
Et q pœna priuationis oĩum bonorum ſit quaſi maior pœna mortis, ibidẽ.
Et q in foro pœnitentiali non habeat locum pœna, ſed ſufficiat pœnitẽtiam imponere,ibidem nu.39. niſi imponat a iure,ſecus ſi ab hoĩe, & maxime ſi p inextimabili intereſſe pro mẽbro debilitato eſſet ĩpoſita.
In pœnis alternatiuis cuius ſit electio,in Ri.16.in ver.actor.nu.4.fo.26.
Petitio ſolet fieri per modum poſtæ apud acta,in Ritu.20.in glo.in verſi.libellum.nume.2.fol.32.
Sub pœna excommunicationis non importãt iſta uerba canonem latæ ſententiæ,ſed proferendæ,in.2.parte Ritus.22.in glo.in verſi.ſub pœ

na,numero.20.folio,36.

Præparantis & præparati idem eſt iudex,qualiter intelligatur, in Ritu 3.numero,23.folio.10.

An per vnicam ſeu binam præſentationem liberabitur fideiuſſor præſentando principalem,in Ritu.6,nume.6.fol.15.

Præceptum dicitur iudiciale quando illud pręcedit cauſæ cognitio,in.2. parte,22.Ritus,in glo in ver.præcipit.nume.19.fol.36.

Et a tali præcepto cauſa expreſſa appellare oportebit,vt ibi,& an ſit neceſſe ꝙ fiat in ſcriptis,ibidem uideas.

Præsbiter qualiter iurare debeat,in Ritu.36.in.5,parte.I.partis, in glo. in verſi.iuratur,nume.27,fol.55.in impreſs,tamen fol.52.vide.

Periurii cauſa qs nedum priuatur eccleſiaſtico beneficio pp qđ incurſit piurium,ſed inhabilitatur ad reliqua beneficia obtinēda, in Ritu,37. in.2.parte prin.in glo.in ver.pœna manus.nu.16.fol.63.

Prædiorum eccleſiaſticorum conductores poſſunt conueniri coram iudice eccleſiaſtico,in Ritu.38.in glo.I.nume.2.fol.63.

Poſitionum materia,in Ritu.29.in glo.i.nu.1.fol.43.

Poſitio a me facta ꝓbat in fauorem partis mihi contrariæ, ibidem nu.3.

An per cautionem de iudicio ſiſti,uideatur prorogaſſe iuriſdictionem,& ſi iurauit,ſaltem uirtute iuramenti,in Ritu.5.in glo.in ver.ad proprium iudicem.numero.12.fol.14.

Et an uideatur facta prorogatio ſm qualitatem iudicis,ibidem nu.14.

Procedit tribus modis in curia eccl'iaſtica.in Ritu.6.in prin. nu.1.fo.15.

Producens inſtrumentum non tenetur copiam dare ſuis ſumptibus, in 20.Ritu,in glo.in ver.copia recipietur.nu.10.fol.32.

Probationes omnino nouæ quæ dicant,in.3,parte 2.partis princ.in.22. Ritu,in glo.in ver.nouis probationibus.nume.26.fol.37.

Et qualiter cognoſcantur omnino nouæ probationes,ibidem nume,27.

Proceſſus,lite non conteſtata,eſt nullus,in Ritu.28.in glo.in ver.dare terminum.nume.1.fol.41.

Productio inſtrumentoꝝ ante litis ꝯteſtationem non ꝓbat,niſi reproducant in termino ad ꝓducēdum oīa : & ſi in dicto termino ꝓducat copia de ſe non ꝓbans,& poſt terminum ꝓducat originale,retrotrahit; & probat,in Ritu.32.in glo.in verſi.ad ꝓducendum.nu.19.fol.48.

Proteſtatio eſt neceſſaria poſt concluſum in cauſa, qñ ſtat per iudicem, alias appellatio deſeritur,ubi.s.numero.17.fol.eodem.

Probatio quando dicatur incontinenti fieri,ibidem in glo.in uerſicu.de his.nume.18.fol.48.

Si mandatur conferri beneficium, qđ vacabit per priuationem ticii, ex cauſa homicidii,de quo fuit accuſatus,& lite pendente moritur ticius,

quid agendum,in.6.Ritu,nu.13 fol.16.
Et ſi moritur ciuiliter quia renunciat, quid iuris, ibidem nume.14. vbi an ſcienter,vel ignoranter renunciauerit.
Et ſi interim priuandus poſt impetrationem factam ab accuſante obti-nuerit ſecum diſpenſari a Papa, ꝙ non obſtante homicidio &c. talis diſpenſatio non nocebit illi impetrāti,ibidem nu.15.fo.eo.qđ intelligerem qñ non fuit facta mentio de impetrāte in diſpenſatione,vide ibi.
Et cautelam pro homicida,vt cum effectu non priuetur, ibidem nu.16.
Et vt conferatur impetranti, etiam ſi delictum ipſo iure non induceret priuationem ab exequutore poſt ſententiam,ibidem nu.17.
Priuatio præſupponit habitum ſicut exceptio actionem, in Ritu.20. in glo.copiam dare.nu.9.fol.33.
Priuilegiatus quando vtatur priuilegio contra pariter priuilegiatum,in Ritu. 29.in glo.in ver.&fiet commiſſio.nu.29 fol.29.
An pupillus poſſit petere ſumptus victus & litis ab aduerſario, in Ritu 4.in glo.in ver.expenſas.nu.12.fol.11.
Punitio clericoꝝ ad quem ſpectet,& ibi de intellectu clemen.nouiſſimę editæ contra clericos,& priuantis eos priuilegio fori & canonis,in Ritu,37.in glo.in ver.punitio.nu.3.& per totam glo. quam omnino vide fol.60 &.61.
Poſt publicationem teſtis interrogabitur ſuper interrogatoriis, ſi ꝓpter infidelitatem examinatoris ſuper illis non depoſuerit,ſecus ſi propter culpam partis,in Ritu.29.in glo.in ver.fideliter.nu.20.fol.44.per errorem tamen impreſſ.45.vide.
Publicatio depoſitionis teſtium non eſt de ſubſtantia, licet ſit de iuſtitia, in Ritu.32.in glo.in ver.ad publicandum.nu.2.fol.47.
Et ſi ſola publicatio, non didicitis teſtificatis, non impedit receptionem aliorum teſtium,ibidem nu.1.fol.eo.
Et ſi fuerit petita publicatio,& negata,ſententia ſubſequens tenebit, ibidem numero.3.

Q

Qualitas certa quando eſt fundamentum iuriſdictionis, de ea debet prius conſtare,in Ritu,10.in glo.ꝙ primo.nu.2.fol.20.& in Ritu.37. in glo.in ver.non amiſerint.nu.2.fol.60.

R

Reus voluntarius,an neceſſarius dicatur citatus,ſi ſua putauerit intereſ-

ſe,in Ritu.5.nu.8.fol.13.in glo.ſi ſua putauerit.

Facta fide iudici ſæculari de clericatu, ſtatim debet illum remittere, ibi-dem in glo.in ver.ſolet remitti.fol.14.nu.15.

Et quando fit remiſſio a iudice ſęculari eccleſiaſtico,debet fieri vna cum actis,ibidem in glo.in ver.cognoſcit.nu.17.fol.eo.

Et ꝙ ſit cōmunis opi ꝙ clericus agens coram laico poſſit ibi reconueniri,etiam ſi clericus velit a conuentione deſiſtere,ibidem in glo.in verſi.reconueniatur.nu.18.& ibi ꝙ in cauſa appellationis non habet locum reconuentio,fol.eo.

Et ſi cauſa conuentionis eſt ſummaria,& reconuentio ordinaria,ꝓcedet reconuentio:quod eſt notandum pro intelligentia capitulorum, ibidem nume.19.fol.eo.

Etiam pro rebus clerici conuenietur laicus coram iudice eccleſiaſtico, in Ritu.9.in.i.glo.nume.1.fol.19.

An procedat petitio,peto contractum reſcindi,& rem reſtitui, vide glo. i.in Ritu.12.in.i.glo.nu.1.fol.21.

Reſcriptum quando datur loco libelli,in Ritu.21.in glo.in ver.nec petitio.nu.5.fol.33.facie.2.linea.16.ob errorem impreſs.non apparete. & qualiter intelligatur.

Relationum forma fiendarum a commiſſariis,in Ritu.22. in glo.in ver. conſuetudinum.nume.7.fol.34.

Reclamatio non ſuſpendit exequutionem ſententiæ,in.5.parte.2.partis prin.ibidem in glo.in ver.infra decem.nu.40.fol.38.

Replicationis & duplicationis practicā vide in Ritu.27.in glo.i.fol.40.

Relatio fit ad præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus, in Ritu.28. in glo.in ver.ſimiliter.nu.11.fol.42.

Remiſſi ad partes quando calumnioſe petetur,iudex debet illam denegare,in Ritu.29.in glo.i.nu.11.fol.43.

Nec concedetur in exceptione in vim dilatoriæ oppoſita,ibidem.

Et iudices remiſſoriæ non poſſunt abſoluere excommunicatos vt deponant,ſi hoc non habent in commiſſis,ibidem nu.12.fol.eo.

Et ſi fuerit excommunicatus abſolutus vt deponat,depoſitione facta ſtatim reincidit in priorem excommunicationem de conſuetudine romanæ curiæ,ibidem nu.13.

Et de poteſtate iſtorum iudicum in remiſſoria, & ꝙ non decernatur remiſſoria ante litis conteſtationem, & quæ ſit differentia quando ſub plumbo,& quando ſub ſigillo Auditoris decernitur,& quādo iudices in ipſis deſcripti ſint delegati,ſeu ſubdelegati, & ꝙ ſi ſub plumbo decernat, Auditor nō valeat decætero in cā ꝓcedere ſine noua cōmiſſione,ibidem nu.15.16.17.&.18.fol.43.&.19.fol.44.tñ impreſs.eſt.45.

Non debet dari terminus ad probandum ſimul & reprobandum,in Ritu.29.in glo.in verſi.repulſæ.nume.31.fol.45.

Repulſa conceditur ꝓmotori,licet non fiſco,ibidem eo.ver.nu.33.fo.eo.

Reſpondens per generales iuris deciſiones habet loco paupis Doctoris, in Ritu.30.in gl.in ver.curia romana.nu.7.fo.46.q̃uis impreſs.ſit.44

Qualiter in reuocatione attentatorum procedi debeat,in Ritu.36.in.6. parte,in glo.in verſi.reuocatione.nume.37.fol.45.impreſs.tñ.44.

In reſtitutionis in integꝝ cã,teſtes ſup eiſdem articulis de nouo poterũt ꝓduci,ibidem,in.6.parte.i.partis,in glo.in ver.terminus.nu.43.fol. 57.ſecus de iure canonico,qa non ꝓcedit reſtitutio ſine cauſæ cognitione:& ꝓceſſa ſup eiſdem teſtes nõ didicidis teſtificatis, vbi.s̃.nu.44.

Remiſſio quæ fit a iudice ſæculari qñ remittit clericum ad ſuũ iudicem eccleſiaſticum,fieri debet vná cum actis,& quid,& qñ dicta acta probent,in Ritu.38.in glo.in verſi.& remittuntur.nu.5.fol.63.

Ritus quid ſit,in prin.prohe.fol.2.nume.1.

Quęlibet curia habet ritus ſuos,in ver.in citationibus.in.1.Ri.nu.5.fo.3

Quẽ ritũ in cã deuoluta ſeruare debeat metropolitanus,vbi.s̃.nu.6.fo.4

Ritus magnæ curiæ vicariæ ꝙ iudex laicus cognoſcat de clericatu, qualiter intelligatur,ibidem nume.15.fol.5.

Ritus an poſſint fieri ſine cõſilio capituli ab archiepiſcopo,in Ritu.22. in glo.in verſi.conſuetudinum,nume.7.fol.34.

Interrogatio quæ fit,iuxta formam ritus magnæ cur̃.uic.facit incaleſcere criminalitatẽ,in Ritu.37.in.2.par.prin.in ver.incaleſcẽt,nu,13.fo,62

S

Sacerdos non põt exigere pœnam in foro pœnitentiali,ſed ſufficit imponere pœnitẽtiam,ſecus ſi a iure,& nõ ab hoĩe impoſita eſſet,in Ritu 6.in ver.pęnã.nu.40.fo.17.& ẽt dẽret ſi ꝑ delicto ĩpoſita eſſet,vt ibi.

Satiſdare an teneat actor uel reus ꝓ expẽſis,in Ritu.15.in gl.i.nu.1.fo.25.

Ad ſatiſdãdum quare cogunt exẽpti,ibidem in ver.exẽptum.nu.2.fo.eo.

Saſina qd ſit,& vnde dicat,in Ritu.22.in glo.in ver.ſaſinaꝝ.nu.1.fo.34.

Lex vtẽs verbo,ſãcimus,eſt pœnalis,ibi.in ver.excepto iure.nu.15.fo.35.

Statutum loci in quo cã uentilatur,ſeruandum,in prin.ꝓhe.nu.6.fol.2.

Statutũ põt inducere & tollere ferias in honorẽ Dei,in Ri.19.nu.4.fo.31

Et a ſtatuto,feriis indictis,renunciari poteſt,ibidem nume.8.fol.eo.

Statutũ interp̃tari debet ſm ius cõe,in Ri.20.in gl.ſuis expẽſis.nu.6.fo.32

Statutum ꝙ iudex eccleſiaſticus infra.xxx.dies debeat expedire cauſam ad ſe remiſſam,non tenet,in.2.parte,z.partis prin.in Ritu.22. in glo. in verſi.referant,nume.25.fol.37.

Sententia excommunicationis iuſta ſiue iniuſta timenda eſt,ſi ab ordinario proferatur,ſecus ſi a delegato,in Ritu.3.in glo.1.nume.8.fol.9.

Inter ſententiam prolatam & proferendam undecim colliguntur differentiæ,quas remiſſiue uide in Ritu.18.in verſ.reincidit.nu.12.fol.30.

Sententia prolata,parte non citata,erit nulla,& qualiter amplietur,in.2. parte,22.Ritus,in glo.in verſi.citantur partes.nume.17.fol.36.

Sententiæ quando dicantur conformes,in.4.parte.2.partis prin.in Ritu.22.in glo.in verſi.conformes.nume.28.fol.38.

Sententia prolata ſuꝑ deſertione appellationis erit interloquutoria, in Ritu.36.in.3.parte primæ partis prin.in glo.in verſi.uel appellationem.numero.12.fol.53.

De ſimulatione an dici poſſit iuramẽto non obſtante,in Ritu.12.in glo. in verſi.a iuramento.nume.9.fol.22.

Significatorialibus literis epiſcopi an credatur, & de practica in illis, in Ritu.14.in glo.in verſi.ſignificatoria.nu.2.et.3.fol.24.

Sinodus quid ſit,in Ritu.21.in glo.in ver.ꝯſtitutionibus.nume.1.fo.33.

Scientia litis an taliter arctet & afficiat ſcientem ꝙ poſtea non poſſit impedire exequutionem,in Ritu.5.nume.7.fol.13.

An ſcientia uel ignorantia præſumatur,in Ritu.34.in glo.in verſi.perſonaliter.numero.3.fol.49.

Scriptura eſt neceſſaria quando libellus eſt offerendus,in Ritu.20.in glo. in uerſi.libellum.numero.4.fol.32.

Stilus quid ſit,in prin.prohe.fol.2.nume.2.

Stilus contra ius nihil operatur,ibidem nume.4.

Stilus tolleratur,dũmodo ſubſtantialia iudicii ſeruentur, ubi.ſ.nume.5.

Delegatus ſeruabit ſtilum loci in quo eſt delegatus quo ad præparatoria:quo ad deciſoria,delegantis,ibidem nume.7.

Stilus notarioꝝ in interpretãdis inſtrumẽtis debet attendi,ibidem.nu.8.

Nec ſufficeret unicus actus eiuſdem notarii, ſed recurrendum ad ſtilum aliorum,ibidem numero.9.

Stilus ſacri regii ꝯcilii qñ pęna dicat̃ cum intereſſe ꝯcurrere,in Ritu.6.in gl.in ver.pęnã pecuniariam.nu.39.fo.18.ubi remiſſ.citat̃ talis ſtilus.

Quot ſolidi faciant unciam,in Ritu.25.in glo.2.nume.2.fol.39.& ꝙ ſolidus ſit octaua pars unius unciæ,ibidem nume.3.

Summarie,per iſtud uerbum nihil de ſubſtantialibus ommitti poteſt, in 22.Ritu,in glo.in uerſi.ꝓbationes.nu.3.fol.34.& tñ ſi cõmiſſarius ſeruabit iuris ordinem,parte non ꝯtradicente,tenebit ꝓceſſus,ibi.nu.4.

Et ſi ꝓcedet,iuris ordine ſeruato,& nulliter,an uitiet̃ ꝓceſſus,ibid.nu.5.

Summarie idem eſt ꝙ breuiter,& qd importet,in Ritu.23.nu.1.fol.38.

Pro ſubornatione euitanda uide practicam, in Ritu.30. in glo.in uerſi.

curia romana.nume.3.fol.46.quis in impreſs.ſit.46.
Quid dicatur eſſe de ſubſtantia actus,in Ritu,32.in glo.in uerſi.concluſionem.nume.11.fol.47.
Subſtantia,natura,& forma contractus,in Ritu.33.in glo.in uerſic. non autem.nume.3.fol.48.
Subſtantia contractus qualiter cognoſcatur,ibidem nume.5.fol.49.

T

Terminus ad probandum ſimul & reprobandum dari non debet,in Ritu.29.in glo.in uerſi.repulſæ.nume.31.fol.45.
Lapſus termini in appellatione quando inducat deſertionem, in Ritu 35.in glo.in uerſi.copiam.nume.5.fol.51.ex defectu non impreſs.
Teſtamentum clauſum quando poſſit aperiri coram epiſcopo, licet ſit confectum a ſæculari,in Ritu 9.nume.3.fol.19.
Pro omnibus contentis in teſtamento ut exequantur,poterit adiri curia eccleſiaſtica,in Ritu.24.in glo.in uerſi.legatis.nume.3.fol.39.
Depoſitio teſtium qui infra terminum ſtatutum non iurarunt,an ſit admittẽda,in Ritu.28.in glo.in uerſi.poſt dictã dilationem.nu.3.fol.41.
Terminum dari utriq; parti ad pbãdum & defendendum hodie eſt uſur patũ.eo.Ritu,in gl.in ver.ad examinari.in.2.parte prin.nu.12.fo.42.
Teſtis,ẽt p malitiam,ſeu dolum, ſi non fuerit interrogatus ſup interrogatoriis,non ppterea depoſitio erit nulla,in Ritu.29.in gl.i.nu.7.fo.43.
Et ſi in cõmiſſione dicaẽ ꝙ teſtes recipiat,& illos ſm interrogatoria examinet,& interrogatoria nõ repianẽ,an depoſitio ſit nulla, ibid.nu.8.
Si teſtis iurauit infra terminum,& depoſuerit poſt terminum, depoſitio tenet,ibidem numero.14.
Si teſtis facto partis non fuit pfecte examinatus,nõ poterit repeti,in eodem Ritu.29.in gl.in ver.fideliter.nu.20.fo.44.quis impreſs.ſit.45.
Teſtis poſt publicationem interrogabiẽ ſup interrogatoriis qñ pp infidelitatem examinatoris non fuit interrogatus,ſecus ſi culpa partis,ibi.
In cauſa criminali criminaliter tentata,non fiet regulariter cõmiſſio pro recipiendis teſtibus,ibidem in glo.in uerſi.& fiet.nume.22.
Commiſſio pro examinandis teſtibus in cauſa ciuili, erit in arbitrio iudicis,ibidem nume.23.fol.eodem.
Ante commiſſionem pro examinandis teſtibus examinantur articuli,& ſuperflua ab interrogatoriis reſecantur,ibidem nume.24.
De conſenſu partium eligi debet deputandus pro receptione teſtium, ibidem numero.27.
Practica pro euitanda teſtium ſubornatione,in Ritu.30.in glo, in uerſi.

curia romana.nume.3.fol.46.tñ per errorem eſt.44.vide.
Teſtimoniales literæ ut probent, quid agendum,in Ritu.32.in uerſi.ad producendum.nume.20.fol.48.
Teſtes in cã reſtitutionis in integrũ ſup eiſdem articulis,poterũt de nouo ꝑduci,in Ritu.36.in.6 parte.i partis,in ver.terminus.nu.43.fo.47
Secus de iure canonico,quia ſine cauſæ cognitione non dabitur reſtitutio:& ſi dabitur, cauſa cognita, non poterit, didicitis depoſitionibus teſtes ꝑducere ſuper eiſdem,ibidem nume.44.
Pro teſtamento clauſo aperiendo an poſſit adiri epiſcopus, in Ritu.39. & ulti.in glo.i.nume.1.fol.63.
Qualiter conſtare debeat de non tuto acceſſu,in Ritu.2.in glo. in uerſi. ad totam cauſam.nume.5.fol.6.

V

Verba iſta,ſub pœna excõicationis,non inducunt canonem latæ ſententiæ,ſed ꝑferendæ,in.2.parte.22.Ritus.in ver.ſub pœna. nu.20.fo.36.
Viſitans Archiepiſcopus non poteſt crimina punire,niſi prius ꝯſtet de illorũ notorietate inducta ex negligentia epi,qa illa notorietas eſt fundamentum ſuæ iuriſdictionis,in Ritu.10.in glo.ꝙ primo.nu.3.fol.20.
Qui habet malum uicinum habet malum matinum, in Ritu.22. in glo. in uerſi excepto iure.numero.15.fol.35.
Vicarius generalis epi eſt ordinarius,& poterit cauſas delegare,in.2.parte.2.partis prin.in.22.Ritu,in glo.in ver.ſe grauatam.nu.22.fol.37.
Vicarius generalis epi non ſe poterit intromittere in cã delegata epo, nec ecõtra,in Ritu.36.in.2.parte,in ver.inhibitoria.nu.3.fol.52.
Magna curia Vicariæ vſurpauit ꝙ parte non citata tranſumunt ſcripturæ,eodem Ritu,in.6.parte,i.partis,in glo.in ver.compulſoria. nu.31. fol.56.in impreſſ.tamen per errorem eſt.54.vide.
Vicarius generalis epi in abſentia epi habet facultatem dandi literas dimiſſorias & cõmendatitias,in Ritu.37.in gl.in ver.ꝑ lrãs.nu.5.fo.60.
Viſum lõgeuum cauſarũ tendentem ſiue ad litem ordinãdam,ſiue decidẽdam,poſſe pro iure allegari.vide in.i.Ritu,in ver.obſeruat.nu.2.fo.3.
Quot ſolidi faciant vnciam,in Ritu.25.in glo.2.fol.39.& ꝙ intelligatur vncia de triginta tarenis,ibidem nume.4.
An ſubditus epiſcopi poſſit eum in iudicium vocari coram metropolitano abſq; venia,in Ritu.11.in glo.i.nume.1.fol.21.

Explicit Repertorium Rituum Archiepiſcopalis neap.curiæ: per R D.Albericum Oliua, Canonicum neap.

Errores & uicia in impreſſione patrata diligenter collecta in toto opere infra admuſſim notantur.

In Repertorio:

1 In primo fol.ii.facie in linea.viii.ibi fol.14.dic fol:41.& in linea.viiii.ibi ſi apertura dic ſit apertura:& ibidem:ibi fol.34.dic fol.56.& in linea.xi: ibi fol.44.dic fol.48.& in linea.xvi.ibi.fol.12.dic.fol.14.& in linea. xx. ibi fol.53.dic fol.56.& in linea.xxii.deeſt fol:2:

2 In.ii.fol.in linea.xiii.ibi fol.53.dic.54.in.ii.facie:& in linea.xxxii ibi interloqutoria dic interrogatoria. ¶ Et in.ii.facie: in prima linea ibi in glo. inuer.allegaret:dic in uer.formam iuris:& ibidē ubi legitur fol. 52. dic 53.& in linea.viii.ibi poſt dies:dic poſt decem dies.

3 In.iii.fol.in linea.vi.ibi.24.dic.25.& in linea.xxxii.ibi fol.58. dic fol. 59. ¶ Et in.ii.facie in linea.ii.ibi.fol.10.dic fol.12. & in linea . vi. ibi fol. xi.dic fol.13.

4 In.iiii.fol. ¶ in.ii.facie in linea .xii.ibi fol. 8.dic fol.9.& in linea. xxiii: ibi fol:16.dic.26.& in linea.xxxviiii.ibi fol.26.dic.28:

5 In.v.fol.in linea xviii:ibi fol.52.dic fol.32.

6 In.vi.fol:in linea.xxxii.ibi fol:46.dic fol.44.& in linea.xxxv.ibi fol.51.dic fol.52. ¶ in.ii.facie in linea.viiii.ibi fol.3.dic fol.5.& in linea.xxii. deeſt numerus.13:

7 In.vii.fol.in linea:ii.ibi ſuppoſicio:dic que ſupplicatio:& in linea. 19. ibi numero.26.fol.31.dic poſt num:24.fol.37. ¶ in.ii.facie in linea. iiii. ibi numero.12.fol.7.dic fol.8.in principio & in linea ultima ibi numero.8 dic ante numerum.8:

8 In fol.viii. ¶ in.ii.facie:in linea.iii.ibi fol:15.numero.i.dic fol.17.numero.24.& in linea ultima ibi fol.12.dic fol.13.

9 In.viiii.fol. ¶ in.ii.facie in linea.3.ibi fol.48.dic.58.& in linea.xvi.ibi fol. eo.adde numero.8.

10 In.x.fol.in linea.xviiii.fol:60.dic 61. ¶ & in.ii.facie in linea. xiii. ibi fol. xi.dic.12.& in linea.30.ibi fol.48.dic.58.& in linea ultima ibi ſi conſtatur de eius cōmiſſione dic ſtatur ſi conſtet de ſui commiſſione:

11 In.xi.fol.in linea.4.ibi loco dic in loco:& in linea.xvi.ibi. magni concilii dic ſacri concilii. ¶ & in.ii.facie in linea.xxiiii.ibi inponrre dic inponere:& in linea ante penultimā ibi ſi libellum dic libellum:

12 In.xii.fol.in linea.v.ibi numero.6.dic numero.9.& in linea. xxv. ibi fol. 32:dic fol.33.& in linea 36.ibi ubi ſupra numero.17.fol.eodem: dic in glo.uel appellationem.numero. 17.fol.54.& in linea.xxxviii.ibi fol.48 dic fol.54. ¶ & in.ii.facie in linea.14.ibi fol.29.dic.44.

A.

13 In xiii.fol. ¶ in.ii.facie in linea.vii.ibi fol:45.dic fol.56.& in. xviiii. li/
nea ibi:ibidem numero.15.fol.5.dic in ritu quinto fol.14.in glo.in uer.
ſolet remicti.nũo:16.& in linea.xxvi.ibi fol.27.dic fol.18:

14 In.xiiii.fol.¶ in.ii.facie in linea.ii.&.iii.ibi concluſionē dic cõcludendũ.

15 In.xv.fol.in linea.v.ibi fol:47.dic fol.57.& in linea.xxviii. ibi fol.60 ,dic.
61. in linea.xxviiii.ibi uiſum dic uſum & in linea ultima ibi Canonicũ.
ſuperabundat iſtud uerbum Canonicum.

FINIS in repertorio:

1 IN primo fol.poſt repertorium:deeſt fol.1.in capite fol.ii.& in linea.x
ibi qum dic quom:& in linea xxv.ibi qum dic qom. ¶ & in.ii. facie in
linea.xiiii.ubi legitur auctoritatis dic auctoritati:& in linea. xii. ibi qum
dic quom:

2 In.ii.fol.deeſt fol.2.in capite folii & in linea. viii.ibi uolit dic uoluit : &
in linea.xxi.ibi ſtilus.l.loquens:dic ſtilus ubi loquitur:& in linea. xxv. ibi
lo.1.1.col.9.dic lo.1.col:9.& in linea.29.ibi:deci. 7. dic.79. & in linea
xxviii.ibi ex ritus ſacri:dic ex ritu:& in linea.xxvii.ibi ſe extendit ubi: ſu/
pereſt ubi.& in eadem linea:ibi rochũ ſupra.dic rochum ubi ſupra : & in
linea.xxxviiii.ibi:fili.in cum dic feli.in c.cum . ¶ & in.ii.facie : in linea
xx.ibi:fi.col.dic fi.eo.& in linea.xxiiii:ibi.25.dic.28.& in linea.xxv. ibi.
notariis dic notarii:& in linea.33.ibi:li.8:dic li.6.in ultima linea.ibi.io:
dic.106.& in eadem linea:ibi fol.1: dic fol. 14. & in linea ultima ibi:
numero.i.fol.19.dic in prin.fol:19:

3 In.iii.fol.in linea.ii.ibi fol.14.dic fol:24.& in linea.iiii.ibi fol. 15. dic fol.
25.& in linea.v.ibi exquo:dic execucio:& in linea.vi.ibi.fol.24.dic.fol.
25.& in linea.xiiii.ibi ſi iudicato:ſuperabundat.Si ¶ & in.ii.facie: in li
nea.xxi.ibi.ff.de feriis:tolle.ff.

4 In.iiii.fol.¶ in.ii.facie in:1:linea:primam partem dic.ii:col : & in ante
penul.linea:ibi nouis.dic in nouis.

6 In.vi fol.in linea:xxv:ibi au.dic aut:& in penul : linea ibi dubitatur dic qñ
dubitatur an receſſerit uel non receſſerit de loco & tunc: ¶ in:ii. fa/
cie in linea:ii:ibi fuit/dic fuerit/& in linea:iiii:ibi ulter ora dic ulteriora:
in linea.xviii:ibi predicta dic per edicta/& in linea.xxvi. ibi decreta : dic:
decretas & in linea.xxvii.ibi addo:dic:a/do: & in linea. xxviiii : ibi octo
decim:dic octo deci.

7 In.vii.fol.ante lineam.xii.in margine de eſt numerus.x & in linea.xxi.ex
primis:dic exprimit. ¶ in.ii.facie in linea.vii.ibi ubi ſint.dic ubi que ſint
& in linea.xxiiii.ibi cumultam dic cumulatam:& in linea.xxviiii. ibi te
nete dic teneret/& in linea.xxx.ibi.2543.dic.254.uol.ii.

8 In.8.fol.in linea.8.ibi ſignauerũt/dic ſignificauerũt: & in linea.24.ibi cõſ

dic de cēſi ℭ & in.ii.facie:linea.xxyiiii.ibi excōicatiōe dic excōicationē m.

9 In fol.yiiii.linea.xii.ibi de conſi.dic:de cenſi.& linea.35.ibi qui:dic quia/& in margine deeſt nūerus:x:ℭ & in.ii.faccie linea.iiii:ibi mult dic multi.

12 In fol.12.in linea ante penul.ibi ter ia:dic tercia.ℭ & in.ii.facie in prin.ibi am ſacerdos nam clericns dicitur proprie qui inſor / dic declarabitur q̄uis aliquātulum obſcure loquarur:& in linea.y.ibi declarabitur q̄uis aliquantulum obſcure loquatur:dic etiam ſacerdos nam clericus proprie dicitur qui inſor.

13 In.xiii.fol.in linea.yiiii.ibi & doct:dic & docto. ℭ & in facie.ii:linea.9 ibi charitatis:dic charitas:& in linea.17.ibi inter ſic dic intereſſe.

14 In.xiiii.fol.linea.20.ibi co ū:dic colum:& linea.22.ibi deinde dic dictum ℭ & in.ii.facie in linea.12.ibi rerminum:dic terminum

15 In.15.fol.linea.14.ibi in l.dic nil:ℭ & in.ii.facie linea.iiii.ibi yuarta dic yuara/& in linea.5.ibi obligure dic obligare.

16 In.16.fol.ℭ.ii:facie linea.8.ibi.& lib.pe.dic ut li.penden.

17 In.17.fol.ℭ facie.ii.in linea.23.ibi cū prolato.dic prelato & in linea.27. ibi qualis/dic qualiter.

18 In.18.fol.in linea.34.ibi depub.dic de publica/ℭ & in facie.ii.linea.4.ibi l po.de mar.deficiunt uerba ſequentia uidelicet in l.patre uel marito.col.2.ff.de queſti.A lex.& in linea ultima & penul.ibi dicere:dic dicetur:

21 In.21.fol:linea.9:&.10.ibi co.co.dic:ca.

22 In.22fol.ℭ in.ii.facie linea.14.ibi obiectum dic obrectum:

23 In.23.fol.linea.30.ibi coire nequibis c.adde.i.

24 In folio.24.in linea.36.ibi pro parte:ſnperabundat pro.

25 In.25.fol.linea.26.ibi rei.dic iuri.& in linea.31.ibi exequo:dic exequtio.

26 In.26.fol.linea penul.ibi rerum dubitatio dic reb.dubi. ℭ & in.ii.facie linea.17.ibi declararo.dic declarato.

27 In.27.fol.linea.4.ibi poteſtatem dic poſſeſſionem/& linea.32.ibi credant dic credatur.

28 In.28.fol.linea.9.ibi reſurgit.dic re ſurgit.& linea.25.ibi leonis decimi.ſecundo.dic anno.2.leonis decimi.ℭ & in.2.facie linea.35.ibi in l.i.fi.dic §.fi.

29 In.29.fol.linea.7.ibi de iura:dic de iur.iura.

30 In.30.in linea ultima;ſuperabundat.nō cōte.ℭ &.2.facie linea.17.ibi in eo.dic meo.

31 In.31.fol.linea.36.ibi calea.dic calca. ℭ &.2.facie linea.28.ibi.inſcriptura ſuperabundat in.

32 In.32.fol.ℭ in.2.facie numero.8.ibi pel.dic feli.& linea 10.ibi.pragmatis.dic pragma.& linea.31.ibi ſacionabilē dic racionabilem: & linea.34. ibi introductis dic de introductis.

33 In.33.fol. ¶ in.2.facie linea prima ibi ſupradictum dic ſanctum

34 In.34.fol.linea.35.ibi includerat dic includeret ¶ & in.ii.facie. linea.xxi. ibi approbata archi.dic approbate ab ar.

35 In.35.fol.linea.xv.ibi & ſic contra.l.dic contra.l.& linea.xxxiii. ibi de ind. per tho.dic de iure.protho.

36 In.36.fol.linea.xiiii.ibi prothocol:dic ptothomi. & añ glo.inuer. citantur in margine de eſt numerus.17.

37 In fol.37.linea.xxv.ibi omni dic omnis ¶ &.ii.facie linea.xi.in margine ibi numero.24.dic.25.

38 In 38.fol.linea.xviii.ibi conſultatione.i.li.4.dic conſultacione primo li.4. & linea.xxxv.ibi exequcioni dic aſſercioni ¶ &.ii.facie. linea penul: ibi aperte de contractu inito uerba iſta ſuperabundant.

39 In.39.fol.linea. xxiiii. ibi hoc dic hic &.ii. facie linea. xxxii. ibi unciarum not.i.li.dic unciarum noſ.i.l.i.

42 In.42.fol. ¶.ii.facie linea.xxxi.q.dic quid

43 In fol.43.linea.xxiiii.ibi fel.dic.filip. ¶ &.ii.facie linea.xiiii.ibi reſpõdet dic reſpondeat/& linea.xxxvi.ibi.ſine dic ſiue ſub & in linea penul.ibi au dien dum dic uidendum/& in ſequenti fol.ubi in ſuperiori margine legi tur fol.45.dic fol.44.

45 In.45.fol.linea.xxxvii.ibi conſultum dic concluſum ¶ &.ii.facie linea.26. in textu ibi cauſi dic cauſa/& in linea penul.ibi ita dic iſta.

46 In.46 fol.linea.i.ibi bert.dic ber: ¶ &.ii.facie linea.iii.ibi fu dic in:& ea/ dem linea ibi de feu.feu.iſtud ultimum feu.ſuperabundat & linie.vi.ibi idetur dic uidetur:

47 In.47.fol.linea.xx. ¶ in.ii.facie ibi.uer.7.dic:17.

48 In.48.fol.ſuperabundant lineę.31.32.&.33.& in ultima linea. ſuperabun dat in ſecun. ¶ & in.ii.facie linea.i.ſuperabundant iſta uerba. dum om/ nia.& linea xi.ibi inuenit dic inuehit.& in linea. xxviii. ibi. col. ſupera/ bundat.

49 In.49.fol. ¶.ii.facie.linea.ii.ibi utriuſq; iuris dic decre.

50 In.50:fol.linea.xviiii.ibi iuris utriuſq; dic decretorum

51 In.51.fol.in margine ſuperiori de eſt fol:51.& ibi linea: viii: ibi. 24. dic 214.& linea xvi.ibi ſi curia dic ſi in curia/ & linea.xxiiii. ibi oblati dic oblate/& linea.xxi. ¶ in.ii.facie ibi utriuſq; iuris dic decre. & linea ſe/ quenti ibi norma & ſuperabundat:

52 In.52.fol. ¶ facie.ii.linea.xviii.ibi ulti dic:uol.2.nõt:& linea.xxvii.ibi.v.is dic.decre.& dele excellentiſ:

53 In.53.fol.linea.xvii.ibi ſine dic ſiue ¶ &.ii.facie linea.xxxv. ibi numero. xl.dic.xi.

54 In.54.fol.linea.xxxvi.ibi phẽptociarũ dic phentoriarũ ¶ & facie.ii.linea.

xxviii.ibi deberer dic deberet &linea.xxxiiii.in textu ibi citatis dic citat9

55 In.55.fol.in margine ſuperiori ibi fol.54.dic.55. & in linea.xxxii.ibi preſtendo dic preſtando.

56 In.56.fol.in margine ſuperiori ibi fol.54.dic.56.& linea.xxvi. ibi. deci ſide eſt ſexta ¶ & in.ii. facie linea. xxxiii ibi & eo.ti dic etiam. & linea penul.ibi ex parte ad.c dic ex parte ade.

57 In.57.fol.¶in.ii.facie in margine ſuperiori ibi rit.38.dic ritus.36.& in linea.xiii.ibi directo uel ſup: rabundat uel.& linea.22.ibi artic ilis dic articulis.

58 In.58.fol.in margine ſuperiori ibi fol.48.dic.58.& ibi ritus.38. dic.36. & in linea.xii.ibi qn̄ dic qm̄ contra/& linea.xviii.ibi in utraq; uiris cenſura dic decre.doc.& linea.xviiii.ibi norma dic interpres. ¶ & facie.ii. linea xiii.ibi cauſam dic eam.

59 In.59.fol.linea.i.ibi.xl.dic.xi.& linea.xv.ibi re dire.dic redire ¶ & in.ii. facie in.32.linea.ibi principes dic princeps.

60 In.60.fol.linea.xiiii.ibi quoti.dic quotis& linea.37.ibi obtinuit dic obtinuī.

61 In.61.fol.linea.xviii.ibi puniūtur.dic.puniantur ¶ & facie.ii.linea penul. in textu.ibi.ſi id.dic ad.

63 In.63.fol.linea.iii.ibi ſucc.dic ſunt.linea.14.ibi ita.dic iſta.& linea.20.ibi y.i.dic decretorum:

64 In.64.fol.linea.30.ibi plurimis dic plumis ¶ & in.ii.facie liuea.15.ibi cenſeretur dic cenſerentur.

Cetera colligat Benignus lector

¶ *Errores & uicia huius libri excuſſi ſunt* Neapoli *per* Ioannem *Sultzbachium* Alemanum *Anno a* Natiuitate Domini *Milleſimo Quingenteſimo Quadrageſimo Secundo* Die *uero* 6. *Menſis* Nouembris.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI ET DOMINO DOMINO

Thomæ Caraziolo miſeratione diuina Archiepiſcopo Capua-
no,& regni maiori Capellano regio regiæq; Capel-
le moderatori āpliſſimo Albericus Oli-
ua inter Decretorum docto-
res minimus& ſacer
dos, licet Indi
gnus.
S.

QVVM ſuperioribus annis Reuerendiſſime præſul anfractibus cauſarum in vtroq; tribunali pontificio & Cæſareo plurimis deſiderantibus me patronum apoſtolica præeunte permiſſione dicaſſem,ne inter patrocinādum labores,& ſtudia cœpta intermitterem,Quædam memorialia per ordinem literarum a me lucubrata, mihi familiaria,ſemper reuolui,& dum ſe in ordine literarum offerret litera.R.occaſione ſumpta ab ea Ritus Archiepiſcopalis curiæ Neapolitanæ literis tráditos abolitos & pmaxime corruptos, vt fugantur errores,veritas pādatur,enigmata referentur,nodi ſoluantur,obſcura dilucidentur,dubiaq; declarētur,tela iudiciaria faciliteť,Ieſu Chriſti nomine aſſūpto: quod quādo recolo flectere debeo genua,ſaltem cordis.c.decet.de immuni.Eccle. humilibuſq; præcibus ad eum porrectis vt modulum ingenii mei aperiat, & illuſtret,interpretandos,dilucidandos,& declarandos aſſumpſi:rem eqdem(vt opinor)tuæ reuerendiſſimę auctoritati iucūdam,& gratā, quum Annis Elapſis a me tua Reueren.auctoritas vt pro cultu iuſtitiæ quid ſeruandum eſſet in curia Archiepiſcopali Capuana quoad breuius fieri potuiſſet referrem deſideraſſet:Cuius voluntati & præcepto morem nō gerere nephas duxi,quāuis impar viribus meis onus aſſumpſerim,non præ oculis habens illud,ſummite materiam veſtris qui ſcribitis æquam viribus,& verſare diu qd ferre recuſent, quid valeant humeri.quod refert glo.in.c. non eſt putanda.i.q.i.iſto enim in codicillo vtriuſq; cenſuræ tela & ordo in iudiciis ſeruanda continentur,ſed vt obedientiam victimis præferam protectus a tali & tanta auctoritate veſtra Reueren. quam largitor cunctorum bonorum multis decorauit inſigniis,eo ꝙ ipſam fecerit virtutum operatione præclaram,humilitate præditam,pacem euangelizantē,rixas et ſcandala reſecantem,et profecto omnes tuā admirantur , ſuſpiciuntq; ſolertiam,& virtutem;quas in Cæſareo concilio erga ſpiritualia & temporalia in dies præſtitiſti,& pręſtas,res ſuſtentantur,augentur,& extolluntur,

te propitio ſacra honoribus decorantur, te fauente, & patrono ius ſuũ vni cuiq; redditur, & in te omnia affatim concurrunt, quę in vero Præſule deſiderantur, neq; tibi (quod rariſſimum eſt) aut facilitas auctoritatẽ, aut ſeueritas amorem minuit, quid enim prętantius, quid admirabilius excogitari poſſit Epiſcopo prudentiſſimo, ac omni laudum genere cumulatiſſimo, quæ omnia in pauciſſimis iugata conſpiciuntur, & ſimul iuncta a me exigunt, vt tanto nomini lucubraciunculam huiuſmodi dicare debeam, meæ ab ineunte iuuẽtute ſeruitutis, futuram apud eam ꝑpetuum pignus, vt & robur ei & ſoliditatem ſua tam grauiſſima auctate adiiciat, & ꝑut ſua in me ſumma eſt, beneuolentia & beneficentia rem paruulã, ſua grauitate maiorem reddat, & ab omnibus colendo & obſeruãdo nomine, pręſertim quum a ſeruulo deditiſſimo proficiſcatur, ex ſua enim inclita, & ſingulari virtute attribuitur tam paruo codicillo ea auctoritas quæ haud facile cõtemnetur profecto qui illud tuæ Reuerendiſſimæ auctoritatis dicatum legerint, exiſtimabunt aliquid ponderis (licet ꝑ ſe pateat) ſibi ineſſe, quod tanto fuerit dignum viro, ſuſcipe igitur aliquid mei laboris ampliſſime Pręſul, eiuſq; paruitatem piiſſimo erga te offerentis animo ſingulariq; obſeruantia, ac fide rariſſima rependas, & bene vale noſtræ patriæ decus, & lumen familię de Carazolis, Kalen. Ianuarii. M. D. XXXXI.

Condita quæ cæca fuerant caligine lector,
　Cœnoſo quondam gurgite merſa ſimul
Nota Prius nullis, miro candcre refertus
　Ingenioq; valens pandit oliua tibi:
Sume igitur, tecumq; feras, foueaſq; libellum:
　Et ritus, mores, noſcere iura potes.
Inuenies paſſim cunctis quæ Aſtręa iubebit,
　Quo citius lites, iurgia longa ſeces.
Nec mirum: Quoniam doctis eſt natus Athænis,
　Si dulces fœtus ædit Oliua tibi,
Cum fuerant acres vrbis de nomine lites
　Et percuſſa ferax Pallade terra fuit.

A

ANtequam Primum ex ritibus attingam ne illotis manibus uideat materiã aſſumere Chriſti Ieſu noĩe repetito Almiq; pr̃is Ianuarii cuius patrocinio me dicaui implorato ſuffragio:prius qd nois:item qd interſit iter ritũ & ſtilũ enucleabo:eſt eqdẽ ritus q̃

1 dã conſuetudo in ordinãdi mõ uel alio actu exercẽdo ſolennitatẽ p̃bens:ita: q̃ ubi uſus diſponit erga actus ſolennitatem:põt ritus dici ſeu obſeruãtia:ita do.An.de bu.in.c.cum ſecundum.in i.not. de tempo. ordi.per.c.fi.de conſuetudi.quem al.uolit Rochus in trac.de conſue.ſuper rubri.col.viii.in fi.uer.ritus autem. allegans Panor.qui in dicto.c.cum ſecundum. non ſcripſit:ſed lectura ſuper eo do. Anto. eſt impreſſa & inſerta una cum lectura Panor.& per eundem Panor.in.c.in aliquibus.primo not. de deci. ubi dixit q̃ ritus denotat mores in ſpiritualibus:& q̃ ritus referatur ad ea q̃ ſunt de ſacramentis.not.iſdem Panor.in.c.fi.not.i.de baptiſ. & plene per do. Rochum ubi

2 .s.ſtilus uero eſt ius nõ ſcriptũ uſibus introductum ab uno iudice:& ẽ unius iudicis uſus:quãdo.ſ.p uſum ſtilatim a Iudice determinata eſt lex : uidelicet in cauſis uiginti ſolidorum non dari debere libellum:de quo.ĩ.in ritu uigeſimo quinto : ſeu ſtilus dicetur uſus in ſcribendo tantum.c.penul.de confir.uti.uel inuti.c.quã graui.de cri.fal.& ſumiť a ſtilo quo ſcribiť in cæra uel in tabula:&.ppterea dicimus curiæ ſtilum: ut per do.Anto.de bu.in.c.fi.col.zi.uer.uiſa materia .de conſue.& Io.de Ana.in al.c. quam graui.de cri.fal.& de iſto ſtilo q̃ non clare reperiatur expreſſum de iure ciuili: niſi in.l.i.C.de ſacro.ſan.eccle.ibi. liber ſit ſtilus .l.loquens de ſtilo iuris communis: de iure uero canonico q̃ expreſſius habeatur in al.c.pe.&.c.quã graui.not. Albe.de co.in.l.de quibus.col.25.numero.41.ff.de legi. referens Petrũ diffinientem prout not.do.Anto in al.c.fi.& per Io.de Ana.in al.c.quam graui.ubi an reperiatur de iure ciuili:Feli.uero in.c.ex parte.lo.i.i.col.viiii.poſt numerum.xi.de reſcrip. dixit q̃ ſtilus eſt forma recte ſcribendi a conſuetudine Romanæ Eccleſiæ approbata.al.Bal. in rubrica de reſcrip.col.7.& ibi plene ſe extendit ubi de quo etiã p Rochum ſupra:

3 hinc dicimus ex ritus ſacri regii concilii fore uſurpatum q̃ non obſtante appellationis deſertione ab iterloquutoria reuidetur cauſa ex eiſdem actis:ut in deci.77.in col

4 lectis per do.Ma. de afflic.hinc etiam dicimus ſtilum contra ius nihil operari:ut per Rochum ubi ſupra:& per do.Alex.con.178 alias ſecundum alium numerum.36.ul.

5 col.uol.ii.hinc ſimiliter dicimus q̃ dũmodo ſubſtãtialia Iudicii ſeruentur mos:ſtilus: ſeu ritus tollerantur:licet diuerſi ſint.not.in.c.cum ueniſſent. de eo. qui.mit. in poſ. ca.rei.ſeru.not.Do.de ro.deci.xx.in fi.i no.et no.in. c. cãmq;.de teſti.hinc ẽt dicimus

6 q̃ ſemper ſeruabitur lex ſtatutum ſeu conſuetudo loci in quo cauſa uentilatur . Feli.in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.col.xx.uer.ſeptima declaratio.de conſt.Bal.in.l.cũ clericis.col.i.uer.ulterius not. C.de Epiſ.& cleri.quod non procedere dixit Rochus in al.rubrica.uer.tertio.forte in commiſſione facta a principe alicui delegato cũ non teneatur ſeruare loci ſtatuta.ut per Fili.in.cum dilect.i.col.zz. uer.quarto.in fi.de reſcript.licet aliter uideatur loqui Rochus in .c.fi.col.34.q.16.uer.tertio amplia. de conſue.ponens pro regula q̃ in ordinatoriis actibus ſeruari debeat conſuetudo loci in quo proceditur.per not.in.c.quod clericis. de fo.compe. & hoc procedere nedum coram ordinario ſed etiam coram delegato:ut per Io.an.d. Anto. & Imo. in alleg.rubrica.ubi. per Barba. col.xviii. & licet delegatus fungatur uice dele=

gantis.c. ſane. Io.ii.de offi.delegati.& propterea uideatur attendi & conſiderari locus delegantis: tamen illud eſſe uerum uoluit dominus Anto.in all.rubrica.ultima.col.quo ad auctoritatem non quo ad conſuetudinem: nam ipſe delegans non ſuam ſed loci in quo committit ſeruari uult cõſuetudinem.c.cum ueniſſent. preal. c.conſtitutus de in integ.reſtitu.hoc tamen non ſequitur do.Iaſo.in.l.ius autem. numero.4.ff.de iuſti.& iu.affirmans delegatum non teneri in modo procednedi ſeruare ſtatuta illius loci in quo fuit facta delegatio.al.Ang.ibi Bal.in.c.licet in corrigendis.de offi.or.Imo.in.c.cum ex officii. de præſcr.& corroborat p tex. p eum ibi alle. iſtas opiniones concordat do.Anto.de butr. in.al.rubrica. col.2.uer.recitant etiam.
7 concludendo ꝙ quo ad præparatoria delegatus ſeruabit ſtilum loci in quo eſt delegatus: quo uero ad deciſoria cõſuetudinẽ delegãtis.cõfirmat.d.Ale.in.l.i.i fi.de le.ii. dicẽs ꝙ ſemp in his q̃ cõcernunt ordinem ꝓcedendi debet attendi locus in quo cã agitať. p.l.iii.§.fi.ff.de teſt. & per alia ut ibi per eum: ſequitur Panor.in. c.cauſamque. lo.i.de teſti.Fel.in al.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.col.37.nume.54.de conſti.in.c.fi.col.v. uer.limita tertio.numero.6.eo.ti.in.c.ſuper his.col.vii.in prin. uer.& pro hac parte. de accuſ.& in.c.i.col.ii.in fi.uer.declara primo.de mu.peti.Filip.Deci. pleniſſime in al.c.eccleſia ſanctæ.col.17.uer.octauo poſt.de cõſt.Filip.fran.poſt Gemi.in glo.c. i.uer docuit.de ſum.tri.& fi.catho.li.6.Moder.in conſti.reg.ſiquis in poſterũ. nono nota.poſt numerum.16.lib.pri.poſt Andre.de.Iſer.ibi.& in conſti.nihil ueterum. in
8 fi.col.li.pri.hinc etiam dixit Sozi.con.277.col.2.uer.tertio loco. in litera.B.ſtilum notariorum Ciuicatis Senarum in inſtrumentis interpretandis attendi debere: & an attendatur ſtilus eiuſdem notarii uel notariorum cõmuniter ut clauſula dicatur conſueta apponi in inſtrumento. do.Alex.in.l.gallus .§. idem credendum.maxime.4. col.in prin.ff.de lib.& poſtu.& plenius.con.73.col.fi.uol.ii.uer.nec obſtat ſi diceretur.ubi ꝙ non ſufficeret unicus actus eiuſdem notariis: ſed recurrendum eſſe ad ſti-
9 lum & conſuetudinem aliorum notariorum: quia per nnicum actum non conſtaret de ſtilo eiuſdem notarii: Nec ab re præmittendum eſſe duxi: ꝙ ſi ſuper aliquo dubio iuris ſunt diuerſæ opiniones doctornm: & conſtitutio ſeu deciſio Epiſcopi
10 ſup tali dubio alterã dictaꝝ opinionũ approbabit illa ſeruabirur & de iure militabit: cum tunc non ſit contra ius: permittitur enim Epiſcopis præter uel ſecundum ius canonicũ ſtatuere ſeu declarare: & pœnam iuri cõmuni adiicere: ut plene per Io. de Ana.in.c.cũ in dioceſi.penul.& ul.col.de uſu.al.glo.in uer.tolli.in cle.ne roma.de elect.c.ii.de conſti.li.6.& plures.q.Lau.de.Rodul.in trac.de uſu.& con.Fede.de ſe.
11 & aliud eſt eſſe præter aliud contra ius cõmune.not.in.c.ſi propter.de reſcrip.li.6. Io.an.in.c.fi.de offi.Archipre. & ibi plenam addi.in litera.b.Panor.in.c. prudentiã. in prin.in ult.not.de offi.dele.Bar.in.l.cum lex.ff.de fideiuſ.quæ adducit Filip. deci. cõ.xi.col 6.añ fi.& de poteſtate Epiſcopi circa iſtud plene per Henr.de boct.in trac. de ſinodo.in.iii.parte.c.106.conclu.13.fol.1 .

INCIPIVNT RITVS SEV ORDO IVDICIARIVS CVRIAE ARCHIEPI ſcopalis Neapolitanę vna cum glo.& ampliationibus totum penè corpus. V. I. cẽſuræ tangẽtibus in locis opportunis acutiſſimi domini Alberici Oliua Neapolitani inter. Decre. doc. be nemeriti, & Sacerdotis, Canonibus obſequẽtiſſimi; nouiſſime compilati, & nunc primum impreſ ſi, ac etiam cum conſtitutionibus ſino dalibus eiuſdem ciuitatis & Dioceſis.

Ritus Archiepiſcopalis Curiæ Neapolitanæ.

IN primis obſeruat ipſa curia ꝙ cõmiſſio in citacionib⁹ fiat die iuridica ad diẽ iuridicã, ſed exe quutio. i. citatio nũcii fieri põt die feriata, ẽt die dominico, & poſtea die iuridica nũcii referũt, & ſeruatur ẽt in ci tationibus venientibus a curia romana,

Obſeruat. Quid ĩpor tet obſeruã tia, ex dictis in Prohemio pa tet, & colligi põt ex doctrina do. Anto. relata per do. Ro chum in al. trac. ſup rubrica col. 6. ver. q̃rto quæro. fol. 3. & ĩ effectu dicit obſeruan
1 tiã eſſe quid facti, quę concernit uſum unius iudicis, uel tribunalis, uel inter detrationem Sermonum citra actum ſcribendi, et non requirere tẽ pus, ſed ſufficere ꝙ aliquibus actibus arbitrio iudicis ita ſit obſeruatũ duobus ſeu tribus actibus, & licet contra hoc videatur tex. l. i. C. quę ſit lon. con. tamen ille tex. loquitur de obſeruantia quæ ſit contra ius cõmu ne, quæ debet eſſe p̃ſcripta, prout concludit Roc. vbi ſupra. & Alex. cõ. 249. alias. 107. pro inueſtigatione. col. penul. ver. nec requiritur ꝙ di cta obſeruantia. vol. 2. & longeuum vſum cauſarum tendentem ſi
2 ue ad litem ordinatam, ſiue decidendam poſſe pro iure allegari dixit Zaba. in cle. ſępe. §. & quia. de uer. ſig. ver. ſexto nota. & ex interlocutoriis iudicium uel conciliis prudentium uirorum oriri nedum obſeruan tiam, ſed conſuetudinem concludit Bal. in. l. nemo. C. de ſen. quem re fert, & ſequitur Feli. in. c. in cauſis. paulo ante fi. de re iudi. & non imme
3 rito, qa aliquãdo obſeruare ꝑ obedire capit, in auctẽn. ut neq; mi. neq; fe de. §. fin: Igitur. in glo. in ver. obſeruauerint. coll. viii. & ideo dicimus quem abſolui ab obſeruantia iuramenti. c. ii. de arbi. & fidem debere ſer uare, c. ii. deſponſa: ideſt iuramento & fidei obedire, Nam licet reatus

periurii ex non obſeruantia & obedientia non tranſeat ad heredem, tñ quo ad obſeruãtiam & obediẽtiam trãſit ad heredes.no.in.c.ueritatis. de iureiu.& no.Bal.in repe.l.ii.in.ii.par.fol.mihi.43.col.ii.in fi.ff.de iu reiu.& Pet.fil.cor.cõ.2.vo.3.col.4.intelligo ergo obſeruat.l.parẽdo ſu pio ri qui ſic ſtatuit, ſeu verbo ordinauit,& decernit ꝙ cõmiſſio &c.nam qđ ſupiori placuit, legis habet vigorem.l.i.ff.de cõſti.prin.maxime cũ pro cõi utilitate fuerit ordinatum & non pro particulari cõmodo.ar.c. erit autem lex.4.di.not.Filip.dec.con.361.col.añpe.& pe.

In citationibus Tres habet citatio partes.prima,commiſſio .de citando,& dicitur decretatio.ſecunda,nũ
4 cii exequutio.tertia,ipſius nũcii relatio ꝙ citauerit.Io.an.i.c.romana.in §.contrahentes.de fo.compe.li.6.refert & ſeqtur Panor.in.c.fi. in fi.de off.leg.dicẽs primã partem eſſe iuriſdictionalem,dũtaxat ſcdam & tertiã nõ,inferens ꝙ iudex non põt committere als decernere citationẽ extra territorium,ſed ſi eam decreuerit in territorio,poterit nuncius extra ter ritorium illam exeq. p al. §.cõtrahentes. &.l.oẽs.C.de epiſ.& cler.& ra tio eſt, qa illa nuncii exequutio non eſt actus iudicialis, ideo põt exer ceri extra territorium. quam rationem fundat iſdem Panor.c.fi.col.15. ver.ſecundo caſu.de fo.com.per.c.nouit.quod eſt ſi.præal.de offi.lega. per al.§.cõtrahentes.& p alios ibi.al.hanc eãdem tripartitam diſt.refert Panor.in.c.fi.añpe.col.ff.de fer.ver.redeo ad primam. Feli.in.c.gratũ. col.3.ver.p rima pars.de off.dele.Alb.de roſ.in.l.fi. col.i.poſt nu.ii.C.de fer.dicens primũ actum eſſe interlocutoriam ſeu iuſſus iudicis de citan do:ſcđm,eſſe ipſam citationem:tertiũ,eſſe effectum citationis, vt citatus re ipſa teneat venire,& ꝙ ſit interlocutoria & iuriſdictionis.Mari.ſoz.in trac.de cit.arti.xvii.q.i.ver.citatio enim habet. hanc eandem diſt.ſentit Fed.cõſi.244.cuius eſt initium.ſuo dño Federico &c.in prin.& Pau.de ca.cõſi.270.in.iii.dub.vo.i.in noua impreſſ.cuius initium eſt.ſup primo dubio clara.& q̃uis iſtud ꝙ die feriata exequutio facta ad diem iuridicã, ẽt ſi fi eret die dñico approbetur ab iſto ritu ſeu ſtilo:tñ inter Doct. pluri mæ fuerũt opi.vt patet in al.cõ.Pau.de ca.qui dixit hoc poſſe tollerari, ſed non in die dñico,vt ibi p eum,& relatis.d.opi.concludit Alb.de ro. in al.l.fi.ritum quo ad iſtud eſſe ꝯtra ius,ſe ꝙ ſit ſcđm cõiorem opi.refert Panor.in al.c.ſi.de fer.imo plus voluerunt.D.de ro.deci.367.in no.in ci.ſi cõmittatur cã.ꝙ citatio decreta die feriata ad nõ feriatam, teneat, cum non ſit actus iudicialis,qa fit ſine cauſæ cognitione, quæ ſi interue nire debet iudice ꝓ tribunali ſedẽte,tunc decerni non poſſet,vt ibi p eos & p gl.in ver.feſtiuis.in cle.i.de fo.cõpe.ſi fiet cã cognita,erit iuriſdictio nalis,als non,vt patet ex præmiſſis,& nouiſſime ad ſaturitatem p Ma.ſo zi.in al.trac.de cita.ar.19.q.i.& in curia eccliaſtica iſtũ ritum ſeruari di

xit Ma.de affl.& eſſe primũ ritum in ↄſt.reg.baiulos oẽs.col.2.in fi.nu.5. poſt nu.6.fo.152.col.2.in fi.li.i.ritus tñ magnæ curiæ vicariç inci.itẽ prç libata curia,induxit aliam practicã,vꝫ ꝙ ſi citatio cõmittaꝛ extra locum vbi regiꝛ curia quacũꝗ die feriata,ẽt die dñico,poterit citatio decerni ẽt die paſcatis:ſed ſi ↄtẽta in.d.citatione concernãt iuriſdictionem cõtentioſam,debet decerni die iuridica:ſed ſi decernaꝛ in loco vbi curia regiꝛ, debet dies datæ eſſe iuridicus:quem ritũ ita intelligi debere denotãt eius verba bñ ꝑpenſa. ſeruari ergo debet iſte nr̃ ritus,ꝑut aſſerit Ma.vbi.ſ.
5 & qa quælibet curia habet ritus ſuos & mores,vt declarat Andr.de iſer. in cõſt.re.ſiqs in poſteꝝ.col.5.& in.c.i.ver.hodie vero,de mi.vaſ.q cõtu. & cõem ſtilum curiaꝝ eccſiaſticaꝝ ſeruare iſtũ ritum ſeu ſtilũ,firmat iſdẽ Ma.de affl.in cõſt.re.in ru.95.de exor.ꝑpa.iu.nu.6.li.1.fo.182.vbi ẽt firmat opi.Inn.ꝙteneaꝛ cõparere die ſequẽti.al.Bar.in tra.de cit.q.7.& ponit practicam decernẽdæ citationis.& Bar.in.d.q.vii.dixit de cõſuetudine ſeruari debere iſtũ ſtilum,& ꝙ ſic obſeruat ſtilus curiæ romanæ: qđ no.pro finaꝛ.verbis iſtius ritus,& ſufficit dicere,ſic ſe habet vt oẽs no. in ru.de cõſue.& ſufficit ita ſcriptũ eſſe.l.ꝑſpexit.ff.q & a q.& ſcđm ritũ,
6 & nõ de ritu iudicandũ eſt.c.erit aũt.in fi.4.di.An aũt iudex appellõni & ſic curia Metroꝑ.in cã deuoluta ꝑ remediũ appellõnis.iux.tex.c.romana.de ap.li.6.dẽat ſeruare in cã deuoluta ritũ curiæ ſuffraganeç vel ſuũ. vide Alex.in al.l.ii.in fi.ff.de le.ii.ↄcludentẽ ꝙ in ꝑparatoriis ſeruabit curia metroꝑ.ritũ ſuũ,in deciſoriis ritũ ſuffrag.ſeqꝛ.& declarat Fel.in.c.ſup his.col.7.in pri.de acc.in.c.eccſia,col.37.ver.nã tũc.nu.54.& in.c.fi.col. v.añ fi.ver.ſed in his.de ↄſti.Pañ.in.c.cãmꝗ.lo.i.de teſti.An aũt ſi dies ad
7 quã qs citaꝛ cadat in diẽ fer̃.teneaꝛ in ſequẽti cõparere.Inn.in.c.ↄqſtus. in pri.de fer.dixit ꝙ ſic,ꝑ.l.celſus.ff.de arb.a q̃ ſũptũ fuit.§.ꝑterea cũ mãdaꝛ.c.cũ dilecti.de do.& ↄt.ꝑ rõnẽ,qa duo mãdanꝛ vt cõpareat,& tali die cõpareat:& ſi tali die cõparere nõ teneꝛ,nihilominus cõparere dẽat corã iudice,qa duo copulatiue ꝑcipiunꝛ.ar.c.ii.&.c.iter cçteras.de reſcr.ſequtur Pañ.in.c.fi.col.pe.ver.ad ſcđam qõnem.de fer.imo die ſeq.ſub eadẽ pœna cõparere debet.vt no.An.de iſer.in.c.i.col.3.ver.veriusvideꝛ,quo tẽ,mil.fo.mihi.25.col.2.& itelligas.q.in terminis figuratã,qa ſi in citatione exprimereꝛ tali die dñico ſeu feriata, tũc cõior teneꝛ opi.ꝙ cõparere nõ teneaꝛ.vt ↄcludit Pañ. in al.c.fi.de fer. & poterit ad ſaturitatẽ videri. Alex.in.l.i.§.nũciatio. col.8.&.9.ff.de no.op.nũ.nõ ob.cõ.xi.Fed.de ſe.ĩ quo poſt pri.ↄtrariũ ↄcludiꝛ ꝑ.c.cũ parati.&.c.ſi duobus.de ap.qa illa iura non ꝓbãt intentionẽ Fed.& ↄtra Fed.clarius ↄcludit Bal.in.l.ſed & ſi ꝑ prçtorẽ.col.2.ver.ſed an debet cõparere.ff.ex q.ca.ma.& Pau.de ca.in l.ii.§.ſiqs.i iudicio.añ fi.ff.ſiqs cau.q no.dixit.c.cũ dilecti.ꝑal.debere ĩtelligi ꝙ ipſo iure cẽſeaꝛ ſurrogata.dies ſequẽs abſꝗ facto iudicis.& Bar.in.l.

li.col.2.ver.qñq; ſtatuit terminus in quo.C.de të.ap. Et ne mihi obiiciat
ꝙ de citatione loquar & neſciã qd ſit citatio,prout dixit glo.in.c.manife
ſta.ii.q.i videlicet ꝙ de notorio loqbatur & neſciebat qd ſit notorium,&
8 glo.in.l.ſtipulatio iſta habere licere.§.hi quoq; de ver.ob.ideo dico ꝙ ci‑
tatio eſt actus vocatiuus alicuius cuius interſit,q fit uel iuris diſpoſitio‑
ne,uel iudicialiter iudicis mãdato,aut arbitri cõmiſſione ad partis inſtã
tiam,vel ex officio,q̃doq; p ipſum iudicem,q̃doq; p nunciũ,aut p alium
iudicem,uel notariũ,& qñq; p edicta,per epiſtolã,præconẽ,uel cãpanã
ad iudicii & eoꝝ q̃ in iudicio fient fundamẽtũ & validitatẽ,& ad defenſio
nẽ,& alios uarios effectus iudiciales legitime celebratos.hanc diffinitio
nẽ poſuit Sozi.in al.trac.pri.ar.q.i.& illã ſpecialiter declarãdo ꝓſequit
ibi,& merito dixit fundamẽtũ,qa eſt potiſſima pars ordinis iudiciarii &
fundamentũ,Spe.in titu.de cita.§.1.in prin.al.c.qm̃ cõtra.de proba.c.
inter quatuor.de maio.& obe. Ma.de afflic.in al.rubrica.95.in conſti.
reg.nume.1,vbi al.Panor.in al.c.fi.de feri.& plura alia cumulat fol.182.
9 .1.col.& p citationẽ dicit iudiciũ quaſi ceptũ.c.gratum de offi.dele.§.fi.
inſti.de pe.teme.liti.& per alia collecta per Ma.in al.rubrica.95.nu‑
mero.iii.in conſti.reg.ſed hoc non ꝓcederet de iure ciuili,quia iudicium
incipit a litis cõteſtatione glo.in l.i.in ver.iudicio.C.de iudi.per tex.in
§.ſi non in auc.de litigi.colla.8.not.in.c.ſup.q̃ſtioni.§.1.de offi.delega.c.
ex parte.lo.ii.de ver.ſig.& ꝓpterea dicimus,tu teneas gratũ,Legiſtę tenu
10 ere relatũ.vt not.glo.in.c.relatũ,de offi.dele.ĩ cle.ii.ut li.pen.in.1.glo.ĩ tã
tũ ꝙ ſi fuit ab Auditore rotę decreta & expedita citatio tm̃ reſpectu acto
ris,taliter ẽ ĩtroducta litis pẽdẽtia ꝙ qcqd actor attẽptauerit reuocabit
p viã attẽptatoꝝ,dato ꝙ citatio nõ ſit exequuta,ut p Ro.deci.75.in no.
ici.qd̃ dicit,&.426.ĩ ãtiqs.inci.not.utꝝ poſtq̃.qd̃ tanq̃ nõvul gare not.
& vide,Filip.Deci.in al.c.gratũ.ii.not.& Feli.ibidẽ col.3,in prin.& plene
11 p Ma.de afflic.in ꝯſti.reg.cõtigit.in fi.poſt nu.6.fol.195.li.1.ibi videas,&
dẽt citatio ꝯtinere locũ,diẽ,horã,nomẽ iudicis citãtis,& citati,et ſine ali
q̃ obſcuritate.p tex.in.l.aut aliter.ĩ prin.ff.ꝙ.vi.aut.clã.uide Lanfrã.ĩ re
pe.c.qm̃ ꝯtra.ꝑal.in uer.citationes.q.v.& ꝯſti.reg.edictoꝝ.in prin.& ibi
Ma.de afflic.in.3.dicto fol.184.li.1.& ꝓ diuerſis formis citationũ recurre
ad al.tra.de cita.Sozi.ar.xx.q.iiii.et,xxiii.q.viii.& taliter formata citatio
12 q̃do exequẽda erit p edictum iuxta tex.cle.i.de iudi.dẽt ſeruari forma
tradita a Feli.ĩ.c.qm̃ frequẽter.in.§.porro.col.v.in prin.nu.17.ut li.non
ꝯte.vз ꝙ dẽat affigi ſaltẽ ĩ duobus locis uicinis & publicis.al.deci.Ro.
27.ĩ antiqs.de reſcrip.alias ẽ ſub nu.522.inci.not.ꝙ ſi cõmittat.& de.v.
nouis,alias ſub nu.79.in no.ĩci.ſi cõmitat cã.& deci.8.de do.& cõtu.q̃
13 eſt ſub nu.223.in no.inci.ſi cõmittat cã.& p iſtã ultimã deci.voluerũt ꝙ
citatio originalis,& nõ copia legat & affigatur in ualuis Eccleſiæ,& ibi

affixa dimitti debet aliquibus horis.quod not. tanquam non ab omnibus cognitum,cum ſit de pane lucrando.uide.An.de iſ.in.c.i. ver. curia Romana.de mil.vaſſal.qui contumax eſt.ubi de affixione citationis in fo
14 ribus Eccleſię,& quando a iure trina citatio pſonalis requirit ad incurrendam pœnam non ſufficit vnica peremptoria,iuxta glo.in.c.cōſtitutionē.§.ſtatuimus.in uer.una pro oībus.de ſen.ex.li.6.exēpli gratia,ut ſub pœna priuationis priuilegii clericatus omnes clerici reaſſumere debeant habitum & tonſuram.de quo per Panor.in.c.fi.de.vi. & ho cle.plene p Feli.in al.§.porro.col.6.&.7.poſt nume.22.& in.c.cognoſcentes.col.
15 vi.de conſti.ubi pulchra dicta notabis in ſup ſtilū ſacri regii concilii q ſe habet ꝙ non fit citatio ad audiēdū ſētētiā,prout exigit.l.de unoquoq;.ff.de re iudi.cum ſimi.ſed ante ſentētiā & poſt concluſum in cauſa fit citatio ad dicendum & allegandum,& ſine iſta citatione ſentētia eſſet nulla per not.per Bal.in.l.fi.C.de legi.refert & ampliat. Ma.in prælu.con ſti.reg.q.viiii.col.3.in fi.fol.9.col.2.in fi.

Dic iuridica. Illa dicitur iuridica dies q̄ iuridica deputat,& ob-
1 ſeruatur in loco in quo ius redditur,& non in loco rei uel actoris.& ita ſe habere cōmunem opi.refert Panormi.in al.c.fi. de feri.vi.col.in prin.verſ.tertia qn̄,& curia metropolitana Neapolitana pro diebus iuridicis obſeruat ſecundam,quartam,& ſextam feriam ī qbus feſtum non cadit cuiuslibet ebdomedæ,ſed ritus magnę curiæ Vicarię.p̄al.fol.103.inci.item p̄libata.vult attendi cōſuetudinē loci in quo fuit facta alias exequuta citatio,ſed qn̄ citat,uel exequutio citationis fit in loco ī quo curia regit & in eius pertinentiis debet attendi cōſuetudo dictę curię:Et licet de iure cōmuni regulariter qs ſit pſonaliter citādus q̄ diu haberi poteſt eius p̄ſentia & non ad domum.ut not.in.c.cauſam.de do.& contu.in.l.i.§.1.ff.de libe.agno.cum ſimi.prout tradit Sozi.in al.
2 trac.ar.xvii.q.ii.ver.circa ſeptimā,intantū ꝙ ſi contra citatū domi pceeret ſi nō cōparuerit ad excōmunicationis ſentētiā,talis ſnīa de iure nō tenet,p c.ſacro.de ſen.ex.iſtud fuit ſingu.dictū Inno.in.c.ſi aduerſarius. de eo qui mit.in poſ.ca.re.ſer.quem ſeqtur ibi do.Anto.de bu.viiii.col. & iſtud dictum refert & ſequitur Lanfran.in rep.c.quoniam contra.præal.in ver.citationes.penul.col.ver.quæritur ulterius.& etiam contra perſonaliter citatum ſemel ſine peremptorio ſi proceditur ad excōmu-
3 nicationem,talem ſentētiā dixit nullā Imo.Feli.referēte in.c.ad petitionem.col.9.in fi.de accu.contra Dominos de ro.deci.271.in no.inci.ſi de ſpeciali mandato.& tradit ēt Bar.in trac.de cita.q.ii.numero.3.refert & ſeqtur Ma.in conſti.reg.citationes literę.pri.not.fol.187.li.1.ubi plene,tn̄ ſemp pſcrutandū eſt in q̄libet curia ſi ſunt aliq̄ ſtatuta,qa illa ſeruāda ſunt,nō obſtante iure cōi,Ita Sozi,in al,ar,xvii.q.ii.ver,eſt aūt cir

ca prædicta aduertẽdũ.& Bar.in al.q.li.in fi.ubi dixit ꝙ ꝓpterea in quolibet municipio fit citatio ad domũ.Et nõ ĩmerito fuit facta in archiepãli curia Neapolitana ꝯſtõ ſinodalis,nu.57.inci.porro calũnioſis.& exinde ritus inci.item citatus p nũcium ſemel,nu.17.ſtatuẽdo ꝙ ſemel pſonaliter citatus,vel bis domi,& non cõparens,ꝙ poſſit excõicari:de qbus ſinodali ꝯſtõne & ritu meminit Ma.de affl.in al.ꝯſti.reg.citationis lr̃æ.fo.187.col.i.in prin.poſt nu.2.& ꝓpterea ad tollendũ difficultates & Doct. altercationes curia archiepãlis Neapolitana ſeruat ritũ & ꝯſtõnem prędictá. qđ no.vt ſcias de iure reſpõdere,& ne erres p illud verbũ,domus,
4 qa nõ ſufficeret citationem fore bis exequutá in ſtatione, ſiue apotheca. & rõnem quare,vide p Panor.in alľ.c.cauſam.col.4.ver.ex hac rõne. de
5 do.& ꝯtu.& ꝙ nunq̃ citatio ad domũ fieri poterit,niſi qñ in iure expreſſũ ſit.c.ſignãuit.de teſti.no.Fil.dec.cõ.460.nu.30.& ſi nõ ſeruabiť talis ordo vt pueniať ad citationem ad domũ eius,puerſio vitiat pceſſum.Sozi. in al.trac.ar.17.q.ii.ver.cir.ſeptimá.col.3.ver.& dicit ſin.fol.28.& p forma citationis vide Bal.in.l.accuſationibus.col.pe.añ fi.C.de acc.& ꝙ nõ ſufficiat citatio in apotheca.Lanfr.in al.c.qm̃ ꝯtra.in ver.citationes.& licet citatus teneať cõparere corã iudice & in loco iudicis, & nõ iudex corã litigatore,aľs opprobriũ dici poſſet.l.iubemus.§.fi.C.de epi.& cler.cũ
6 ſi,tñ ſi citať qs ad locũ non tutũ,non teneť cõparere.cle.paſtoralis.§,piſana qñq; ciuitas.de re iud.c.accedẽs.lo.ii.vt lit.nõ ꝯte.gl.pe.in fi.in cle.
7 appellãti.de app.& tutus locus multipľr ſumiť:& inter cætera, nõ diciť tutus pp aeris intẽperiem,vt qa ibi viget peſtis vel ſiľe piculum.gl.in.c. cõis.23.di.gl.in.c.cũ dilecti.de dol.& ꝯtu.l.habitatores.ff.loc.l.ii.§.pe.ff. ſiqs cau.p quem tex.dixit Mar.ſoz.in.c.veniẽs.de acc.in ru.de dila.& in
8 tra.de cit.ar.18.q.v.ꝙ Gregorius.xii.ſe excuſauit qa nõ venit ad ꝯciliũ Piſanũ:timebat enim grauitatẽ cæli Piſani.facit tex.iũcta glo.in ver. morari.c.ad ſupplicationem.de renũ.& ꝙ aſſignari debeat alius locus p delegatũ in tali caſu.An.de iſer,in ru.quo tẽ.mil.in fi.fo.mihi.24.col.2.poſt prin.al.c.cũ.R.de off.dele.& multa iura ꝓbãtia locũ debere eſſe tutũ:& ne ſequẽtes ritus portione debita defraudenť,qa iſte condigna dote fuit dotatus. Sequitur ſecundus.

Secundus Ritus.

ITem ſi reus eſt citatus ad totam cauſam, & die ſtatuta neuter cõparet, non circũnducitur citatio:ſed actore poſtea cõparente,ꝓcedetur in cã abſq; alia citatione in ꝯtumaciam illius vſq; ad ſententiam,niſi de benignitate expectetur,vel de nouo citetur.

ISte ritus ponit regulá:& deĩde,exceptionẽ a regula. ſecũda, ibi, niſi.& ſeipſum ſumat.

1 Item. Dictio iſta, eſt ꝯtinuatiua p̃cedentiũ.Panor.in.c.paſtoralis.§.item cũ totũ.

2.no.de off.dele.& ꝙ repetat ſupiora. An.de iſer.in ru.epm vel abb.fol. mihi.16.col.i.poſt prin.p tex.in.l.in repetēdis.& in.l.iteꝝ.ff.de le.3. & ꝙ ſit ꝯtinuatiua præced.Bal.in.c.i.§.item.de feu.guard.fol.mihi.9.col.i.& ꝙ repetat Fili.dec.cō.423.nu.3.poſt prin.al.Bar.in.l.item in poteſtate. ff.de his q ſunt ſui vel ali.iu.hoc idem ſentit no.Pau.de ca. cō.88.viſo legato.nu.i.vo.i.ſm noiſſ.impreſſ.& ibi plene p totū ꝯſil.& Alex.cō.117.i. vo.col.pe.poſt ver. ſed in ꝑpoſito.ſed hic ponit ꝯtinuatiue.nā in.i.ritu poſuit obſeruātiam circa decretationem,& exequutionem citationis:in iſto ꝯtinuādo ponit de circūductione citationis,& ꝙ hic ſumat ꝯtinuatiue,& nō repetitiue.probat not.Theorica Bar.in.l.i.in prin.ff.de pub.& vecti.dicēs, qn̄ ꝙ p dictionem,item,adiicit præcedētibus noua orō, in ſe pfecta oī pfectione,& tūc nō inducit repetitionem,ſed ꝯtinuationem.ff. de iniu.l.item apud labeonē.in prin.cū aliis iuribus ibi all. ita eſt in iſto ritu,qa p prædictā dictionem,item,adiicit præcedētibus noua orō.in ſe pfecta oī pfectione,ergo nō inducit repetitionem præcedētium qualitatū.ſequitur Soz.conſi.x.col.6.literis,A,et,B,vol.i.

2 **Ad totam cauſam.** hīc dicit citatio ad totā cauſam facta qn̄ qs citat vt veniat ad reſpōdendum libello,& ad oēs & ſingulos actus ſucceſſiue vſq; ad diffinitiuam ſnīam.hæc forma tradit in cōſi.Fed.de ſen.171.inci.caſus talis eſt.licet ſub alio nu. al.a Panor.in.c.expoſuit nobis.col.3.de dil.& a Soz.in al.trac.art.20.q. xvi.ver.circa tertiā.alia fuit Zab.quā refert Panor.in al.c.expoſuit.vz. cōpareat tali die,& demū ſingulis diebus,hora iuridica vſq; ad ſnīam incluſiue.has ambas formas īpugnat Panor.vbi.ſ.& finalr cōcludit ꝙ aut talis citatio gn̄alis ad totā cauſam fit in pn̄tem,& nō valet,au fit in abſentem,maxime de lōginquo,& tūc aut nō cōparet,& pōt ꝓcedi ad vlteriora,prout qualitas cauſæ patit ſine noua citatione, cū videat ꝯtumax in tota cā,aut cōparuit,& tunc citatio arctat vt non recedat de loco iudicii,niſi ſaltem dimittat procuratorem, cū de facili non poſſit citationes de longinquo geminari.Sozi.vero vbi.ſ.diſtinguit tres caſus poſt aliorum opiniones relatas.Primus,qn̄ comparens per ſe vel per legitimum procuratorem eſt in loco iudicii,& hoc ſcitur,ita ꝙ de facili pōt de nouo citari: & hoc caſu debet ad ſingulos actus de nouo citari,& ſic illa citatio ad totam cauſam per comparitionem & exiſtentiam in loco,dicitur euaneſcere: & procedat opin. Federi.de ſenis. Secundus caſus, qn̄ certum eſt ꝙ citatus poſt primam comparitionem receſſit ad partes, nullo dimiſſo procuratore, qui pro ipſo in ſua cauſa habeat reſpondere, & remittit ſe ad ea quæ infra ſe dictuꝝ procedendo ſpopondit. Tertius vero caſus eſt,qn̄ actor vel iudex dubitatur an citatus ad cōparendum & reſpōdendum receſſerit vel nō receſſerit de loco, tunc iudex per nouam

citationem factā per prçconem,ſeu per ędictum,vel literas ad hoſpitiū ubi fuit,ſi illud ſcitur,& in loco iudicii & ad conſanguineos ſeu amicos, ſi comparebit bene erit,alias præſumetur illicentiatus diſceſſiſſe,& procedetur ad ulte rora iuxta formam mandati,& etiam ad ſententiam diffinitiuam,ſi hoc comprehenſum fuit in citatione,& qualitas cauſæ patiatur. A lex.vero.in.l.qui ante chalendas.col.3.ver.item inquātum.de ver.ob.dicit ꝙ ad euitandam neceſſitatem multarum citationum quādo citandus eſt de longinquo,eſt remedinm, ꝙ fiat citatio generalis ad omnes actus quæ fieri poteſt,vt per Inno.in.c.conſuluit.de offi.delega. verum ꝙ dicta citatio non debet fieri niſi ex cauſa,ut quando citandus eſt de longinquo.c.cum ex literis.de in īte.reſti. & ſi ſemel citatus comparuit,non debet ulterius procedi ad aliquem actum ſine noua citatio
3 ne,per al.con.Fede.ut ibi per eum,& formam citationis ad totam cauſam,& generalis.vide per tex.c. cū dilecti.& .c.ſi.de do.& contu. & talis generalis citatio nō debet ꝑ uerba ſequētia reſtringi,qa principiū generale inſpicitur.l.regula.§.& licet.ff. de iu. & fac. igno.no.Filip.deci.con.
4 449.viſis duobus conciliis,col.1.nu.4. & practicam curiæ romanæ,vt prius perſonaliter citetur,& poſtea prædicta in audientia contradictarum vide per Pau.de ca.in .l.& poſt edictum.in fi.ff.de iudi.prout refert Filip.deci. con.460.nu.25.Vbi etiam qualiter conſtare debeat de non
5 tuto acceſſu & formas per extēſum vide ī al.tra.Sozi.ar .xx. q.4. & ſi fiat contra abſentem de longinquo,omnia exprimi debeant, ſecus ſi contra præſentem in loco iudicii.Ioā.de anania in .c.licet.poſt princip. de accuſa.hodie vero per formularia taliter conſultum eſt ꝙ de his hęſitari non poteſt,quia pleniſſime omnia continēt,ut patet ex eis,& ꝑ citationes in curia Romana decreta,de qbus ī plurimis Rotę deciſioni bus vna ſimul remiſſiue collectis.ad.do.Feli. in. c. ad petitionem .col. decima. de accuſa. & in rubrica decitationibus, in nouis deci. repetuntur octodecim, ex quibus qualiter intelligantur iſta verba,ad totam cauſam ,facilliме colligitur, & omnino uide deci. Ro.435.in no. inci. fuit dubitatum.

Non circunducitur .i. tollitur, ita Panor. in.c.conſuluit.in glo.ii.de offi.dele.pro iſto ritu eſt deci. Ro.345.impetrans cōmiſſionem in no.ī formis,& ratio eſt,quia ad hoc
6 ut citatio circunducatur duo debent concurrere. primum,ꝙ citatus pareat, & ille ad inſtantiam cuius fuit citatio decreta & exequuta non compareat .l. & poſt edictum.præal.§.primo,ff.de iudiciis. per quem tex.ita concludit Filippus Decius.in al.c.conſuluit. in fine. de offi. delega.& iſte ritus loquitur nemine cōparēte intermino,& ſic ꝑdurat citatio, ideo non regritur alia,vt eſt tex.in all.c.conſuluit. & de materia circunductionis.

ductionis.plene p Feli.Filip.Deci.et alios in al.c.ꝯſuluit. & p Pau.de Ca.
Ange.& alios in .l. ad peremptorium.l. & poſt edictum .ff. de iudic.&
7 an teneatur illa die videlicet.x.comparere vel die ſequenti,aut præcedē
ti.Bar.in al.trac.q.viii.concludit ꝙ illa.x.die debeat comparere,quia illa
vltima dies computatur in termino.per tex.in.l.añpe.ff.de in ius vo.& in
l.cum ita.§.1.in prin.ff.de adul.licet ritus magnę curię Vicarię de contu-
matiis accuſandis inci.item ſeruat ipſa curia ꝙ contumatia.fol.103.col.3.
loquens de teſtibus velit ꝙ accuſari debeat proxima die qua ipſi teſtes
debuerunt comparere. & Ma.de afflic. in conſti. reg.edictorum. q. viii.
numero.27.li.1.dixit ꝙ requiritur inſiſtentia actoris coram iudice ne cita
tio circunducatur per al.l.& poſt edictum.& ꝙ hodie in magna curia vi-
8 carię eſt obſeruantia ꝙ ſi actor accuſat primam contumatiam & ſtat per
vnũ menſem nihil dicit,citatio eſt circunducta,ſed extra ciuitatem ſi actor
nihil dicit per duos menſes ſimiliter circunducitur.& diſtingue pro intel
9 ligētia ꝙ poſt iſtam generalem citationē exequutam aut comparet in ter
mino in citatione præfixo actor tm̃ ad cuius inſtantiam eſt citatio decre-
ta,aut reus tm̃, aut neuter:Primo caſu facta inſiſtentia & accuſata contu-
macia per actorem prout requirit, Ma.in al. conſtitu. Edictorum. quia
ritus nō ſpecificat ſpecialiter ad quid fiat iſta citatio, ſed ſolum ꝙ citetur
ad totam cauſam,et propterea cenſetur generalis ad totam cauſam prout
exprimis in principio.ibi ad totam cauſam,& virtute huius generalis cita
tionis ex quo citatus nō comparuit poteſt procedi ad omnes actus,etiam
uſqꝫ ad ſententiam diffinitiuuā incluſiue,ſi erit talis cauſa in qua poteſt ꝓ
cedi lite non conteſtata. ita Bar.in extrauagā.ad reprimendum.in ver-
bo.ſuper dicto crimine.per illum tex.no.in al.c.cōſuluit.de offi.dele.in.c.
eũ q.de do.& ꝯtu.li.6.in nouella cir.fi.ꝓbat tex.in.l.cōſentaneũ.C.quo.&
q̄do Iud.refert iſta,& ponit iſtũ ritũ & ritũ. 17.j.item ſi citatus in ꝓpriis
verbis & terminis,Pau.de ca.in con.254.uidetur dicendum dictam. vol.
2.In nouiſſi.impreſſ.in quo clare & eleganter loquitur pro intelligentia
iſtius ritus &.17.infra. Secundo caſu quando reus tantũ , & tunc citatio
ipſo iure nō circunducitur ſeu tollitur,ſed habet reus duplex remedium.
primum,vt faciat declarari terminum circunductum ſeu ſublatum , & ſe
abſolui ab illa citatione,& contumacē in expenſis condennari, & caueat
ne recedat illicētiatus qa ſi recedit nēdũ non recupabit expenſas,ſed acto
re veniente & docente de legitimo impedimento poſſet petere expēſas
a reo qui propria auctoritate illicentiatus receſſit.ita Inn.in al.c.cōſuluit.
quod merito not.eſt.& refert et ſequitur ibi Panor.col.iii. in princ. tanq̄
notabile dictum, hoc tamen vltimum limitabis,videlicet ꝙ poſſit illicētia
tus recedere quando reus ſtetit per totum tempus quo iudex pro tribu-
nali ſedit & receſſit nihil dicendo: & ſic non eſt tractandum an fecerit

gratiam necne de expectando contumace, ita limitat & intelligit Filip. de ci. iſtud primum remedium referendo Panor. in al. c. conſulit. col. v. poſt prin. Secundum erit remedium vt faciat ſe abſolui ab inſtantia iudicii. l. ꝑperãdum. C. de iud. c. ꝙ fieri. iii. q. iii. & aduertendum ꝙ nõ parui refert inter primum & ſecundũ remedium, nam vt abſoluatur a termino non requiritur alia citatio abſentis, nec pereũt alia acta litis ſiqua ſunt. iuxta c. cauſamque. lo. i. et ibi not. de teſti. (ubi ſint acta litis, & quæ cauſæ.) ſed ſolum tollitur ille terminus pręfixus, & hoc in ſacro concilio, in cauſa cõmiſſa Magnifico domino Antonio Baratutio vno ex regiis cõciliariis practicaui, ſed vbi abſoluitur ab inſtantia reqritur citatio, & debet iterũ abſens citari, & debet in hoc caſu eſſe trina citatio ſecundum Inno. in. c. ad petitionem. de accu. quia pereunt omnia acta litis, ideſt, ordinatoria proceſſus, & non deciſoria, vt in al. c. cauſamq;. & in dicta. l. ꝑperandum. & oportebit de nouo incipere cauſam, non pereunt tamen acta cauſę, vt ſunt atteſtationes ſeu depoſitiones teſtium, confeſſiones & ſimilia, vt no. Bar. in. l. cum lite mortua. ff. iudi. ſol. & talis abſolutio ab inſtantia peti poterit & añ litem conte. & poſt. auc. q ſemel. C. qũo & qñ iu. & tenet Inn. in al. c. conſuluit. prout refert & ſequit̃ ibi Panor. al. col. 3. et licet. al. auct. qui ſemel. parum faciat, probatur tamen Panor. ſententia in auct. ꝙ fieri. C. de dila. & defenditur ab oppugnatione Petri de Anca. vt ibi ꝑ nouiores. & clarius per Panor. in. c. cauſam. vltima & pe. col. de do. & contu. vbi dixit reum habere quatuor remedia, quę poterunt facillime uideri. tertio caſu, qñ neuter cõparet obſeruabitur iſte ritus. & deci. D. de rot. 345. al. in prin. iſtius verbi, circunducit̃, & not. hanc diſt. qa nõ ita ab aliis cumultã & declaratã repies, ꝓ intelligẽtia iſtius ritus: quã ĩtelligas, ꝓut loquit̃, vz qñ citatio fit ad totã cauſam quę erit gñalis, vt. s. dictũ eſt, ſed qñ fit citatio ad audiendam ſententiam, uel ad aliud actum ꝑ iudicem expediẽdũ, debet citari ad certam diem & horam, & illa die & hora actus debet expediri. iux. tex. al. c. conſuluit. alias non tenere actus, prout concludit Pau. de. ca. in al. con. 254. 2. vol. ante fi. & citatio circunduceretur ſi non comparet die peremptorii, & accuſabit contumaciam verbo vel facto, inſiſtendo ſcilicet, ut concludit Andr. de Iſer. in c. i. col. v. ver. ſed an die peremptorii. de contro. inter vaſſ. & ali. de benef. fol. 76. col. 3. cir. me. & ibi plene de materia, & dicetur infra in ritu. 17. preal. & vide ritum magnæ curię uicariæ inci. Item ſeruat dicta curia in citatione. fol. 103. ul. col. añ fi.

Niſi de benignitate. Iſta uerba ſumpta ſunt a deci. Ro. 345. in no. preal. quæ fundata ſunt in al. c. conſuluit. quæ no. quia declarant quanta attribuat̃ poteſtas circa acta litis iudici, parcere enim poteſt contumaci, tam in expectãdo & prorogando q̃ in iterum citando, ſed in expenſis ſoluendis comparenti racione contuma-

ciæ ipſius nō comparentis.iux.no. in.c.querælam. de procu.non poteſt gratiam facere.Panor.poſt glo.in uer.niſi gratiam.al.c.cōſuluit. quem ſe qtur ibi Filip.dec.& in con.34.ul.col.ubi poſt Bal. in.c.cōquerente. col. i.de reſti.ſpo.dixit ꝙ ſi unus denarius deficeret ꝙ non auditur cōtumax. quod no.quia iſtę expenſæ debent ſtatim refici,& proderunt hiis quibus in medio litis deficit pecunia,prout dixit.d.Fel.in.c.ii.añ fi.& añ uer.clau ſula ſaluo iure.de libel.obla. Filip.fran.in.c.pia.§.ſiquis igitur.ii. not.de excep.li.6.Fel.i.c.ſignauerūt.col.5.de teſti.Bal. in.l.eū quē temere.ff.de iudi.et in.l.ſancimus. in.ii.op.C.eo. ti.& pro iſta dictione,niſi,uide plene a me cumulta in meo repertorio.ſ.inlitera.N.in dictione,niſi.Alb.Oliu.

Tertius Ritus.

ITē præmittitur citatio partis ad allegan- dū cauſam rationabilem Quare declara- ri non debeat ipſam incidiſſe in pœnam ex cōicationis ſinodalis uel iuris communis.

Declarari. Declaratio illud quod eſt oſtēdit,& nihil de nouo tribuit.l.adeo.§.cum quis.ff.de acqr.re.do.l.hæredes palam.§.ſiquid poſt. in fi. ibi, nihil enim, nunc dat ſed datum ſignificat.ff. de teſta.& ꝓpterea declaratio iuris quæ debet ab officialibus fieri, nihil noui debet inducere,ſed ius ꝓut eſt ſignificat.ita Fil.dec.in.c.paſtoralis.§.verꝫ.no.iii.de app.& cō.25. col.pe.uer.ſuadeť iſta.& licet p̄mitti debeat citatio & ritus dicit,hoc nō fit, ut citatus ſe emendet de actu geſto,ſed forte ut oſtēdat an inciderit in penā uel nō.ita intelligas glo.in cle. præſenti. de conſ. prout declarat Feli. in.c.cū olim.col.x.in fi.de re iud.& tex.c.licet Eṗs.de præben.li.6.quem intelligit Fel.in al.c.cum olim.co vii.añ fi.quando poſſet eſſe dubium de iure poſſidentis. alle.in. c.fi.de elec.lib.6.ſed pro intelligentia ritus po- 1.
ne regulam ꝙ omnia iura Canonica quæ dicunt ipſo iure uel ipſo facto aliquem puniri confiſcatione bonorum uel quacumqꝫ alia pœna, non aliud requirunt q̄ declarationem iudicis de commiſſo crimine, & ſtatim ſuccedit pœna, etiam ſi in ſententia non exprimatur,ſed ante talem declaratoriam pœna non poteſt effectum ſortiri. c. cum ſecundum. de hæreticis.lib.6.§.notandum.uer.nam facit quidem.ii.q.iii. Bal.in auct. hoc amplius.C.de fideicōmiſ.& in.c.i.de feud.ſi cul.non amit. Specul.in titu.de loca.uer.nunc aliqua,uer.numero.47. Ita concludunt Domini. poſt Archi.& Io.an.in.c.pro humani.de homi.li.6.Bar.in .l. eius qui de latorem. ad fi.prin.ff.de iur.fi.Feli.in.c.l.col.xv.ver.non obſtat.de cōſt.in c.inqſitionis.col.2.ver.in contrarium.de accu.& in.c.rodul.col. 26.ver. ſed declaratoria.de reſcrip.ubi plene Andr.de iſer.in conſti.reg.ſi uaſſallus.col.ii.in fi.ver.ſed ſi eſſet caſus.fol.161.& plenius.c.ſi. col.pe.ver.hoc 2.

quidem eſt regulare quo tempore miles.fol.27.col.2.cir.me.& deci.Ma. 385.añ fi.& in conſti.reg.violentas.fol.74. vi.col. numero.5.li. pri. &.c. bona proditorum mihi. numero.171.fol.74.col. 3. & Filip.Deci.conſil. 327.penul.col.ver.preterea dato.& Lapus alle.127.in fi. hanc regulam primo amplia in re eccleſię data ſub conditione a laico,quę quamuis ob non ſeruatis pactis ipſo iure debeat reuerti ad laicum,tamen antequam reuertatur, requiritur declaratoria ſuper non obſeruantia.ita Feli.poſt Panor.in.c.verum.col.v. ver. quinta declaratio.de fo.cõpe.ſecundo amplia ꝙ ſi aliquis fuit bannitus & diffidatus iux.c.pro humani.de homi.li. 6.&.c.felicis.de pe.eo.li.& mandetur cancellari a banno.requiritur ꝙ de claretur bannũ cancellatum intantum ꝙ ſi añ declarationem fuerit interfectus non punitur interficiens.de quo vide Filip.Deci.in al.con. 327. penul.col.tertio,amplia ꝙ quamuis emphiteota per triẽnium non ſoluẽte canone incidat ipſo iure in cõmiſſum.c.potuit.loca.l.ii.C.de iur.em.tamen ad hoc vt cadat requiritur declaratio directi domini,& hanc dixit eſſe cõmunem ſententiam Iaſo.in al.l.ii. not.quinto.C.de iur. emphi.cæteras amplia.uide ꝑ Feli.in al.c.rodulphus. col.27.de reſcrip. & ibi proſequere quattuor limitationes iſtius regulæ,& ſignanter ponderabis quar
3 tam limitationem,circa medium,ubi ꝙ excõmunicatio a iure inflicta ipſo iure affligit & inhabilitat quo ad omnes ſuas potentias illum contra quẽ fertur abſq; alia declaratione per.c.paſtoralis. in fi.de ap.& trahit ſecum executionem,& tamen aliter de excõmunicatione loqui oportet,quia pre
4 dicta procedunt reſpectu ipſius excommunicati , ſed vt ab aliis euitetur opus eſt ſententia declaratoria.Ita Pe.de.an.con.189.tribus de cauſis motus per al.c.cũ ſecundum,de hęre.Feli.in.c.ii.col.ii.ver.et ex dictis.de ſpõſa.& licet de iſta ſententia Pe.de anca.olim hęſitaretur,hodie nouiſſime canonizata eſt in concilio Baſilienſi,ſeſſione.xx.fol.26. cuius eſt initium. ad euitandum ſcandala , quod decretum ſeſſionis ſemetipſum limitat, excipiendo illum quem conſtiterit incidiſſe in excommunicationẽ, ita vt nulla poſſit tergiuerſatione cælari, & ſic excipit omnem notorie excõmunicatum, & iſta eſt veritas ſeſſionis prædictæ, cui inhæret Felin.vbi.ſ. prout patet in originali .xx.ſeſſione, quæ eſt penes me ſub folio. 26.
5 preal. impreſſa Mediolani die.20.Iunii.1511. & ꝙ ante publicationem & denunciationem excõmunicatus non ſit euitandus, ultra Feli.ubi.ſ.etiam ꝙ ſciam ipſum excõmunicatum.vide per eundem Felin.in.c.cum non ab homine.co.v.in fi.de iudi.in.c.ad probandum.4.col.cir. me. de re iudi. & Inno.in.c.cum olim.el.i.añ.fi.de priuil.& librum nouiſſime impreſſum
6 ſacerdotalem fol.51.& talis denunciatio fieri debet in loco ubi ſunt hi q debent excõmunicatum euitare, ut per Andre.de Iſer.in conſti.reg. homines extra regnum,fol.116. & iſta tanquam arcana & recondita, non a

me dicta

me dicta tanquam nouarum rerum inuentor, ſed ut rara & notanda recondas in ſcrinio pectoris, quia ſunt de pane lucrando. & ꝙ non requiratur declaratio quando factum eſt notorium taliter ꝙ non poſſit aliqua tergiuerſatione cęlari. Panor. in. c. cum non ab homine. col. añpe. & penult. de iudi. ubi de notorio incorrigibili, & ſimiliter quando ſententia trahit ſecum exequutionem, utputa ꝙ ſit inteſtabilis ꝙ ſit infamis &c. pro quibus uide Gemi. in. c. fœlicis. col. ii. ver. vnde dicit, de pen. li. 6. & in. c. ubi periculum. §. preterea. de elec. eo. li. ex quibus habes regulam ampliatam & limitatã reſpectu declarationis fiendę, & pro pleniori intelligentia ritus facio aliam regulam ſecundum ritũ,
7 videlicet, partem citãdam eſſe anteꝗ fiat declaratio pęnæ incurſæ, hãc regulam probat glo. in verſi. conſtiterit. cle. pñti. de con ſi. glo. in cle. ii. in eo. verſi. de pe. Imo. poſt Car. in. c. extirpandæ. col. vii. de ꝑbẽ. Rot. in n o. deci. 54. ſi petatur. ubi datur ordo qualiter procedendum ſit: quę deci. eſt repetita in antiquis deci. 504. nota ſi petatur. & in tantũ regula eſt vera ꝙ licet excommunicatio ſine citatione & abſq; iuris ordine ꝑlata teneat, licet iniuſta. c. ſacro. de ſen. ex. c. i. & . §. cum ergo. xi.
8 q. iii. (quod dixerunt verum Do. de ro. deci. 139. in antiquis, quando proferatur ab ordinario, ſecus ſi a delegato) tamen in declaratione ſi non citatur pars, ipſa ſententia declaratoria excõmunicationis a iure incurſæ eſt nulla. Imo. in al. c. extirpandę. col. vi. plene per Fran. de are. conſi. 165. col. x. verſi. ſecundę obiectioni. cuius eſt initiũ, ſicut Io. limitatur tamen primo iſta regula, niſi eſſet ſuſpitio fugæ. vt per Panor. in al. c. cum non ab homine. col. pe. in prin. quia tunc non requi-
9 ritur citatio, ſecundo limitatur vbi delictum ponitur pro indubitato, & non habeat diſcuti factum propter quod quis dicitur excommunicatus, ſed declaratur vt magis innoteſcat, ad effectũ ut euitetur non oportet eum citare. Panor. in. c. peruenit. de appel. Ludo. ro. cõſi. 482. in caſu ꝑmiſſo. ad fi. Bellamer. deciſ. 411. cuius eſt initium, denunciatio. tertio limito, niſi eſſet datus terminus ad ſe defendẽdum, quia illo elapſo exequetur pęnã abſq; alia declaratoria. Gemi. in. c. ordinarii. §. ꝙ ſi forte. de offi. ordi. li. 6. & licet ordinarius extra ſuam dioceſim non poſſit aliquem excõmunicare qui extra territorium ius dicẽti nõ paretur impune. c. ii. de conſtit. in. 6. in fi. tamẽ declarare quem excõmunicatũ etiã extra ſuã dioceſ. poterit. Io. an. in. c. uouit. de offi. lega. Feli. in. c. ii. col. xii. poſt nu. 16. de libel. ob. & in. c. q̃liter & qñ. lo. i. col. xvi. poſt pri. de accu. qđ verum intelligo quãdo factum eſt taliter notorium ꝙ ẽt ſit notorie inexcuſabile, quia tunc nõ requiritur citatio, prout uoluit Fel. in al. c. cũ olim. col. xi. in pri. de re iud. alˀs quia extra territoriũ non poteſt citationẽ decernere, cum ſit actus iuriſdictionalis, prout fuit cõ-

cluſum in.i.ritu: non poſſet etiam declarare quem excommunicatum. qđ no.qa non tactum ab aliquo.vide Feli.in.c.fi.col.2.poſt prin.vbi po nit regulam cum fall.de fo.compe.de citatione extra territorium.& Ro
11 ch.in repe.c.fi.q.xiii.de ꝯſue.& mult. etiam excõicatum & denunciatum euitare de iure non tenentur: qui numerantur in.c.qm̄ multos.xi.q.iii. quem tex.limita.primo,ꝙ non licet his qui continent. in al.c.qm̄ cõica re in cõtemptum clauium.Secundo,nec cõtra præceptum ſupioris. Ter tio,nec in diuinis.Quarto,nec in crimine.Quinto,nec nimis aſſidue.Se xto,ſi fuiſſet excõicatus cum participantibus: de qbus limit.vide Feli.in c.a nobis.col.4.poſt nu 11.de excep.& inuenies ibi Feli. dicẽtem ꝙ in il
12 lo tex.c.qm̄.Papa fecit de peccato non peccatum:& qd ſit cõtẽnere:&
13 qñ fieri dicatur ex contemptu.vide Fel.in.c.cum qdam. col.4.nu.7.de iureiu.in.c.i.fall.3.in fi.de cõſt.col.8.& in.c.cum illoꝝ.in fi.de ſen.excõ. vide.j.in ritu.18.in glo.in ver.excõicatur. & iſta ſeruient ad multa; ideo
14 no.& qd ſi pervim cõicauero excõicato.an incurram.vide Ana.in.c.i.vl ti.col.de ſortile.& Fel.in al.c.cũ qdam.pe.col.& pro materia declaratio nis plene Feli.in al.c.rodulphus.col.26.cum ſeq.de reſcri.in.c.ii.col.12. cum ſeq.de lib.obla.in.c.qualiter & qñ.lo.i.col.15.cum ſeq.de accu.in.c. ii.col.i.in prin.de ſpõſ.& inuenies declarationem aliqñ pmiſſam, dũmo do declarando ſit congrua verbi & orationis expoſitio,ſecus ſi vim ver
15 boꝝ diſtraheret vel offenderet:& ꝙ declaratio non tranſit ad ſucceſſo rem,cum cõſiſtat in aĩo:& vt nihil deſit, ſi teſtator dicat ſe debitorem in aliqua quãtitate quam reliqt ſuo creditori,& de quãtitate vult ꝙ debeat
16 ſtari dicto ipſius creditoris,creditor in declaratione facienda non tenet iurare,nec in tali declaratione facienda debẽt citari hæredes creditoris. Alex.con.54.al's.196.ſm alium nume.cuius eſt initium.circa id.qđ.vo. 2.qđ alleg.addi.ad Io.an.ſup Spec.in ti.de inſtru.edi.in trac. de vlt.vo lũ.execu.nu.48 in ver.ſacramẽto.in.2.part.fol.262.col.i.& Frã.de are. con.26.& nedum debet citari pars qñ certa eſt pſona citanda ante de clarationem,ſed etiam qñ neſcitur qs detineat res ſuas,poteſt eps ſeu vi
17 carius ad inſtãtiam petentis concedere monitorias generales cõtra de tinentes,ſeu ſcientes detineri, vt infra certum tps debeant reſtituere ſeu reuelare,al's termino elapſo ꝓcedere ad excõicationis ſnĩam generalem ꝓferendam, pro quaꝝ generalium monitionum validitate. & ꝙ pſonæ incertæ & non noĩatę ligentur eccleſiaſtica cenſura eſt tex.c.ii.§.i.de cõ ſti.li.6.& q̃plures tex.alle.per.D.de rot.deci.444.in no. cuius eſt initi um.extra rotam. & etiam concedi poterunt contra teſtes qui veritatem ſciunt de aliquo negocio, & eoꝝ nomina ignorantur vel ſciuntur,& de ponere nolunt.c.dilectoꝝ.in fi. de teſti.cog.c.cum cauſamque. de teſti. Panor.in.c.cõſtitutis.el.i.nu.4. & clarius in.c.ad noſtram.el.ii.nu.3.de

iureiu. vbi in ſpecie dixit ꝙ eſt bona practica qñ teſtes ignorantur ꝙ fiãt
18 monitoriæ generales, qui teſtis ſi aliqd nedum ſic generaliter monitus, ſed etiam in ſpecie ſcit, & illud ꝑbare non poteſt, non tenebitur reuelare, nec cenſuram aliquam incurret Feli. in. c. de cætero. col. fi. de re iud. Alex. con. 51. cuius eſt initium. proſpectis. col. 13. vol. 4. & tales monitoriæ non poſſunt expediri ad inſtantiam excõmunicati. Panor. in. c. no-
19 uit. col. 9. in. ii. addi. de iudi. & hanc opi. dicit ibi Areti. eſſe cõmunem, in 5. col. nec pro re leui concedi debent, puta pro vna Gallina, & id qđ dicitur ꝙ tanto maiori excõmunicatione qs dignus eſt quanto pro minori re contemnit: qa ſi in minori, qd in maiori. de quo per glo. ſing. in ver. videbatur. in. c. duo ſunt. 96. di. de qua meminit Panor. in. c. ſane. lo. ii.
20 in not. de offi. deleg. intelligitur in cõtumacia in non comparendo pro re leui. qđ bene not. dixit Panor. in. c. i. col. 3. in fi. de iud. & differentiam inter contumaciam in non veniendo, & in non agendo. vide per Bald. in. l. diffamari. col. 2. in fi. C. de inge. & manumiſſ. & per Filip. dec. conſi. 34. vltra Panor. in proxi. alleg. c. i. de iud. col. 3. & ibi Deci. in lectu. i. nu-
21 me. 7. vbi etiam dicit ꝙ vera contumacia eſt in non comparendo: ficta, ſeu quaſi, contumacia in non parendo. & idem repetit in alleg. con. 34.
22 col. pen. nec concedi debent qñ in ſe crimina continerent, vtputa qui cognouit carnaliter talem mulierem illud reuelare debeat. Sozi. conſil.
23 118. viſis narratis. col. 4. &. 5. & licet præparantis & præparati idem ſit iudex, Iaſ. in. l. quotiens. C. de iudic. Filip. deci. in rubr. extra eo. tit. Feli. in. c. i. col. 12. de iureiurã. & per conſequens eccleſiaſticus poſt reuelationem poſſit procedere ſup negocio principali, hoc non habebit locum qñ prius lis pendebat coram ſæculari. l. vbi cæptum. de iudic. Panor. & Præpoſit. in. c. lator. col. 2. ver. item nota. qui fil. ſint legi. de qbus monitorialibus plene per Bart. Bald. Ange. Albe. Sali. & Paul. de caſt. in. l. in ciuilem. C. de furt. relatos per do. Ioã. neuizanum in ſilua nuptiali, fo. 11. cum ſeq. & præmiſſa tanq̃ practicantibus parum cognita, habeas familiaria, quia coronaberis in palatiis.

Sinodalis. Quæ ſint excõmunicationes quæ continentur in cõſtitutionibus ſinodalibus collige ex conſtitutionibus quæ in fine huiuſcemodi noſtri præſentis Operis plene collecta annotataq; perſpici poterunt.

Juris communis. Quæ & quot ſint excõmunicationes quas de iure cõmuni quis incurrit, vide. 32. per glo. in ver. canonis. in. c. eos qui. de ſent. excõ. lib. 6. &. 50. per glo. in ver. excõmunicationis. in cle. i. de ſen. excõ: de qbus etiam per Hoſt in ſum. eo. ti. de ſen. excõ. §. iii. in prin. & quia ponuntur paſſim in ſummis, ſufficiat tantum illas memoraſſe. Albericus Oliua.

Condennate. Iuris regula ſatis vulgata eſt, victũ victori in expenſis debere cõdẽnari.l.properandum.§.ſi naũt alterutra.C.de iudi.c.finẽ.de dol.& contu.c.calũniam.de pęnis.l.eum quem temere.ff.de iudi. & intantum eſt vera regula, ꝙ ſi iudex qui debuit partem con- | Item requiritur citatio partis condennatę ad videndum taxari expenſas.

1 dẽnatã etiã in expenſis condẽnare,& illud ommiſit ſi hoc fuit petitum fecit litem ſuam.Bar.in.l.iiii.§.in hoc aũt.col.fi.q.v.ff.de danno infec. Bal.in.l.fi.ver.quęro an ꝑ ſolam.C.qñ prouo.nõ eſt neceſ. ſecus ſi nõ
2 fuit petitum, & ita intelligo regiam pragmaticam de ꝑuentione faciẽda, cuius eſt initiũ,malitiis litigantiũ,ibi,prius pręſtita cautione,videlicet,ſi fuerit petita,non obſtante opinione Pau.de ca.in.l.vniuerſa.ante fi.C.de præcibus impe.offe. qua uoluit cautionem eſſe ꝑſtandam parte petente vel non petente, quam nõ puto uerã ꝑ illam dictionẽ,prius,in pragmatica contentam,quia inducit formam. ut per Felin.in.c. cum dilecta.col. ix. verſi.ſextum ſignum.de reſcrip.& in.c.paſtoralis. col.pe.ver.ſeptimo quia.de excep. & pro materia quãdo iudex facere debeat aliquid parte petente vel nõ petente vide Hip.de mar.in.l.unius.§.cogniturum.p.iiii.col.ff. de queſti. poſt Feli. in.c.ſi aũt.de reſcrip.
3 & Filip.deci.conſ.405. poſt medi.et etiam ſi expenſę non fuerint petitę poterit iudex partem condennare:& eſt ratio,quia ea quę emergũt poſt litem conteſtatam ſpectant ad iudicis officiũ.l.ediles.la.i.§.fi.ff.de edili.edic.vt per Bar.in al.§.hoc aũt,& licet iudex poſſit in diffinitiua ſententia ſibi reſeruare taxationem expenſarũ,non tamen condẽnatio
4 nem.glo.in.l.terminato.C.de fruc.& li.expen.quam cõmuniter ſequũtur doc.Panor. poſt Io.an.in.c.i.col.7.ver.uenio ad tertiam.de ſequeſtra.poſ.et fructuũ,& ꝙ requiratur citatio partis condẽnatę iuxta formam iſtius ritus firmat Iaſo.in auc.ſed hodie.C.de iud.cõtra Bal.in.l. ſancimus.C.eo.ti.& facit deci.Ro.299.licet quo.in no.

5 **Taxari.** Ideſt extimari, et econtra dicimus extimari, ideſt,taxari. glo.in ver.extimatione.in.l.ſancimus.C.de iudi.et ꝑ practica iſtius ritus oblata petitione cũ liſta expẽſarum quæ petuntur taxari per illum qui obtinuit partem ſibi aduerſam in expenſis condennari, & illa citata iuxta formam iſtius ritus ſiue comparuerit ſiue non,iudex taxabit et moderabitur expenſas, deinde uictor iurabit illas taxatas expoſuiſſe, nouiſſime præſtito dicto iuramento iudex declarabit cõdennando partem ad ſoluendas expenſas ſic moderatas taxatas et iuratas,& in iſta taxatione iudex habebit reſpectũ ad quantitatẽ & qualitatẽ cauſæ ad morã quam victor traxit in loco iudicii ad qualitatem

perſonæ ad conſuetudinem fori ſeu loci in quo iudicauit:& ſi pars pri-
6 us iurauit,& poſtea iudex taxauit,inique fecit,ſed nulliter non proceſſit,
& propterea oportet appellare,ſm q̄ no.Panor.in.c.i.ante fi.de ſeque.
poſ.& fru.quem ſeqtur Barb.in addi.ad Bal.in auc.ſed hodie.al's nouo
iure.al's poſt ius.in litera,F.C.de iud.licet cōtrarium notauerit do.Ant.
in al.c.i.& Lanfr.in repe.c.qm̄ contra.in ver.de expēſis.col.z.ver.quæ
re iteꝝ.de prob.erit ergo talis ordinis prępoſteratio & ſententia cōtra
ius partis & nō nulla,& propterea appellādum. & colliguntur præmiſ
ſa oīa in al.auc.poſt iuſiurandum.extra no.per Panor.in al.c.i.per Lā-
fran.in al.ver.de expenſis.per Inn.in al.c.fi.de his quę vi me.cā fi. per
Alb.de roſ.in.l.terminato.C.de fru.& li.expē.per Spe.in ti. de expē.§.
fi.& intelligo præmiſſa qn̄ in ſnīa diffinitiua qs in expenſis condēnatur,
ſecus in expenſis rōne contumaciæ,qa in illis iudex non poteſt taxando
7 vel moderando contumaci parcere.ita Alb.de roſ. in al.auc.ſed hodie.
& notaui.ſ.in proxi.pręced.ver.in fi.Secundo intelligo non procedere
8 præmiſſa qn̄ victor vult expenſas ꝑbare.Panor.in al.c.i.col.pe.de ſeq.
poſ.& fru.Iaſ.in al.auc.ver.limita tn̄.& eſt conſtitutio regni inci.diuoꝝ
principum.fol.4z.col.4.li.ii.vide Alex.con.37.al's.179.vl.col.ante fi.
vo.z.Spe.in ti.de exce.§.viſo.Ver.qd̄ ſi reus.fol.108.in.ii.parte.& not.
in.c.pia.de exce.li.6.in.c.frequens.de reſt.ſpo.eo.li.in.c.cōſtitutus.de
procu.in.l.ſancimus.C.de iud.in.c.quærelam.de procu. Maz.in cōſti.
reg.accuſaotꝝ.li.ii.fol.z4.& in deci.70.et.71.Hoſt.in ſum. de do.& cō
tu.ver.qua pœna.& poſtq̄ expenſę reficiendæ a contumace ſunt taxatę,
9 realiter debent ſolui,nec ſufficit depoſitum facere,vt voluit notā.Bal.in
auc.qui ſemel.col.pe.ver.quæro nunqd.C.qūo & qn̄ iu.quem refert &
ſeqtur Filip.dec.in con.34.vl.col.ver.poſtremo non obmitto.quod ꝑpe
tuo no.tanq̄ practicabile. & vide Luc.de pēna in.l.i.C.de ſumpt.recup.
lib.x.fol.mihi.130.

Expenſas. Intellige de his quæ fiunt in litigiis,& qa multifarie
multiſq; modis ſit mentio in iure de expenſis,collige.j.
& recondas.nam aliqn̄ petuntur expenſæ funeralium pręlati,de qbus
in.c.i.de ſolu.& Filip.deci.con.157.in prin. aliqn̄ expenſæ factę in con
ſequenda & manutenenda dignitate eccleſiaſtica. Sozi.conſil.15.col.8.
ver.tertio pcobatur,& conſi.z9.col.i.ver.circa primum.vol.i.aliqn̄ pe-
tuntur expenſæ erogatæ in infirmitate vel funere vxoris,de quibus per
Ange.inſti.de actio.§.fuerat.col.7.fol.160.aliqn̄ factæ per Regem in ca
ſtro pro defenſione,& recuperato caſtro,vtilis dn̄s illas non reſtituet Re
gi.Fran.cre.ſing.z5.aliqn̄ de expenſis in veſtibus lugubribus poſt mor-
tem mariti,& de ornamentis pro vxore paratis,de qbus per Alex.in.l.
ſi vſufructus.§.dos legata.ff.ad.l.fal.& in.l.penul.§.ſeruus.ff.ſol.mat.&

Ioã.lup.in repeti.rubri.de dona.inter vir.& vxo. fol.3.&.6.vlti.colũ. &
10 ꝙ expenſæ funeris & infirmitatis equiparantur. Bald.in.l.in reſtituen-
da.C.de peti.hęred.Alex.in.l.fi.§.in computatione.C.de iur.delib.ali-
quando dubitatur cuius expenſis aliquid ſit fiendum,& regulariter qui
11 petit aliquid fieri ſoluet expẽſas:& ꝙ producens iura ſua in iudcio, non teneatur parti copiam fieri facere ſuis ſumptibus, quia probatio fit iudi-ci,& non parti:& faciens quem carcerari,tenetur ſoluere Nuncio a Cõ-muni deputato,& non Cõmune:& ꝙ debitori carcerato expenſas faciet qui carcerare fecit, ſi uon habet debitor vnde:& ꝙ ſiquis dubitat offen-di,& petit familiam a iudice, debet dari ſumptibus petentis:& ꝙ fideles Regis non tenentur ſecum equitare eorum ſumptibus, niſi feuda quæ ab eo tenent ſufficiant ad ipſos ſumptus:& cuius expenſis viuat pręſtãs operas ꝓmiſſas:& ſi Scriptor apoſtolicus habet reficere literas propter errorem cauſatum cauſa abbreuiatoris, reficientur expenſis abbreuiato ris:& conducens aliquem in dietis,debet in eundo,ſtando, & redeundo ſubminiſtrare expenſas de conſuetudine,ſecus de iure:& ſi vicarius fini-to officio nollet tunc ad domum redire,ſed alio tempore,tenetur Pote-ſtas ad expẽſas itineris,dũmodo non longioris: & ſi in via derobaretur, non tenetur conducens:& conducens aduocatum extra locum,tenetur ad expenſas itineris: & patronus defendens eccleſiam, illam defendet ſumptibus eccleſię,hæc omnia vltimo loco relata cumulat Felin.in.c.i. colũ.3.&.4.& ſequẽ.de libel.obla.& vltra ipſum Ange.inſti.de actio.§.
12 fi.in fi. & ſi pupillus petat ſumptus victus & litis ab aduerſario. Bart.&
13 Bald. in.l.imperatoris.ff.de tute.& ratio.diſtra. Alberi.de roſ.in.l.fi.C. de ordi.cogni.& ꝙ motor vel ꝓſequens inquiſitionem condẽnabitur in expenſis, ſi inquiſitus fuerit abſolutus. Hipo.de marſ.in.l.patre.col.3.
14 &.4.nume.18.&.19.ff.de quęſt.fol.30. & an refici debeant expenſæ fa-ctæ in reaſſumendo inſtrumento.Alex.in.l.ariſto.nume.5.ff.de acquir. hęre.in.l.vbi pure.poſt princ.ff.ad ſenatuſcõ.trebel.fol.123. & in.l.do-mus.ff.de lega.i.& Feli.in.c.i.col.15.in fi.verſi.tertio declara.nume.22. de ꝓba.& Ange.in.l.eos.in fi.C.de vſur. & de ſalario non ꝓmiſſo famu-lo Federi.de ſeñ.conſi.218.& ſi promiſi decem ſacerdoti cum ero diaco nus,& deinde nolo effici ſacerdos, an debeatur ſalarium. Bart.in.l.i.§. diuus.col.2.verſi.ſi vero debetur ex contractu.ff.de var.& extraordi.co
15 gni.& ibi Bald.& ſi mittetur ad abſentem vt reſpõdeat libello, vel depo nat,fiet,& mittetur expenſis abſentis.Paul.de caſt.in.l.ſi actor.ff.de pro cur.Panor.in.c.dilectus.colũ.2.de ꝓcur.niſi habuerit ſpeciale manda-tum procuratorium.Felin.in.c.paſtoralis. colũ.2.de iudic. Maz.deciſ. 177.& ꝙ famulo ægroto teneatur dominus facere modicam expenſam, & non magnam.Bart,in.l.ſi cum dotem.§.ſinautem,in fi.ff.ſolu.matri.

& de famulo ægroto offerente operas ſuas ceſſante infirmitate. Paul. de caſt. in l. ſi vno. §. item cum quidam. ver. vltimo. gloſ. ff. loca. Felin. in c. ex reſcripto. in fi. de iureiurã. & ꝙ famulo infirmo nõ debeatur ſalarium Alexã. in alleg. §. ſinautem. colũ. 2. ſolu. matri. & ſi feci expenſas, quando ſit mihi licita retentio rei ratione expenſarum iure factarum. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. in fi. ff. de condi. indebi. & an ſalarium pro rata temporis debeatur. Bald. in l. ædem. colũ. 3. verſic. ſed pone. C. locati. & Bart. in l. ſi vno. §. item cum quidam. ff. eo. & pro debitore carcerato, ſi non habet vnde, vide conſt. reg. humanitate. ante fi. fol. mihi. 32. & ſi per
16 totam diem operam non pręſtitit, locans operas, quid fiendum. Bald. in l. qui operas. ff. locati. & qualiter intelligatur dies in locantibus opibus, Filip. dec. in c. conſuluit. colũ. 4. in princ. de offic. delega. & vnde dicatur dies. Felin. in c. pfodiens. colũ. 2. in princip. de homicid. & refectio ferra-
17 mentorum fiet expenſis fabri, gloſ. in verbo, ſumptus. in l. quoniam. C. de teſtib. & quid interſit inter expenſas, damna, & intereſſe. Sozin. conſi. 4. numero. 14. volu. 4. & qualiter fructus intelligantur deductis expenſis, Felin. in c. ad noſtram. 1. & 2. colũ. de iureiuran. & in c. ad aures. colũna. x. verſicu. duodecima concluſio. de reſcript. tracta. de peſte. Ioã. franci. fol. 125. verſicu. ſed quia. ibi, ſecundo intelligi. & ꝙ nomen debitoris
18 intelligatur tantum quantum ex eo conſequi poterit, deductis expenſis. Bartol. in l. 1. in fi. ff. de impenſ. in reb. dot. vbi text. quę dicantur expenſæ voluntarię, neceſſariæ, & vtiles, & ſi pro expenſis & intereſſe promiſi ſtare iuramento creditoris, an poſſim reuocare ante declarationem faci-
19 endam a creditore. Iaſ. in l. ſi ab arbitro. colũ. 2. ff. qui ſatiſda. cogan. & iſta dicta ex variis lectionibus & lucubrationibus ſic conglutinata ſępiſſime inſeruient: nec inuenies alibi reducta, omnibus etiam moderniſſimis perquiſitis, a quorum nullo me habuiſſe vnquam reperies: & quando ipſorum laboribus vtor, eos allegare non erubeſco, ne ſim par Furi laudem alienam tacendo, vt dixit Bald. in prælud. feudo. ante fin. & experientia docet: & intelligas ritum ſic generaliter prout loquitur, tam de expenſis rõne contumacię q̃ ratione victoriæ, quem ita intelligit Iaſon in alleg. auct. ſed hodie. verſi. nunqd autem. C. de iud. & vide deciſ. Rot. 403. in no. incip. fuit dubitatũ vtrum. & ꝙ in taxatione expenſarum
20 taxantur ẽt expenſę pro aduocato & ꝓcuratore, & quot eſſe debeant pro aduocato & ꝓcuratore in vrbe, vide dec. Bellam. 437. inci. ſup. Alb. Oli.

Ritus Quintus.

ITem ſi clericus citatur in curia ſæculari, ſi ſua intereſſe putauerit: & comparens,

ISte ritus diuiditur in tres partes. Secunda, ibi, & ipſa curia. Ter ia, ibi, ſed ſi in magna. & quælibet pars, ẏ de per ſe clare

am ſacerdos.nam clericus proprie dicitur qui in ſor

Si clericus. Appellatione clerici hic veniet eti declarabitur, quis aliquātulum obſcure loquatur.

alleget ſua intereſſe: & petat ſe remitti ad proprium iudicem:ſolet remitti:& ipſa curia .ſ. archiepiſcopalis cognoſcit: ſed ſi in magna curia vicariæ reconueniatur clericus,non audietur in conuentione,niſi ſe defendat in recōuentione iuxta ritum ipſoꝝ.

tem dñi vocatus eſt, & dñi partem habet, cum dicantur clerici a cleros gręce,latine ſors.Iſid.in lib.vii.ethimolog.c.xii.fol.40.& tranſumptiue
1 habetur in.c.cleros.21.diſtin.& ꝙ pſalmiſtatus dicatur prima tonſura,& per illam clericalis ordo cōferatur,& poſſit a pręsbitero conferri.eſt tex. iuncta glo.in.c.cum contingat.in fi.de æta.& qua.& per talem primam tonſuram ſeu pſalmiſtatum conſeqtur immunitatem eccleſiaſticam.glo. in ver.tonſuram.in.c.nullus eps.de temp.ordi.lib.6.ſed largo ſumpto vocabulo veniunt oēs,in quacunq; dignitate ſint poſiti.Panor.in rubri. de vit.& ho.cle.in fi.in.c.i.ver.vltimo colligunt.de iur.calū. in.c.humilis.vlt.col.de ma.& obe.& Feli.in ꝓhi.decret.col.11.in.c.eccleſia ſanctæ Marię.col.28.nu.43.de ꝯſti.in.c.fi.col.i.de ſimo.& in.c.tua nos. in prin. de iureiur.Bal.in.l.ſi nondum.in prin.& ibi addi.in litera,F.C.de fur.& ſer.cor.& in.c.i.de mil.qui arm.bel.depo.Filip.deci.con.275.nume.1.& Vinc.hercula.in reſponſ.impreſſ.in fi.in lect.Infor.vbi plene,& an cleri
2 ci veniant appellatione ꝓuincialium.Lud.ro.con.180.& ſing.ſuo.440. a ſ.441.inci.habeo caſum.& Feli in.c.eccleſia ſanctæ Marię.col.35.nume.51.de conſti.& an appellatione vniuerſitatis veniāt ſacerdotes Oldr. con.32.& an appellatione ciuium veniat officialis, & ꝙ ſit caput ciuium Bal.in.l.obſeruare.§.ꝓficiſci.q.viii.ff.de offi.procon.Panor.in.c.i.not.i. de vi.& hone.cle.& Panor.in alleg.rub.de vi.& hone.cle.meminit noſter Tho.grāma.voto ſuo.33.nu.3.& ſeq.plura cumulans.

Si ſua putauerit intereſſe. Comparens pro ſuo intereſſe in primis habet ſummarie
3 docere ꝙ ſua interſit.Inno.in.c.veniens.lo.ii.& ibi Feli.col.5. ver.quinta concluſio.de teſti.& per eundem in.c.ex parte.col.2.nume.5.ibi in eadem glo.eo.tit.in.c.cum ſup.ii.no.de offi.deleg.in.c.exhibita.in prin. de iudi.in.c.cum.M.col.16.de conſti.in.c.ſup his.8.col. ver. modo aduerte. de accu.& hoc ad effectum vt admittatur in ſua comparitione & petitione ut remittatur,vt dixit Ang.in.l.adoptio.uer.denuo videtis.ff.de adoptio.quem refert & ſeqtur Felin.in.c.cum ſup.col.7.ver.& dicit.elegan
4 ter Ang.de re iudi.tñ qñ eſt citatus clericus ſimpliciter & ſpecialiter,fallit ſupradicta concluſio,qa omnis citatus audiendus eſt tanquam legitimus contradictor.glo.in.c.exhibita. in ver.excōmunicationem.de iudi.

quam alleg. Feli. in. c. cum inter. col. 8. poſt nume. 11. de excep. in. c. præſentium. col. 3. ante nume. 8. de teſti. & abſq; eo ꝙ probetur intereſſe debet admitti, qa per talem citationem videtur eius pſona approbata & legitimata. Hippo. ſ. de marſ. in. l. qui ignorans. col. 2. nume. 7. ad. l. cor. de fal. fol. 29. col. i. & iſta fall. ſimiliter limitatur qñ in citatione fuiſſet appo-
5 ſita clauſula, ſi ſua putauerit intereſſe, prout loquitur iſte ritus. nam tunc debet docere, ſaltem ſummarie, de ſuo intereſſe. Hippo. vbi. s. Feli. in alſ. c. cum inter. col. 9. nume. 12. ver. limita ſecundo. de excep. Ro. deci. 53. in antiq. incip. nota ꝙ vbi ſunt citati. & Doct. de intereſſe ſummarie petere remiſſionem, vt tradit Alexã. in. l. in prouinciali. §. ſi in publico. in fi. ff. de no. oper. nunci. faciunt not. per Panor. & poſt eum per Sozin. in. c. qm̃ frequenter. §. in aliis. col. 9. & x. ver. & faciunt hæc ad qõnem. vt lit. non conteſta. Albe. de roſ. in. l. non ſolum. §. quod vulgo. ff. de vſucap. & per Andre. de iſer. in. c. l. ver. rei autem. in fi. de inueſtit. de re. alie. fac. eſt tñ
6 verũ ꝙ virtute dictæ clauſulæ, ſi tua putaueris intereſſe, non arctatur citatus ad comparendum, & non comparens non erit contumax, vt concludunt Alexã. & Felin. vbi. s. qui dixit, ꝙ cautela eſt, dicere in citatione, ꝙ ipſe putat ſua intereſſe, ſed falſo, & tunc arctatur, & non veniens, erit contumax. facit deci. Maz. de afflic. 2. & q̃uis ad comparendum non arctet, tamen inducit ſcientiam litis, & taliter citatum afficit ꝙ poſtea non
7 poterit impedire ſententię exequutionem. Paulus de caſtro in. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebus. colũ. 2. numero. 7. & ibi dic pro concordia. ff. de re iudic. & in. l. cum filius. colũ. i. in fi. ff. de verbo. obliga. qđ dixit eſſe ſingulare, & quottidianum, & obtinuiſſe in facto contra Aduocatos male auiſatos, & cum difficultate obtinuiſſe propter ignorantiam multorum, quibus fuerat cauſa cõmiſſa, qui dicebantur valentes & non erãt. quam doctrinam Pau. de caſtr. allegat Filipp. deci. conſil. 348. colũ. vlti. verſic. Venio ad ſecũdum, de veritate cuius doctrinæ vide per Alexand. in allega. §. ſi ſup rebus. col. 5. poſt nume. 14. & Docto. in. c. quamuis. de re iudica. & Filipp. deci. conſil. 272. nume. 3. vbi ꝙ præiudicabit quo ad præſumptionem, quæ habebit vim ſemiplenæ probationis. & per Pet. de ancar. conſil. 21. in princi. incipiẽ. pro ſolutione. quo vero ad illud an dica
8 tur citatus ſi ſua putauerit intereſſe neceſſarius vel voluntarius reus. dic prout not. Filipp. deci. in alleg. c. cum inter. colũ. 6. de exceptio. vc3. ꝙ illa conditio reducitur ad voluntatem citati, & ſic in effectu citatus videtur, ſi voluerit comparere, & dato ꝙ probet intereſſe, nihilominus volũtarius & non neceſſarius erit reus, quia conditio non refertur ad veritatem intereſſe, ſed ad voluntatem citati, & ad illud quod putauerit citatus, & videtur quædam requiſitio quæ fieri poteſt, etiam in caſu in quo non poteſt fieri citatio. alleg. not. per Innoc. Anto. de but. & Panor. in. c.

cum nobis.de electio. nec obmitto diſtinctionem eiuſdem Filippi decii
ibi,colũ.v.videlicet,ꝙ quando plures certi,ſeu nominatim citantur,di-
centur rei neceſſarii,aut generaliter per edictum citantur quicunqꝫ con
9 tradicere velint,iuxta.c.fina.de electio.libr.6.& comparentes erunt vo
luntarii,prout etiam concludit Ioã.de imol.poſt Innocen.in.c.dilecti.
colũ.2.numero.5.de exceptio.& Iaſ.in.l.de pupillo.§.ſeruo.colũ.2.an-
te fin.de noui oper.nuncia.repetentes cautelam Feli.vt dicatur,ſed fal-
ſo &c.& iſta omnia ſigna pro intelligentia capitulorum regni,ad regale
faſtigium.fol.mihi.78.finis pręcepti charitatis.fol.mihi.89.omnis præ-
datio.eo.fol.charitatis affectus.fol.eod.pro quibus omnino vide Panor
mi.in.c.2.a.2.colũ.vſqꝫ ad.4.de iuramẽ.calum.Bald.in.l.fina. colũ.2.in
princip.C.de edict.diui.& Filipp.deci.conſil.220.in fi.&.241.& Felin.in
c.eccleſia ſanctę Mariæ,colũ.20.in fi.de conſtitutio.& ille dicetur habe-
10 re intereſſe qui pro ſuo proprio nomine agere poteſt vel excipere.l.i.§.
ſed alius.ff.quan.appellã.ſit.Felin.in.c.inſuper.colũ.i.in fi.de teſti.& ibi,
maxime in fi.de principali & ſecundario,ſeu mediato & immediato inte
reſſe,& de intereſſe damni emergentis,& lucri ceſſantis, poſt gloſ.in.c.
conqueſtus.de vſur.ꝙ poſſit peti poſt & non ante moram.Panormit in
conſil.38.incipiẽ. illud de iure quæritur. & hoc etiam de iure canonico
procedat.plene per Felin.poſt Theologos in.c.P,&,G.de offic.delega.in
princip.& ꝙ in ſolito negociare ratione lucri ceſſantis intereſſe peti poſ
ſit,ſm communem opinio.plene per Filipp.deci.conſil.441.dubio.2. &
pendente ſolutione rei venditæ, ꝙ poſſit aliquid peti ratione intereſſe,
per eundem conſi.312.numero.4.& conſil.119.dubio.2.& qualiter pro
betur intereſſe per eundem conſil.322.2.dubio.

Et comparens alleget ſua intereſſe. Quod facere debet, ſaltem
ad euitãdum periculum exequutionis,de quo in proxima gloſ. dixi ſm
opinio.Paul.de caſtr.vel expenſarum condẽnationem, quam facere poſ
11 ſe iudicem ſecularem affirmat Bellame.deci.ro.226.incip.in cauſa mea.
per.c.exceptionem,de exceptio.quam Deci.refert ibi Felin.in princip.
quam per plura reprobat Filipp.deci.conſil.441.numero.2.et maxime
ratione defectus iuriſdictionis,quia nullo modo etiam incidenter iudex
laicus poterat eſſe iudex clerici, cuius conſilii memor fuit noſter Tho.
grãma.voto ſuo.27.numero.4.et.5.plura cumulans, licet non faciant
mentionem allega.Deci.Bellame.et quia fatetur Deci.in alleg.conſi.ꝙ
coram iudice eccleſiaſtico ſi laicus actor conſtito de clericatu deſtitit,
poterit obtinere condẽnationem expenſarum,tutius erit comparere iu
xta ritum noſtrum.nam quiſqꝫ debet comparere citatus,priuilegium ſu
um allegaturus.l.ſi quis ex aliena.ff.de iudic.not,in.c,pręterea, de dila-

tio.in.c.cum in iure peritus.de offic.delega.& Felin.in.c.veniens.in fin,
de accuſa.verſicu.vltimo poſita.et.ſ.verſi.in ea.glo.

Ad proprium iudicem .ſ.ſuum immediatum, cuius iuriſ-
dictionem effugere, & in non ſu-
um conſentire, etiam ſi eccleſiaſticæ iuriſdictioni præſit, ſiue iudicis vo-
luntate non poteſt. c. ſignificaſti. de foro competen. & an per cautio-
12 nem de iudicio ſiſti cenſeatur iuriſdictionem prorogaſſe. vide in deciſio.
Maz.133.et ſi in dicta obligatione iurauit, an virtute iuramenti compel
latur. Anto.de butr.in.c.i.colū.16.fol.6.colū.1.de iudic. et ſi non ſubdi-
tus prorogabit iuriſdictionem epiſcopi, ab eius ſententia non appella-
13 bit. Alberi.de roſ.in.l.epiſcopali.C.de epiſco.audiē.& in foro conſcien
tiæ quis dicatur proprius iudex, vide in.c.oīs vtriuſq;.et ibi Panor.colū.
2.verſi.quæro quis.de pe.et remiſſ.et pro materia prorogationis vide.c.
P,et,G.de offi.delega.et Filipp.deci.coſi.394.nume.5.et ſequē. et ꝙ cen
14 ſeatur facta prorogatio ſm̄ qualitatem iudicis, per eundem conſi. 25.co
lū.3.et in fin. nam ſi a ſententia illius iudicis cuius prorogatur iuriſdictio
non poteſt appellari, cenſetur facta prorogatio cum illa qualitate.

Solet remitti. Facta ſummaria fide de tali quali intereſſe pro-
ut dixi .ſ. in gloſ.ſi ſua putauerit. vt concludit
Felin.in.c.cum ſuper.colū.6. in fin. de re iudica. affirmans ſufficere in-
tereſſe apparenter, licet non exiſtenter, vbi alleg. Zabarel. dicentem ibi,
deinde Innocē.ad hunc effectum eſſe ſignandum centum manibus, qa
15 per illud clauſit ora Aduocatorum tenentium oppoſitum, prout etiam
dicimus ꝙ facta fide iudici ſæculari de clericatu, ſtatim debet remittere
clericum. Federic.de ſeñ.conſil.126.et.236. circa medium. verſicu.ob
quam cauſam.et probat text.c.ſi iudex laicus.de ſenten.excōmuni.libr.
6.§.et ſi notorium.et ibi Scriben.et pro remiſſione ſemper vide Ioā.de
neuiza.in tracta. ſiluę nuptia. fol.13. et ritus magnę curię vicariæ inci-
16 pien.item ſi aliquis clericus citatus.fol.mihi.102. colū.i. quem ritum in
eo ꝙ dicit, iudicem ſęcularem cognoſcere de clericatu. intellige prout
dicit Bald.in.l.ſiqua per calumniam.colū.2.C.de epiſco.et cleri.ꝙ pro
ducetur inſtrumentum ſeu litera clericatus, vt ſic ſit excommunicatus
ſi detinuerit eum, et in tali oſtenſione inſtrumenti non oportet aduerſa
rium citari, quia non fit in modum probationis, ſed inſtructionis: uera
enim probatio clericatus nō poteſt fieri coram alio q̄ Epiſcopo.et And.
de iſer.in ti.quę ſu.reg.ver.ꝯtrahētium.col.2.in fi.fol.105.& no.& diligē
ter ſigna iſta uerba Bal.nedū pro intellectu ritus magnæ curię uicariæ,
ſed ad cōprobationem iſtius gl.& maxime uerba Bal.ubi.ſ.in uer.ſed po
namus ꝙ eſt captus.ubi firmat ꝙ ꝑcedi debet ſūmaria informatio añ re
miſſionē, de qua ēt ꝑ doc.in.c.i.de off,or.in materia īplorationis auxilii

brachii ſæcularis. & per Felin. in c. cum ſit. colũ. 6. in prin. de foro com-peten. per Petr. de ancara. conſilio. 382. incipien. retento ordine. colum na penultima. in. 4. dubio. per Tho. de ferra. cau. 53. per Alexandr. in. l. ti tia. colũ. 4. verſi. unum ꝑpetuo nota. ff. ſolut. matri. per Andre. de iſer. in c. i. colũ. penult. in fi. de controuer. inter uaſſal. & ali. de benefi. fol. 76. & in conſti. reg. poſt machinam. in prin.

17 **Cognoſcit.** Facta tamen remiſſione, etiam cum actis coram ſęcu lari iudice factis, ut per Bald. in. l. eos. §. ſup his. C. de appella. dicentem debere intelligi de actis factis anteq̃ ſciret illum eſſe clericum, qa poſtea iudex ſi procederet, deberet puniri, nec tenebit ſtatu tum quo iudex ſęcularis impetranti inhibitionem a iudice eccleſiaſtico, cui cauſam remittit, præcipit & ſtatuit terminum infra quem ſe debe-at expedire. Felin. in. c. eccleſia ſanctę Marię. colum. 54. uerſicu. & ad-de ꝙ. de conſtitutionibus.

Reconueniatur clericus. Circa iſtam reconuenuentio-nem uarii uaria dixerunt, & nõ immerito, ſi propter dubias & uarias opiniones magna curia uicarię fe cit ritum, de quo fit mẽtio in iſto ritu, qui ritus magnę curię incipit. item ꝙ clericus. fol. mihi. 102. col. 2. & pro uarietate iſtaꝝ opi. illis relatis dixit Panor. in. c. at ſi clerici. col. 7. de iudi. attendendam eſſe conſuetudinem loci, quę licet non ualeat qñ eſt oneroſa eccleſiis, tñ in iſto caſu ꝑꝑ du-bium inter Doctores tenet. ita punctaliter decidit Filip. dec. in alle. c. at ſi clerici. col. 15. in fi. uerſi. ex prędictis. qui etiam col. 13. dixit ꝙ pro affir

18 matiua, ucꝫ, ꝙ ualeat reconuentio in cauſa mere ciuili eſt cõmunis opi-quam ipſe ſeqtur: & fuit in ſacro concilio deciſum, ꝙ ſi clericus in foro ſæ culari egit & fuit recõuentus, etiam ꝙ uelit a conuentione deſiſtere, iu dex ſæcularis procedet in recõuentione, prout atteſtatur do. Ma. de af-flict. deciſio. 173. & reconuentionem non habere locum in cauſa appel-lationis firmat Rota deciſio. 61. inci. not. ꝙ in cauſa. in antiq. quam opi. poſt longam diſcuſſionem defendit Maria. ſoz. in. c. i. falſ. 21. fol. 150. col. 1. 2. et. 3. de mutu. petitio. & ibi pleniſſime pro materia, & maxime in. 7. fallẽ. in qua tenet ꝙ ſi cauſa principalis eſt ſummaria & reconuentio or

19 dinaria, ꝙ nihilominus procedit reconuentio, fol. 145. per totum. qđ no ta pro materia capituloꝝ regni, in quibus ſummarie proceditur iuxta formam dictoꝝ capitulorum, qa ex not. ibi apparet ꝙ in illis habebit lo cum reconuentio, & erit maximi momenti, & tamen in Rota Roma-næ Curię ſi impetraui commiſſionem, & obtinui reum citari, non poſ-ſum reconueniri ſine noua commiſſione ex uſurpatione Rotę, cum de iure aliter uidetur dicendum, ut per Rotam deciſio. 598. ſiquis impe-trat. in antiquis. Albericus Oliua.

ITem denuncians ſeu accuſans in curia archiepiſcopali ſolet ſe obligare ad certam pœnam pecuniariam de probando.

HVic ritui eſt conformis conſtitutio ſinodalis nu. 55. cuius eſt initium, ne calũniãtium.

Denuncians ſeu accuſans. Tribus modis ꝓcedi poſſe in curia eccleſiaſtica de

1 clarat tex. in.c.qualr & quando. lo.ii.§.ad corrigendos. de accuſa. videlicet, per accuſationem, denuntiacionem, & inquiſitionem, & accuſationem legitima præcedere debet inſcriptio, de qua in.c.tuæ.de ꝓcu. denuntiationẽ uero, caritatiua correctio, de qua in.c.nouit.de iudi. inquiſitionem aũt, clamoſa inſinuatio, de qua in.c.deus omnipotens.ii.

2 q.i.accuſatio enim eſt alicuius hominis apud iudicem cõpetentem in ſcriptione interueniente legitime facta delatio, in.l.aliud eſt accuſare q̃ reum criminis aliquẽ per libellum deferre, uel facere ad uindictã, vt per Hoſti. in ſumma.titu.de accuſa. in prin.quẽ alle. Ange. de malefi.

3 in.ver.nec non ad quærelam.uer. & ſubdit.hic ſubiungens ꝙ accuſans primo iurare debet ꝙ non animo calũniandi reum accuſat.al. Bar. ita voluiſſe in.l.is qui reus. verſ.ſed quęro quomodo eum.ſupra.ff.de publi.iudi.& in.l.i.C. de iur.calum.ſecundo ſe ſubſcribere debet ad pœnã talionis.l.iii.C.qui accu.nõ poſ.& ibi ſcribẽ. & licet de iure ciuili ex generali conſuetudine inſcriptio ad pęnã talionis ſit ſublata, ut eſt glo. magiſtra in.l.ii.C.de fi.inſtru.prout firmat Albe. de roſa.in.l.fi.C.de accu. quem refert Maz.de affli.in conſti.reg.peſſimã.col.3.not.viii.num.9. fol.73.col.2.li.i.& p Ange.in al.trac.& verſ.ibi.ſecũdo reqritur. & ibi

4 per Auguſt.tñ de iure canonico ſeruatur, de quo dic ut in ritu.viii.j.eo. p tex.alle.C.qualr & qñ.lo.ii.c.quiſqs.ii.q.viii.c.licet. Heli.de ſimo.cõfirmat Ange.in al.trac.de male.in eo.ver.necnõ ad quęrelam. ver.de iure canonico uidi.& licet ad peticionem nõ legitimi accuſatoris reus ad iudiciũ non ſit trahẽdus cum de legitimatione perſonę ſit prius quęrendum.c.i.& ibi Feli.in prin.de accuſa.tamen ſi per partem nec per

5 iudicem non legitimus accuſator nõ fuerit repulſus, tenebit qđ actum, eſt, non obſtante ꝙ iudex ex officio debuit repellere, quia non ſequitur ergo non valet qđ actum eſt.glo.in verſic.criminalis.ante.fi.c.i.de iudi.li.6.Io.de ana.in al.c.i.ii.not. ver. quid autem ſi inhabilis. de accu.

6 deci. Ro. 151. & 485. in no. quod fateor verum, donec fuerit oppoſitum de inhabilitate, quia poſt oppoſitionem non tenebit quod actum erit. Feli.in.c.meminimus. col.pe. uerſi. ultima concluſio.de accuſa.& ibi.al.Bal.in.l.ita demum.colũ.i.in fi.C.de procur. dicentem hanc eſſe communem opinio. quos refert et ſequitur Filipp.deci. conſil.469.

In fi.inci.viſa inqſitione formata.vbi dixit hanc eſſe cõmunem & verio•rem opi.& al.Ro.con.215.in ci.duo ſunt.& firmat hoc vltimum dictum. pro quo eſt tex.c.pia.de exce.li.6.& ita iudicaui in cauſa mihi cõmiſſa a R.d.Ioãne yuarta, Epõ ſanctæ Agathæ Gotorũ.& ꝙ accuſare volẽs, tria
7 facere debeat,vz,libellum offerre,ſe expreſſe ad pœnam talionis obligu re, & fideiuſſorem de lite proſequenda dare. probatur in.l.qui crimen. C.qui accu.non poſ.ſeqtur Io.de ana.in rub.de accu.in fi.non tñ debet citari reus accuſatus,niſi primo accuſans legitimauerit pſonam ſuam:& licet hoc ſit de iure per.l.ii.C.de exh.& intro.re.tñ attendi debere ſtilum curiæ voluit do.An.de bu.in al.c.i.de accu.quem refert & ſeqtur Io.de ana.ibi.iii.no.fortius dixit Panor.in.c.licet.i.no.de accu.& ibi Felin.ꝙ de cõſuetudine Romanæ curiæ illa.l.ii.non ſeruatur. et ꝙ non ſeruetur de conſuetudine Spec.in ti.de accu.§.i col.ii.ver.his igitur conſideratis.et ſi citatus venerit et pp commiſſos exceſſus incluſus fuerit in carceribus pœna debita caſtigandus,& de parendo iuri fideiuſſoriam dederit cau•tionem,relaxari debet,niſi exceſſus,vel alia cã rationalis eum ſuaſerit de
8 tinendum.hic eſt tex.in.c.ſi clericos.de ſen.excõ.pro cuius tex.intelligẽ tia & practica diſtingue,ꝙ aut pro crimine pro quo eſt carceratus eſt pę na certa & determinata,aut eſt arbitraria. primo caſu ſubdiſtingue,aut pœna determinata eſt corporalis,& tunc non eſt relaxandus fideiuſſori bus,qa non eſt in poteſtate eorũ iudicatum ſolui, qa exequutio eſt fienda in pſona:aut venit imponenda pœna pecuniaria certa, & tunc accuſa•tus fatetur crimen,& eſt ſtatim condẽnandus,& non dimittendus.l.ſi cõ feſſus.ff.de cu.reo.l.ii.C.eo.ti.aut non cõfitetur,ſed denegat,& tunc fide iuſſoribus relaxabitur,qui debent promittere de præſentando,& iudica tum ſolui.l.i.ff.de cu.reo.& tenebũtur fideiuſſores illum pręſentare vbi cunqꝫ pſona eius erit neceſſaria,ſi iudex vellet ipſum interrogare vel tor
9 quere.& pro practica iſtius pręſentationis no.ꝙ ſi promiſi reum pręſen tare iudici,per primam præſentationem ero liberatus.glo.in verſi.ex hibuerit.in.l.duobus.§.i.ff.de iureiu.Feli.in.c.ſi.col.2.in fi.de treu.& pa. & ſi fuit additum,toties quoties,per binas pręſentationes liberabor. An ge.in.l.ſi finita.in prin.& ibi Alex.de dã.infe. Ma.de affli.deci.46.in fi. vbi plurimæ remiſſiones.Alex.in.l.ſi vero. poſt prin.in addi.in litera,C, ff.qui ſatiſd.cog.Lud.ro.con.137.& ſi non fuerit dictum.& qñcunqꝫ te netur vſqꝫ ad ſniam tñ.Frã.cre.ſing.11.& ſi infra octo dies promiſi præ ſentare,& non fuerit additum,abſqꝫ aliqua reqſitione, non tenetur præ ſentare,niſi reqſitus.Fil.dec.con.2.vol.2.et.405.col.2.1 af.in.l.vniuerſa. nu.6.C.de pręci.imp.off.& ſi curia ſemel reum cepit & carcerauit,& au
10 fugit,an ſim liberatus.Ma.deci.130. & non præſentans tenetur ad pœ•nam fiſco,& parti ad intereſſe,p eũ.dec.234.ſcd'o vero caſu principali qñ

pœna eſt arbitraria debet conſiderari, qualitas criminis, & conſuetudo iudicis,& fori:vnde ſi eſt veriſimile ꝙ veniret imponenda pœna corporalis,non erit relaxandus:ſi pecuniaria, dic vt.ſ.in ver. aut venit imponenda pœna pecuniaria.de quo plene per Cy. & Bal.in.l.ii.C.de exhi. re.& ibi Bal.plene qũo debet detineri,ſi in carceribus,ſi debet ligari, &
11 poni in cippis,vinculis,vel cathenis, vel manicis ferreis:& ſi debet haberi ratio,ſi eſt perſona vilis,& ponenda in carceribus:ſi nobilis,& detinenda in palatio.& pro iſta diſtinctione & doctrina practicabili ſemper videas Ioã.de ana.in.c.ſi.ante ſi.de accu. & Cald.con.3.de appel. quod oĩno vide pro illo membro qñ negat accuſatus.& Ma.de affli.in conſti. ſiqs clericus. ante nu.7.li.i.fol.146. & accuſatus de crimine cõmiſſo ab
12 officiali circa officium ſuum,ꝙ regulariter non ſit pendente accuſatione ſuſpendendus ab exequutione officii ſui.c.nonne.7.q.iiii.gemini.in c.i.de accu.li.6.intantum ꝙ prælatus qui veniret oĩno priuandus,ſi ante accuſationem feudum aptum infeudaret,tenebit infeudatio. Aluaro. in.c.i.in ſi.hic poteſt eſſe ti.qui ſuc.te.poſt Bal.& Ioã. an.in.c.qa ꝑpter. de elect.quæ regula fallit in crimine ſimoniæ.c.accuſatum. de ſimo.ſecundo fallit,data criminis enormitate vel ſcandalo, qa tunc deberet ſuſpendi.glo.in.c.præsbiter ſi a plebe.2.q.v. Panor.poſt Ioã.an. in all.c. accuſatum.& in.c.inter.de purg.cano. vide Capel.tholeſa.deci.370.inci.item fuit quęſitum ſi aliqs.& ibi plenam addi.Et adde practicabilem qõnem,ticius accuſatus de homicidio a ſempronio. qui ſempronius ob-
13 tinuit a ſede Apoſtolica, ꝙ ſequuta ſentẽtia priuationis ſibi beneficiũ conferatur:pendente accuſatione moritur ticius, an habeat locum.c.ſi hi contra quos.vt lite pendẽ.lib.6.& concludas non habere locum.d.c. adeo ꝙ ſempronius non poterit conſeq beneficium qđ non erat ſuum, licet ſibi debitum,vt per glo.in ver.finita.al.c.ſi hi.per Filip.deci.conſi. 300.nu.7.vbi al.glo.in ver.debitum.in cle.auditor.de reſcri.vide deciſ. capellæ tholeſ.436.item fuit quæſitum an ſi cõtra.& ibi addi. & vltra deci.verior ratio eſt,qa vacat per mortem, & non per priuationem. ar. c.ſuſceptum.i.&.ii.reſpõ.de reſcri.li.6. & mandabatur per priuationem
14 ſibi conferri.Et pone ꝙ interim ciuiliter & non naturaliter ticius moriatur,puta per ceſſionem ſeu renunciationem,quæ eſt mors ciuilis reſpectu beneficii,de qua per Lud.ro.con.374.præſens eſt qõ Felin.in.c.licet vndiq.col.2.de offi.dele.deci.Ro.in no.376. fuit dubitatum an habeat locum.c.ſi hi.præal. & conclude ꝙ non, ſi ignorans talem impetrationem renunciauit,ſecus ſi ſcienter,ita addi.in al.deci.Capel.thol.436.alle. Ant.de bu.con.43.agrediar ſcđm &c.& deci.Ro.v.de re iudi.inci.accuſatus coram ordinario.in collect.per Bernar.de beſigneto,als in antiqoribus.& Feli.in.c.in noſtra.corre.32.de reſcrip.vbi hoc non dicit. tu ad-

de eundem Felin. in.c.ſciſcitatus.colū.2.verſicu.adde etiam.& col.3.in
fi.eo.titu. & in.c.inquiſitionis.col.2.&.3. de accuſatio. & in.c.cæterum.
col.vi.poſt prin.de reſcrip.ubi ꝙ ſi priuandus ex cā homicidii penden-
15 te accuſatione ad inſtanti.accuſantis qui impetrauit ſibi prouideri de
beneficio ſecuta priuatione,obtinebit ſecum diſpenſari ſuper dicto ho-
micidio,nō ꝑiudicabit talis diſpenſatio impetrāti & accuſanti.al.Calde.
conſi.12. de reſcrip. & Zabarel. conſi.33. in hac dubia cā. & Frā. de are.
conſi.7.procedendū eſt breuiter tu adde Calde.con.2.et lib.pe.Panor.
in.c.at ſi clerici.§.de adulte.col.pen.de iudi. Tho.ferra.cau.44.in qua
16 docet beneficia debere reſignari ab homicida,et poſtea a papa impetra
re habilitationē,vt,non obſtante homicidio poſſit beneficia ſibi confe-
renda legitime & canonice retinere, & recuperabit beneficia reſignata
17 ab amico,ſi tamen papa cōmitteret exequutori ꝙ ſe informet ſi titius cō
miſit tale delictū,& conſtito ꝙ titium priuet beneficio, & illud conferat
ſempronio,etiam ſi delictū ipſo iure non induceret priuationē prout in
ducit.c.i.de homi.li.6.& ꝑ ſimoniacam prauitatem,prout not.Feli.in.c.
ſciſcitatus.ꝑal.ii.col.de reſcrip.tamen priuabitur & fiet collatio ſempro-
nio.ita.Felin.in.c.cū a nobis. col.3.verſi.iiii.not. de teſti. & in.c.inquiſi-
18 tionis.col.3.ver.2.not. de accu. hodierna uero practica in vrbe introdu-
xit vt volens accuſare titium de homicidio prius impetrat beneficia ti-
tii vacatura ꝑ priuationem faciendam, & ꝙ interim ſi titius velit reſi-
gnare,ꝙ nō ualeat reſignare,niſi in fauorem impetrantis, & ſignatura
ſolet apponere clauſulam,lata prima ſententia contra titium,adeo ꝙ añ
primam ſententiam titius poterit reſignare, ſed ſi habebis fauorem in
vrbe vel pecunias obtinebis ſupplicationem, ꝙ ſiue per priuationem
faciendā,ſiue per reſignationē forte ſequēdas, ſiue ꝑ mortē titii accuſan
di, ſeu quouis alio modo vacabit,ꝙ tibi conferatur,et eris tutus ſi tibi pe
cunia ſeu fauor ſuffragabit:et uide glo.in reg.cancellariæ aplicæ nu.64.
item voluit ꝙ ſi reſeruetur beneficium.quæ ſatis confert ad ꝑmiſſa vna
cū glo.in reg.27.cancellariæ aplicæ poſt mediū,ver.aliqui curioſi.de ſur
rogā.collitigan.ubi clarius,Archidi.in.c.quia res.xi.q.i.col.2.& glo.fi.c.
fi.de cri.fal.& pro complemento iſtius glo.not.ꝙ mortuo accuſatore pe
19 rit omnis inſtantia iudicii, & extinguitur omnis actio, et alia quęcunq;
acta.C.ſi re.vel.acc.mor.fue.l.fi.§.i.& ibi glo.Hip.de mar.in.l.fi.nu.28.
ff.de queſti.ubi ꝙ nō poterit procedi ad condēnationē contra accuſatū,
licet mortuo reo ſint plures caſus in quibus poſt mortē ꝓcedatur in cri-
mine lęſæ maieſtatis et aliis collectis.per Hipo. de marſi.in.l.accuſatio.
col.2.ad.l.corne.de fal.ritus ergo iſte vltra illa tria de iure cōmuni req-
ſita,videlicet,libelli oblatio, inſcriptio ad pęnā talionis,fideiuſſionis de
lite proſe quēda datio, requirit et addit ꝙ debet accuſans ſe obligare de
probando

probando. Dixi. ſ. denunciationem pręceder e debere charitatiuã corre
20 ctionem, ꝓpterea no. ꝙ denũciare eſt crimen alicuius deferre apud cõ
petentem iudicem ſine inſcriptione legitima ad pnĩam pagendam, vel
ad aliam legitimá pęnam ſubeundam, hanc diffinitioné ponit Hoſti. in
ſum. tit. de denuncia. ſequitur Angel. in trac. malefici. in ver. necnõ ad
denunciationem. vbi dixit plures eſſe ſpecies denunciationis, aliam euã
21 gelicam, aliam canonicam, aliam regularem, aliam iudicialem. alle. Sali
ce. in. l. ea quidem. C. de. accu. Bar. in extraua. ad reprimend. in ver. per
denunciationé. & canoniſtas in al. c. nouit. de iud. ſed quia ritus iſte tra
ctat de iudiciali denũciatione quæ aliás dicitur canonica, quę tendit ad
pęnam legitimam imponendam & non ad ſpiritualem pęnitéiam per
agendam, ad quã euengelica denuntiatio, prout concludit Hoſti. in al.
ſũ. ver. quis poteſt denunciare. ibi, ego audeo aſſerere &c. ideo dico ꝙ re
gulr qui põt accuſare põt denunciare, ita Sali. in al. l. ea qdem. quem re
fert Ange. in alſ. ver. necnon. col. 2. in prin. inferens ꝙ denunciatio iſta
ſolum operatur ꝙ iudex inquirit ſup maleficio denunciato, pal. l. ea qdé.
22 et qualiter cognoſcatur quando denunciatio tendat ad correctioné, et
quando ad pœnã imponendam, Io. cal. confi. 3. inci. petit. Abbas de ac
cuſa. dixit quãdo ex forma denunciationis cõcluditur ad depoſitioné,
tunc eſt criminalis, et tendit ad pęnam, ſed quando ad remotionem, erit
23 ciuilis, etiam ſi crimé de quo tractatur ſit graue, cum tendat ad corectio
nem: ad quã denunciationem criminum ſacerdotis etiam laicum debe
re admitti concludit Io. de. ana. in. c. cum p. añ. fi. ver. not. ꝙ iudex. de ac
cu. licet regulariter ad accuſandũ nõ admittatur, & fiet etiam denuncia
tio per literas, licet ſecus ſit in accuſatione. Feli. poſt Panor. in. c. licet. i.
not. de accuſa. & nõ debet denunciatio recipi ſine nomine denunciato
ris, cum idem ſit denunciatio quod accuſatio. Ma. de. afflic. in conſti. reg.
literas. poſt prin. & no. 4. li. i. fol. 105. dixi etiã inqſitioné præcedere debe
re clamoſam inſinuationé, ꝑpea dico cũ Hoſt. in al. sũ. ti. de inq. ꝙ inq ſi
24 tio eſt alicuius criminis manifeſti, ex bono et æquo iudicis competentis
canonice facta inueſtigatio, nam ſępe poſt denunciationé deuenitur ad
inquiſitionem, quę fit quãdoq; aliquo ꝓſequente ſeu promouéte ipſam,
quandoque ex officio ſuperioris, fama quaſi deferente, ut p Spe. in titu.
de inqſitione. §. uiſo igitur. in prin. quando fit ad alicuius quęrelam, tũc
non eſt proprie accuſator, licet inſtiget iudicem ut inquirat, qa non ſe
inſcribit, nec alia facit, de quibus ſupra in princ. iſtius ritus dixi, et tamé
ſi inquiſitio non probatur, abſoluetur inquiſitus, et quęrulans tenebitur
pęna turpiliani, & condennabitur in expen. ac ſi principaliter accuſaſ
ſet, & accuſationem non probaſſet, ut eſt tex. iũcta glo. in. l. i. §. incidit. ff.
ad turpilia, & plene proſequitur Ange. de male, in verſ. necnon ad quę

relam.in prin.Card.zaba.in clē.exiui.§.fi.q.iiii.de verb.ſignl.vbi plene Alexā.conſil.11.circa primum.2.dub.vol.i.& præcedere debet inqſitio-
26 nem infamia de his delictis de quibus eſt inqrendum. Spec.in tit.de inqſi.§.i.in prin. And.de iſer.in.c.ſi vero.§.publici latrones.de pa.tenen. fol.60.& in conſti.humanitatem.poſt priñ.fol.146.& ſi clericus nō erit infamatus de delictis de quibus inqritur, nunq̄, etiam ex mille indiciis, poterit torqueri.ita Abb.antl.in.c.i.de depoſi.Doct.in.c.cum in cōteni
27 platione.de reg.iur.Tho.grāma.voto.xi.nūme.15.& inqſito dari debet copia inqſitionis articulo℞ de fama,& ꝙ edi debeat locus & tps.Bald.in l.ii.not.2.C.de edē.& in.l.edita. in repe.padua.col.5.verſi.nono oppo nit.eo.tit.plene per Feli.in.c.qualiter.lo.ii.prǫal.§.debet.col.2. ver.ex tra glo.de accuſa.& licet hoc ſit de iure,tñ per ritum.8.ī.corrigitur,qui vult ꝙ.l.libello℞,non ſeruari debeat in foro eccleſiaſtico in inqſitione
28 tm:& iſte ritus debet attendi & ſeruari: & danda etiam ſunt inqſito nomina & dicta teſtium ſimul, vt concludit Feli.in allg.§.debet. col.2.ver. nota ſecundo.qđ ve℞ dicunt Doct.in ſpeciali inqſitione,& non in generali,vel in ea quæ fit ſine accuſatore,inſtigatore, vel denunciatore, quia tunc non datur copia. Feli.in alle.c.qualiter.lo.ii.col.4.in fi. ver.ſed ad
29 vnum aduerte.& nouem differentię,qñ iudex procedat ex mero officio, vel aliquo poſtulante.notā.per Ioā.de ana.in alleg.c.qualiter.lo.ii. poſt prin.per Ang.in alle.tract.de maleſi.in ver.necnon ad quærelam.& qa qñ per viam inqſitionis ꝓceditur,mitior pœna venit imponenda, non immerito,qñ cōſtat de delicto per viam inqſitionis, cum prolato in ma-
30 ioribus criminibus adulterio, ꝙ poſſit eps moderare pœnam in ꝓlatione ſententię.concludit Fel.in alle.c.qualiter.col.4.ver.vtrum eps.& plene de moderatione pœnæ, & de pluribus quo ad pœnam, per eundem in alle.c.qualis.§.ad corrigendos.col.6.verſi.circa quartum.& col.ſeq. vbi ponit quæ ſunt iuſtæ cauſę mutādi pœnas,& in col.8. dixit ꝙ iudex
31 mutans pœnam ſine cauſa,efficitur infamis.qđ no.& vide glo.fi. c.2.de delic.pue.Archid.in.c.ſi vos.23.q.v.Paris de put.in tract.ſin.fol.9.c.an ſi poteſtas.& aliquos caſus in qbus ordinarius ꝓcedere poteſt ad inqrendum,infamia non præcedente.vide per Inno.& Doct.in.c.ad noſtram. lo.ii.de iureiur.& in.c.cum in dioceſi.de vſur.& ſi inqſitus petierit prius debere procedi ſup infamia, qualiter delegatus, & qualiter ordinarius ꝓcedet.vide Panor.in.c.cū oporteat.col.3.ver.& ad prædicta.de accu.

Penam pecuniariam. Quod iudex eccleſiaſticus poteſt imponere pœnam pecuniariam,ſi
32 illa magis timetur,& maxime vbi a iure non eſt certa pœna ſtatuta,glo. ii.in.c.licet.de pę.Ioā.an.in.c.i.de homic.lib.6.Feli.poſt Panor.in.c.irre fragabili.§.cæte℞.ver.prima concluſio.de offic.ordi.per quatuor colū-

vbi limitat iſtud pluribus modis. & primò, ſi eps per ſtatutum velit im ponere pro quolibet delicto pœnam pecuniariam, qa non poteſt. ſecun do, niſi extra iudicium vellet prælatus pro delicto pœnam exigere, quia non poteſt. tertio, niſi eſſet prælatus inferior ab epo, quia non poteſt pœ nam iuris cõmutare in pecuniariam, & ꝙ cõtra voluntatem illius qui ex
33 forma ſtatuti incidit in pœnam corporalem, poſſit iudex mutare pœnã. Frã. crem. ſing. 102. & ꝙ eps poſſit in ſententia qñ condẽnat aliquem ad
34 ꝑpetuum carcerem, ſibi reſeruare facultatem minuendi pœnam. Bald. in auc. interdicimus. in fi. C. de epi. & cle. & in caſu quo poteſt eps per ſta tutum pœnam pecuniariam apponere ꝙ poſſit illam ſibi retinere, & eti am qñ illam per ſententiam imponit, honeſtius tñ faciet pro euitãda ſu
35 ſpitione cupiditatis & auaritię, ſi illam deputabit ad pium vſum, niſi ipſe eps euidenter indigeret, vel niſi imponat pœnam dãnum inferenti, qa tunc dãnum paſſo applicabitur. hæc Feli. in pręalleg. §. cæterꝫ. vbi ꝓſe qtur an proprie eps dicatur habere fiſcum dicens, ꝙ quicqd ſit de iure
36 hodie de conſuetudine generali eps habet fiſcum: quæ oĩa diligenter re ponere monuit tanq̃ penitus nouiſſima, & alibi non reducta, etiam per moderniſſimos Apoſtillatores. adde Gemin. in. c. qm̃ quidem. vlti. colũ.
37 18. diſt. & ꝙ pœnam a ſtatuto impoſitam minuere non poſſit. Tho. ferr. cau. 14. in. 5. illatione. & ꝙ pœna conuentionalis in contractu non pro
38 rogetur ad aliam partem, per Filipp. deci. conſi. 414. nume. 8. & ꝙ cleri cus talem pœnam conuentionalem petere non poſſit, Sozi. conſi. 253. in fi. vol. 2. nec poſſit cum aliena iactura ditari. Filip. dec. conſi. 273. in fi. &
39 qñ pœna cum intereſſe concurrat, Maz. de affli. deci. 135. vbi facit men tionem de ſtilo ſacri regii concilii Neapolitani, & ꝙ pœna oĩum bono rum ſit quaſi maior pœna mortis. Hip. de marſ. in. l. furem. ad. l. cor. de ſicc. fol. 13. & ꝙ in foro pœnitentiali ſeu conſcientiæ non habeat locum pœna, ſed ſatis eſt ꝙ ſacerdos imponat pœnitentiam. eſt gloſ. ſing. in. c. fraternitatis. in fi. 12. q. ii. quam pro ſing. alleg. Panor. in. c. rainaldus. in ver. adiiciens. de teſta. in. c. plęriqꝫ. col. vlt. ver. alia qõ. de immu. eccl. in ꝓhe. greg. rex paci. col. 3. & in. c. i. col. 4. in fi. de conſti. quam glo. Felin. in alleg. c. i. limitat pluribus modis. & primo, in pœna impoſita a iure ipſo
40 facto, qa illa ꝓcedit in foro ꝯſcientię, ſecus ſi ab hoĩe, maxime p. l. cõmiſſa. ff. de pub. ſcdo, niſi reus eſſet ꝯdẽnatus pro delicto, qa teneť in foro ꝯſciẽ tię ſoluere ꝯdẽnationem. tertio, qñ pœna non deſcẽdit a. l. ſed ex partiũ ꝯuẽtione: qđ intelligeť qñ pœna ꝯuẽtionalis debereť laico, ſed nõ ſacer doti, iuxta no. p Soz. in alſ. ꝯſ. 253. licet Fel. in. ĵ. al. col. nõ dicat. quarto, qñ pęna legalis eſſet ſurrogata loco inæſtimabilis & ĩpoſſibilis intereſſe, pu ta pro mẽbro debilitato vel truncato, qa tũc debeť. qnto, qñ pręſtať dãnũ paſſo ſine lucro dãnificantis. quas limi. vide p Fel. in al. c. i. col. 15. & 16. de

conſti.& an prima limi.ſit vera, et plenius pro.d.glo.& limi.preal.uide p eũ.Fel.in.c.audiuimus.de ſimo. Fili.deci.in al.c.i.col.8.ver.qnta ꝯclu ſio.de ꝯſti.et pro.ii.limi.vide Andre.de iſer.in conſti.reg.violentias.Hi po.de marſil.in.l.ſi finita.§.iuli inus.colum.31.fol.52.colum.3.ff.de dã no infec.in.l.ſi inſulam.colum.antepenulti.nume.38.folio.59.ff.de uer ob.obliga.& in conſi.47.nume.10.volumi.4.uide ſupra in dictione,pœ na. Albericus Oliua.

Iſte ritus habet quatuor partes. ſecunda,ibi,licet nullus,tertia,ibi,& tenetur. quarta,ibi,alioqn.in prima parte ibi.

Ritus Septimus.

Item inquiſito ſolet dari iuramentum cum interrogatur ſuper capitulis inqui ſitionis faciẽdę ex officio, licet nullus prę ceſſerit proceſſus ſuper infamia,& tenetur inquiſitus dare fideiuſſorem de ſe pręſen tando,alioquin de curia non diſcedet.

Dari iuramẽtũ.

1 Scias formã iſtius iuramen ti eſſe triplicem, videlicet,ꝙ iuret ꝙ ſuper his quę ſcit vel credit,exceptis occultis criminibus ꝙ merã & plenam dicet veritaté.de qua in.c.qualiter & quãdo.lo.i.de accuſ.ſe cunda, ꝙ ſuper ſtatu eccleſiæ plenam et meram dicet veritatem.tertia, vt ad inquiſita veraciter reſpondeat,de quibus in.c.cum dillecti filii.eo. titu.de accu.& ibi Panor.in fi.Felin.poſt Io.de ana.col 5.in fi.verſi.not. decimo.& concludit ibi Panor.primam formam ſeruandam p tex.alſ.c. qualiter. in fi.Hoſtien.vero in ſumma.titu.de inquiſiti.§.& qualiter pro cedatur.ibi eſt. tertia, dicit ꝙ iurabit plenam dicere veritatem in ſpecia li inquiſitione,in generali vero ꝙ dicet veritatem plenam.q.d.nil cęla bit de ueritate, & meram .i. ſine adiunctione falſitatis ſup omnibus his quę ſcit vel credit in ſua eccleſia reformanda tam in capite q̃ in mẽbris, exceptis omnino occultis, vel ꝙ ad interrogata reſpondebit.& in eo.§. verſi.ſed ſecundũ goffredum.dixit ꝙ in generali & ſpeciali inquiſitione inquiſitus iurabit dicere veritatem. Specu.vero in tit.de inquiſitio.§.vi ſo igitur.col.6.verſi.inquiſitores quoq;. dixit, in inquiſitione a reo non eſſe exigendum iuramentũ in ſpeciali inquiſitione, quia nõ tenetur in quiſitus contra ſe iurare.& remittit ſe ad ti. depoſiti.§.ſeptimo.ver.19. in.ii.pte,vbi plene.ad tollendum ergo iſtas uarias opiniones ſeruabitur ritus dirimens illas:uel poterimus dicere ritũ intelligi in generali inqui ſitione nemine proſequẽte,quia tunc omnes præalle.concordant ꝙ de bet iurare inquiſitus.& hoc declarat illud in iſto ritu contentum, videli cet,ex officio.nam licet pars denunciet vel accuſet, dicitur nihilominus iudex procedere ex mero officio nobili, & denuncians uel accuſans dice re ſtimulus inſtigans iudicem, ut not.Cazialup.lanzelo.&.Clau.in.l.im

perium.col.4.ff.de iuriſ.om.iudi.prout refert, et alios cumulando ſeqtur ætate noſtra peregrinus do.Io.de neuizan. in trac.ſiluæ nuptialis. fo.12.col.1.verſi.& licet.& vltima verior erit expoſitio, & concordabit cum iure cõmuni,quod expedit.c.cum expediat. de ele.li.6.

Sup capitulis. Et in .ij. parte ſup infamia.

Licet de iure infamia pcedere debeat,& ſuper ea prius informatio capi. & capitula ſpecificata danda ſint inquiſito, tamen ſi abſq; eo q capiať informatio ſup infamia,& abſq; eo q tradantur capľa proceſſum fuerit,et non fuerit oppoſitum uel contradictũ ſeu appellatum.non pp hoc vitiabitur proceſſus.c.qualiter. lo.ii.§.debet.de accu.c.i.&.ii.eo.ti.li.6. not.doc.in.c.fi.in fi.de pur.cano. & ppea dixit Fllip.franc.in alle.c.ii.in
3 prin.de accu.li.6.q inquiſitio infamię & traditio capitulo॰ non eſt de ſubſtantia inqſitionis, immo poſſunt obmitti,& non ſolum expreſſe, ſed tacite,et pro clara doctrina iſtius infamiæ, & capitulo॰ traditione ſemp vide Specu.in tit. de inqſi.in.4.parte.§.viſo.col.vii.verſ.hac igitur via. & pro formandis capitulis vide practicam capitulo॰ formando॰ per eundem Specu.in prima par.tit.de teſte.§.nunc tractandum.col.8.ver. porro in cauſa.& ſic prçceſſerit vel non infamia, ſeruabitur ritus:& quã do capitula tacite vel expreſſe fuerint remiſſa,uel nõ tradita,non pp hoc uitiabitur proceſſus,parte inquiſita non opponente,vt.ſ.dictum eſt.faciũt not.in ri.6.ver.denuncians.ibi,q fateor verum &c.poſt prin.verſiculi,denuntians.

Fideiuſſorem de ſe preſentãdo.in .iij. parte.

Pro iſta prçſentatione ſatis dixi.ſ.in.6.ritu.verſi.denuncians, ibi,& pro practica iſtius,uide ibi.& pro fideiuſſore dãdo uide Specu.ti.de accu.§.i. qualiter aũt.ver.ſed pone.T.accuſatus.col.3.

Alioquin de curia non diſcedet.

Vide notata in.6. ritu.in ver.denunciãns,ibi,et ſi citatus uenerit.& pro iſta dictione,alioquin,vide.ſ.in dictione,alioquin.in repertorio ſeu dictionario.

Albericus. Oliua.

Ritus Octauus.

ITem in inquiſitione non ſeruatur forma legis libellorum,cum ſecundum canones non ponatur pœna quæ in accuſatione imponitur.

Legis libello॰

De qua dixi.ſ.in rit.6.aũ ver. pœnã pecuniariã et ibi alleg.iſtũ rit.uide ibi.

Secundum canones.

Videlicet.c.qualiter & quando.lo.ii.ver.

ſed cum ſup exceſſibus,de accu.c,dilectus.c.per tuas.de ſimo.Spe.In ti. de inqſi.§.nunc videndum.in prin.Hoſt.in ſum.ti.de inqſi.§.qs ſit effectus.&.c.ad petitionem,de accu.& per Inno.in.c.fi.ibi,ſecus eſt in inqſitionibus.de purg.cano.& ibi Panor.vide quæ notaui.ſ.in.6.ritu. ver.dixi etiam inquiſitionem,ante fi.

Canones. Canon græce,latine regula nuncupatur, teſte Iſid.lib.6.ethimol.c.16.& tranſumptiue in.c.canon.3.diſtin.& ibi in.c.i.col.3.verſi.ad primum.ibi,ad tertiam dicendum. dixit Ioã.de tur.crem.ꝙ largo ſumpto vocabulo,canon,oẽm conſtitutionem eccleſiaſticam comprehẽdit:ſed ſtricte, capitur pro ſola conſtitutione quę edita eſt in concilio vniuerſali,aut prouinciali. Albericus Oliua.

Ritus Nonus.

Item in ipſa curia clerici cõueniunt laicos pro rebus ſeu iuribus eccleſię,ſed non pro prępcio rei vel debito principali.

Iſte ritus diuiditur in duas partes,ſecunda, ibi, ſed non, q̃uis actor ſeq debeat regulariter forum rei.c.cum ſit.c.ſi clericus. de fo.compe.l. iuris ordinem. C. de iuriſd.om.iud.clarius Spec.in ti.de compe.iudi.adi.§.i.in.2.parte. tñ fallit
1 in caſu iſtius ritus,vc3,qñ laicus conuenitur pro rẽbus ſeu iuribus eccleſiæ:immo etiam ſi pro rebus clerici conuenietur,reſpondebit laicus coram iudice eccleſiaſtico.Panor.in alle.c.ſi clericus laicum.in.i.no.de fo. compe.& ibi Fel.in ſummar.& col.fi.verſi.tertia concluſio.eſt tex.quem alleg.voluit Hoſt.in ſum.de fo.compet. verſi.ex præmiſſis.in.c.ſup quibuſdam.§.cum a legato.de verb.ſig.qñ alleg.c.nouimus.eo.titu.in quo verſi.ex pręmiſſis colligit circa.xxiiii.caſus,in qbus fallit regula.fac.con. Ioã.de ana.84.in fi.& ibi addi.Bologni.& glo.in verb.ſubditos. in cle. i.de fo.compe.& ꝙ habeat locum ritus,etiam pro rebus clerici.Alberi. de roſ.in auct.ſtatuimus.col.i.verſi.ſed licet.C.de epi.& cle.allegat pro
2 caſu.c.pe.& fi.de iudi.&.c.conqueſtus.de fo.compe.& qñ iudex eccleſiaſticus poſſit pſonaliter capere laicum. Albe.de roſ.in.l.cognouimus.C.
3 de hęret.poſt prin.& qñ eps̃ valeat aperiri facere teſtamẽtum clauſum alicuius laici coram ſe.Frã.de are.conſi.36.vlti.col. vbi ſubiungit ꝙ pro legatis ad pias cauſas eſt iudex cõpetens eps̃ contra laicos.& Ang.idem no.in.l.hęreditas.la.ii.ff.de pet.hære.vide.j.ritum.24.et.39. & ſi negabi
4 tur rem eſſe eccleſiæ,ſeu clerici,iudex ordinarius eccleſiaſticus cognoſcet de iſta qualitate.Fel.in alle.c.ſi clericus.& non immerito,qa ſi allegatur clericum ordinatum in fraudem,eccleſiaſticus cognoſcet de fraude. Panor.in.c.cum ſit.col.3.verſi.ſecũdo ex dictis.de fo.compe.poſt Inno.verum in ſacro concilio Neapolitano fuit vſurpatum, teſte Maz.de afflic.

5 dec.297.ꝙ dabitur terminus ad ꝓbādum,& facta publicatione in cau ſa,ſi qualitas allegata fuerit ꝓbata,ꝓcedetur in cauſa ad actus incumbẽ tes,aľs cauſa remittetur,ibi videas:& ꝙ debeat de qualitate iuriſdictio nem tribuente prius conſtare,vide Fel.in.c.licet.col.23.de ꝓba.in.c.exa minata.col.4.de iud.in.c.cum ex officii.col.13.ver.pro quo facit.& in.c. auditis.col.22.in fi.de preſcrip.Panor.in.c.conqueſtus.col.2.in fi.ver.ex his infert.de fo.compe.Archid.in.c.i.ver.inueniatur.eo.ti.lib.6.vide oĩ no Feli.in.c.cum ſit.col.2.ver.& adde ꝙ. de fo.compet. vbi ꝙ cōis opi. eſt ꝙ ſi agitur rei vendicatione pro re eccleſiæ,ꝙ laicus erit iudex,& tñ cōmuni opi.huiuſmodi non obſtante,ſeruabitur iſte ritus,cum multi te neant contrarium,de quibus in.c.ſi clericus.de foro competẽ.& ſignan ter Panormitanus ibi.

Sed non pro precio rei. Non cōuenietur ergo laicus ſm iſtum ritum in curia eccleſiaſti ca a clerico actione perſonali, ſed reali, pro rebus ſeu iuribus eccleſiæ, qa in perſonali datur actio quando non agitur ad certam rem, ſed dici tur ex contractu vel maleficio perſonam obligatam:quod multis ex cau ſis contingerę poterit,prout not.in.l.obligamur.ff.de actio.& obliga. fi nis enim concludendi in actione perſonali,eſt, aduerſarium mihi dare, aut facere oportere,aliiſq; pluribus modis, vt ex quaſi contractu, vel ex quaſi maleficio.inſtitu.de actio.§.omnium.verſic.namq; agit.& ibi An gel.ponit formam libelli in actione perſonali,colum.6.verſicu.forma er go.& per Panormita.in.c.quoniam frequenter.§.in aliis.colum.2. ver ſicu. & pro aliquali declaratione. vt lite non conteſta. & non ſine cauſa dixi,ſm iſtum ritum, quia de iure communi, etiam pro re clerici & pro aliis reſpondebit laicus coram eccleſiaſtico iudice,vt pro clara omnium intelligentia ſupra notaui in præcedenti gloſa proxima. quam videas. Albericus Oliua.

Ritus Decimus.

ITem quantum ad proceſſum faciendum in negligentiam Suffraganeorum contra il lorum ſubditos,requiritur ꝙ primo cōſtet cu riæ archiepiſcopali de illorum negligentia vel denegata iuſtitia,vt contra ipſos ſubditos pro cedi valeąt in curia ipſa.

ISte ritus non recipit commodam diuiſio nem.

In negligen tiam. Quāuis Archid.in c.i.de ſup.neg.pręla.lib. 6.tenuerit ꝙ per negli gentiam epiſcopi nō de uoluatur iuriſdictio ad Metropolitanum inter ſubditos Suffraganei.quem ſequitur Panor.in.c.paſtoralis.de offi.ordi.

1 tamen glo.in ver.culpis in eo.c.i.et ibi cõmuniter ſcriben. tenent contrarium, et ſignanter Filip.fran.& Feli.in alle.c.paſtoralis.et ſic iſte ritus erit conformis iuri cõmuni, tamen urbanius faceret archiepiſcopus metropolitanus remittendo ſubditum ipſius ſuffraganei ad ipſum cum cõminatione, ꝙ infra certum terminum debeat iuſtitiã facere,& ſi non fecerit,elapſo termino cauſam aduocare poterit.uide plenas remiſſiones per Filip.fran.ubi.ſ.& ꝙ ex capite negligentię deuoluatur iuriſdictio ad ſuperiorem,& an intelligatur de parua ſeu notabili negligentia,et an ſit cauſa legitima minuendi ſalarium,& de pluribus aliis,per Feli.in.c.irrefragabili.de offi.ordinarii.

Quod primo conſtet. Regulariter quãdo certum & limitatum tempus ſeu certa & limitata pars loci uel alia qualitas eſt fundamentũ iuriſdictionis, de illis reſpe
2 ctiue conſtare prius debet,ut per concordan.quas alle.in proximo præcedẽti ritu,in prima parte,in fi.quas uide,et adde deci.Maz.22.poſt prĩ.&.377.Feli.in.c.nouit.poſt prin.de iudic.Filip.deci.con.62.in cã quæ.añ.fi.405.col.2.ver.ſecunda cõditio.437.nu.3.259.nu.6.ubi ẽt de leg.& ſtatuto regẽtibus certam qualitatem.261.nu.2.268.in prin.466.nu.7.741.in prin.18.col.3.in prĩ.&.37.col.4.ver.quarto principalr. Bar.in.l.ex quacunq;.col.pe.ff.ſiqs in ius uoca.nõ ier. et in.l.pſcriptione.C.ſi cõtra ius uel ut.pu.Inn.et Io.an.in.c.romana.§.contrahentes.de fo.cõpe.Bal.in.l. ſiqs ex aliena.ff.de iud.Ale.cõ.79.circa primã.de quo quęritur.col.2.vol.prim.& hoc etiam obſeruare debet metropolitanus viſitando. nam priuſquam corrigat crimina debet conſtare de ipſorum no
3 torietate inducta pp negligentiam ſuffraganeorum.c.romana.§.notoria uero.de cenſi.li.6.c.peruenit.18.di.c.i.& fi.§.ut autẽ.de offi.dele.lib.6.ubi de conſeruatore idem ſtatuitur.Feli.in.c.ſuper literis.col.24.verſi.fallit.x.de reſcrip.& in.c.ſi clericus laicũ.col.2.ante nume.4.de fo.com.

Uel denegata iuſtitia. Si intelligis ritum per uiam querelæ, planum eſt ꝙ procedit de iure communi.qa a denegata iuſtitia nõ videtur ꝙ poſſit appellari.Bal.
4 in.l.fi.§.illud.ver.nota literã.C.de tempo.appel.& in.l.i.colũ.iii.ver.oppo.contra hanc.l.C.ut li.pen.et clarius in.l.fi.col.2.verſ.ſed pone.C.de ſen.& inter.om.iudi.ubi ponit rationem,videlicet,ꝙ non poteſt appellari, niſi ſuper eo quod poteſt infirmari,vel confirmari,ſed denegatio ſeu diſſimulatio nec infirmari,nec confirmari poteſt.& in.l.ii.q.xi.C.de epa.audi.ſed ſi p uim appellationis,tunc ſunt opinio.ut per Bal.in alle.q.xi.& per addi.ad Bal. in alle.§.illud.C.de temp.ap.in litera.P.ubi plene.& alie.c.ex conqueſtione. de reſti.ſpo.Panor.in.c.ex parte.lo ultimo.de appel.Car.in.c.cum ſit. de fo.cõpe.et plures concord. vide etiam Par.

5 de pute.in trac.ſind.c.quomodo prouideatur.fol.17.col.i.et quomodo probabitur iuſtitiam fore denegatã,ibidem,c.qualiter autẽ fol.16.col.3. et an pp denegatam iuſtitiam poſſit adiri iudex eccleſiaſticus, per eundem.c.an & quando.eo.fol.17.col.i.et an ratione denegatę iuſtitię officiales criminalr puniantur,per eund.fol.16.c ſindicãtur.col.ii.& uide-
6 tur concludi ꝙ poſtq̃ iudex tertio monitus non iudicat ſeu prouidet ꝙ poſſit appellari ab iſto grauamine.Fil.fran. in al.c.ex parte.lo vltimo.de appel.col.ii.in fi.uide conſti.reg.ſtatuimus.§ talis iure lib.primo fol.13. & conſti.iuſtitiarii nomen.§.defectus uero.fol.15.eo.li.pri.cõ. regni.255. Robertus primogenitus nobili.ver.item cognoſces.fo.86.& cõ.182.Robertus &c.curiæ vicariæ,fo.75.&.c.irrefragabili.§.exceſſus.de offi.ord. & omnino Andre.de iſer.in.c.imperialẽ.de ꝓhi feu.alie.per fede.§.prte
7 rea inter.col.6.ver.eadem ratione.fol.99.ubi concludit ꝙ de iure ciuili poteſt dici ꝙ ex negligentia cauſetur deuolutio ad ſuperiorem,de iure vero canonico qñ requiſitus non facit iuſtitiam.alle.c.i.de ſupplen. negli.prælа.not.in c.cum cauſa. de offi.dele.dicens hunc eſſe unum de caſibus in quo metropolitanus habet iuriſdictionem in ſubditos ſuffraganei,de qbus not.in.c.paſtoralis. de offi.ordi.c.cum ſeipſum.viii.q.iiii. & ꝙ multo fortius qñ ex malitia differt.al.c.ex tranſmiſſa.in fi.de fo.cõ. & in.c.prudentiam.in.§.ſexta.de offi.dele.iſte tñ ritus vult ꝙ ſi conſtiterit de negligentia vel denegata iuſtitia, cauſabitur deuolutio ad tollendum iſtarum opinionum conflictum, de quibus pleniſſime per Felin.in al.c.paſtoralis.col.4.cum ſequen.num.6.verſi.circa nouam.de offi.or.
8 habes ergo quid de iure canonico,quid de ciuili,quid ſecundum regni conſtitutiones & capitula , & quid ſecundum iſtum ritum.& in feudalibus vide Felin.in.c.uerum.col.3.verſi.glo.in verb.cognitionem. de fo. compe. Albericus Oliua.

Ritus undecimus.

ITem ſi pars conqueritur etiam de epiſcopo ſuffraganeo,poterit ipſa curia archiepiſcopalis precedere contra ſubditum ipſius ſuffraganei , & ipſum ſuffraganeum ſimul abſq; alia appellatione, ex quo per quærelam de ipſo epiſcopo curia ipſa aditur.

RItus iſte commodam nõ recipit diuiſionem.

De e͞po ſuffraganeo. Qui iure permittente , conueniri debet pro cauſis quas habent ſubditi contra eum, coram metropolitano.c.peruenit.xi.q.i.quem textum alle.glo.in verb.cauſis.in.c.i.de ſupplen.negligen. prælato.lib.6.c.romana . § . deinde liceat ibi ſuffraganeos ſuos & eorum ſubditos , de cenſibus.libro.6.& permittitur hoc ſubditis

epiſcopo℞ abſq; petitione veniæ. Panor. Imo. & Zaba.In.c.legebatur. in fi.de maio.& obed.Prępoſ.alexã.In.c.eps.xii.q.z.fol.z86.alle.c.ſi clericus.xi.q.i.c.ex conqueſtione.de reſtit.ſpol.& alia iura. & vide.c.paſtoralis.de officio ordinarii.

Et quo per querelam. Idem voluit Hoſt.In.c.ad reprimendam.vlt.colũ.ibi,non enim habet ſe intromittere.de offi.ordi.& Panor.videtur ſeq in.c.paſtoralis.in prin.colũ.vlt.ver.vltra glo.eo.ti.vbi colligit caſus in quibus archiepiſcopus poteſt ſe intromittere de ſubditis ſuffraganeorum. Albericus Oliua.

Ritus Duodecimus.

Item in petitione relaxationis a iuramento,non accumulatur reſtitutio rei.

1 PRo iſto ritu vide Felin. in.c.inter cæteras.in fi.de reſcript.vbi alleg. Bal. in.l.quæ ſub conditione.§. i.ff.de cõdi.inſti.& vide eundem Bal.con ſil.169. vol.5.& contra ritum vide Iaſ.in.l.ſtipulationum quędam.§.qui illud aut illud. ff.de verb.obli.& Filip.dec.in alle.c.inter cęteras.col.z.in fi.vbi alleg.l. adigere.§.i.de iurepa.l.fi.§.is qui.ff.qui & a qui.l.ii.C.de obſeq.pat.præſtã.Panor.in.c.cum cauſa.in.i.no.de emp.& vend.& vide.ſ.in dictione, aut.& concordabis opi.prout ibi notaui,allegando Alb.de roſ. in.l.fi.§. non ꝓhibetur.ff.qui & a qui.& contra ritum vide.c.conſtitutus.de in integ.reſt.& Bal.in repe.l.ędita.col.16.q.7.C.de eden.& Panor.in alle.c. conſtitutus.in fi.& merito pro iſtis variis opin.emanauit iſte ritus,& oĩno vide in alle.dictione,aut.ſ.in dictionario.

2 A iuramento. A quo abſolui non debet qs regulariter,niſi parte citata,qa vbicunq; iuramentum eſt obligatorium ex parte iurantis, & aliquam vtilitatem ꝯtinet ex parte recipientis, nunquam debet relaxari,niſi parte vocata.ita Fel.in.c.i.col.8.ver.quarto quæro.poſt Panor.de iureiurã.& iſtam regulam firmat Panormi.in.c. qua fronte.& ibi poſt ipſum Filip.deci.col.vlti.de appella.dicens iſtam eſſe cõmunem opin.alleg.Ioã.an.in rub.de iureiurã.Oldr.conſi.1zo.ad duplicem finem.& alia iura Iaſ.in.l.quicquam.§.vbi decretum. nume. 49.de offi.ꝓconſ.& lega.Frãc.cur.conſi.43.ſup contingentia facti.penult.& vlti.fol.verſi.qd autem.col.9.Pet.de anca.conſi.198.et.38z.Alexã.conſi.zz3.& ſm alium nume.367.Viſa facti narratione.col.3.poſt nume.7.vol.z.quam regulam limitat eſſe veram, & uendicare ſibi locum. Feli.in alleg.c.i.col.8.in fi. qñ per abſolutionem ex toto tollitur obligatio,qa tunc requiritur citatio,ſecus qñ habilitaretur tm̃,& poſt longa argumenta ad partes dixit,ꝙ tutior eſt tenere regulam ꝙ requiratur par-

tis citatio.quam limitationem ſublimitat,niſi notorie conſtaret de turpi tudine ex parte recipientis,ita ꝙ certum ſit parti abſenti in hoc nullam defenſionem competere, ut ibi per eum. uide Petr.de anca.conſi.18.in qõne quæ vertit circa.col.z.Pau.de.conſi.z59.circa primum queſitum. col.3.nume.9 uol.z.in nouiſſ.impreſſ.& ibi addi.in litera,A.Filip.dec.in alleg.c.qua fronte.verſi.fallit primo.de appel.alleg.Card.zab.conſi.35. col.z.limitatur etiam regula qñ nemini competeret actio uel aliqđ ius ex iuramento.Feli.in alleg.c.i.col.xi.in prin.verſi.tertio limita.alleg.Za ba.conſil.38.quedam habens.ſequitur Filip.deci.in alleg.c.qua fronte. uerſi.ſecundo fallit.ulterius limitatur qñ iurauit creditorem in iudicio non uocare uel denunciare,qa tunc non poſſet citari facere creditorem quin ipſe debitor inciderit in piurium.ita Feli. in alleg.c.i.col.11.uerſic. quarto & ultimo.limitatur & ultimo qñ periculum eſſet in mora. ita Fi lip.deci.in alleg. c.qua fronte.uerſi.ultimo fallit.ultimo ſemp menti te

3 nendum,& nunquam obliuioni tradendum eſt,ꝙ conſuetudine introdu ci poteſt,ꝙ non reqratur talis citatio.ita Barb.conſi.85.lib.3.& mouetur per dictum Bal.in auct.ſiquis in aliquo.C.de eden.dicentis conſuetudi nem poſſe ſolénitati citationis derogare.ſequitur Alex.conſi.41.aſs.183. habita ſup contentis.ult.col.nume.z. uerſi.& ſtatutum,& ſtilus,& cõſue tudo.lib.z.ꝙ omnia iſta tria idem operabunt.uide addi.ad Filipp.deci.

4 in litera,A,in alleg.c.qua fronte de appella.& ꝙ poſſit epſ ſubditum ſi bi abſoluere a iuramento extraneo preſtito ſup ſoluendis uſuris.uide La pum alleg.x.quam alleg.Anto.de but.in.c.poſtulaſti.col.penul.uerſi.& ex his tollitur.de fo.compe.& pro pleniſſima notitia iſtius abſolutionis a iuramento qñ fiet a Papa, qñ ab epõ, qñ a iudice ſeculari, qñ a parte parti,& qñ a ſe ſibiipſi.uide omnino Felin.in.c.preterea.a.6.col.nume.

5 17.uſqꝫ ad fi.per nouem col.de ſpon.& qñ nec epſ,nec Papa abſoluere poſſint,uide Pau.de ca.conſi.z90.uiſa ſupraſcripti facti narratione.col. z.nume.3.uerſi.ſed dubitatur.in litera,A.uol.z.in nouiſſ.impreſſ.& ſi iu

6 rauit abſolutionem non petere,uide Lud.rom.conſi.3z6.in preſenti cõ ſultatione.Pau.de ca.cõſi.1zz.uiſo puncto ſupradicto.ulti.col.uerſi.quar to loco.uol.z.in nouiſſ.impreſſ.Feli.in.c.conſtitutus.col.9.nume.14.uer ſi.amplius dicas.de reſcrip.glo.i.in.c.tuas.de uſur. pro qua uide Feli.in c.debitores.col.6.circa med.de iureiurã.& Vital.in clauſul.de abſolutio ne a iuramento.folio.185.colũ.3.Maz.de afflic.deciſ.zz0.5.et.6.dubio.

7 in fi.& deciſio.30.et.80. & ſi iurauit omnia & ſingula uera eſſe,uide do. Alexandrum imoleñ.conſilio.89.ante finem,uolumine.z. Maz.de af flict.deciſione.6.Alexandrum conſilio.17.libro.3.Paulum de caſtro con ſilio.306.uolumi.z.quamquam in nouiſſ.impreſſio.alleg.Ioan.baptiſt. impreſſam poſt ſingul.Franciſ.cremeñ.folio.121. do.Alexandrum in.l.

nemo pôteſt.col.4.in litera.D.de lega.primo. Soz.cõſi.155.vl.col.ver.ii.
8 reſpondetur,vol.ii.& quãdo iſtud iuramentũ dicatur in fraudem appo
ſitũ.Filip.deci.con.403.in fi.vol.3.& de pacto de non agendo iurato.Fi
lip.fran.in.c.i.poſt prin.de litis conte.li.6.& ſi contractus eſt ſimulatus
9 & iuratus an poſſit excipi ſeu agi de ſimulatione, iuramẽto non obſtan-
te.Petrus de anca.in.c.ad noſtram. no.v.de emp.& ven.& Filip.deci.in
al.9.403.num.22.Tho.ferra.caut.16.col.pe.poſt num.3.ubi.al. Pau.de
ca.in.l.ſiquis pro eo.ff.de fideiuſ.col.3.verſ.adde quintum caſum, dicẽ-
tem,ꝙ tale iuramentum cum non habeat conſenſum dicitur carere ani
ma.et Bal.in.l.nec patronis.C.de operibus liber.dicentem ꝙ nil opera
tur iuramentum,nec erit neceſſe pro eius relaxatione adire epiſcopum,
exigente ſimulatione,& in omnibus caſibus in quibus papa remittit iu-
ramẽtum,ſeu habilitat ad effectum agẽdi,non eſt qs periurus, niſi fuerit
papę obiectum.ita Archid.in.c.in memoriam.19.di.quem ad hoc alle.
Bal.in.l.cum non ſolum.§.neceſſitate. verſi.filiis aũt.in fi.C.de bo.quę
libe. & ideo ſemper practicaui ꝙ in omnibus abſolutionibus ſeu habili
tationibus quæ a Roma. curia veniunt,ſemp̄ fiat expreſſa mentio & de
10 clauſula,omnia et ſingula vera eſſe. & de pacto de non petendo, & de
clauſula de nõ obtinenda abſolutione a iuramẽto,& de illa obtenta nõ
vti,& de pluribus iuramentis in eodem contractu contentis,uel in di-
uerſis, et de periurio forſan incurſo ad effectum ut a reatu piurii etiam
abſoluatur prius,ut euitentur notata per.Felin.in alleg.c.i.col.12.&.13.
vêr.ſeptimo quæro.de iureiuran.& iſta ſic collecta notabis,qa alibi tam
ſuccincte reducta non inuenies,& nota ꝙ in curia arciepiſcopali neapo-
litana eſt practica,ſecundum quam non cõceditur citatio ad inſtantiam
11 petentis ſe abſolui, ſeu habilitari a iuramento, niſi ad minus ſuperſint
uiginti dies ante aduẽtum termini ſolutionis fiendæ cum iuramento,&
ſi per inaduertententiam concedatur citatio, non operabitur ſuum ef-
fectum, ita teſtatur Mazen. de afflictis deciſio.31. in fine. quam uide.
Albericus Oliua.

Ritus Tertius decimus.

ITem ſi imploratur iudicis officium ſuper abſolutione, ſeu declaratione nullitatis matrimonii ab habitante Neapoli, procedit ipſa curia,non obſtante ꝙ pars altera ſit alterius diœceſis, citatur tamen ille auditurus tenorem citationis ſeu petitionis, cum nil a parte petatur.

ISte ritus diuiditur in duas partes.ſecunda,ibi, citatur tamen.

Iudicis officiũ.

Nota ꝙ ſolet cõmuniter di-
1 ci ꝙ quoddam eſt officium
iudicis per ſe ſtans,non de
ſeruiens alicui actioni, qđ

exercetur,qñq; ex mero iudicis facto,ut in inqſitione: qñq; ad inſtãtiam partis,ut in petitione reſtitutionis in integrum: uel quãdo imploratur contra calliditatem aduerſarii, & dicitur officium nobile, quoddam eſt
2 officium per ſe non ſtans, ſed actioni deſeruiẽs quando iudex mouetur ad propoſitam actionem per partem,et dicitur officiũ mercennarium, quia deſeruit actioni propoſitę, de quibus plene per ſpe.in tit. de libel. concep.§.nunc dicendum.ver.octauo ubicunq;,in.4.par.Do.de ro.deci.9.in no. Henri.boih.in.c.2.de offi.iudi. & ibi Panor.colũ.i.in prima glo.ibi,comuniter dicitur. & Hoſt.in ſumma.verſi.quid ſit officium,ubi plene pro materia.

3 **Nullitatis matrimonij.** Licet ſit extra materiam ritus,tamẽ vt cognoſcantur impedimẽta mtrimonii a quibus nullitas oritur ſuccinte colligã illa,num.12.quæ his uerſibus comprehenduntur,videlicet,error,condicio,votũ, cognatio,crimen,cultus,diſparitas, vis,ordo,ligamen,honeſtas, ſi ſis affinis,ſi forte coire nequibis,Hęc ſocianda vetant,connubia facta retractant.et declara,error,ſi cum berta intendis contrahere & pręſentatur altera.c.tua nos. de ſponſ.Sozi.con.28.i.vol.error ſi cũ libera,& reperitur ſerua.c.ii.& fi.de coniug.ſeruo.uotũ.c. rurſus.qui.cle. vel uoue. & intellige de uoto ſolenni, vt ibi, per glo.cognatio.c.non debet. de conſangui. & affi.c.martinus.de cogna.ſpiri.&.c.i.eo.titu.lib.6.&.c.i.de cogna. lega. crimen,videlicet,homicidium.c.ſuper hoc. de eo q du.in ma. quã pol. p adul.diſparitas cultus.c.caute.xxviii.q.i.c.in nõnullis. de iude.vis.c. cum locum.c.gẽma.de ſponſa.ordo.c.diaconi.28.di.c.ſiquis eo℞.31.di. & ordinatus in ſacris matrimonium cõtrahens eſt excõmunicatus. cle. eos.de conſan.et affi.ligamẽ.c.15.qui fidem.c.in præſentia.de ſpon.honeſtas.i. publicæ honeſtatis iuſticia.de qua in.c.i.de ſponſa.li.6.affinis.alle.c.nõ debet.de conſan. & affini. & intelligo de affinitate primi generis,et nõ ſecũdi,quod non habet prohibitionem. Hoſti. in ſumma. titu. de affinitate.§.qualiter ipſa.verſi.ſecundũ aũt genus. coire nequibis.c. de frig.et male.qa ſi naturę uiciovel maleficio detinetur,matrimonium contrahere non poterit:& vltra,erit etiam.13.impedimẽtum, videlicet, furor ante matrimonium.c.dilectus filius.de ſpõſa.32.q.7.c.neq;.Alex. conſi.54.vol.i.fac.con.Fili.deci.86.col.4.&.5.&.448. p quibus omnibus uide Archiepiſ.flor.in.3.parte ſum. titu.i.c.i.§.quantum ad primũ. & Hoſt.in ſumma.titu.de matri.§.qualiter impediatur.in quibus præmiſſa nõ ita quotata reperies,et habes cauſas nullitatũ & declarãdi matrimonium nullum.

4 **Ab habitante Neapoli.** Et tunc non conteſtatur lis,tamẽ ſi pars cõparet fiet litis con-

teſtatio. Bal. in auc. ſi omnes. C. vt ſe ab here. abſti. quem refert & ſequitur Panor. de off. iud. c. ii. col. 2. poſt prin. & dicit eſſe dictum ſatis no. tñ pro iſto ritu in indiuiduo eſt doctri. Panor. in c. ex parte. 4. not. de reſti. ſpo. per rationem iſtius ritus, vc3, qa nihil petit ab alio, ſed tñ a iudice, & originaliter ipſe eſt reus, qa conueniẽdus eſt principaliter ſup matrimonio coram iudice ſuo, ex quo negat matrimonium. cõfirmatur per alleg. Lap. alleg. x. in pximo ritu alleg. quam alleg. Ant. de but. in. c. poſtulaſti. col. pe. de fo. compet. in qua dixit ꝙ agitur tñ de tollendo ligamine ſibi ſubiecti. ergo & de liberanda aĩa eius, nec de aliquo diſponendo circa pſonam abſentis, & dixit pro hoc eſſe caſum in alleg. c. poſtulaſti. & pro forma iſtius citationis vide Sozi. in tract. de cita. artic. 20. q. iiii. & 23. q. viii. quem alleg. in. i. ritu. in glo. in ver. in citationibus. circa medium. ibi, pro diuerſis. Albericus Oliua.

Ritus Quartus decimus.

Item de cauſa pendente in dicta curia fit ſignificatoria & inhibitoria iudici ſæculari: & idem de cã ſpectante ad curiam eccleſiaſticã.

Diuiditur iſte ritus in duas partes, ſecunda, ibi, & idem.

De cauſa pendente. Vt cauſa dicatur
1 pendere ſex reqruntur.
Primum, ꝙ citatio ſit decreta. Secũdum, ꝙ ſit decreta a'competenti iudice. Tertium, ꝙ ad citatum puenerit, vel per eum ſteterit, quin puenerit. Quartum, ꝙ ex citatione plene potuerit inſtrui. Quintum, ꝙ citatio ſit apta. Sextum, ꝙ nuncius ſufficienter intimauerit, iſta oĩa not. Zab. in cle. ii. no. 4. vt lit. pen. & per talem citationem inducitur cum effectu taliter pẽdentia ꝙ eius taciturnitas vitiat reſcriptum impetratum. Feli. in. c. cęteræ, col. 2. ver. limita decem. de reſcrip. contra dictum Bal. in. l. i. in fi. C. de relatio. contra qđ votauit ſacrum ꝯcilium Neapolitanum, teſte Maz. de affli. deci. 120. 6. dub. in prin. dixerat enim Bal. ꝙ ante litem conteſtatam non erat lis in aliquo ſtatu, & tñ per citationem ppetuatur iuriſdictio, vt per Feli. in. c. relatum. de offi. deleg. & in alleg. c. cęteræ. faciũt etiam contra Bal. deci. Ro. 75. in no. & 426. in antiq. concludentes ꝙ quo ad actorem per citationem decretam tñ inducatur litis pendentia, ſufficiens pro reuocatione attentatorum ab ipſo actore, de qbus mẽtionem feci. ſ. in ritu. i. in glo. in ver. in citationibus. ante fi. & illas declara vt per Lud. ro. conſi. 330. circa primum. col. 2. qđ pleniſſime retulit & ſeqtur Feli. aĩs Rot. deciſ. allegans in. c. ſup literis. col. x. ver. limita primo. nume. 23. de reſcrip. fac. no. glo. in verſi. aſſignatę. in. c. vt debitus. de appell. & pro principio iſtius gloſ. vide Federic. de ſenis conſilio. 300. incipiente, factum tale eſt &c.

2 **Significatoria.** Aſs appellatur litera teſtimonialis, quæ fit de facto præterito, vt qñ in ea atteſtatur de ordinibus collatis, de bona conuerſatione, & de litis pendentia, & ſimilibus, quæ ſunt modici præiudicii, & talibus literis ſine ſubſcriptione aliqua ſolo ſigillo epali munitis creditur. c. curæ. xi. q. iii. c. i. de treug. & pa. c. i. de rapt. 62. et. 63. di. per totũ. quæ iura alle. Panor. in. c. poſt ceſſionem. col. 8. in fi. ver. decimo dicit. de prob. facit. c. lator. qui fil. ſunt legi. & opant iſtæ literæ vt iudex ſæcularis habeat notitiam cõtentorum in eiſdem, & illis credat vt tenet, & de cætero ſe non intromittat, vt per Bald. in auc. ſiqua per calumniam. col. 2. ver. ſed pone. C. de epi. & cle. dicens, ꝙ iſtis literis teſtimonialibus tanq̃ enunciatiuis in iudicio, non creditur, vt per Inno. in alleg. c. poſt ceſſionem. de proba. tñ capta informatione de clericatu, vel de litis pendentia, interlocutus fuerit eps ſeu vicarius illum eſſe clericum, vel litem pendere, vel de aliis huiuſmodi, tenetur credere. alleg. c. fi. de excep. lib. 6. facit conſi. Feder. de ſeñ. 126. in qõne dñi Campioli, dicens, ſufficere ꝙ iudex ſæcularis ſciat litem pendere ſup præiudiciali, & interim debet ceſſare. & conſil. 236. in qõne vertente. col. penulti. verſic. ob quam cauſam dico. dixit ꝙ ſola notificatio & intimatio qõnis præiudicialis delatæ ad curiam eccleſiaſticam ſine inhibitione aliqua dñi vicarii, afficit & impedit proceſſum iudicis ſæcularis: niſi enim natura cauſæ præiudicialis hoc haberet, inhibitio domini vicarii non eſſet tante efficaciæ ꝙ poſſet priuare iudicem ſæcularem ſua poteſtate & iuriſdictione. alleg. c. tuam. de ordin. cognitio. c. lator. qui fil. ſunt legiti. c. ſi duobus. de appellatio. c. ii. de in integrum reſtitutio. qd' concilium allegat & plenius proſequitur Petrus de ancara. conſilio. 62. duplici reſpectu. Eſt tñ aduertendum ꝙ dictum Bald. præallega. vrget contra opinio. Panormit. & ideo ſemper antequam fiat ſignificatoria, ſeu litera te-
3 ſtimonialis ego practicaui ꝙ deberet capi informatio de clericatu, vel de litis pendentia, & de huiuſmodi, & conſtito, dicere in litera prædicta teſtimoniali, qa per informationem captam nobis conſtat talem eſſe clericum, vel litem pendere, & huiuſmodi, ideo ſignifico &c. & tunc iuxta nota. per Baldum vbi ſupra, tenebitur iudex ſæcularis per talem ſignificatoriam iudici eccleſiaſtico parere, alias incideret in excommunicationis ſententiam: quæ omnia notabis pro practica. & vide diligenter infra ritum. 37. et. 38.

4 **Inhibitoria.** Quæ fiet pro parte non citata, vt per Panormi. in c. tuam. 4. colũ. verſi. quæro nunqd ſit. poſt do. Anto. & Lap. allegatio. 61. de ordin. cognitio. Bald. in. l. conſulta diualia. C. de teſtamen. Aretin. conſilio. 75. diligenter & mature. colũ. 4. verſi. hoc præmiſſo. Bald. in. l. præsbiteri. col. 2. verſi. ſecundo quæro hic. C. de epi.

et cle,licet contrariū te n uerit Fede,de ſen.conſi.300.factum tale eſt.Ia ſo.in.l.ab adminiſtratione.C.de lega,quem refert & plene proſequitur allegans plurimas quotas aliàs collectas a Iaſo.in.l.ſi opus.col.ii.ff.de ope.no.nunci.tacito tamen,auctore Tho.ferra.caute.xxviii.prouiſum re
5 peritur.in fi.Filip.deci.conſi.460.col.pe.num.20.pro concordia tamen reperies diſtinctionem,ꝙ aut inhibitio fit ad partis inſtantiá,et tūc erit vera iſta ſecunda pars ꝙ requiratur citatio, aut ex officio iudicis,& nō requiritur. et in palle.cau.in fi.inuenies dictū Inno.in.c.ad aures.de tē po.ordi.dicentis ꝙ uani capitis eſſet qui diceret prælatū non poſſe præ cipere ſine cauſæ cognitione, & maxime de his quæ ptinent ad offici um ſuum.et al,plurima conſ.Alex.& Petr.de anca.uide ibi & per Iaſo. in alle.l.opus et in.l.nec quiſq̃.§.ubi decretum.col.vii.ver.octauo fal ff. de offi. procon.& lega. & pręmiſſa vendicant ſibi locū in ordinario.in delegato vero apoſtolico uide Panor.& poſt eum Feli.in.c.dilectus.lo.ii.
6 de reſcrip,ubi plene,& concludunt ꝙ aut papa expreſſo grauamine co‑ ram ſe committit, & videtur ab inferiore iuriſdictionem abdicare,et il‑ lico inhibebit, delegatus apoſtolicus datus ſuper grauamine, aut non ita grauamen exprimitur, & tunc non illico inhibebit, ſecus in appella tione a diffinitiua.uide ibi,qa quottidiana,licet uideantur extra materi am ritus loquentis in prima inſtantia , & de iuriſdictione non depen‑ dēte ab eodem fonte,& quo ad inhibitionem temporibus iſtis de raro practicatur ritus,quia non ſumus in temporibus archiepiſcopi cantua rienſis ſancti Thomæ archiepiſcopi et martiris.

De cauſa ſpectante ad curiam eccleſiaſticā.

Videlicet ſacrilegii,uſurarum,hęreſis,ſimonię,piurii,adulterii,et de quo
7 cunque peccato,ut per glo.in ver.malefactores.c.cum ſit.de fo.compe. & ibi Panor. Pet.de anca. Ioā.de imo,Anto.de Bu.& Feli.proſequētes ſingulariter ſingula , & illa declarantes.item matrimonii & incidenter dotis.c.prudentiam. de don.int.vi.& uxo.c.lator.qui fi.ſint leg.c.cau‑ ſamq̃.de offi.delega.item natalium.c.tuam.de ord.cogni. Alex.in.l.ti‑ cia.3.4.et ſequen.col.ff.ſol.ma.vbi regula cū.x.limita.& Panor.in.c.lite ras. de iura,cal.col.2.3.et.4.in qbus de cauſa ſpirituali & mixta,videli‑ cet,iuriſpatro,p.c.quanto. de iudi.& ſi agitur de crimine publico ad pœ nam legalem imponendā erit ciuile:ſi ad pœnam eccleſiaſticam,puta ut excōmunicetur uel deponatur,erit canonica.glo.in auc.clericus quo que.C.de epi.& cle,quam al.Andre.de iſer.in.c.i.§.cōtrahētiū.quę ſint reg.& ibi pl ene.item pœnitētium.xi.q.i.aliud.itē libertoꝝ,pupillorum, uiduaꝝ,debilium perſonarum,peregrinorum,mercatorum , agriculto‑ rum,nauigátium,decimarum,rapinę,publicæ honeſtatis,iuſticiæ impe‑ dimenti,

dimenti,cognationis ſpiritualis. pro qbus vltimis vide Hoſti.in ſum.ti. de fo.compe.§.ex premiſſis.&.c.I.de ſponſa.lib.6.

Ritus Quintus decimus.

ITem ciuis ſeu habitator Neapolis non ſatiſdat de expenſis, niſi ſit monaſterium exẽptum: nec etiam reus ſatiſdat de iudicato ſoluendo,licet ſit forenſis.

IN iſto ritu ponuntur duæ regulę negatiuæ cum duabus limitationibus,& diuidit in quatuor partibus.ſcd'a,ibi, niſi ſit.tertia,ibi,nec etiam. quarta,ibi, licet. In prima parte eſt textus. ibi.

1 **Non ſatiſdat.** De iure tñ cõmuni ſecus eſt,etiam in clerico actore,vt per glo.i.in auct.generaliter. C.de epi.& cleri.etiam ſi immobilia poſſideat,vt per Cin.in preal.auc.generaliter,plene per Panor.in.c.qm̃ frequenter.§.in aliis.I.no.vt li.non cõte. vbi ſubiungendo dixit,ꝙ iſte cautiones ex parte actoris & rei, præter illam, de qua in alle.§.in aliis.non preſtatur hodie de conſuetudine.alleg.glo.in §.ſed hodie.inſti.de ſatiſd.per quam dixit Bar. notare in alle.auct.generaliter.ꝙ cum in facto verteretur,non potuit obtinere,ex qua conſuetudine emanauit iſte ritus.& pro practica iſtius cautionis reſpectu rei contumacis,vide Panor.in.c.prout.col.z.ver.oppo.de dol.& contu.

2 **Exemptum.** Ratio fundamentalis eſt,qa deficit in exemptis iuriſdictio, cum immediate ſubſint ſummo Pontifici. glo.in.c.qd' tranſlationem.ver.ſed nunqd legatus.de offi.leg.facit,qa ſi qs cogetur cauere de ſtando rei,& ad euitãdam cautionem dixerit, ſe in regno poſſidere immobilia,donec hoc docuerit cauebit. eſt deciſ.ſacri concilii neapolitani,teſte.d.Maz.deci.109. ſi enim non poſſideat,iudicium efficeretureluſorium, eadem ergo rõne exemptus cauebit: & ſi iu-
3 rabit non reperire fideiuſſorem,ꝙ debeat admitti cautio iuratoria,& ꝓpterea non retardabit ex equo ſententię,iuxta auct.quę ſupp.C.de pre-
4 ci.impe.off.Guid.pa.deci.189.&.250.& regulariter noĩe cautionis venit ſimplex ꝓmiſſio.quæ regula fallit in pretoria cautione,quæ intelligitur de fideiuſſoria.item vbi lex mãdat caueri,cã cognita.item vbi nuda cautio nihil operaretur.item vbi pſona ſtricta ad cauendum eſſet ſuſpecta. item ſi dicat vt plene caueat.item qñ dicatur,ſufficienter caueat.item ſi competentem reqrat cautionem,& ſi dixerit,ſatiſdet,vel caueat,ſi pſona non eſt ſuſpecta ſufficit cautio cum obligatione bonoꝝ.& ſi ſtatutum facit mentionẽ de idonea cautione,intelliget arbitrio iudicis:& ſi nuda reqratur,an ſufficiat hipotheca bonoꝝ ſaltem. pro qua regula & fall.vide
5 ad plenum Feli.in.c.ad noſtram.col.z.et.3.de iureiu.& ſi timeo veriſiſr

ab aliquo offendi, implorato iudicis officio, poſſum petere vt compellat ipſum ad præſtādum cautionem de non offendendo, & non debet hoc iudex facere, niſi pręmiſſa cauſę cognitione. item non ſufficiet nuda cautio, ſed fideiuſſoria, & non erit ꝑpetua, ſed ad tps arbitrio iudicis: & ab extero a quo timeo offendi, ſi nunc venit vbi ego habito, non pręſtabitur: & qñ debet cauere, nedum cauebit de non me offendēdo, ſed nec offen-
6 det meos: & ſi petis a me vt caueam, debes & tu cauere, nec petetur a ſupiore ab illo qui eſt ſubditus, nec illam petet qui dedit cauſam timori: & ſimiliter qui grauari timet, petet a iudice vt inhibeat. iſta cumulat Feli. in rub. de treu. & pa. a col. 6. vſq; ad fi. & ſi concedit dilatio miſerationis
7 gratia, oportebit ſatiſdare, & ſi illam non repiet, non ꝑpterea dabit iuratoriam, qa vbi tractat de ſatiſdatione neceſſaria, q̄uis impotentia ſit in illa debente pręſtari iuratoria, tñ non ſufficiet. Lud. ro. cōſi. 439. in fi. & il-
8 le dicitur idoneus fideiuſſor ſi res ſuæ tātum valent quātum eſt quātitas cauſę pro qua fideiubet. Par. de put. in trac. ſind. c. ſi iudex. col. i. in fi. fol. 51. no. in l. ſiqs ſtipulatus. §. i. & ibi. d. Iaſ. ff. de ver. obli. vide tex. & ibi ſcribē. in. c. q̄q̄. in ver. idoneę. de vſur. lib. 6. in. c. alma. §. illis. in ver. idoneā. de ſen. excō. eo. lib. in. c. fi. ver. idoneam. de pig. c. qua fronte. ver. cautione. de app. c. per ueſtras. ver. quam poteſt. de do. inter vi. & vx. in. c. i. ver. ſufficienter. de do. & contu. lib. 6. Panor. in. c. piſanis. col. 6. de reſt. ſpol.

Iudicato ſoluendo. Nec de iudicato ſiſti. §. ſiqs autem pro pecuniaria, in auct. de ſan. epiſc. glo. in l. cum clericus. C. de epi. & cle. Spe. in ti. de ſatiſd. §. i. qđ uerꝫ intelligo, ni-
9 ſi per eius ꝯtumaciam deuentum fuerit ad miſſionem in poſſeſſionem. Panor. in. c. qm̄ frequenter. §. in aliis. ut lit. non conteſt. ubi plene.

Forenſis. Ideſt, non ciuis ſeu habitator ciuitatis, ſed dioceſis, qa ſi non dioceſanus, non teneretur comparere regulariter coram archiep̄o ſeu vicario, qa extra territorium iuſdicenti non paret impune. c. ii. §. ſtatuto. in fi. de ꝯſti. lib. 6. c. nouit. de off. leg. l. ult. ff. de iuriſdi. om. iu. dixi regulariter pp. c. fi. de fo. cōpe. cum ſi. uide ibi falſ.

Ritus Sextus decimus.

Item ſi reus citatus ſit contumax, actor debet eſſe contentus, aut excommunicatione, aut miſſione in poſſeſſionem ex primo decreto, nec fiet utrunque.

Ritus iſte diuiditur in duas partes. ſecunda, ibi, ne ſi et

Contumax. Vere uel ficte, de quibus in gloſ. in uer. manifeſte. in cle. i. de dol. & cōtu. & uere dicitur ille con-
1 tumax qui citatus pſonaliter non comparet, nec ſui præſentiam facit. l.

contumacia.ff.de re iudi. ſed quaſi contumax qñ comparet & non vult reſpondere.l.de ætate.§.qui tacuit.ff.de interrog.act.quæ iura alle.Fil.
2 deci.cõſi.34.col.pe.circa med.& differẽtiam inter contumacem in non veniendo & cõtumacem in non agẽdo,vide per Bal.in.l.diffamari. col. 2.in fi.C.de inge.& manumiſ.& pro vero vel ficto vide.c.venerabilibus. §.ſecus.de ſen.excõ.lib.6.l.fulcinius.§.pe.ff.ex qui.cau.in poſſ.ea.& Andre.de iſer.in.c.i § receptatoribus.col.2.in fi.ver.additio. de pac.iur.fir. fol.88.col.3.deci.Ro.49.in no.inci.ſi fertur.& ibi plenam addi.& 364. in no.inci.cum iura.quas oĩno vide,qa ſunt plene fundatę pro materia.
3 & ſi dixerit,nolo venire,dicetur expreſſus cõtumax,per conſti.reg.poſt litem,& ibi Mod.7.no.alle.Bar.in.l.fi.col.2.ver.pro huius declaratione. ff.de in integ.reſt.ſubdens ꝙ non eſt vlterius citandus,remittentes ſe ad Cardi.zab.in alle.cle.ſi ante.q.ix.de do.& cõtu. & hoc in lib.i.fol.192.& vide.ĩ.ritum.34.vide Bal.in.l.ſancimus.in prin.C.de iudi.& Filip.dec. in.c.de cauſis.not.4.de offic.delega.

4 **Actor debet.** Licet in pœnis alternatiuis detur de iure optio iudici.glo.& Doct.in.c.fraternitatis.34.di.Imo.& Panor.in.c.a crapula.de vi.& ho.cle.pleniſſime p Fel.in.c.inter cęteras,colũ.2.nu.4.ver.fallit qnto.de reſcri.tñ qñ verba ſtatuti dirigũtur ad partem,tunc electio pœnæ alternatiue non eſt iudicis,ſed partis.glo.in.l.quicunq;.C.de ſer.fug.Bar.in.l.i.§.expilatores.ff.de effract.Panor.in.c.ſi diligenti.13.col.ver.quæro.cum glo.de fo.compe. per quę ita cõcludit Feli.in alle.c.inter cęteras.col.4.nu.5.ver.ſecunda reſtrictio.de reſcrip. cõtra iſtam limi.vrget tex.c.qm̃ frequenter.§.in aliis.ver.ſi autem.vt li.non ↄte.ubi in caſu huius ritus datur optio iudici eligẽdi excõicationem vel miſſionem,ea,vz,quę magis uidebitur iudici ꝙ timeri debeat.& ita intelligit ibi Panor.illum tex.col.14.ver.uenio nunc ad glo.ibi,nec obſtat. propterea dici poſſet ꝙ uerba illius uerſi.ſi autem.dirigãtur iudici,pro ut ſonãt uerba illa,vz,iudex a principio contentus,& uerba ritus præſentis ad partem,uz,actor debet.uel dicas ꝙ cum & text.alle.uer.ſi aũt. & ritus loquantur de excõicatione & miſſione, quę fieri debẽt a iudice, & non a parte,ut de ſe patet:pars eliget,& iudex exeq mandabit,ex quo ad utrunq; ſm ritum procedere poſſit,contumacis proteruitate exigente,per alleg.uerſi.ſi autem.& faciũt pro iſta diſt.ultima not. uerba Filip. dec.in alleg.c.inter cęteras.colũ.5.uerſi.uel dicamus ꝙ cum dicatur.de reſcrip.dicentis ꝙ.c.ſicut.de iudeis.loquatur de excõmunicatione,quę debet fieri a iudice,eodem modo altera pars alternatiue,uz,miſſio,quæ ſimiliter decerni debet a iudice.ꝙ fiat a iudice alleg.Barto. in.l.prima. per argumen. illius textus.ff.de rerum dubitatio. primam tamen diſtinctionem ueriorem eſſe putamus.

Aut excommunicatione aut miſſione. Loqtur er go ritus in actione pſonali, iuxta tex.c.qm̃ frequenter.§.in aliis.ver.ſi autem.vt lit. non conte.auct.& qui iurat.C.de bo.auc.iu.poſ.conſti.reg. cõtumacem ciuili.li.i.fol.27.& ibi glo.in ver.antiq.in prin. anteq̃ aũt iudex decretũ
5 interponat, videbit acta:& ſi ſibi cõſtiterit de citatione decreta & exequu ta legitime, de quo dixi in.i.ritu.s.in glo.in citationibus.& ꝙ fuit contu⸗ max, tunc dicet in decreto, viſa citatione, nuncii relatione, de qua in.c.cũ parati.de app.& cõtumaciæ accuſatione, vt p Bart.in.l.aũt.§.i.ff.ex qui. cau.in poſ.ea.Spe.in ti.de cõtuma.§.ſeqtur.in fi.Bart.in.l.multum.ff.de condi.& demõ.decernimus actorem ponẽdum eſſe in poſſeſſionem bo noꝝ ipſius conueñi pro modo ſeu.menſura debiti in libello declarati cã rei ſeruandæ, donec tędio affectus veniat in iudicium reſponſurus.quę forma colligit ex prętmiſſis,& p no.per mod.in alle.conſti.reg. cõtuma⸗ cem.col.2.ver.ſecũdo no.fol.190.lib.i.vbi etiam ꝙ iſta forma ſeruabit in contumace ante litis cõteſtationem.alle.Spe.in ti.de contu.§.ſeqtur. ver.ſi vero agitur.cum ſeq.ꝙ dixit Alb.de roſ.in auct.item nulla cõitas. C.de epi.& cle.pro certo & declararo debito,& facit glo. in ver. ac ſi p⸗ emptorie.in.c.ſępe.de app.& no.p Hoſt.in ſum.ti.de offi.dele.§.quę iu riſdictio.ver.ſi vero ante.p Bal.in auct.& qui iurat.col.2. ver. quæro qñ fiet.& qd opetur iſtud primum decretum, vide Spe.in ti.de pri.decre.§. iam de effectu.& vt fieri valeat miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto,
6 pręcedere debet ſm veriorem opi.trina citatio, vel vnica & pemptoria, iuxta practicam glo.in ver.vna pro oibus.in.c.cõſtitutionem. de ſen.ex cõ.li.6.And.de iſer.in.c.i.ver.hęc citatio.de mi.vaſ.qui cõtu.eſt. Fel.in c.ex literis.6.et.7.col.de cõſti.ꝑut no.glo.in ver.dilationes.& ibi pleniſ ſime Fel.col.9.nu.14.in.c.qm̃ contra.de ꝓba.& plene p eund. de primo & ſcđo decre.in.c.conſultationibus.de offi.dele.vbi col.4.reperies regu lam, ꝙ miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto ex actione pſonali, non poſſideat.& ibi limitationes, quas vide.

Nec fiet utrunq;. Eqtate canonica ſuadente, qa contra contu⸗ macem de iure canonico ſufficit miſſio ex
7 primo decreto,& aliter contumax non mulctat.c.i.de dol.& cõtu.non ꝓcedet ergo iudex ſm iſtum ritum ad excõicationis ſñiam,& miſſionem contra contumacem.ita Mod.in conſti.reg.contumacem.i.no.lib.i.fol. 189 ſecus de iure cõi, qa ſi ꝓteruitas cõtumacis id exiget, iudex nedum ꝓcedet ad miſſionem ex primo decreto, ſed etiam ad excõicationis ſen⸗ tẽtiam.tex.eſt in.c.qm̃ frequenter.§.in aliis.ver.ſi aũt.vt li.non cõte.& etiam mulctabit.& quatuor remedia contra cõtumacem in actione pſo nali, vide p Panor.in alle.c.i.& in.§.in aliis. ꝑut referunt Mod.in alleg.

9 conſti.contumacem.i.col.& ne obliuiſcaris not. dictum Inno.in iſta materia in.c.dilecto.cir.fi.de uer.ſig.vc3,ꝙ pp nimiam contumaciam poterit iudex aggrauare primum decretum & decernere ꝙ miſſus in pſonali habeat veram poteſtatem donec ſibi ſatisfiat, & etiam ꝙ fructus ex tali poſſeſſione pcipiendi lucretur,nec cadant in ſortem,& hoc debet in decreto exprimere.quem refert & ſequitur Bal.in auc. et qui iurat.col.4. verſi.quęro nunquid. in litera,R.C.de bo.auc.iud.poſſ. uel ritum dicas conformem iuri cõmuni,videlicet,ꝙ non fiet utrunq;,proteruitate contumacis id non exigente, alias creſcente cõtumacia creſcere debet & pęna.multis enim remediis contra contumaces utẽdum eſt.l.i.§.primo.ff. de libe.agno.c.ii.de dol.& contu.per quæ iura mouetur Inno.ad præmiſſa notandum in alle.c.dilecto.in fi. Albericus Oliua.

Ritus Decimus ſeptimus.

ITem ſi citatus per nuncium ſemel perſonaliter, aut bis in domo, poteſt excõicari, ſi non comparet, ac contra eum procedi ad alia iuris remedia.

ISte ri.diuidit in duas partes.ii.ibi, ac ↄtra.

Si citatus. Vide nota. in primo ritu, in glo. in verſi. in citationibus. & in.ii.in glo. in ver.nõ circunducitur. ubi plene,et merito emanauit ritus iſte, & comprobatur per ea quæ dixi.s̄.in uer.ritus, in fi.& quæ ibi notaui hic repetas,quæ breuitatis cauſa obmitto.

1 **Per nuncium.** Cui credendum eſt etiam in alterius præiudicium.l.magis.§. illud.ff.de reb.eo.qui ſub tu. te.uel cu.quod uerum eſt de nuncio publico & iurato fideliter ſuum officium exequente.glo.in ver.ſuus nuncius.in.c.cum parati.de appel.Fil. deci.con.344.ante nume.z.Ver.& poſita cõcluſio.qui exequutionem ſibi a judice commiſſam, etiam iudice remoto ab officio uel mortuo perficiet.Bar.in.l.fundi.in fi.ff.de acqui.poſ. & in.l.& quia.poſt prin. ver.& per hoc dico.ff.de iuriſdi.om.iu.& mouet per.c.ſi ſup gratia.de reſcrip. li.6.quem refert & ſeqtur Filip.deci.con.404.col.3.ante nume.xi.ver. & idem dicunt Doc.& licet nuncio credant,ut.s̄.tñ in regno nuncio iurato referenti non creditur,niſi fiat exequutio citationis coram duobus
2 uel tribus teſtibus,ut per Andre. de.iſer.in conſti.reg.citationis literæ. fol.141.col.3.in prin.ubi ponit formã citationis,dicens abſurdum eſſe ꝙ
3 vni ſeruienti,qui cõſueuerunt eſſe leues pſonę,in vna magna re ſoli crederetur,& ſic poſſet pars quę dicit nõ ſe citatum hoc legitime probare. al.l.optimam.C.de contrahen.ſtipu.fatetur tamen ꝙ extra regnum de maximis factis credatur nũcio curię,ut ibi p eum.& ſic vbiq; ſeruari notat Spec.in ti.de cita.§.ſeqtur videre.ver. ſed nũquid creditur.quem re

fert & ſeqtur Napoda.in conſue.non creditur ſeruienti.in glo.& Ci.in.l. ea qdem.col.3.ver.iuxta præmiſſa quçrit.C.de accu.dicens hoc verſ,dū
4 modo conſtet de ſui cōmiſſione. qđ limitatur ꝓcedere in cauſis ordinariis,ſecus in ſummariis,vt p Fil.dec.cō.449.col.3.nu.15. alle.Rom.cō.497.diligenter pſcrutatis.in.2.dub.qđ eſt bene no.& ꝙ generali nūcio
5 ſit credēdum, etiam ſine cōmiſſione,n o.Inn.in.c.qm̄ contra. poſt prin. in ver.citationes.de ꝓba.quem refert & ſeqtur Bal.in.l.eadem rōne. in apoſtil.ver.quærit Inno.ff.de fer.Præpoſ.als Car.alex.in.c.cum parati. col.8.in prin.ver.& ad prædictam qōnem. de app.dixit illud Inno.dictum in.c.qm̄ contra.ibi cōiter reprobari:& credit etiam nuncio ſine iuramento:& ſi retulit ſe citaſſe extra territorium eum quem non citauit,
6 non poterit puniri,niſi in loco relationis:nec in relatione p eum facienda reqritur partium pñtia:nec per alium relationem facere pōt,ſi ipſe fuerit impeditus,ſed iudex debet mittere aliquem ad cū qui relationem ſuſcipiat:nec aliquem pſonaliter cape poterit ſine ſpeciali cōmiſſione iudicis, quæ conſtare debet p publicam ſcripturam : & qualiter puniatur nuncius falſam referens relationem:& qualiter illam fieri faciēs, & poſt q̄ iudex elegit aliquem nuncium in cā,non poterit amplius illum mutare:& an nuncio dicēti ſe citaſſe,an parte illud negāte magis credat:& ſi citatus fuerit cōtumax,iudex non poterit punire cōtumaciam illius ante nuncii relationem:& relationi nuncii referentis nihil fuiſſe reptum in bonis debitoris ſtat:& an pars teneat credere nuncio ſe dicenti habere cōmiſſionem iudicis,ſi illam non oſtēdat:& an aliquo caſu poſſit citare ſine cōmiſſione iudicis:& ꝙ in Romana curia credat curſori referenti,li-
7 cet relatio non fiat p nuncium ꝓprium.hęc ſic collecta conglutinata repies & deciſa in addi.ad Panor.in alle.c.cū parati.in litera,C,& in ſeq.litera,A.de app.& p Filip.frā.ibi,col.5.ver.circa tertium principale,cum ſeq.& ibi Fil.dec,col.4.vſq; ad fi.& Prępo.als Car.ale.ab.8.col.vſq; ad fi.

Ad alia iuris remedia. De qbus per tex.in.c.qm̄ frequenter.§.in aliis.ver.ſi aūt.vt li.non cōte,& dixi in ꝓxi.pręced.ritu,in fi. vide ibi. Albericus Oliua.

Iſte ritus diuidit in duas partes principales. ſecūda,ibi, ſi tñ. vt.j.ſequetur.& iſta prima paars ſiſt ſubdiuidit in quatuor partes. ſcđa,ibi,tenetur tñ.tertia,ibi,& reqri.quarta, ibi,& ſi ad dictam.

Ritus Decimus octauus.

Item ſi ꝓpter contumaciam aliqs excōicatur,purgare poteſt contumaciam per totam illam diem:tenetur tñ reficere expenſas, & reqri facere alteram partem ad primam curiam:& ſi ad dictam primam curiam talis ab-

ſolutus ſimiliter non venerit, rein cidit in ean denı ſententiam.

Contumaciá.

Quæ eſt erga iudicem
1 vel prelatum cõmiſſa inobedientia, vt p Hoſt. in ſum. ti. de contu. in princi. & eſt peccatum mortale, qđ eſt immediata cã excõicationis, ſine quo non poteſt qs ab hoie excõicari. c. nemo epoꝝ. xi. q. iii. quem tex. ad hoc alle. Card. de tur. crem. xi. q. iii. c. epi ſi ſacerdotali. no. Fel. in. c. ſi diligẽti. in fi. de fo. compe. & in. c. dilecte. col. 2. ver. ſcđo ſunt dicta. de excep. immo quãto ex minori reſurgit tanto maior cenſet. glo. ſing. in ver. videbatur. in. c. duo ſunt. 86. diſt. dixi in. 3. ritu. 5. in fi. & nunq̃ qs excõicatur ab hoie ſine contumacia, & a iure ſine delicto, put no. glo. magiſt. in alle. c. epi. in prin. vnde dempta cõtumacia, & ſublato delicto, non erit repire excõicationem; quæ qñqꝫ pro hereſi, qñqꝫ pro ſimonia a iure infligit. i. pro cõtumacia de tali vel de tali crimine inſurgẽte, ſm Card. de tur. crema. in alleg. c. epi. & ita cõtumacia eſt immediata cã excõicationis, quis enim pro delicto feratur, tñ dicitur ferri pro cõtumacia, qa ſemp admonitio pro emendatione præcedere debet: verba ſunt ipſius, & meo iudicio non cõformia canonibus. nam ſtatim cum qs manus violentas iniecit malo aio in clericum, abſqꝫ monitione ipſo iure eſt excõicatus. c. ſiqs ſuadente. xvii. q. iiii. & cum qs pacto præcedente pecuniam pro beneficio eccleſiaſtico dederit, eſt ipſo iure excõicatus, vt p extrauag. collectas p Feli. in. c. de cætero. de re iud. & in. c. de ſimoniacę. de ſimo. renouatas a Clemente. VII. olim. die. 21. Nouembris. 1524. per literas ſuas in vrbe ędita, & impreſſ. & in conci. Lateraň. in. ix. ſeſſione. ver. & vt nefarie celebrata anno incarnationis Dñi. 1514. tertio nonas Maii, anno Leonis. x. ſcđo, & rõ Card. qa ſemp admonitio &c. non pcedit, qa poſt delictum cõſumatum ſtatim inſurgit cenſura ſecum trahens exequtionem. c. paſtoralis. de app. put indiuiduo no. Io. cald. in trac. de eccl. interdi. 4. mẽ. princi. alle. c. in loco. v. q. iiii. dicens ꝙ qñ pro delicto fert, non eſt neceſſaria monitio. & ſic debere intelligi no. p Inno. & alios in. c. ad hęc qm̃. de appel. & in. c. i. de exceſſ. pręla. & plene p Feli. in. c. cũ olim. col. 7. ver. nõ eſt citandus. de re iud. erit ergo vera glo. in. alle. c. epi. & illam ſequor. quam ẽt approbat Præpoſ. alex. ibi in fi. p cuius verba poſſent ſaluari no. a do. Card. vcꝫ, ꝙ conuictus de crimine a quo non reſultat excõicationis ſententia, & monet vt emendet vel ſatiſfaciat, & contumax eſt in parendo, tunc excõicatur pro contumacia & pro crimine ab hoie. & iſta cõtumacia
2 cia pro qua pfertur excõicatio eſt triplex. alia, in non veniẽdo ad iudicium vocatus a iudice. alia, cũ citatus venit & non vult parere, & illicẽtiatus recedit. alia, qñ offenſa eſt manifeſta, & iuſſus a iudice nõ vult ſe emẽdare aut reſtituere, vt pſequitur do. Cardi. de tur. crema. in alleg. c. epi.

ante fi. Hoſti. vero in ſum. de do. & contu. §. expediuimus. verſi. quid ſit. ibi, eſt tñ notandum dixit, duplicem eſſe contumaciam. ſ. veram, et interpretatiuam ſiue præſumptam: veram, cum quis citatus & inuentus nullum habens impedimentum dicit, ſe non uelle uenire, uel ueniens & ſine iuſta cauſa parere nolens, uel illicentiatus ante tempus recedens: præſumptam uero, cum ſolenniter citatus, licet non inuẽtus, nec uenit, nec ſufficientem procuratorem miſit in termino ſtatuto. uide quæ notaui. ſ. in. 16. ritu. in glo. in ver. contumax. et quæ not. Spe. in ti. de contuma. in prin. in. ii. parte. & vide ritum. j. 34.

3 **Excommunicatur.** Eſt enim excommunicatio cenſura a canone uel a iudice Eccleſiaſtico prolata, priuans legitima cõione ſacramentorum, et quandoq; hominum, & eſt duplex, excommunicatio maior. ſ. et minor. maior priuat participatione ſacramentoꝝ, & cõione hominum. c. a nobis. de ſen. excõ. minor ſolum priuat a participatione ſacramentoꝝ, et non a cõmunione hominum fidelium. c. ſi. de cle. excõ. mini. c. a nobis. de excep. et eſt excommunicatio quaſi extra communionem poſitio. c. certum. xxiiii. q. iii. & appellatione excõicationis intelligitur de maiori, ut in. c. pe. de ſen. excõ. hęc colliguntur a Panor. in rubri. de ſen. excõ. & debet excommunicatio eſſe iuſta tribus modis, ex cauſa, ex animo, & ex ordine. ex cauſa. ſ. ex contumacia, & tunc ab homine, ut in præceden. glo. notaui. ex animo. ſ. non ex odio uel uindicta. c. i. de re iudi. li. 6. ex ordine, qui eſt traditus in. c. i. de ſen. excõ. li. 6. aľs proferens punitur. c. ſacro. & ibi glo. in ver. iuſta. de ſen. excõ. c. quatuor modis. xi. q. iii. Andr. de iſer. in. l. imperialem. §. ſi inter. col. 8. ver. additio. rex ibi iudex debet habere. fol. 100. col. i. de phi. feu. alie. per fede. & etiam iniuſta excommunicatio timenda erit. c. ſententia. xi. q. iii. et ex tali timore & patienti tollerantia apud deum coronabitur. c. & ſi ad tempus. c. quid ergo. ea. q. iii. no. moder. in conſti. defenſas. in fi. fol. 66. col. iii. li. i. et dicitur medicinalis tam in proferente legitime procedente, ut præmiſi, quia tunc tendit ad medelam & nõ ad mortẽ. c. audi. xi. q. iii. quã in patiente qui humiliter paret uidens ſe euitari, & cõfuſus redit ad cor. al. c. audi. & c. pia. de excep. li. 6. & etiam mortalis, tũc qñ excõicatus illam contẽnit, & ex contemptu magis ligať. c. notãdum. in fi. xxiiii. q. iii. c. nemo epiſcoporum. xi. q. iii. nam ratione contemptus aliqd efficitur delictum qď non erat. glo. magna. in fi. in. l. i. ſi. ff. ſiquis iudiſ. nõ obtem. & ueniale peccatum ex uſu & contemptu efficiť mortale, & peccans ex cõtemptu dicitur peccare in ſpiritum ſanctum. glo. in. c. qualis. 25. di. & ille dicitur ex contemptu peccare qui obſtinate perſeuerat in malo & contumaciter uilipendit. Domi. in al. c. qualis. col. 2. qui ẽt dixit in. c. conſuetudo. cir. me. ix. di. ꝙ qui certificatus de excõmunicatio

ne celebrat videt tanq̄ obſtinatus contemnere.& in.c.ſed illud.45.diſt. ꝙ monitus non deſiſtens dicitur contemnere.not. Felin.in.c.i.col.8.in prin.de ꝯſti.& Domi.in.c.metropolitanum. in gl.i.ii.q.vii.dixit ꝙ ꝯtemnere eſt aſpnari & non curare.& Archi. in.c.quicunq̄.56.di.dixit ꝙ qs dicitur ex contemptu facere qn̄ uoluntas eius renuit ſubiici ordinationi legis vel regulę,& ex hoc procedit ad faciendum ꝯtra legē uel regulam. no.Feli.in.c.cum qdam.col.4.ver.quinta declaratio.de iura.& ex tali ꝯtemptu in excommunicatione qs citius moritur.c.epi.in fi.xi.q.iii. & diabolus maiori in eo utitur poteſtate tanq̄ in pecore ſuo.glo.in al.c. audi.xi.q.iii. Panor. in rub.de ſen.excō.ubi dixit ꝙ Angelus deputatus ad eius cuſtodiam minus operatur.& in.c.ita quorūdam.de iudę.& Io.

5 neui.in trac.ſilluæ nuptia. fol.12.col.2.cir.med.plus dicens, ꝙ excommunicatus eſt ſeruus diaboli.al.l.pedius.et ibi.glō.ii.ff.de arb.vide quę notaui.ſ.in.iii.ritu,in glo.in verſi.declarari.paulo ante fi. centum & decem & ſeptem caſus,in qbus quis incidit in excommunicationem maiorem ipſo iure,& duodecim in qbus incidit in excommunicationem minorem. uide p Car.de tur.cre.in.c. ſi inimicus. nu. 7.et.9.xi.q.iii.& ibi plene pro materia, & pp contemptum & perſeuerantiam in excommunicatione augetur pœna. nam ꝯſti.ſinodalis.j.nu.51.inci. item ꝙ nōnulli.ſtatuit ꝙ permanentes publice in excōicatione per menſem, ſoluere debeant florenum unum auri.& talem conſtitutionem ſeu ſtatutum de iure militare no.Hoſt.Car.& Ana.in.c.ad aures.de ſimo.dicētes ꝙ pōt

6 epſ ſtatuere, ꝙ pro quolibet menſe quo excommunicatus perſeuerauerit in excōmunicatione ſoluat decem libras,quos alle.& ſequitur Feli.c. irrefragabili.§.cęteꝝ.col.i.in fi.de offi.ordi.et dictat capłm regni inci. ſiquis in excommunicatione.fol.mihi.74.col.ii.ꝙ ſi comes nominatim excommunicatus ſteterit per annum in excommunicatione ſoluet pro pœna regiæ curiæ vncias.24. ſi baro, vncias,xii.ſi miles, uncias ſex,ſi burgenſis,vncias tres,ſi ruſticus, vnciam vnam cum dimidia.ſi per duos annos,ſoluet duplum quantitatis prædictę, & ideo prælati debent tales perſeuerantes in excommunicatione denunciare regię curię.per aliud.c.item ſtatuimus ꝙ ſi contingit.fol.mihi.70.col.3.quod eſt regis Karoli.ii.in planitie ſancti Martini,de quibus no.per nouio. in conſtit. reg.pœnam eorum.col.2.ante fi.fol.5.li.2.

Purgare poteſt contumaciam. Ideſt per contrarium actum cōtu-

7 macię præcedentis comparando ſeu parendo, rem ad priſtinum ſtatū reducere,aſr contumacia non pōt purgari.ar.l.ſi ita qs.§.ſeia.ff.de ver. ob. no.Bal.in.l.vnica. col.pe.ver.& ſcias ꝙ quādoq̄ ibi eſt aūt.C.de his quæ pę.no.& ſicut mora in iudiciis circa pręparatoria purgari pōt,et ſi

ſit adiecta dies & pœna. Bal.in.l.& ſi poſt tres, vlt.col.ver.& no.ex prędi ctis.ff.ſiqs cau.ita cōtumacia in his pręparatoriis,qa quo ad iudicem mora citius purgat.arg.alleg.l.& ſi poſt.cum poſſit iudex ēt contumaci gratiam facere,& ipſum expectare.c.cōſuluit.de offi.dele.& maxime in præſumpto cōtumace,contra quem non eſt ſubito ꝓcedendum,& pręcipue, ſi adhuc iudice pro tribunali ſedente compareat,ſm Hoſt.in ti.de cōtu. §.qd ſit.in fi.&.§.item ter.ver.ſed qd ſi iudex.vbi dixit ꝙ eqtate ſuadēte poterit iudex vſq; in diem alteꝝ expectare, & eadem eqtate reqrente voluit pñs ritus ꝙ p totam illam diem purgari poſſit contumacia, qa congruo tpe veniſſe tunc videt,& quę incontinenti fiunt &c. arg.l.lecta.ff.ſi cer.pe.& facit optime tex.iuncta glo.in ver.extimari.in.l.diuus.ff.de in inte.reſt.vbi bonus tex.&.l.eum qui.C.de epi.& cle.& ibi Pau.de ca.dicens ꝙ vna pręſumptio tollit alteram.nam comparēdo eadem die tollitur prę ſumptio cōtumaciæ,nam die ſtatuta venit,ꝑut no.glo.i.in alle.l.& ſi poſt tres.facit regia prag.inci.relatione citationis.fo.93.col.i.quę ēt alle.ritum magnę curię vicariæ,& plenius p And.de iſer.in conſti.reg.citationis literæ.vlt.col.in prin.fol.141.vlt.col.

Reficere expenſas. Sc; factas ante litis cōteſtationem, vt p Hoſt.in ſum.in tit.de cōtu.§.ſed & ſi expenſæ. pro qbus debet partem contumacem condēnare anteq̄ in cā ꝓcedatur,vt ibi,qa ꝓderunt iſtę expenſæ his qbus in medio itineris deficit pecunia,ꝑut dixit Feli.in.c.ſignificātibus.vlt.col.ante fi.de lib.obla. vide quæ no.s.in.4.ritu,in glo.in ver.taxari.& in ver.expenſas.& glo.i. in fi.in.l.& poſt tres.ff.ſiqs cau.& dixit Bal.in.c.cōquerente.in ver.inte

8 gre.ꝙ expenſę litis vſq; ad quadrātem refici debent,nec in cā ꝓcedi pōt ſi vnus nūmus deficeret.de reſti.ſpol.& Hoſt.in ſum.de contu. ver.qua pœna.& pro hoc exta t ritus magnę curiæ vicariæ inci.item ſeruat ipſa curia ꝙ qñ expenſę.fol.105.col.3.poſt prin.& ſi expenſas ſoluerit & cōtumaciam purgauerit,nō ꝓpterea poterit petere ſe remitti,exceptionem

9 fori declinatoriam opponendo in pœnam ſuę cōtumaciæ,vt p Ang.in l.eum qui.la.i.in fi.de priuil.cre.ff.p glo.in.l.ſi finita.§.item videamus. ff.de dā.infec.& ibi Inno.per quę ita fuit in cōcilio regio Neapoiltano deciſum,vt per Maz.de affli.deci.133.

Et requiri facere. In hoc iſte ritus plus cōtumacem punit q̄ ritus magnæ curiæ vicarię inci. item ꝙ ple

10 rūq; contingit ꝙ aliq.fol.mihi.100.col.2.in fi.qui grauat cōtumacem vt die ſequēte compareat & inſtet,& non ꝙ reqri faciat partem aduerſam, releuauit contumacem ipſum,ad purgationem cōtumacię admittēdo, grauat in reqri faciēdo,& ſic qui in vno grauatur in altero releuat.glo. in ver.idonee.quę eſt ſecunda,in.c.cum vos,de offi.ord.cum ſimi.

Reincidit in eandem ſententiam. Abſq; alia monitione & contumacia.c.ad reprimēdam.in fi.de offi.ord.c.ad noſtram.lo.i. de iureiur.in fi. c.qōni.de app.non obſt.qa ibi fit abſolutio ſimplr & non cum reincidētia,put ita intelligi & declarat ibi Feli.& plenius Fil.dec.cōſ.145.& in alle.c.ad noſtram.poſt prin.nu.2.de iureiur.p Fel.quem intelligo vt.ſ.qñ ſimplr fuit abſolutus,& nō cum reincidentia, put loqtur decif.Ro 490. in no.inci.ſi excōicatus.licet ab ipſo ſub alio numero alleget,et alia ſub nu.399.ſi pnuncietur.in no.et hoc verz,qñ a ſtatuto fit talis reinciden-
11 tia put dictat ritus,qñ ab eo qui habet poteſtatem legis condendę, ſecus ſi a iudice inferiore, vt notan.per Bart.colligitur in.l.ſi vnus.§.pactus ne peteret.in fi.ff.de pact.et ibi Alexā.et Iaſ.qui alleg.Bar.in.l.tale pactum.§.qui prouocauit.in fi.ff.eo.et in.l.nō ſolum.§.iniuriaꝝ.ff.de Iniur.Angel.in diſputa.incipiē.exorta guerra.16.colū.Paul.de caſ.poſt Ange.in.§.pręcedente dictum.§.ne peteret.quę opin. fuit glo.in.c.romana.§.caueant.in ver.futuris.de ſent.excō.lib.6.vbi text.not.ꝙ iſta pacta & adiectiones poſitę in abſolutione a iudice nihil opantur, put dixit Iaſ.in alle.§.pactus ne peteret.et quo ad plationem excōicationis ſententię pferendæ a ſtatuto uel a ſententia ab hoīe,colligit Filip.frā.in alleg.
12 §.caueant.col.2.undecim differentias,quę oīa no.tanquam ab aliis non collecta, quę coadunantur per allegatum ritum magnę curiæ uicariæ in fi.in proxima præcedente glo. dum vult ꝙ reincidat in eandem contumaciam,ſi non inſteterit qui comparuit ut licentietur &c.

Albericus Oliua.

Secunda pars principalis Ritus Decimi octaui.

SI tñ ad alium actum q̄ excōicationis proceſſum fuerit,non habet locum talis purgatio, qa præiudicaretur alteri parti, cui fuerat ius quęſitum ex tali actu facto in cōtumacia, niſi forte ſtatim recta curie abſq; malitia compareat,tunc enim arbitrio vicarii purgaē contumacia,et in cauſa procedetur, ſi pars altera ſit pręſens,aliás differtur ad primam curiam.

ISta ſecunda pars ſimiliter ſubdiuidītur in quatuor partes, ſecunda, ibi, niſi forte, tertia, ibi, tunc enim, quarta, ibi,aliás differtur.

Ad alium actum. Puta,miſſionis in poſſeſſionem ex primo decreto,iuxta tex.in.c. quoniam frequenter. §.in aliis,verſicu.ſi autem ſup. vt li.non contē non cōte.vel ad dationem termini in cauſis ſummariis,iuxta tex.in cle

diſpendioſam, de iud. cle. ſępe. de ver. ſig.

Quia ꝑiudicaretur alteri parti. Vel quia tunc res non diceretur integra. l. nec intentio. C. de transac. l. ſi pecuniæ. ff. ut in poſ. lega. c. quāuis. de offi. dele. li. 6. c. licet eo. ti. in antiquis, uel qa efficeretur deterius ius alterius partis, & ideo ſi contumax in prima citatione velit purga
13 re moram ſolutis expenſis & oblato fideiuſſore de iudicio ſiſti, ſi actor non uult non audietur, qn̄ ius actoris deterius factum fuiſſet. ita Bar. in. l. quamuis. ult. col. in prin. ff. de dam. infect. quem et alios per Feli. alle. in. c. ex tenore. col. 8. & 9. nu. 16. de reſcrip. uide. & Andre de iſer. in conſt. reg. citationis literæ. vlt. col. ver. contumax reputetur. fol. 141. vl. col. Feli. in. c. ꝑpoſuiſti. col. fi. ver. ampliant etiam. de fo. compe. & citatus volens purgare contumaciam & adimplere adimplenda, ꝙ admittatur, etiā cum alterius partis præiudicio, firmat Filip. deci. in al. c. ex tenore. vl. col. ver. limita. de reſcrip. & ideo ſeruabimus ritum iſtum propter Doc. variantes.

Ius queſitum. Quod a me ſine facto in eo transferri nō poteſt, regu. id qđ noſtrum. ff. de reg. iu. ar. c. ab
14 eo. in fi. de elec. lib. 6. glo. mag. poſt prin. in conſti. reg. ſi dubitatio. fol. mihi. 46. l. fi. C. de pac. in fi. Andr. de iſer. in. c. i. col. i. ver. in rebus enim. qui ſucce. tene. fol. 8. col. 2. et in. c. i. §. & iterum. colū. fi. cir. me. ver. nam quęſito iure. de cap. corra. fol. 73. col. vl. & in. c. i. §. ſimiliter. col. v. ver. quod noſtrum eſt. de capi. qui cur. vendi. fol. 83. colū. 3. & Filipp. deci. con. 220. in fi. alias ius meum efficeretur deterius, quod eſſe non debet. gl o. i. et ſequen. in. l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cauti. & ibi uide pro ſequē. verbis, videlicet, niſi forte ſtatim. & uide glo. in. i. parte iſtius ritus, in ver. purgare poteſt.

Arbitrio Vicarij. Licet equitas in iure ſcripta reſtituat taliter comparentem, vt in tex. l. diuus. ff. de in integ. reſti. et dixi. s. in prima parte iſtius ritus, in glo. in ver. purgare poteſt. tamen modus purgandi iſtam contumaciam a iure ſtatutus nō
15 reperitur, et tunc arbitrio iudicis committitur. l. i. §. expilatores. ff. de effrac. c. dilectus. de pę. & tunc iudicis arbitrium regulari debet a conſuetudine. c. non ſolum. in fi. de regu. li. 6. l. ſiquis reum. ff. de cuſto. reo. inſti. de officio iudic. in prin. auct. iubemus. in fi. et ibi Bal. vl. not. C. de iudi. & in. l. ſiquis nō dicam rapere. col. iii. C. de epi. & cleri. Panor. in. c. licet. colum. vlt. verſi. vltimo aduerte. de pę. Feli. in. c. inter cæteras. colum. v. verſi. quinta reſtrictio. nume. 9. de reſcript. ubi plene. conſuetudine tamen ceſſante arbitrium iudicis regulabitur de ſimilibus ad ſimilia, glo. in. c. inquiſitionis. ver. alioquin. de accuſa. cle. i. §. volumus. de

pę. c. i.

pę.c.i.§.porrò.quę ſit cã pri.bene.amit.ubi etiam in delictis puniendis ꝓceditur de ſimilibus ad ſimilia.& ibi Bal.dixit illum tex.eſſe meliorem de iure & hoc no.Mod.in.c.tranſlato.de conſti.& in.c.de cauſis.de offi. deleg.& in.l.ſiquis id quod.ff.de iuriſdi.om.iudi.

Alias differtur ad primam curiam. Requiſita tñ altera parte, ꝯ expenſis ꝯtumaciam purgãtis,ad primam curiam.ꝑut in.i.par.iſtius ri.

Ritus Decimus nonus.

1 Item in prima curia poſt ferias Natiuitatis,Carniſpriuii,& Paſchę,nõ ſolet aliquis contumax reputari,nec excõmuniccari,etiam ſi data citationis fuerit ante ferias,ſed equitatiue procedetur,ſi forte partes pñtes fuerint.

Iſte ritus diuiditur in duas partes. ſecũda, ibi,ſed equitatiue,

Poſt ferias. Quæ ſunt quędam temporꝫ ſolẽnitates, in quibus cauſæ tractari non debent,qa foreſibus negociis immunitatẽ præſtãt.l.diuus.ff.de fer.& dicitur,feria,dies ſolẽnis,a feriendis uictimis ſeu aĩalibus,quæ tunc offerebanť pro holocauſtis.Panor.in rub.de fer.& ſimilis eſt ritus in magna curia uicarię,incip.item ſeruat ipſa curia,ꝙ primo die iuridico.fol.106.col.i.in fi.dicens hoc ꝓcedere de eqtate potius q̃ de iure.pro quibus feriis uide glo in uer.quibus utiq;.in.c.fi.de fer.& Hoſt.in ſum.in prin.& Do.de rot.deci.367.inci.ſi cõmittatur.in no.ubi
2 ꝙ tpe feriaꝝ ob neceſſitatum hoĩum poteſt decerni citatio,& decreta, etiam exequi per edictum.Bellame.deci.658.incip.auditor.ubi ꝙ auditor qui ante ferias decreuit remiſſionem ad partes,& alia adimpleuit, poterit in vacationibus ſequentibus compellere partes ad concordan
3 dum de nuncio & portitore dictę remiſſionis ad partes,& licet feriaꝝ, uindemiaꝝ,& meſſium non declaretur ſeu determinetur tp̃s,ꝙ ſtari debeat cõmuni obſeruantię,decidit text.in.l.præſides.ff.de fer.meminit Soz.con.6.col.z.in litera,D,uol.i.qui etiam in con.116.col.z.nu.1z.uol.
4 4.dixit ꝙ ſi ferię,etiam in honorem Dei,a ſtatuto fuerint introductę,a ſtatutomet poterunt tolli.per text.in.l.quadraginta.& ibi glo.& Bal.C. de fer.& Alex.con.53.col.z.in prin.nu.13.vol.5.& ferię repentinę comparantur feriis introductis in honorem Dei,qbus renunciari nõ poteſt.
5 glo.in uer.ob neceſſitates.in cle.ſępe,de uerb.ſig.Spe.de fer.§.nunc uideamus.per quæ ita decidit Calea.con.88.inci.breuiter.& Lap.alľ.40. inci.ſi quęratur.multa not.dicta ponit in iſta materia,& ſignãter quali
6 ter tres dies rogationum introducti fuerũt ante aſcenſionem Dñi,& ꝙ dies feriata ad effectum incurrẽdi pœnam a ſtatuto impoſitam incipiat

a primis ueſperis uſq; ad ſecundas,uel uſq; ad completorium. Feder.de
ſeñ.conſi.44.& die feriata,etiam in honorem Dei, inſinuatio donatio-
7 nis fieri põt.Old.conſi.253.col.2.uerſi.tertio uidẽdum.& feriis non ob-
ſtantibus,habilitatio a iuramẽto doloſe pręſtito,ꝙ fieri poſſit.Cald.cõſi.
8 1.de fer.& ſi intra ferias qs fuerit excõicatus,an talis excõicatio ſit nulla.
pro & contra,uide conſi.Fed.de ſeñ.xi.inci.quęritur an excõicatio.cum
ſeq.reſpõ.& feriis a ſtatuto indictis renunciari poſſe tenet Alexã.conſi.
278.aſs.36.ſm alium nume.col.fi.uerſi.quo ad tertium.uol.2.& ꝙ dero
gatio feriaꝶ reſtringatur ad proximas, & tanq̃ odioſa debeat reſtringi,
9 Alexã.conſi.42.col.3.uerſi. nec obſtat.uol.3. & ꝙ teſtis die feriato iurare
non debeat,& tacite poſſit feriis renũciari,Alex.cõſi.46.col.2. uer.nam
iurarunt.uol.6.& ſi teſtes fuerint recepti,uel exequutio facta tpe feria-
to peccant exequẽtes,& actus tenet.Panor.in.c.fi.ulti.col.circa med.de
iud.cõtrarium tñ no.Bar.in.l.damus.C.ad.l.cor.de fal.& pro concord.
uide Panor.in.c.1.de fer.dicẽtem,ꝙ receptio ſine iuramento, puta, de-
poſitio teſtis,tenet,licet recipiens ſine neceſſitate peccet, ſed iuramenti
pręſtatio non,ut per Tho.ferra.cau.3.qui dat cautelam officiali facien-
ti ingreſſum,ut iuret ſeruare ſtatuta tpe feriato,qa iuramentum tunc non
tenet.& pro materia uide Bertach.in tract.de epõ.fol.2.col.3.et.4.

ITe ritus diuiditur in duas partes. ſe-cunda,ibi,ſimiliter.Prima pars ſubdiuiditur in duas. ſecũda,ibi,ſed reus.

Ritus Vigeſimus.

ITem pars offerens libellum, ſeu petitionem de his primis ſcripturis,dat alteri parti copiam ſuis expenſis: ſed reus replicando, ſeu reſpondendo non dat copiam ſuis ſumptibus, ſed recipitur a magiſtro actorum expenſis petentis.

Libellum ſeu
1 petitionem. Eſt libel-
lus breuis in ſcriptura
claram continens in-
tentionem actoris ſiue accuſatoris ſm Cin.in auct.offerat̃.poſt prin.uer.
quæro ergo,C.de lit.conte.quem refert & ſeqtur partes diffinitionis de-
clarando Panor.in rub.de lib.obla.& regulariter libellus in iudicio eſt
de ſubſtantia iudicioꝶ,ut ꝓſequitur glo.in cle.ſæpe.de uerb.ſig. in uer.
neceſſario.Panor.in.c.1.6.et.7.col.de lib.obla. & pro iſta opi.no.ſcribẽ.
uerſi.offerendum,contentum in auct.offeratur.C.de lit.conte.& trãſum
ptiue in.c.offeratur.iii.q.iii. cum offeratur ꝓprie non petenti.c.literas.
circa fi.de reſti.ſpo.l.fideicõmiſſa.§.ſi rem.ff.de leg.3. Filip.deci.cõſ.421.
col.2.nume.8.et.261.col.3.ante nume.3. ubi plene limitatur in caſibus
per ſcrib.no.in alleg.c.1.&ꝓpterea ritus iſte dixit,offerens:& ut oĩa com

prehenderet tam in regula q̃ in falſ.contenta ſubiunxit,ſeu petitionem,
2 quæetiam ſolet fieri per modum poſtę apud acta,et ſup ea lis ſolet con teſtari,ut docet alleg.glo.in uerſicu.neceſſario.alleg.cle.ſępe.de uerbo. ſignifica. quę in ipſo litis exordio fieri debet, ſiue in ſcriptis,ſiue uerbo, actis tamen continuo, ut ibi dixit text.allega.clemen. ſępe.§.uerum ga. et ibi dixit do.Cardinalis zabarel.in.§.non ſic.in fi.uerſicu.decimoquar to quæro. ꝙ talis petitio debet ſcribi per actorum ſcriptores, et infert
3 contra quoſdam actorum ſcriptores, qui exceptiones et alia quæ in ſcriptis neceſſario non debent offerri, uerbo prolata, nolunt in actis ſcribere,niſi in ſcriptis dentur,et ad in ſcriptis dandum non tenentur, ut dixit ibi ꝓbari.quod nota,con tra actuarios:et dixit in ſcriptis pe⸗ titionem poni pp labilem hoĩum memoriam,et ut in ſentẽtia poſſit ex⸗ primi ſicuti habet cõſuetudo:et qñ libellus eſt offerendus,in tantum eſt
4 ſcriptura neceſſaria, ꝙ non ſufficeret dicere notario, ſcribe ꝙ peto de⸗ cem a ticio.Bar.poſt glo in.l.ſaccus.la.ii.ꝓpe fi.C.de ꝓxi.ſacr.ſcrin.lib. 12.dicens notã.ꝙ poſſet de facto contingere,et hoc ꝓbari dixit Fel.refe rens Bart.in alleg.c.i.col.2.uer.intãtum.de lib.oblatio.per glo.in.c.i.in uerſicu.in ſcriptis. de cenſibus.lib.6.et ꝙ in ſcriptis debeat offerri,et ꝙ ſit de ſubſtantia iudiciali, plene per Lanfrãcum de oriano in repetitio⸗ ne. c. quoniam contra. in antepenultima columna, in uerſiculo, pe⸗ titiones. de probationibus.

Suis expenſis. Ita glo.in uer.porrecto.in clemen.cauſam.de elect.et in alleg.c.offeratur.iii.q.iii.et Specu. in tit.de libel.oblatio.in.2.parte.uer.actoris. et ratio eſt,qa tractatur de commodo actoris ut lis introducatur,ut per Card.zabarel.in alleg.cle mẽ.cauſam.q.xxi.in fi. et intellige ſi copia fuerit petita. præallega.cle⸗ men.cauſam.in uerſi.petita.et ibi glo.in uerſi.præallega.petita. ꝓpter qđ Specu.ubi.ſ̃.dat cautelam aduocato actoris,ut actor in iudicio com
5 pareat cum triplici copia libelli:una.iudici porrigenda:altera,parti cõ⸗ uẽtæ:et altera,ut ſibi remaneat,et ꝙ petita,dari debeat. et ita illam cle⸗ men.intelligi debere not.Felin.in.c.cum.M.colum.23.uerſicu. quarta concluſio. in fi. de conſtitutio. et Filipp.francus in.c.fina.colum.7.uer ſicu.non tamen arctatur.de appellatio.et quamuis ritus hoc non dicat, et ſit ſtricti iuris et ſtricte interpretandus, Bartolus in.l.ſi uero.§.de uiro.
6 ff.ſoluto matrimonio. in.l.omnes populi. folio ultimo. uerſicul.quarto quæro.ff.de iuſtitia et iure.do. Filippus decius conſilio.444. numero 11.cum ſimilibus.tamen ẜm ius commune debet interpretari.argumen to.l.ſi quando.C.de inofficio.teſta.c.cum dilectus.de cõſue.Fili.dec.cõ ſi.5.ult.col.ante fi.facit no.doctri.Pau.de ca.in.l.uniuerſa.in fi.C.de prę ci.impe.off.ubi uoluit p glo.ibi.ꝙ qñ lex uel ſtatutum mãdat fideiuſſores

preſtari, aliás annullat actum, debet intelligi ſi fideiuſſores fuerint peti
ti. & plenius p Iaſ. ibi in. i. no. cum. 2. col. ſeq. & plures no. deciſ. ad ppo
poſitum colligit Fel. in. c. ſi aũt. 3. et. 4. col. de reſcri. quas refert, & pma-
xime cumulando declarat Hip. de marſ. in. l. vnius. §. cogniturum. p. 4.
7 col. ff. de queſt. & Fil. dec. cõ. 405. poſt med. qđ facit pro pragma de pre
uentione, inci. malitiis. fol. mihi. 94. col. 3. loquens de fideiuſſione preſtã
da, quæ ſm premiſſa, deberet intelligi, ſi fuerit petita: ſed obſtat aduerbi
um, prius, in ea contentum, qđ dat formam, vt per Fel. in. c. cum dilecta.
col. 9. ver. ſextum ſignum. de reſcr. & in. c. paſtoralis. pe. col. ver. ſeptimo
quia. de exce. & ſic etiam ſi non petatur iuxta formam pragmatis, preſtã
da erit fideiuſſio. pro veritate cuius vide oĩno Hip. vbi. ſ. ſed quia ius cõe
vult q petatur copia libelli, vt no. in. d. cle. cauſam. merito iſte ritus redu
citur ad terminos iuris cõis, vz, ſi petatur. & ita practicatur. & iſte ritus
ſeruatur, non obſtãte opi. Panor. quam Fel. dixit eſſe cõem, vz, q expen-
ſis rei dari debeat copia libelli, in. c. i. col. 3. ver. expenſis rei. de lib. obla.
ubi oĩno uide opi. hincinde relatas, qbus exigentibus, ritus canonizatur,
put notaui. ſ. in prælud. in fi. quas opi. latius ponit Barb. in alle. cle. cau-
ſam. col. 16. ver. glo. in ver. porrecto. ubi etiam alle. Bar. in. l. i. de eden. &
in alle. auct. offeratur. dicentem in hoc ſeruandam eſſe loci conſuetudi-
8 nem. quam ſeruãdam eſſe concludit ibi Barb. col. 18. in fi. ver. tu uero.

Expenſis petentis. Quia ad ſui utilitatem fit, ut notá. conclu dit Zab. in alle. q. 21. cle. cauſam. de elec. nam actorum copia petitur, & datur expenſis petentis. c. qm̃ contra. de pba. l. ii. §. defendi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. no. Ang. in. l. i. §. edere. de edẽ. & ibi Bal. dixit, q poteſt edens dicere, facias tibi extrahi copiam tuis ex penſis, put refert Barb. in alle. cle. cauſam. col. 18. ver. & inquantum. glo. in fi. fol. 63. col. 3. de elect.

Albericus Oliua.

ISta eſt ſecunda pars xx. ritus, & cõgruam nõ recipit diuiſionem.

Secunda pars principalis.

SImiliter citatus ad allegandum cauſa m ſa tionabilem quare non inciderit in excommunicationem, comparens, & in ſcriptis exci- piens, non tenetur alteri parti copiam dare, cum nil petat, ſed ſe defendat, & ideo a curia copia recipietur.

In excommu- nicationem. A iure. ſ. in- troductam, uel a conſti- tionibus ſinodalibus in troductis a iure. dixi. ſ. in ritu. 18. in glo. in uer. excõicatur. de introdu- ctis a conſtitutionibus ſinodalibus patebit. j. in cõſtitutionibus ſinodali. impreſſ. in fi. pñtis uol. & tunc non excõicat homo, ſed ius cõe, ſeu muni- cipale,

cipale,& ideo præmittitur citatio ad allegandum cauſam.de qua decla ratione ſatis dixi.s.in.3.ritu,in glo.in ver.declarari.

Copiam dare. Per rõnem quæ.j.ſeqtur,cum nil &c.& qa ritus in prin. dicit de primis ſcripturis, & excipiendo præſupponit primas ſcripturas præcedere.ergo in excipiente nõ dicen tur primæ ſcripturę,qa exceptio præſupponit actionem, & eam exclu
9 dit.l.ii.ff.de exce.ſicut priuatio pręſupponit habitum.c.ad diſſoluẽdum. de deſpõ.impu.l.decem.§.ſed & ſi decem.ff.de ver.obli.cum ſimi.

Copia recipietur. Prout dicimus in ꝓducente inſtrumẽtã in iudicio,qui non tenetur dare illoꝝ copiam
10 parti aduerſæ ſuis ſumptibus,ꝓut dicitur de libello,vt per Ang.in.l.i.§. edere.de edẽ.ff.quem refert Barb.in alle.cle.cauſam.col.18.verſi.& in quãtum.glo.de elec.& ita practicatur in curia archiepãli Neapolitana.

Ritus Vigeſimus primus.

ITem ſi petitur aliquem declarari incidiſſe in pœnam excõicationis contẽtam in vna ex conſtitutionibus ſinodalibus, nec petitio, nec libellus datur:ſed ipſa conſtitutio habetur
1 loco petitionis, ſed ſi dicitur incidiſſe in aliam excõicationem a ſinodalibus, non datur libel lus, ſed ſimplex petitio.

DIuiditur iſte ritus in duas principa les partes.ſecunda,ibi, ſed ſi dicit̃.Prima pars ſubdiuidit̃ in duas par tes.ſcd̃a,ibi,ſed ſi ipſa.

Cõſtitutioni bus ſinodalibus. Sino dus græce,latine cętus vel comitatus.Iſido.in lib.ethimo.lib.6.c.16. & tranſumptiue in.c.ſinodus.15.di. & accipitur pro cõgregatione, vt ꝑ Panor.in.c.oſius.de elec.& ibi Fil.dec.no.4.referẽtem Panor.dicẽtem ꝙ
2 cõiter ſinodus capitur pro cõgregatione quam facit eps̃ in ſua dioceſi. & diſtinguitur a concilio ꝓuinciali qđ facit archieps̃ in ſua ꝓuincia cum ſuffraganeis,& a generali qđ facit Papa in toto orbe. alle.Panor.in.c.i. in prin.de offi.ord.in.c.ſicut.de accu.& in.c.fi.de pręſcrip.& ꝙ ſinodus ꝓprie ſit epi eſt tex.in.c.eps̃ in ſinodo.xxxv.q.vi.quem alle.Fel.in.c.ego N.col.5.ante nu.8.de iureiu.firmat Hoſt in ſum.ver.qs poſſit.ibi,ſed ta le cõcilium.de conſti.Car.vero zab.in ꝓhe.cle.ver.nec ſane. dixit,conci lium generale a Papa celebrari:ꝓuinciale,ab archiepõ:ſinodum,ab epõ: capitulum,a monacis.no.Pau.de ca.in.l.& ſi minor.C.ſi aduer.lib.Hẽ ri.de bott.in tract.de ſino.epa.in princ.in.i.q.& in ꝓprio ſuo ſignificatu etiam in materia ſtricta &odioſa capi debere.no.Mathe.mateſ.ſin.ſuo 95.inci.no.mirabilem.quem refert & ſeqtur Fil.dec.in rubr.de ꝓba.col.
3 4.ver.ſed ſaluando,conſtitutio vero dicit̃ ſinodalis,quę edita ab epõ de

E

bet in ſinodo publicari, vt p ſupradictum Ant. in.2.parte.3.partis ſum. ti.21.c.2.§ cuius eſt initium.circa alia ſpiritualia.col.fi.ibi, ſingulis annis ſinodum faciat.& debent dictæ cõſtitutiones ſinodales in ſinodo ex latino in vulgare idioma vulgarizari, put conſiderauit optime.d.Car.alex. in.c.fi.pe.col.circa med.ver.crederem q debet.18.di.alle.in arg.l.ſed & ſi pupillus.§.pſcribere.ff.de iuſt.& iu.l.decreta.ff.de re iud.& forma ſermonis quo vtitur eps in ſinodo ponit in libro pontificali, ſub rub.inci. ordo ad cõſilium puinciale ſeu ſinodum.c.fratres cariſſimi conſacerdotes.fol.mihi.184.qui liber eſt approbatus, vt per glo.in cle.i.de iureiur. quam refert Fel.in.c.2.col.26.nu.24. ibi, liber pontificalis.de reſcrip. &
4 qualiter fieri poſſit dicta conſtitutio ſinodalis, dixi.s.in fi.phe.& pleniſſime tradit per Henri.de bot.in alle.tract.de ſinodo epi.in.3.parte.

Nec petitio nec libellus. Pro iſtis verbis vide.s.no.in.20. riiu, in prin. in glo in ver.libellũ ſeu petitionem. vt non repetam ibi ſcripta. & qa hic dicit q conſtitutio habebit loco libelli erit ſimile no.in.c.2.de dila.vc3, q reſcriptum habebit loco libelli.qd intelligit ibi Panor.in ſummariis vendicare ſibi locũ, & nõ in ordinariis cauſis.qd declarat Bal.fore intelligẽdum ſolum quo ad effectum actionis ppetuandæ, non quo ad ordinem pceſſus, immo oportet q libellus offerat, & lis conteſtet &c.in.l.i.C.qñ libel.prin. & clarius in.l.i.nu.3.C.de præci.impe.offer. dicens illud verũ ad concludendum iudici, ſed nõ ad cõcludendum parti: vnde qñ reſcriptum nõ dirigit parti, nec cõcludit parti, contra partem reqri libellum qui fundabit ſup reſcripto.alle.auct.offerat, C.de lit.conteſta.quem refert & ſequitur Filipp.deci.conſil.483.colũ.2.nume.7. & alleg.Imol.in.l.ſiquis filio.§.hi autem.ff.de iniuſt.rup.irrit.teſta.& ibi Alexand.& conſi.201.incipien.in cauſa.in princip.volumi.2.& idem dicimus de literis q habeantur loco
6 libelli.Maria.ſozin.in.c.primo.colũ.21. verſicu.vigeſimo ſexto fallit. de libel.oblatio.Innoc.in.c.dudum.lo.2.colũ.2.in fi.verſicu. item quia nihil poteſt.de electio.quos refert vna cum Hoſtiẽ.& Anto. de butr. in allega.c.2.de dilatio. Felin.in.c.ad audientiam. lo.2.colũ.9.in fi. verſicu. literæ non dant ius.de reſcript.quem alleg.additio ad Innocẽ. in alleg. c.dudum.in litera, A. in excommunicationis ergo ſententia contenta in conſtitutionibus ſinodalibus ſufficiet conſtitutionem ſinodalem præſentare in non comprehenſis in conſtitutionibus ſinodalibus, præſens ritus requirit ſimplicem petitionem, prout in ſumma.vt in fi.ipſius ritus patet, iuxta not.in allega.clemen.ſæpe.in gloſ.in verſicu.neceſſario. de verborũ ſignificatio. & dixi in.20.ritu.in princip.& in.3.& vide omnino deciſionem Rotæ, numero.54.in nouis, incipiente. ſi petatur quis &c.
Albericus Oliua interpres.

ITem in cauſis ſaſinarum fabricarum fiendarum vel demoliendarum & ſimilium proceditur abſq; libello, & fit cõmiſſio de inſpiciendo & referendo dño vicario, per quem ſi videbitur, recipientur per prius ꝓbationes ſummarie, vel recipiẽtur per ipſos cõmiſſarios ſupra locum, & relationes faciunt cõmiſſarii iuxta diſpoſitiones conſuetudinum ciuitatis Neapolitanæ, etiam reſpectu bonorum eccleſiaſticorum, excepto iure congrui,

Ritus præſens põnit formam procedendi in cauſis ſaſinarum & fabricarum, & diuiditur in duas partes principales. ſecũda, ibi, & facta relatione. item prima ſubdiuiditur in tres partes. ſcd'a, ibi, & relationes faciunt. tertia, ibi, excepto iure. itẽ in prima prin. parte incipit dare formam. in ſecunda, approbat conſuetudines neapolitanas. in tertia, ab illis excipit ius congrui.

1 **Saſinarum.** vocabulum eſt vſurpatum iuxta idioma populi, & vſuale verbum, al's vulgare. l. iii. §. mandato. ff. rem ra. habe. put in ſimili dixit Napod. in ꝓhe. conſue. neap. ibi, vt magis proprie illarum vſualia verba, & alicubi non tactum, ꝙ viderim, præterq̃ p And. de iſer. in. c. i. §. ille tñ. de controuer. feu. apud pa. ter. vbi declarat verbum, diſſaſire, ſeu, diſſaſiare, qd' dixit eſſe vulgare, & ꝙ ſaſina dicitur poſſeſſio in vulgare, quaſi ſeſina, a ſtando vel ſedendo, qa ſtat in poſſeſſione: vnde, diſſaſire, eſt extra ſaſinam & poſſeſſionem ponere. qd' clarius dixit & not. in conſti. reg. ſi vaſſallus. poſt prin. fol. 161. col. i. ibi videas.

Abſq; libello. Fiet tñ talis qualis petitio. cle. ſæpe. de verb. ſig. iuncta glo. in ver. neceſſario. de quo plene dixi ſupra in ritu. 20. in prima glo.

De inſpiciendo & referendo. Propter quæ verba licet cui cõmiſſio taliter fiet ſit, ordinarius efficeretur delegatus. c. licet. de offi. ord. & ibi Feli. col. 3. ver.
2 nu. 4. vbi alle. Ang. cõſi. 214. in cã accuſationis. col. i. al's eſt ſub nu. 217. & virtute talis cõmiſſionis nõ poterit cõmiſſarius ꝯdẽnare, et ſi ex parte ordinaria hoc poſſet, qa illa verba limitant partem ordinariam, & nõ licet tranſgredi formam. ita Sal. in auct. qui ſemel. ad fi. C. quõ & qñ iud. qd' ſingulariſſ. dixit Feli. in. c. cum ex officii. col. x. in prin. de præſcrip. & per Alex. in. l. i. §. opus nouum. in prin. ff. de no. op. nun. ſecus ſi diceretur, cognoſcat, & iuſtitiam faciat, qa includerat poteſtatem decidendi. Filip. frãc. poſt Gemi. in. c. qm̃. no. quinto. de immu. eccle. lib. 6. & ſi cauſæ cognitio tantum qd veniat. Doct. in. c. ſup qõnum. in prin. de offi. deleg. & de hmõi formis plene per Feli. in alleg. c. licet. & in. c. i. de conſti. a. 19. col. vſq; ad. 23. Filip. franc. in. c. intimaſti. poſt princi. & in. c cum teneamur. colum. 2. in fi. de appellatio. Bald. in. l. fideicommiſſa. §. quanquam.

de leg.3.Iaſ.in.l.ſiqs maior.C.de tranſac.And.de iſer.in conſti.reg.dñi a vaſſallis.in fi.fol.mihi.160.vlt.col.Fil.dec.in.c.cauſamq₃.in prin.de teſti.& cõſi.254.poſt prin.256.in fi.233.nu.2.&.407.ante nume.17.

Probationes. Parte altera tñ citata.ii.q.i.c.in primis.c.ii.de teſti.l.ſi qñ.C.e.ti.ſeu pñte vel p contumaciam abſente.Tho.ferr.cau.12.in fi.alias pceſſus eſſet nullus,vt ibi Fil.dec.cõſi.342.vlt.col.in prin.ver.quarto obſtare.nec huic ſenſui obſtabit verbũ ſequens,ſummarie,qa per iſtud nihil de ſubſtantialibus põt ommitti,vt
3 p Bar.in extrauag.ad reprimẽ.in ver.ſummarie.poſt prin.& maxime qa tractaẽ de alterius præiudicio,& cã ſaſinaꝝ non eſt fauorabilis,& ideo reqritur plena pbatio,vt p Lanfrã.in repe.cle.ſæpe.de ver.ſi.poſt prin.ver.nona cõcluſio.& ſi mandaẽ ſummarie pcedi,& cõmiſſarius ſeruabit
4 iuris ordinem,parte non contradicente,valebit pceſſus.Bal.in.l.q fauore.C.de legi.quem ita intelligit Lanfrã.illum referens in alle.cle.ſæpe.col.2.poſt prin.& eſt tex.in alle.cle.in fi.ver.ſi tñ in pręmiſſis.& ſi pcederet iuris ordine ſeruato,& nulliter non tenet actus.Fel.in.c.nouit.13.
5 col.de iudic.in.c.qualiter & qñ.lo.i.col.2.de accu.& in.c.inter dilectos.col.4.de fi.inſtru.in contrarium tñ faciunt no.p Hip.de marſ.in.l.vnius.§.cuſtodiæ.in prin.nu.4.de qõ.fol.61.videas ibi,ubi plene p.3.col.

Conſuetudinum ciuitatis Neapolitane. Per iſta uerba uideẽ approbata archiepo neapolitano conſuetudines ciuitatis Neapolitanæ.qđ firmare uideẽ uerba ſequentia,excepto iure cõgrui,qa exceptio firmat regulam.Fil.de.poſt Panor.in.c.cũ dilecta.col.2.uer.
6 qnto no.de confir.uti.uel inuti.Iſer.in.l.i.in ver.angarię.quæ ſunt reg.& in.l.i.col.i.de phi.feu.alie.p fed.Fil.dec.cõſi.360.2.dub.&.379.nu.2.&.8.in fi.ubi plene pro intelligẽtia ultra dicta in alle.c.cum dilecta.ubi dixit q declarat iſtam regulam melius q̃ alibi ſcriptum ſit.& hoc firmari uideẽ ex eo,qa archiepſ neapolitanus non pręſupponiẽ ritus iſtos edidiſſe ſine conſenſu ſui capituli.qđ dixi,ut euiteẽ no.p Napod.in prohe.conſue.neap.in glo.in ver.tenorem.ubi pleniſſime.& p eũdem ibidem,in ver.antiſtitem.in ꝯſue.ſiqs uel ſiqua.in gl.in ver.pximiores.poſt ver.ſed an abbas.in cõſue.ubi domus.de iu.ꝯgru.in glo.in ver.eccleſiæ.& in conſue.ſi eccleſia.eo.ti.in glo.in uer.eccleſia.col.3.uer.ſed tunc ubi.ſed non repi in qua conſue.neap.fiat mẽtio de iſta forma relationum.eſt bene ueꝝ q in ritu magnæ cu.uic.inci.item obſeruat dicta curia cõmittere,qui eſt ſub rub.de rela.facien.fol.mihi.102.col.2.poniẽ forma dictaꝝ
7 relationum faciendaꝝ a cõmiſſariis dictæ magnę curiæ uicariæ,ex qbus patet conſuetudines neaſ.fuiſſe p iſtum ritum approbatas ab archiepo & capitulo neaſ.cum iſtos ritus non condidiſſet archiepſ neaſ.ſine con

filio ſui capituli, iuxta no. in tract. de ſino. Henr. de bot. in. 3. parte. fol. 31. nu. 137. ver. limita ſcd'o, ubi plene poſt Doc. in. c. 2. de conſti. li. 6. & hoc manifeſtius declarāt uerba ſequētia, vc3, ēt reſpectu bonoꝝ eccliaſticoꝝ.

Excepto iure congrui. Iſta eſt exceptio a regula approbāte Neap. conſuetudines, qua patet
8 ius congrui debere tractari & iudicari ſm ſtrictum ius cōe, quo mediante uidet eſſe in libera poteſtate alienantis alienare in extraneum, uel cōſortem, ſeu ꝓximum, aut uicinum. l. dudum. de contrahē. emp. C. & l. falſo. C. de cōmu. re. alie. plenius p. d. Maz. in trac. de iu. ꝓth. in rub. in princi. nec huic concluſioni obſt. tex. c. conſtitutus. de in integ. re. tum qa ille tex. narrat factum, & dicit conſuetudinem illam fuiſſe approbatam ibi, nec illam ſpecialiter approbat, licet ſm illam ibi approbatam mādet in integrum reſtituere exigente læſione, nec obſtabit opi. Hoſt. in alle. c. cōſtitutus. §. quare ſupplicauit. in ver. cōſuetudinem. qa emptor & ſic dñs compellet nihilominus ad uendendum, & ſic contra. l. dudum prealle.
9 & erit uera opi. Goffr. & clericus emptor non compellet uendere: & duo concurrunt in fi. d. c. cōnſtitutus. uc3, læſio, & conſuetudo, quę ibi erat approbata, quæ non eſt hic, & illa non pōt excedere territorium, ut patet ex eius litera, & erimus in theorica Panor. in. c. eccleſia ſanctę Marię. col. 4. in prin. ver. ſi uero eſt conſtitutio laicorum. de conſti. in effectu cōcludens ꝙ non extendit aliquo modo ad clericos, etiam ſi ſit fauorabilis, niſi ſit approbata ꝑ Papam. & ita Inno. in. c. dudum. de re. ecc. no alie. lib. 6. col. 2. ver. nec credimus. ꝑ tex. c. bene qdem. circa fi. 96. di. quem oīno uideas. & q̄uis ſtatuto fauorabili laicorum clericus utat in foro ſeculari, ut concludit Panor. in alle. c. conſtitutus. no. 5. & Fil. dec. con. 282. col. 3. ver. ultimo quęrit. ante nu. 8. ubi plene. tñ non poterunt laici dicere ꝙ ſi clericus utit ſtatuto contra laicum in foro ſęculari, ita debet ecōtrario laicus uti contra eum, tanq̄ iſtud uon ſit ui ſtatuti, ſed ui iuris cōis, qa talis rō corruit, cum iſtud ſtatutum nō ſit factum ad poſtulationem clericorum ſm Bal. quem refert & corroborat Feli. in alle. c. eccleſia ſanctę Mariæ. col. 36. in. viii. q. prin. uer. nec obſtat ꝙ ſtatutum. poſt nu. 53. utet ergo clericus ſtatuto fauorabili laicorum in foro ſæculari contra laicos, ut concludit. d. Maz. de affli. in tract. de iud. ꝑ Tho. uer. eſt aūt. col. 5. ſed qd ſi clericus. fol. 19. col. 3. circa me. poſt Imo. in alle. c. conſtitutus. ut ibi per eum. & in ſimili de inſtr̄o guarentigiato no. Panor. in. c. fi. no. 1. de ui. & hone. cle. qđ facit pro ritu p̄ntationis inſtrumentorum magnæ curię uicariæ, inci. Item ꝙ ſiq debitores. fol. 99. col. 3. in fi. ut illo utant clerici, & lai
10 ci non contra eos, ut ꝑ Felin. in alle. c. eccleſia ſanctę Marię. col. 39. poſt nu. 58. uer. quod aūt dixit. de conſti. & ceſſabunt per iſtam ritus exceptionem no. ꝑ Rober. maran. uenuſ. in tract. diſpu. ſuarum, in. 8. diſpu. & ſi.

gnanter in ſua ſubtili conſideratione.fol.29.col.i.et.2.nume.36. ver.tra
ditio enim debet.qa pro reſponſione conſiderandum eſt, ꝙ dominium
in clericum emptorem rei emptæ tranſlatum fuit, ꝑut ipſemet fatetur:
& ſi clericus repitur dñs,debet coram ſuo iudice conueniri, etiam in cau
11 ſa congrui,vt decidit Napoda.in conſue.vbi domus.in glo.in ver.eccle
ſiæ.& dicit ꝙ in foro eccleſiaſtico poterit allegari conſuetudo.ergo & ſi-
militer.l.ſancimus.ſed in foro eccleſiaſtico iudex eccleſiaſticus in deciſo
12 riis debet iudicare ſm canones & iſtos ritus,ꝑut no.in.c.qđ clericis. de
fo.compe.& dixi.ſ.in expoſitione verbi,ritus.ver.& ꝓpterea fecit.Feli.
&.l.ſancimus.nedum diſponit de modo ꝓcedendi,ſed dat formam deci
dendi,compellendo emptorem ad vendendum contra eius volũtatem
contra ius cõmune,per alleg.l.dudum.& apponendo tp̃s. & per iſta tra-
ditur forma non in præparatoriis,ſed in deciſoriis.Fel.in.c.cum dilecta.
13 col.x.ver.octauum.& ver.nonum ſignum.de reſcrip.ergo non ſequen-
da,qa rei ſuæ qlibet eſt moderator & arbiter.l.in re mandata.C.mand.
l.nemo exterus.C.de iudæ.l.ii.ff.ſiqs a par.fue.manumiſ.cum ſimi. non
enim poteſt Impator ponere falcem in meſſem alienam.Fel.poſt Inno.
in alleg.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.colũ.17.ver.prima eſt.alle.Panor.in.c.
inter alia.de immu.eccle.col.9.alias mihi.5.ver.ſecundo conſidero ꝙ ci
uilis lex.nec poterunt coadiuuari.no.per eun.d.Rober.per ea quę in ea
dem.8.diſput.ſcripſit, in pri.reſponſ.ad contraria, eo.fol.29.nume.39.
ver.ſupereſt.qa q̃uis lex non afferat notabile præiudicium,nec principa
liter ſit edita in odium clericoꝝ,ſed pp bonum publicum,& poſſit affer
re cõmodum & incõmodum,tñ non poterit negari quin habeat in ſe.l.
ſancimus.rigorem quendam, & tunc in foro contentioſo canonico non
14 erit ſeruanda.ita Panor.tradendo theoricam in.c.filius.in.4.not. per il-
lum tex.de teſta.quam theoricam ad multa eſſe not.ſcripſit Feli.in alle-
ga.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.col.19.ver.quarta declaratio.ante num.30.
fol.54.& ꝙ in ſe.l.ſancimus.contineat rigorem denotãt verba.l.dudum.
præalleg. quæ appellat talem compulſionem grauem iniuriam, &.l.fi.
C.de pact.int.em.& vẽ.dixit ꝙ multum intereſt,ne ei vicinus non ſolum
quem nollet aggreget,ſed pro quo ſpecialiter interdictum eſt:qui enim
habet malum vicinum,habet malum matutinum. ita.d.Maz.in allega.
15 tract.de iu.ꝓtho.fol.xi.col.i.ver.licet enim.& quoties lex vtitur iſto ver-
bo,ſancimus,eſt lex pœnalis.glo.in fi.3.diſt.in ſum.glo.in ver.ſancione.
de reſcri.lib.6.no.Maz.in alleg.l.ſancimus.de iu.ꝓtho.in.i.no. & Io.de
tur.cre.in præalleg.ſum.ver.ad primum.nume.6.glo.in verſi.ſancio.in
ꝓhe.cle.& optime facit text.in.l.ſancio.ff.de pę.& Io.de imo.in.c.i.poſt
princi.de conſti.& licet ſtricte & large verbum,ſancimus, &,ſancio,cap i
poſſint,vt in iuribus ꝓxime adductis not.tñ ꝙ hic ſtricte ſummatur ne-

dum ex præmiſſis colligitur, verumetiam verba. l. ſancimus, hoc præ ſe ferunt, nam pœnam apponit tutoribus, curatoribus, procuratoribus, & defenſoribus, & inferius etiam pœnam periurii, & ꝙ lex pœnalis tanꝙ odioſa ꝓmulgata ſuper certo genere cauſaꝝ, put eſt. l. ſancimus. ſup iure congrui non ſit extendenda ad cleꝝ: facit. c. P. et. G. de offic. deleg. quem text. ad hoc ponderat Felin. in alleg. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. col. 27. in prin. nume. 41. ibi. ſed tn̄ ibi do. Abb. fol. 56. col. i. faciunt not. verba do. Anto. de but. in. c. clerici. vlti. colū. de iudic. ibi. ideo ſi cauſa tangit clericum conuentum, vel agitur de re eccleſiaſtica, vel ſpirituali, tractanda eſt cauſa ſm̄ deciſiones eccleſiaſticas: hæc ſunt verba ſua formalia. ſed qa in cauſa congrui tangitur clericus, ideo lex non ſeruanda, & non inme-

16 rito, quia & ſi ius congrui eſt tm̄ permiſſum vbi conſuetudo illud approbat, put not. in allega. c. conſtitutus. de in integ. reſtitu. not. præalleg. do. Maz. in alleg. rubri. in tract. de iu. ꝓthocol. in. 2. ar. pro parte affirmatiua, & ibi in fi. rubri. & ab iſto ritu non recipitur, idem operabitur ritus in curia archiepali qđ conſuetudo in loco. concludendo dico, ꝙ aut loquimur de conſuetudine Neapolitana ius congrui introducente, & nedum fuit approbata a preſule eccleſiaſtico, ſed reprobata per iſtum ritum, aut de. l. ſancimus. & non extenditur, nec poterit progari ad clericos, nec ad eccleſiam, vt patet ex præmiſſis, & ex not. per Ludo. roma. conſil. 384. incipiē. hoc ꝙ vicinus. ex qbus ſi canonice nouiſſime tempore bone memoriæ Reuereñ. do. Angeli barrectæ, vicarii Neapolitani in iſto caſu fuerit iudicatum contra clericum, faciliter colligitur. Albericus Oliua Interpres.

Secunda pars principalis.

IN iſta ſecunda parte principali datur forma Reuerendo domino Vicario, qualiter habitis prima & ſecunda relatione procedere debeat: & ſubdiuiditur iſta ſecunda pars in quinque partes. ſecunda, ibi,

ET facta relatione in ſcriptis, citantur partes ad videndum relationem, & die ſtatuta Reuerendus dominus Vicarius, lecta relatione, præcipit partibus ſub pœna excommunicationis ꝙ obſeruent dictam relationem.

& ſi aliqua. tertia, ibi, & dicti ſecundi. quarta, ibi, & duæ relationes conformes. quinta, ibi, verum reclamatio.

Citantur partes. Ad inſtar illius qui habet ſententiam proferre, qui ſi non citare faciet partes, ſententia erit nulla. l. i. §. item ex eo edicto. ff. quæ ſentē. ſine appellatio. reſcin. not. in. c. inter quatuor. de maiorita. & obedien. clemen. paſtoralis. §. cæterum. de re iudica. Felin. plene in. c. quæ in eccleſiaꝝ. col. 26. in princi.

ver.& infert q princeps.de conſti.dicens citationem eſſe de iure diuino. & in.c.cum olim,col.12.in prin.fol.340.col.3.in prin.de re iud. vbi corrigit quæ ſcripſit in alle.c.quæ in eccleſia&c.quo ad citationem ab impatore obmittendam.& deci.ſacri con.346.in fi.& pleniſſime p Fil.dec.cõſi.410.col.2.nu.7.in fi.ver.ſecũdo talis. vbi dixit hoc etiam pcedere in ſummariis.& cõſi.4:6.nu.24.et.25.col.fi.dixit hoc etiam habere locum in declaratione etiam per principem facienda.& in alle.cõ.410. nu.25. dixit citationis defectum nunquam tolli,nec excludi,& q ſit de iure naturali numero.24.ibidem.

Dies ſtatuta. Et non poſtea,qa citatio eſſet circunducta.c.conſuluit.de officio delega.

Precipit partibus. Altera tñ partium inſtante ſeu petente. qa non tenetur iudex impartiri officium
18 ſuum niſi petat,in his quæ concernunt priuatam vtilitatem.l.iiii.§.hoc autem iudicium.ff.de dã.infe.no.Bart.& ibi poſt eum Iaſ. in.l.de pupillo.§.meminiſſe.ff.de no.op.nun.qd etiam pcedit in his quę a principio non reqrunt cauſæ cognitionem.glo.in alle.§.meminiſſe.quam ad hoc ponderat ibi Iaſ.col.3.nu.6.dixi.s.in ritu.4.verſi.condẽnate.poſt prin.
19 & tale præceptum dicet iudiciale,qa illud pręcedit cauſæ cognitio, & non extraiudiciale.Inno.in.c.ad aures.ver.præcepto autem.de tẽ.ord. cui pręcepto oportebit parere,vel cauſa expreſſa appellare,vt ibi. & facit cle.appellanti.de app.l.creditor.§.iuſſus. de app.ff.&.l.non videt data.§.qui iuſſu.ff.de reg.iu.& materiam iſtorum pręceptorũ proſequere,vt p Pari.de pu.in tract.ſin.c.qa ſępe,col.2.a nu.17.cum ſeq.fol.88. & an in ſcriptis fieri debeat,Fil.frã.in.c.fi.col.2.in fi.de iud.lib.6. & glo. in ver.reſponſionem.in.c.dudum. Io.ii.de elec.

Sub pena excommunicationis. Iſta verba non important latam ſen
20 tentiam,ſed proferẽdam;qa contrauẽiendo poterunt excõicari.tex.eſt in.c.relatum.in fi.de iurepa.quem ad hoc alle. And.de iſer. in cõſti.reg. ſi vaſſallus.4.col.in prin.fol.161.in.c.i.in fi.quo tẽp.mil.in.l.qm.in fi.de prohi.feu.alie.p loth.fol.85.col.4.& in cõſti.reg. edictorum.pe.col.de li. conte.fol.141.col.i.glo.eſt magi.in.c.i.de ſagit.Fel.in.c.rodulfus.col.18. ver.vltimo qa.de reſcri. And.de Iſer.in.l.impialem.§.inſup. de phi.feu. alie.per fede.fol.96.col.3.& in.l.i.ver.a iure ſuo.de ſta.& conſue.fol.113. Fil.dec.conſi.214.nume.4.in fi.Fran.crem.ſing.7.

Quod obſeruent Quia qd pręcipit impatur, qd imperatur neceſſe eſt fieri.c.fi.§.qd pręcipitur.xiiii.q.i. niſi p appellationem releuet,vt dixi.s.ver.pręcipit.qa appellatio de iu
21 re canonico ſuſpendit iudicatum.c.paſtoralis.§.pręterea.in fi. de off.de

leg.de iure vero ciuili ꝓnunciatum extinguit.ff.ad turpill.l.i.in fi.l.licet benignius dicat ꝙ ſuſpenditur,& non ꝙ extinguit,ꝓut expoſuit Hoſt.in ſum.de ap.ver.qs ſit effectus.poſt pri.adde.c.veniẽtes.de iureiu.vbi tex.

Secunda pars ſecundæ partis principalis.

ET ſi aliqua pars ſentit ſe grauatam, & reclamet,cõmittitur reuiſio aliis cõmiſſariis de partium voluntate eligẽdis, ſi fieri petitur, aliàs in alterius partis contumaciam eligent, & ſolet addi,ꝙ infra certum breue tẽpus dicti cõmiſſarii referant,alioqn ipſa relatio & mandatum inde ſecutum remaneant in ſuo robore & vigore.

Se grauatam. Verba iſta declarãt pręceptum præcedens habere vim interlocutorię & non diffinitiuæ, quia tunc ad Papam & non ad archiepãlem curiam appellaretur, ne ab eodem ad ſeipſum,cum ſit idem auditorium,appellatio interpoſita videatur.c.2.de conſue.lib.6.c.romana.in princi.de app.eo.lib.& verius dicet quędam ſupplicatio ſeu reclamatio,iuxta.c.ſuſcitata.de in integ.re.& auct.quę ſupplicatio.C.de pręci.imp.offe.qđ
22 videt innuere verbum,reclamet.ĩ.eo.ritu.vel tutius erit dicere,ꝙ vicari
us generalis eſt ordinarius,& poterit delegare cauſas:& ſi a delegato ap
pellabit,erit appellandum ad delegantem, dũmodo delegatio non fiat
in fraudem.ita no.Doct.in alle.c.2.de conſue.lib.6.& glo.in verſ.fora
neo.in cle.2.de reſcrip.Ro.deciſ.371.inci.item ſi eps.in no.& uide glo.
in ver.pręcipit partibus.ſ.proxi.& hęc ultima uerior.

De partium voluntate eligendis. Vt euitetur oĩs prætenſa ſuſpis
23 tio,& erit practica quam ponit Spe.in ti.de regſi.conſi.§.i.uer.ſcias igi
tur.vbi dixit,ꝙ in electione Sapientis,in Lõbardia ſic eligit,iudex enim
dicit partibus, pręcipio uobis ꝙ detis mihi.viii.uel.x.ꝑſonas, quæ non
ſint ſuſpectę,& eligam unam ex eis. & dixit Ioã.andre.in addi.ad Spe.
ubi.ſ.ꝙ tales uocantur,confidentes.Felin.in.c.ſup qõnum.§.uerum.col.
7.de offi.deleg.iſta refert & Neapo.practicamus ꝙ utraq; pars dat ſuos
confidentes,& iudex eligit.

Si fieri petitur. Aliàs nõ tenetur iudex officium ſuum impartiri,prout dixi in proxi.glo.in ver.pręcipit.

Contumaciam. Supple ſeu diſcordiam.

Eligentur. Scilicet,a uicario.glo.in ver.a partibus.in conſti.reg.
24 in pecuniariis.fol.mihi.37.Fel.in.c.propoſuiſti.col.3.

ver.ultimo per iſtum.de proba. & pleniſſime in allega.c.ſuper quæſtio num.§.uerum.col.7.de offic.delega.

Referant. Altera.ſ.partium petente,ut ſæpius.ſ.dictum eſt,& ꝓpterea dicimus,ꝙ ſi remiſſus ad curiam epalem pro ali quo incidenti,& ibi eſt in mora, iudex primæ cauſæ poterit ꝓcedere. ita Bal.quem refert Alex.in.l.de die.§.iubet.ff.qui ſatiſd.cog.ſic etiam ubi iudex ſæcularis dolo uel negligētia prætermittit ꝓcedere,in crimine mi xto,in quo incepat ꝓcedere,pōt eccleſiaſticus iudex ꝓcedere.Pe.de anc. conſi.192.magnifice.in fi.quæ dicta refert Fel.in.c.ex tenore.col.8.in fi. de reſcrip.immo ſtatutum laicoꝝ,ꝙ iudex eccleſiaſticus debeat infra.30.
24 dies ad ſe remiſſam expedire cauſam non tenere. dixit Panor.in.c.2.in fi.de eo qui mit.in poſ.quem alleg.Feli.in.c.pſonas.in fi.de app.dicēs, ꝙ non poteſt arctare eccleſiaſticum iudicem,& tale ſtatutum nō ualere di xit,& eſſe quotidianum.Fel.in.c.eccleſia ſanctę Mariæ.col.54.ver.& ad de. de conſtitutionibus. Albericus Oliua interpres.

Receptis etiam. Iſta dictio,etiam,hic im plicat,ꝓut eſt de ſui na tura, ut p Panor. in.c.1. no.2.de cōmo.ubi alle. c.cum oēs.de conſtit. & in.c.cum ſit.col.4.verſi. nec obſtat.de app.uel hic ampliat,quaſi dicat,nedum per antiquas, ſed etiam p nouas,ita de iſta dictione,etiam,no.Gemi.in.c.cum in illis.§.il lis.q.1.de præbend.lib 6.

Tertia pars ſecundæ partis principalis.

Et dicti ſecundi cōmiſſarii, receptis etiam nouis probationibus referunt,ut.ſ.

Nouis probationibus. Quia in cā appellationis non de ductum deducam, & non proba tum ꝓbabo.c.cum ioānes de fi.inſtru.c.fraternitatis.de teſti.l.p hanc.C.
26 de tem.app.l.ſeio.ff.eo. & intelligas nouas ꝓbationes dependentes ab antiqs,aliās oīno nouæ ꝓbationes non releuant ꝓbantem:& dicunt oī no nouæ ꝓbationes quæ nihil coadiuuant,uel p quas nihil coadiuuat intentio primaꝝ & antiquaꝝ ꝓbationum:& ſententia lata uigore anti quaꝝ ꝓbationum non pareret exceptionem rei iudicatæ quo ad oīno
27 nouas probationes : & cognoſcuntur oīno nouæ probationes ex mutatione rei,& aliis modis,prout Feli.declarat in alleg.c.fraternitatis.col.x. de teſti. & propterea ſecundi cōmiſſarii, ſi partes uolūt de nouo ponere, ſtatuent terminum,& citabunt teſtes,& illoꝝ depoſitionibus receptis re ferent,iuxta tenorem iſtius ritus,ut per Fel.in.c.prælatoꝝ.col.3.ver.no. argumentum pro & contra.de accuſ.& per nouiſſimum concilium La

teranenſe, in decima ſeſſione. in prin. uerſi. nos uolentes. Albericus Oli.

Quarta pars ſecundæ partis principalis.

ET duæ relationes conformes expreſſe uel tacite exequutioni mãdentur citra aliam reclamationem, ſequendo dictum præceptum pœnale excommunicationis, ut. ſ. nec commiſſarii iurant.

Cõformes. Præmitto ꝙ ritus iſte eſt contra ius cõe, quo ꝑmittiṫ a ſcd'a ſententia appellari, licet ꝓhibeatur tertia. C. ne lic. tert. prouo. in rubro & nigro. c. directe. c. ſua nobis. de app. ii. q. vi. c. ſiqs in quacũ n ꝗ. his præmiſſis, dico ꝙ ſi prima ſnĩa ſit ſup negocio principali, & alia ſup deſertione, ꝙ tales ſen
28 tentiæ non ſunt cõformes, & non habebit locum ritus: erit enim prima ſnĩa diffinitiua, & ſecunda ſup deſertione interlocutoria. Are. in. c. examinata. ult. col. de iudi. Imo. in alle. c. ſua nobis. Bal. in. l. ii. C. de epi. aud. & in. l. eos. C. de app. in prin. Fel. in rub. de re iud. col. 8. nu. xi. p quæ & alia ita concludit Corn. cõ. 14 inci. in hac conſultatione. l. lib. 4. item ſi prima & tertia ſnĩa ſint cõformes, habebit locum ritus ꝙ ipſe duæ exequutioni demandenṫ. item ſi prima condẽnat in. xx. & ſecũda in. x. quo ad. x. ſunt cõformes, ſaltem tacite, & exequutioni mandabunṫ. ita fuit in ſacro cõcilio deciſum, ut atteſtaṫ deci. d. Maz. de affli. nu. 362, & de prima & tertia, ut. ſ. conſuluit Fil. dec. con. 385. & faciũt no. in cle. l. de ſen. & re iud. & ita ſeruat magna curia uicariæ, q̃uis ritum qui allegaṫ nuſq̃ repimus, ſed aliqualiter facit ritus mihi fo. 102. col. 2. in fi. inci. item in cauſis. & reg. pragma. inci. magnæ curiæ. fol. 94. ulti. col. & allegaṫ ritus ad hunc effectum. in alia deciſ. ſacri conci. nume. 28. & de iſta conformitate plene per Filip. dec. in alleg. proxime conſi. 385.

Nec commiſſarij iurant. Vel qa a partibus ſunt electi & approbati, uel a iudice deputati, ut per Bart. in. l. theopompus. circa med. ibi, contra prædicta. ff. de dot. præleg. quem & alios ad hoc adducit Fel. in. c. propoſuiſti. col. 5. in prin.
29 ver. fallit ſecũdo, de prob. & ratio, qa ubi fides alicuius eſt approbata ab utraꝗ parte, non reqriṫ ꝙ dictum ſuum ſit iuratum, ita Bart. in. l. lucius. in fi. ff. de fideiuſ. & illud qd diciṫ ꝙ ſtaṫ exequutioni Cardinalis, etiam in alterius præiudicium, procedit de ꝯſuetudine romanæ curiæ, ut p Io. an. & Panor. quos refert & ſeqtur Fil. dec. in. c. conſtitutus. col. 2. ver. quarto. de app. Lap. alle. 33. in fi. ubi plene, Fel. in. c. 2. col. 8. ver. ſtilus ibi dixit. de reſcrip. ſecus de iure cõmuni, per tex. c. licet uniuerſis. in fi. & no. in. c. in oĩ. de teſti. & p glo. fi. all'. c. licet. & plene p Fel. in alle. c. ꝓpoſuiſti. Al. Ol.

Quinta & ultima pars Secundæ partis principalis.

VErũ reclamatio fieri debet infra decem dies,ut in appellatione.

Infra decem dies. Hoc eſt de iure cõmuni,ut p Hoſt. in ſum. tit. de ſentē.§.quot ſint eius ſpecies.uer.diffinitiua.ibi,hęc autem ſupplicatio, & ibi ſubiungit ꝙ non ſuſpendidit exequutionem ſentētiæ, ſed
40 victor tenet ſatiſdare de reſtituendo id qđ obtinuit cum augmētis,legitimis,ſi cõtingat primam ſententiam retractari.not.in.c.ſuſcitata.de in integ.re.in auct.quæ ſupplicatio.C,de preci.imp.off.dixi.ſ.in.z.parte.z.partis prin.in glo.ſe grauatam. Albericus Oliua.

Ritus Vigeſimus tertius.

1 SImiliter in cauſis effractionis domoꝝ vel terrarum conductaꝝ proceditur ſummarie abſq; libello,& præter iuris ordinem.

Summarie. Si ritus contentus fuiſſet iſto ſolo verbo,oportuiſſet libellum offerre,litem cõteſtari, & ꝓcedere in cã cum aliis,de qbus p Barto.in extrauag.ad repri. In ver.ſummarie.vbi plene pro materia. & declaratur iſtud aduerbium, ſummarie.i.breuiter,plenius per Lanfrã.in repe.cle.ſæpe. de ver.ſig. p 16.concluſiones.& dixit Paris de put.in tract.ſin.c.eſt tñ aduertendum. fol.99.ꝙ per.c.regni deteſtantes.hodie in regno oẽs cauſę ſunt ſummarię,& virtute illius.c.barones in regno poſſunt cõmittere cauſas ſumma
2 rie decidendas,qđ non poterant de iure cõmuni,quo.c.deteſtantes.nec per pragmaticam primam diſpendia litium,non tollunt neceſſarię probationes,vt in ſi.d.pragma.q̃uis.d.c.exigente,ſint ſublatæ nullitates, & ſignanter defectus litis conteſtationis,vt atteſtat decif. Mod.ſacri conc. 283.nec declarandum erit locus & tṗs vbi declarari debebat,vt per deciſ.eorũdem.250.ſed qa in ritu ſubiungitur,abſq; libello,& præter iuris ordinem,omnia reqſita a.d.cle,ſæpe.& ibi not.videntur ſublata,& alludit ritus ad notata pro via exequutiua,per Bart.in.l.iii.in. v.princ.q.C. de pigno.quem plene declarat Ioã.de imol.in repe.c.potuit,col.54.55. 56.et.57.verſicu.vltimo poteſt quæri.de locat.& conduct.vbi ponit libellum in iſta via exequutiua qñ imploratur officium iudicis ex vrbani
3 tate, dicens, domine iudex, conceſſi talem domum in emphiteoſim, vel illam locaui per triennium pro tanta annua mercede,& iam elapſi ſunt tres anni, vt aperte de contractu inito patet per inſtrumentum publicum,per egregium virum dñm.N.deſuper celebratum,quod in promptu exhibeo

ptu exhibeo coram uobis in publica forma, & qa per triēnium ceſſauit conductor mihi ſoluere debitam pēſionem,& intendo uti iure mihi quęſito uirtute d cti inſtrumenti in expellendo cōductore, & in dicta pēſione conſequenda ut tollat ōis occaſio rixæ peto mihi dari nuncium & familiam qui me aſſociēt & aſſiſtant,& tunc dabit,parte aliter non citata. de quo p.d.Iaſ.in.l.ii.fol.mihi.190.col.2.C.de iu.emphi.Maria.ſoz.cōſi.167.uol.2.in fi.Fil.dec.cō.460.col.2.ante nu.8. not.Mod.deciſ.cōcilii.326.& uirtute iuris municipalis in conſue.neap.inci.pro pēſione domus.in qb.caſi.lic.auc.ppr.pig.ſeruat magna curia uicariæ,ꝙ pro pen-
4 ſione & effractione comparet dn̄s coram iudice & petit ſibi dari nuncium dictæ curiæ pro exequutione contra habitātem, & ſtatim abſq; alia cauſæ cognitione concedit nuncius,& fit exequutio,& non immerito,ppterea ritus ſubiunxit,abſq; libello,& pr ęter iuris ordinem,dabitur tn̄ familia expenſis petentis,ut atteſtat Fel.in.c.i.col.4.in fi.de lib.obla. & p glo.& Bart. in.l.illicitas.§.2.ff.de offi.præſi:& pro illa dictione,præter, uide.ſ.in dictione,præter,ubi plene.& ꝙ etiam legatus de latere non poſſit cōmittere cauſam ſimpliciter & de plano &c.Feli.in.c.olim.col.3.in fi.uer.nota ꝙ ex reſcripto.nume.3.de accu. Albericus Oliua.

Ritus Vigeſimus quartus.

SImiliter ubi imploratur officium iudicis pro legatis ſeu relictis in ultima uoluntate,& pro exequutione teſtamenti contra hęredes uel exequutores,ſecus ſi contra tertium detentorem.

Officium iudicis. De quo uide glo. primā.ſ.in ritu.13.& ritum ultimum.j.& glo.i.ſ.in r itu.9.et ibi not. hoc repete, breuitatis cau ſa,& dicas officium iudicis , ſcilicet,officium nobile.

Legatis ſeu relictis. Ad pias cauſas non eſt dubium debere ſeruari ritum,ut p Panor. in.c.ad noſtram.lo.ii.in ult.col.ver.tertia ſolutio,de iureiu. qa ſtatim mortuo teſta-
1 tore ſortiunt naturam et foꝝ iudicii eccleſiaſtici,et ideo gaudent priuilegio eccleſiaſtico.xiii.q.i.c.qui obligationes. cum.ii.ſeq. xvii.q.iiii.c.ſunt qui opes.cum.ii.ſeq.et rō,qa eoꝝ dn̄ium ſtatim tranſit ad Chriſtum.C. de ſacroſan.ecc.l.ut inter diuinum.de cōſue.c.ex literis.immo etiam nō ad pias cauſas,glo.2.in.c.ſi hæredes,de teſta.Inno.et Hoſti.in.c.nos quidem.eo.ti.Panor.in alle.c.ſi hęredes.col.pe.ver.uenio ad tertium.eo.ti. Henr.boih.in.c.tua nos.in ult.parte.col.ult.nu.8.e.ti.et licet in hoc ſint uariæ opi.et uideat iſta cōlor contra Pet.de anc.ut p Panor.in alleg.c.ſi hæredes.tn̄ p iſtum ritum et eius uerba et mētem iſta opi.ſeruabit cōtra

hæredes vel exequutores tm̃,ſed contra tertium detentorem ſeruabitur opi.Pe.de anc.cum ſeq.& poterunt deuenire ad tertium, ſi hæres infra annum non fuerit exequutus voluntatem defuncti, qa priuatur hæredi tate.de quo per Panor.in alleg.c.ſi hæredes.col.antepe.& præcipue,qa

2 ſunt moniti hæredes a conſti.ſinoda.neap̃.nume.27.incip.excõicamus &c.occultantes.ex qua patet,ꝙ nedum ſunt hæredes moniti, immo excõicati elapſo anno.vel verius,ſeruabitur ritus iſte etiam contra tertium poſſeſſorem ſeu detentorem,vt ꝓcedatur per ep̃m ſeu eius vicarium pro exequutione teſtamenti & legatorum,ſeruata tñ iuris forma, & non præter iuris ordinem ad inſtantiam intereſſe prætendentium,vt faueatur vltimæ decedentium voluntati,& compelletur detentor ad ſatisfaciẽdum, ſm̃ iſtum ritum,qui fundatur ex no.p Panor.in alleg.c.ſi hæredes. col. penul.verſi.venio ad tertium.de teſta.contra glo.z.in fi.c.relatum.lo.i.

3 eo.ti.& ꝙ curia archiep̃alis neap̃. ſe intromittat pro exequutione oĩum in teſtamentis contentorum.vide conſti.ſinoda.27.præalleg. & glo.pe. in alleg.c.ad noſtram.lo.ii.de iureiur. Albericus Oliua.

Ritus Vigeſimus quintus.

Simillior in cauſis infra vnciam vnam, ſed vltra vnciam petitam datur libellus.

Unciam vnã. Neceſſaria fuit iſta declaratio ꝑpter diuerſas opi.relatas per gloſ.in verſi.illuſtrium.in.c.ſi. de re iudi.lib.6. & glo.

1 in auct.niſi breuiores.C.de ſen.ex pi.reci.pp.quas cõiter concludebatᷣ ꝙ breues cauſę erant quæ iudicis arbitrio videbanᷣ, ſed ꝑ ritum ceſſat arbitriũ,immo dixit Ang.in alſ.auc.niſi breuiores in prin.& glo.alle.c.ſi.ꝙ debebat recurri ad ꝯſuetudinem fori,merito ritus ſubſtulit altercationes.

2 **Unciam.** Dicimus quam faciunt ſex ſolidi:& libram,quam faciunt duodecim vncię:&libram auri,quam faciunt.lxxii.aurei: & aureus,ſextam partem vncię,ita Ioã.de ana.in.c.ſtatuimus. col.xi.in prin.de male.hodie vero ad cõſtituendam libram auri regalem requiuntur.lxxxvi.ducati Veneti vel floreni.Fel.in.c.cõquerente.circa me.de off.ord.& ꝙ vncia fit.v.aureoꝶ Mod.in cõſti.reg.pœnam.ix.vnciaꝶ not. I.lib.fol.118.col.i.& ꝙ ſolidus ſit octaua pars vnius vncię, &.viii.faciant vnciam,Luc.de pẽ.poſt Bar.in.l.quotiẽs.C.de ſuſcep.& arch.lib.x. & eſt

3 maioris ponderis q̃ florenus.iſdem Luc.in.l.iubemus.C.de argẽ.prçci. qđ theſ.infer.li.x.& ꝙ vncia intelligaᷣ de.xxx. tarenis. & pro intelligentia circa qualitatem nũmoꝶ ſeptem ſint ꝯſideranda.ſ.ꝯſuetudo loquen-

4 di regionis:mens loquentis,quę colligiᷣ ex pręcedẽtibus & ſequẽtibus, vel aliter,dignitas,& charitas,neceſſitudo ſanguinis,& vicinitas,ſcriptu

5 ra.l.ſi ſeruus plurium.§.fina.ff.de legat.primo. & qualiter intelligatur auri & de auro Neapoda.in conſuetu.viro mortuo.ver.auri.& ꝙ augu- ſtalis ualeat carlinis.xv.& hodie.xcvi.ducati auri faciāt unam libram au ri pp tpis uarietatem.Mod.in ꝯſt,reg.qcūq; z.no.fol.72.i.li.& ꝙ.700.du
6 cati auri de auro ſit hodie ſumma legitima in donatione,Fil.dec.cō.432. nu.15.uide Fel.in alleg.c.ꝯquerente.& ibi addi.poſt Panor.& trac.d.Al bert.bru.de augmēto,in ult.ꝯclu.prin.ver.ultima ꝯcluſio.col.z.ver.iuſta aūt ęſtimatio.fol.zo.col.z.circa me.ubi de uera pecunię æſtimatione,di cens ꝙ a pitis hodie fit cōmenſuratio,habita ꝯſideratione ꝙ unus duca tus ſeu aureus largus ualeat unciam unam cū dimidia argenti prçcioſio
7 ris ſeu melioris ligæ, hoc eſt, bonitatis & gradus.xii.carlenoꝝ,ita ꝙ octo aurei ualeant libram unam argenti,& ſex aurei ualeant unum marcum
8 prçcioſioris argenti,qđ eſt unciaꝝ.ix.ad pondus & uſum Mediolani.uo lui iſta curioſius colligere ut dem occaſionem in iſta materia ueras elici- endi concluſiones. Albericus Oliua.

Ritus Vigeſimus ſextus.

ITem ſi ſtatuiť terminus ad reſpondendum libello ſeu petitioni, non intelligiť ad oppo nendum dilatorias & declaratorias,niſi ſtatu- tus fuiſſet terminus ad opponendum, aľs ad reſpondendum libello,ſic ergo in ſuperiori ca ſu peti poſſet dilatio ad opponendum dilato- rias & declinatorias exceptiones.

ISte ritus in tres par tes diuidiť.ſcđa,ibi, niſi. tertia,ibi,ſic er gō. & incipit telam iudicia riam ordinare.

Libello ſeu pe titioni.Pro q̄bus & eoꝝ declaratione uide glo. l.5.in ritu. zo. ne idem repetam.

Dilatorias & declinatorias.Pro intelligentia no.ꝙ exceptionum alia eſt dilatoria,alia pemptoria:& dilatoriaꝝ excep.alia eſt declinatoria iudicii,alia dilatoria ſoľonis:declinatoria iudicii triplex eſt:una quę ꝓponiť ꝯtra iudicem,alia ꝯtra reſcriptū,alia ꝯtra impetrātem:& iſtaꝝ primo loco ꝓponēda eſt re- cuſatio ꝯtra iudicē,qa poſtea ad illā redire nō poſſes,nā litigādo corā iu dice uideris illū approbare,& iſtę dilatorię an̄ lit.ꝯteſt.& an̄ terminū ad ꝓponēdas dila.exce.opponi debeāt,& nō poſtea,niſi de nouo orianť:ſed dilatoria ſoľonis an̄ lit.ꝯte.opponi debet,& poſteaq̄ actor fundauerit ſuā intētionem ꝓbari,qn̄q; ēt ꝓbať in cā appelľonis:pemptoria uero ꝓponi poterit qn̄cūq; an̄ ſnīam ſiue an̄ ꝯcľonem,& ſolet de ea fieri ꝓteſtatio an̄ lit.ꝯte.ēt poſt ſnīam in cā appelľonis:exceptio uero excōicationis eſt par tim dilatoria,partim pemptoria,& qn̄cunq; ꝓponi pōt ēt poſt ſnīam,de qua p.c.pia,de exce.li.6,& ſibi quodāmodo ſiľis eſt excepto falſi ꝓcura-

toris, hęc eſt theorica magiſt.glo.i.in.c.exceptionem.de exce.ad quam ſemp in iſta materia habet recurſus,et in ea allegant iura optima,mẽbra ſuprascripta pbantia.faciunt no.p Spe.in ti.de dila.§.i.uerſi.deliberatoriæ ſunt.et in.§.fi.uer.et attẽde q cum.et p Doc.in.c.paſtoralis.de exce. et plene p Panor.in alle.c.exceptionem.in quo poſt glo.pręalle.dixit q quędam exceptiones sũt dilatoriæ tpales:quædã pemptorię et ppetuæ: quædam anorniolæ, quæ ex toto non ſequunt materiam dilatoria et pemptoria, et pſequitur pleniſſime materiam ibi.uideas etiam Felin. col.4.ubi pulcherrime pro tota materia.

In ſuperiori caſu. Ideſt,qñ fuit ſtatutus terminus ad reſpondẽdum libello ſeu petitioni,ſecus ſi eſſet ſtatutus ad opponendum, aſs ad reſpondendum &c. Albericus Oli.

Ritus uigeſimus ſeptimus.

Item obſeruat dicta curia, q oblata petitione per actorem,cõuentus poteſt petere terminum ad replicandum:poſtea,actor ad duplicandum:poſtea,reus ad triplicandum:poſtea, actor ad quatruplicandum,& non ultra:unde ſi citatus comparens dat petitionem oppoſitionum, ultimus terminus non daretur, quia actori daretur terminus ad replicandum:poſtea,reo ad duplicandum:et iterum, actori ad triplicandum,& non ultra.

Diuiditur ritus iſte in duas partes.ſecũda,ibi,unde ſi.& differentiam inter primã et ſcđam partem facit reus ſi petat terminũ, uel ſi reſpondeat excipiendo abſq petitione termini, qa ſi petierit terminum uerificat prima pars: ſi excipiet ſine termini petitione uerificabit ſcđa, & ſemp iſdem ſequet effectus, qa ter loquit actor, et bis reus,ſi bene cõſideres,et ideo tex.in prin.inſti.de repli.nõ utit uerbo illo,ad quatruplicãdum,a quo tex.habuit originem iſte ritus,et.a.l.ii.ff. de exce.et a no.in.c.2.extra.eo.ti.in quo Scrib.p modum ſummæ quærunt quid ſit replicatio.ſcđo,cui competat.tertio,qñ competat. quarto, quis ſit eius effectus.quinto.qũo tollat,uel uitiet.ſexto,quæ ſit prius probanda exceptio uel replicatio.ſeptimo,an ſup replicatione ſit neceſſario pnunciandum.quæ oĩa reaſſumit Ang.in alle.§.i.incip.interdum.col. 4.inſti.de repli.et pſequitur Spec.in ti.de excep.§.fi.inci.nunc dicẽdum. in prin.et quia poterũt facile uideri nõ transplanto, ſed remitto ad ſummam Hoſt.de excep.uer.quid ſit exceptio.poſt prin.et in effectu concordat ritus cum iure cõi.et no.q replicatio quæ aliqñ opponi non poteſt, tñ beneficio ætatis opponitur.l.uerum.§.fi.cum ſeq.ff.de mino.ſequitur Soz.conſi.299.col.2.uerſi.ſm maiorem. Albericus Oliua.

Diuiditur

Vigeſimus octauus Ritus.

ITem obſeruat dare terminum vtriq; parti ad probandum & defendendum:& ſi in dicta dilatione pars aliquid faciat, puta, articulos producendo, vel procurando teſtes citari, vel quia habiti fuerunt pro citatis & iuratis, poterit pars ipſa teſtes examinari facere, etiã poſt dictam dilationem, quouſq; fieret aliquis actus in cauſa, vel pars altera ſe opponat, ac etiam pars ipſa producens teſtes, tali caſu vel etiam ſi alios teſtes producere velit, poterit petere ſecũdam dilationem, quæ tunc abſq; cauſæ cognitione ordinarie conceditur, in qua po
1 teſt etiã de nouo ponere, & teſtes infra dictam ſecundam dilationem citatos, & etiam antiquos examinari facere, etiam poſt finitam dictam ſecundam dilationem, ſimiliter vt.ſ.

DIuidit ritus in duas partes. ſecunda, ibi, nec dabitur. & prima ſubdiuiditur in tres partes. ſecunda, ibi, & ſi in dicta. tertia, ibi, tali caſu.

Dare termi-num. Intelligas lite prius conteſtata ſup libello oblato, qñ de iure litis conteſtatio reqritur, de quo dic vt dixi.ſ. in ritu 23. in princ. & habet in cle. ſæpe. de ver. ſig. aĺs eſſet pceſſus ſeu regiſtrũ nullum, vt in.c. dudum. lo.ii.§.nos igit. verſi. qa tñ. & ibi glo. in verſi. reſpõſionem. cum ſeq. de elec.c. accedens. lo.i.&.c.i. vt lit. non conte.c.i. de lit. conte.l. rem non nouam. C. de iud. & plenius p Panor. in alle.c. dudum. col. 8. in glo. in ver. irritam. vbi ponit regulam, q̃ oĩs cauſa ſit plenaria, & reqrat litis conteſtationem, & pſequere vt ibi p eum, & per.d. Alex. cõſi.2. nu.x. & ibi addi. vol.3. & vide ritum.31.j. & qđ ibi dicam. & ſi actor infra terminũ datum, ad pbandum poſt litem conteſtatam pduxerit aliqđ inſtrumẽtum reo, non obſtante q̃ terminus ad pbandum ſit lapſus, dabit̃ terminus ad impugnandum dictum inſtrumẽtum & exceptiones pponendas & verificãdas, ſi illum petierit. Fed. de ſeñ. conſi.160. caſus talis eſt. Do. de ro. deci. 170. not. q̃ in cã. in antiq. & terminus datus actori erit reo cõmunis. Panor. in.c.2. col.4. ver. & aduerte. de dilatio. vbi alleg.l. petendæ. C. de tẽpo. in integ. reſti. & Specu. ibi vide.

2 **Pro citatis & iuratis.** Patet ppterea & iuramẽtum teſti poſſe a parte remitti.c. tuis qõnibus. de teſti. no. glo. in.l.i.ff. de fer. & eſt rõ, qa iuramentum non eſt de ſolẽnitate formali teſtimonii, cum poſſit ab vtraq; parte remitti, non tñ ab vna tm̃, & ꝯcernit fauorem partium principaliter, & non publicum principaliter, vt p Doc. in alle.c. tuis. vbi q̃ ſi non appareret remiſſum nõ poteſt præſumi præſtitum. de quo in.c. ſicut nobis plene no. de re iud. & rõ, qa eſt ſolẽnitas extrinſeca, quæ non præſumit̃, vt ibi, & in.l. quæcunq; de

publi.& per Bar.in.l.ſciendum.de uerb.obli.& ꝙ remitti poſſit a parti‑ bus ꝓcedit qñ non tractatur de præiudicio publico,vel ſalutis animaꝝ.

Poſt dictam dilationem. Si intelligis in caſu in quo ab utraq; parte habiti fuerũt pro iuratis, procedit de plano : ſed ſi uis intelligere in caſu productio‑ nis articulorum, vel qñ fuerunt citati tantum,& non habiti pro iuratis, non ꝓcedet abſq; diſcuſſione,ut poteris videre ꝑ deci. Rot.37.&.465. in nouis. in quibus ꝙ etiam ſi teſtes iuraſſent infra terminum, de rigo‑
3 re non poſſent examinati poſt terminum,niſi de eqtate, & ſi iudici vide bitur,& abſq; partis pręiudicio,ideo ritus innititur equitati,relicto rigo re.pro quo eſt deci. Ro.589.inci.not. ſi in remiſſione.&.587.vtrũ duo menſes,&.345.not.ꝙ ubi. in antiquis.& pleniſſime.per Felin.in c.licet. col,14.num.19.ver.limita.16.de ꝓba.& loquuntur quando teſtes in ter mino iurauerunt, etiam nulla facta diligentia pro eorum depoſitionis receptione,ſed ritus loquitur etiam ſi nõ iurarunt infra terminum,dum modo articulos produxerit,vel citari fecerit teſtes,quod not.

Fieret aliquis actus. Quia tunc eſſet præcluſa via exami‑ nãdi, prout dicimus ꝙ ille actus qui ſolet fieri immediate poſt litis conteſtationem,in cauſis in qbus lis non
4 conteſtatur habebitur pro litis conteſtatione,& præcludet viam ad mul ta,de quibus per Felin.in.c.inſinuante.col.fi.in fi.not.16.de offi.delega. & vltra ipſum per Ludo.ro.con.174.ſpectabilis domine.ver.qđ autem. & per ipſum Feli.in.c.olim.col.2.in fi.de accuſa. per Panor.in.c.venera bilis. in fi.& ibi addi. de iudi. per Pari.de put.in trac. ſindi.c.utrum iu‑ dex.penul. col.fol.98.vl.col.num.30.Bellame. deci.quinta.in ti.de pro cu.moder.in deci.concilii neapo.33.in fi.&.346.pri.dubio.

Pars altera ſe opponeret. Facit not. dictũ Inn.in.c. cum.M.de conſti.vc3.ꝙ ſi
5 duo iudices non habentes ſe ut ſuperior & inferior cognoſcunt pariter de vna eademq; cauſa,tenet proceſſus coram vtroq; factus,nam ex quo ambo habent iuriſdictionem in illa cauſa, imputari debet parti non ex‑ cipienti,qđ dictum ornat & ampliat ibi Feli. col.13.in fi. ver.extra glo. cum ſequen.& notabilius per Bar. in.l.ſi duo patroni. in.§. idem iulia‑
6 nus.in fi.ff.de iureiur.vbi ꝙ ſi articulus qui non debebat admitti fuit per iudicem admiſſus,ponens exemplum,ſi in cã poſſeſſionis recuperan dę fuerit admiſſa ꝓbatio de dominio,& parti non fuerit data copia arti culoꝝ,& nõ poterit ei imputari ꝙ ꝯſenſerit,quia diuinare neſciebat, po terit ꝓpea poſtea.i.facta publicatione opponere, & dicta teſtium nõ ua lebunt,ſed ſi ei aliqd poterit imputari,puta, qa permiſit per iudicẽ poſt publicationem ꝓcedi ad aliquem actum, & tunc ſecus,qa dicta teſtium

remanebunt.alle.c.i.de ordi. cog. et debuit allegare.c.i.de reſti. ſpo.& Inno.in.c.per tuas.de teſt.& ibi Fel.col.2.ver.primo eſt et ibi.qbus ad-
7 di.ubi ꝙ ſi pars permiſit in cauſa concludi,non poterit poſtea petere tẽ ſtem repeti,qui dolo uel negligentia iudicis plene non depoſuerat,uel non fuit interrogatus. quod bene nota in practica,quia habes ritum cõformẽ in hoc cum iure communi. & faciunt not. in glo.fi.añ fi.de reſcri.

Secundam dilationem. Quando,ſcilicet,uſus fuit aliqua diligentia in prima,put ritus lo-
8 quitur;et patet per uerba in tali caſu, als non daret ſecunda dilatio, niſi ex iuſta cauſa,ut per Panor. in.c.ex ratione. in fi.de appel.& in addi.in eun. in.c.ſuggeſtum.in litera,C.eo.ti.et in.c.ex tranſmiſſa. de præſcrip. per Iaſo.in.l.fi.col.5.ver.venio ad ſecũdum.ff.de feriis & dila.per Lanfran.in repe.c.qm̃ contra.in ver.dilationes. de pba.& pro materia plene per Iaſo.in.l.admonendi.4.colũ.in fi.in lec.ff.de iureiurã. & omnino p Bar.in.l.i.ad fi.C.de dila.p Fel.in.c.paſtoralis.pe.col.ver.tertio per.de excep.& per Specu.ti.de pba.in prin.& per Panor.in.c.in cauſis.in pri. glo.& in.c.ultra tertiam.in prin.de teſti.in.c.licet.not.4.de proba.

Tunc. Ideſt,quando fuit uſus aliqua diligentia in prima, alias non daret ſecunda,& intellige abſq; cauſę cognitione.i.alia parte
9 ad id nõ citata,et de facto,put not. Ro.cõ.248.hęc ſnĩa.Bar.cõ.72.pũctus qõnis.Feli.in.c.i.col.22.nu.35.de cõſti.& eſt tex.in.l.in cauſę.§.cauſa cognita.ff.de mino.quẽ al.Feli.in.c.i.col.8.ver.itẽ abſolutio.de iureiurã.& not.in.c.cũ ex literis.de in inte.reſti.fac.no.p Lap.ab al.61.cir.me.

De nouo ponere. Quę ſit noua poſitio ſeu articulus vide.ſ. in ri.22.in.3.parte.2.partis princi.in glo. in ver.nouis pbationibus.ubi etiam qualiter cognoſcatur noua poſitio.

Citatos. Non dixit iuratos, innittendo eqtati,ut.ſ.dixi in glo.poſt dictam dilationem,& hoc eſt contra iuris rigorem.

Antiquos. Ideſt citatos,ſeu pro iuratis habitos in prima dilatione, et infra eam non examinatos.

Similiter vt ſupra. Ideſt,ſi fecit aliq̃ diligentiam,puta,citari faciẽdo nouos teſtes,põnes,ſeu nouos articulos pñtando in iſta.2.dilatione,als poſt eam nouos nec antiquos examinari facere poterit. qđ innuit uerbũ,ſimilr.q.d.put dictũ fuit in ſupio
10 ri caſu,& ab eo nõ differẽdo ſicut in ſimili no.glo.in ver.diſſimile. in.l.iulianus.ff.de ꝯdi.inde.qđ etiam manifeſtius declarat verbũ ut.ſ.qđ facit relationem ad ſupradicta. ut not.Bar.in.l.i.§.hoc edicto.in fi.ff.de poſtu
11 la.quem ſequit Fil.deci.conſi.384.ult.col.ante fi.394.nume.i.227.col. 2.nume.3. & cenſetur iſta relatio fieri cum omnibus qualitatibus præcedentis diſpoſitionis, vt not.Barto.in.l.i.ff.de recept. in.l.i.§.fina.ff.ſi

fami.fur.feciſ.dica.et in.l.ſiquis ſeruum.§.fi.ff.de lega.z.ſequitur Filip. deci.conſi.377.colū.3.ante verſicu.nec obſtat.quod faciunt nota.in.c. ſecundo reqris.de app.ſed.ſ.dixit ſecundam dilationem concedendam, ſi illam petens aliquid in prima fecerit. ſimiliter ergo dicit,ſi aliquid in ſecunda dilatione fecerit,aliàs &c. Albericus Oliua.

Ad examinađ faciēdum. Pro iſtis terminis dandis vel denegandis vide Spec. in ti. de pb.in prin.& ibi add. Io.an.in ver. ſm Egidium.in litera,C.& p eun. Spe.in ti.de dila.§.vidēdum reſtat.ver.in ſumma.&.c.licet. de pba.c. pñtium.de teſti.lib.6.l.petendæ.C.de tē.in inte.reſti.in qbus ꝙ dare terminum vtriꝗ parti ad probandum hodie eſt vſurpatum, & ibi inuenies

Secunda pars principalis.

NEc dabitur terminus ad examinari faciendum,lapſa dicta ſecunda dilatione,niſi ex iuſta cauſa, quia daretur tunc tertia dilatio,ſed ſi nullam fecit diligentiam in prima dilatione,non dabiť ſecunda dilatio, niſi ex iuſta cauſa,vt quia fuit impeditus in prima.

12 verba iſtius ritus, & ꝙ terminus datus reo ex iuſta cauſa, ſeu actori,erit cōis alteri parti,p alle.l.petendæ.in fi.& ſi fuerit ſtatutus terminus ad pro batum habēdum,tunc dies preſtiti iuramenti a teſte, & dies depoſitionis
13 edi debet.Bal in.l.ii.col.3.poſt prin.C.vt lit.pē.pro quo termino vide Filip.frā.in.c.ii.de teſti.lib.6.in.§.ſi vero.in prin.& pro differentia ad pro bandum & probatum habendum,vide deciſ.Bellame.715.

Fuit impeditus. No.ꝙ oportet pbari impedimentum vel diligentiam in termino ſimpliciter ſtatuto, vt p Fel.in alle.c.licet.col.16.in prin.de pba.& in.c.ex tranſmiſſa.in prin. de preſc.in.c.ſciſcitatus.col.8.ver.oportet notum.de reſcr.& an deť iſta tertia dilatio pro tanto tpe pro quanto fuit ſcďa, vide Feli.in.c.ex rōne. vlt.col.de app.& ꝙ non ſit danda medietas primæ dilationis vel ſcďæ, ſeu ſcďi termini,ſed ſit arbitraria ipſius iudicis concluditur in deci.124. in collectis per.d.Maz.de afflict.& ꝙ probari debeat vide Bald.in.l.i.col. z.circa medium.C.de dilationibus. Albericus Oliua.

DIuidiť ritus in duas partes principales.ſecunda,ibi,item habita copia.prima ſubdiuidiť in quinꝗ partes. ſecūda,ibi,poteſt tñ.tertia,ibi,& fiet cōmiſſio,

Ritus Vigeſimus nonus.

ITem datis articulis vel exceptionibus pars altera poteſt petere copiam pro faciēdis interrogatoriis,& etiam ꝓteſtari ꝙ nō examinen.

tur teſtes abſq; interrogatoriis, poteſt tñ vicarius dare terminum ad dãdum interrogatoria, & examinabuntur teſtes iuxta interrogatoria fideliter, et fiet commiſſio ad partes de examinandis teſtibus iuxta interrogatoria pręfata, et ſoluitur pro examinatione ſuper interrogatoriis per illum qui ipſa dat: non tamen fieri ſolent ſuper articulis repulſæ.

quarta, ibi, & ſoluit. quinta, ibi, non tñ. in prima prin. parte dat modum examinandi teſtes. in ſecunda principali præcluditur uia recipiendi teſtes.

Copiam ꝓficiendis interrogatoriis. Aduertas ꝙ alia eſt copia capitulorum ſeu articu
1 lorum, et alia copia poſitionum concernentium factum alienum, qa iſta neceſſario danda eſt, et ſup ea debet pars prius reſpõdere, ſi factum proprium ꝯtineat, als non, ſed data prius copia, ut ꝑ Bal. in. l. ii. col. 2. in fi. C. ut li. pẽ. facit. c. paſtoralis. de iud. nõ ſic de copia capitulorum, qa obmiſſa, poterũt teſtes recipi, et ideo nõ eſt de neceſſitate tradẽda. iſtam differentiam guſtauit ſolus Bal. ꝓut refert Fel. in. c. ꝑ tuas. col. 2. in fi. et. 3. in prin.
2 de teſti. ubi expreſſe Inn. tenet copiam capitulorum dãdam pro ꝯficiẽdis interrogatoriis, ſed nõ ipſorum interrogatoriorum, ut euitet̃ occaſio malignãdi. quem Fel. ibi refert. col. 3. nu. 3. et alle. glo. in. c. pñtium. de teſti. lib. 6. quem tex. nõ guſtauit Fel. ꝑ illa differẽtia Bal. quæ glo. ponit formam ꝓ ꝯficiendis interrogatoriis, in ver. interrogatoria, et formam pro ꝯficiẽdis poſitionibus, ac ẽt articulis, ſeu capitulis, ponit glo. i. cir. me. ver. ſed dic. de ꝯfeſ. li. 6. et formam articulorum ad ꝓbãdum memoriam nõ exiſtere in ꝯtrarium, glo. in ver. memoria. in. c. i. de præſcr. li. 6. et ꝙ poſitio ꝑ partẽ
3 facta ꝓbet in fauorem alterius partis, ꝯtra quam fuit facta. Fel. dec. cõſi. 445. col. 5. nu. 17. & ſimr reſponſio facta ꝑ verbũ, credo, in fauorem ꝯficientis poſitionem, ibidem nu. 18. & ꝑ eũ. in. l. ii. nu. 8. C. de inſt. & ſubſt. & licet articuli ſeu capitula poſſint admitti ſaluo iure imptinẽtium &c. qñ diſcuſ
4 ſio ſup illis reqreret altiorem indaginem, vtputa, qñ occuparet tantum tp̃s quãtum reqreret negocium principale, vel qñ ex pręſumpta malitia mouerent̃, vt ꝑ Fel. in. c. cũ ꝯtingat. col. 5. nu. 18. de off. dele. & tutius eſſet il
5 la in primis & ante oĩa diſcuti. ne partes vexent̃ laboribus & expẽſis, ꝓut ita Romę fieri atteſtat̃ Fil. dec. in. c. in noĩe. col. pe. in fi. nu. 35. de teſti. & iudex non debet pati ꝙ ſup imptinentibus teſtes examinent̃, ꝓut dixit Bal. in alleg. c. ꝑ tuas. ꝑ tex. in. l. ſi duo patroni. §. idem iulianus. ff. de iure iu. prout refert Fel. in all. c. ꝑ tuas. col. 3. nu. 4. & ſi ſunt apparenter imptinentes ꝙ nullatenus, ẽt cum illa clauſula, ſaluo iure imptinẽtium, admitti debeãt. Iaſ. in alle. l. ſi duo. §. idem iulianus. nu. 33. ff. de iureiu. & ibi Pau.
6 de ca. ꝑ glo. alle. c. cũ ꝯtingat. tñ interrogatoria ante oĩa diſcuti debent, & nõ poſſunt admitti, ſaluo iure imptinẽtium, vt ꝑ Inno. in alle. c. ꝑ tuas.

poſſunt ſubdelegare, ſed nõ ꝯſocio ab altera parte electo. ita Spe. in ti. de off. dele. §. ſequitur. in prin. quem refert & ſeqt. Panor. in. c. fi. in prin. in gl. i. e. ti. de off. dele. vide oĩno deci. Ro. 258. in no. ſecus qñ ſub ſigillo Auditoris, qa tũc ſunt ſubdelegati, & nõ poſſunt ſubdelegare. c. paſtoralis. c. venerabili. c. fi. de off. dele. c. cũ cauſam. de app. l. a iudice. C. de iud. & ſi fu
19 it decreta ſub plũbo, Auditor nõ poterit in illa cã de cętero ſe intromittere ſine noua cõmiſſione pp appoſitionem manus ſummi Pontificis. c. ut noſtrę. de app. Fil. dec. in. c. cum. M. in fi. de ꝯſti. Sozi. cõ. 39. col. 5. nu. 24. vol. 4. Cald. cõ. 7. de pręb. quæ nõ ſine alqli ſtudio collecta no. in pract.

Proteſtari. Per iſtam tñ ꝓteſtationem non annullabit actus ꝯſequutiuus ad factũ, utputa, ꝙ teſtis poſt ꝓteſtationem depoſitio nõ teneat, ſi examinabit ſine interrogatoriis, ut in præce. glo. fuit ꝯcluſum, ibi, & ſi teſtis nõ fuerit. rõ, qa talis ꝓteſtatio non dependet a poteſtate ꝓteſtãtis, ſed iudicis, & notarii, depoſitionem teſtis recipiẽtis, vide Ant. de but. in. c. cũ. M. col. 19. ver. tertius caſus. & alios ſcrib. de cõſti. ſed poterit inſtare vt etiam poſt publicatum in cauſa teſtes repetantur, ut in præcedenti glo. fuit concluſum.

Dare terminum. Parte. ſ. petẽte. vide glo. in ver. pręcipit partibus. ſ. in ritu. 22. in. 2. parte prin.

Fideliter. Aliàs ẽt poſt publicationem ad partis inſtañ. interrogabunt. c. ꝑ tuas. de teſti. qui tex. nõ habet locum qñ culpa
20 partis nõ fuerint ꝑfecte examinati. ita Inn. ibi, puta qa nõ articulauit ꝑfectẽ, vel nimium obſcure, vt ꝑ Ang. in. l. veluti. ibi, & eſt arg. ff. de edẽ. alſ. Spe. in ti. de teſte. §. ſatis vtiliter. ver. pe. quem refert Fel. poſt Bal. in. c. i. quid ſit inueſti. in alle. c. per tuas. in fi.

Et fiet cõmiſſio. Iuxta tex. in. c. pñtium. de teſt. li. 6. c. licet. de ꝓba. c. ꝯſtitutus. de fideiuſ. cle. i. de of. dele. & no.
21 ꝙ is cui cõmittit ſcriptura examinis, nõ põt ſubdelegare, ſed ſi cõmittit ꝙ examinet, poterit ſubdelegare. Fel. in. c. cũ bertoldus. col. 7. ver. de ſubdelegatione. de re iud. & rõ eſt, qñ cõmittit ſcriptura examinis, qa cõmittit tũc certum miniſteriũ, et videt electa induſtria ꝑſonę. c. fi. de off. dele. et ſilr qñ fit cõmiſſio ꝑ verbũ, pręcipimus, nõ poterit ſubdelegare. Io. de imo. in cle. fi. col. 2. añ fi. de ꝓcu. Fel. in. c. nã ꝯcupiſcentiam. col. 2. in fi. añ nu. 8. de ꝯſti. & nõ intelligas ritum in cã criminali criminalr intẽtata, qa
22 tũc regulr nõ fiet cõmiſſio. auc. apud eloquẽtiſſimum. C. de fi. inſtr. & in auc. de teſti. §. & qm̃. &. §. hæc oĩa. quæ iura alle. gl. in ver. iure. in. c. 2. de iud. li. 6. & ibi tex. in ver. alteri cõmitti. & gl. in ver. ciuili. in cle. i. de of. dele. præalſ. niſi ꝑſona examinãda nõ poſſet venire ad iudicẽ, vel eſſemus in cã hęreſis, vel teſtes eſſent extra ꝓuinciã, & fieret cõmiſſio iudici illius loci, vt ſua auctoritate & iuriſdictione illos recipiat, vt vna iuriſdictio altera

iuuet:in cā vero ciuili ſeruabit ritus.ꝑ quo eſt tex.all.c.2.de iu.li.6.& cle.
i.de offi.deleg.& facit qd' voluit Io.an.in.c.pñtium.in glo.i.de teſti.lib.
23 6.præalle.dicens talem remiſſionem eſſe in arbitrio iudicis.ꝑ no.in alle.
§.& qm̄.in auct.de teſti.& ordinarius ſua auctoritate,vt.s.illos recipiet,
ſi cōmiſſio facta fuerit ab ordinario,ſecus ſi auctoritate delegati apoſtoli
ci,qa auctoritate delegata ꝑ ordinarium recipiunt.c.conſtitutus.in fi.de
fideiuſ.c.ſtatutum.§.pe.de reſcri.lib.6.qñ tñ talis fiet cōmiſſio,fieri de-
bet notario vt nudo miniſtro.c.fi.in fi.præalle.de offi.deleg.examinatis
24 prius articulis an ſint admittēdi,& interrogatoriis an ſint ſupflua,qa ta-
lia non cōmittunt notario,vt ꝑ Panor.in.c.qm̄ cōtra.col.18.de ꝓb.Lap.
alle.46.inci.in cā matrimoniali.& pleniſſime ꝑ Doct.in.c.cum cauſam.
de teſti.in præalle.c.cōſtitutus.&.c.2.de iudi.lib.6.& cle.i.de offi.deleg.
25 vbi ꝙ notarius non pōt ſibi ſcribere cōmiſſionem ſibi a iudice factam
pro teſtibus examinandis.Panor.poſt Hoſti.in alle.c.qm̄ contra.col.17
& eſt pro hoc deciſ.ſacri conci.in collectis p.d.Maz.de affli.deci.317.&
fiet talis cōmiſſio,ſiue teſtes ſint in eadem ꝓuincia,ſiue non,cum hodie.
ſingulæ ciuitates habeant eoꝝ regimina,vt ꝑ Panor.in alle.c.cū cauſam.
de teſti.quem refert & ſeqtur Frā.de are.con.82.inci.factum ſup quo pe
26 tit.col.vlt.ver.circa quartum.ſubiungens ꝙ in his cōmiſſionibus fien-
dis attendit conſuetudo illius ciuitatis in qua de cā cognoſcit,& fiēdam
eſſe cōmiſſionem iudici illius ciuitatis,vt teſtes ad iuramēta & dicta reci-
piat,& monendam partem aduerſam cōtra quam teſtes ꝓducunt,vt cer
ta die ſit coram illo cōmiſſario ad vidēdum iurare teſtes iuxta formam
traditam in.l.iudices.& auct.apud eloquentiſſimum.C.de fi.inſtr.& ple
27 nius ꝑ Spe.in ti.de teſte.§.qualiter aūt.ver.cōmiſſio receptionis.conſti.
reg.in pecuniariis.ubi glo.in ver.a partibus.dicit,ꝙ de partium cōſen-
ſu debet eligi ille qui teſtes recipe debet.& clarius ꝑ Andr.de iſer.in.c.i.
§.ꝙ ſi veritatem.ver.conſtitutio reg.ſi de inue.int.do.& uaſ.lis ori.ubi ꝙ
de partium uolūtate fiet cōmiſſio,alias non:& eſſe pōt ratio,qa regnum
eſt una ꝓuincia,ut per eun.in conſt.reg.cōſuetudinem.in prin.cōfirmat
28 Luc.de pē.in.l.fi.C.de diſcuſſ.lib.x.fol.mihi.48.& eſt uſurpatum ꝙ relu
ctante ciue neap.qñ litigat cum non ciue,ꝙ non fiet cōmiſſio ad partes,
ſed tranſmittitur cōmiſſarius,prout fit in cauſa feudali,per alleg.conſti.
in pecuniariis.& idem fiet ſi litigaret neapolitanus cum neapolitano,qa
29 priuilegiatus utitur priuilegio contra priuilegiatum,qñ uterqꝫ priuile-
giatus non concurrit habitu & actu cum altero priuilegiato,ut ſi eccleſia
petit ſe reſtitui in integꝝ aduerſus aliam eccleſiam,licet oīs eccleſia poſ
ſit reſtitui,qa nunc illa quæ petit reſtitutionem aduerſus alteram,concur
rit actu & habitu in uſu priuilegii,& altera habitu tm̄,non ꝓpterea impe
diet eccleſia quin aduerſus alteram eccleſiam utatur priuilegio,qa pari

ter eſt priuilegiata:qđ eſt no.pro intelligentia illius regulę,,priuilegiatus non utit̃ priuilegio contra pariter priuilegiatum.de quo plene p Fel.in c.in præſentia.col.15.ante & poſt nume.30.de ꝓba.& p Alex.in.l.marcellus.col.4.nume.5.ad ſenatuſcō.treb.& merito ritus ſtatuit cōmiſſionem fieri ad tollendas uarias altercatinnes Docto.quas in præallegatis iuribus quærendo inuenies.

30 **Qui ipſa dat.** Contrarium eſt de iure cōmuni, qa dans interrogatoria,ſup quibus uult teſtem examinari,non debet ad expenſas contribuere.& rō eſt, qa non ipſe ꝓducit teſtes, & dato ꝙ pars interrogatoria non daret,iudex tenet̃ illa facere.c.cum cauſam.in prin.c.uenerabili.de teſti.l.iii.ff.eo.in prin.ſubit enim pars labores iudicis,cum ſit magis in facto certus.c.ab excōmunicato.de reſcrip.glo.in conſti.quiſqs de burgenſibus in fi.Iſer.in.c.i.§.qđ autem dicit.col.3.ibi, in ꝓprio facto.de controuer.inueſti. Fil.deci.conſi.402.col.4.ver.uenio ad ſecundum,& ꝓuocatur dans interrogatoria,& ad defenſionem urgetur.faciunt not.in.l.cum inter.ff.de condi.furt.no.expreſſe Io.an.in addi.Spec.in ti.de teſte.§.qualiter autem. col.4.in glo.in ver. qm̄.in litera,P.ſed ritus forte conſiderauit labores ſcriptoris & actuarii,quia hodie cōmuniter uſurpatum eſt ꝙ iudex de raro interuenit in examinatione teſtium,& oēm laborem ſupportat actuarius,cui cōmuniter fit cōmiſſio,ut in præced.glo.fuit concluſum,ac etiam ut releuet actorem ſeu ꝓducentem articulos uel exceptiones,ne bis ſoluat & pro articulis ſeu exceptionibus & pro interrogatoriis.

Repulſe. Et merito,qa aut repulſantur dicta & depoſitiones teſtium,aut ipſoꝝ teſtium ꝑſonæ,ut p Feli. in.c.licet dilectus. in prin.de teſti.quem tex.non eſſe alibi refert ibi Ioā.andr.dicentem,& non articuli,qa contra eos dantur obiectus,ut per glo.in.c.pręſentium. in.§.ſi uero.in ver.in ſpecificatione.de teſti.lib.6.quæ alleg.c.ut circa.de elect.eo.lib.& citat̃ pars in admiſſione uel repulſione articuloꝝ,& ab admiſſione uel repulſione admittit̃ appellatio,ut per Fil.fran.in alleg.c.2. in.§.teſtes.in glo.in ver. ꝓductos.& per Old.conſi.200.inci.principium eſt.& qa hæc non ſeruantur in curia archiepiſcopali Neapolitana dixit ritus,non fieri repulſam ſup articulis,uel & uerius,non fiunt repulſæ ſuper articulis,qa non datur terminus ſimul ad probandum & reprobandum,ut per Filip.frā.in alleg.c.ii.§.teſtes.in princi. dato enim termino
31 ad probandum datur hincinde copia articulorum pro conficiendis interrogatoriis,vt fuit conſultum.ſ.in ver.copiam. hoc eodem ritu.& per Fil frā.in alleg.§.teſtes.ver.tertio quærit̃.non eſſet conueniens formare interrogatoria & repulſam ſimul, vt de ſe patet, cum reprobari debeat, & poſſit,poſt publicationem,vt p glo.in ver.publicatę.ibi,ſicut video in

teſte.In.c.de teſtibus.c.pñtium.c.ex parte,A.de teſti.ideo non eſt tollerã⸗dus abuſus in eadem curia, ꝙ ſi inqſitus petit copiam repertoꝶ, nolunt
32 eam tradere cum noĩbus & cognoĩbus, ꝓut eſt iuris, & fuit concluſum ꝑ Doct. & præcipue ꝑ Pe.de anc.no.20.in.c.qualiter & qñ.lo.2.de accuſ.ꝑ illum tex.ꝑ Bal.in.l.ii.no.2.C.de edẽ.& ſuo con.95.vol.i.niſi habeat te⸗ſtes pro fiſco receptos & examinatos, iuxta tex.in.c.2.prę all.in.§.ſi vero. de teſti.in.6.pro iuratis & repetitis, & tunc tradit copia repertoꝶ & capi tuloꝶ cum noĩbus & cognoĩbus, & fiunt exceptiones per inqſitum, & ar⸗ticuli pro repulſa, & ſimul ꝓcedit in eodem termino ad examinãdum & repulſandum contra teſtes & dicta eoꝶ pro fiſco, & eſt talis abuſus ordi⸗nem ꝑuertere a iure traditum.arg.c.exhibita.de iud.merito delẽdus ab uſus vt iura ſeruent: quæ in iſto caſu ſemp ſeruaui, ꝯtempto tali abuſu. & pro materia iſtius repulſæ vide alle.c.licet dilectus.c.pñtium.de teſti.& Fil.frác.in alle.c.2.§.ſi vero.& an & qñ admittat poſt publicatum qs ad reprobãdum cum iuramento, de quo in alle.c.pñtium.vide Fel.in.c.ſi⸗gnificaſti.lo.i.circa med.de homi.& ꝑ Lanfr.in repe.c.qm̃ cõtra.in ver.
33 teſtium.col.12.de proba. & ꝙ promotori ſeu accuſatori concedatur re⸗pulſa ꝯtra teſtes inqſiti ſeu accuſati, licet non det fiſco.Par.de pu.in tra. ſind.fol.57.col.i.&.c.& aduerte, circa me. & formã pro faciẽdis articu lis in repulſa, uide ꝑ gl.in ver.noĩa.all e.§ teſtes.de teſt.li.6.uide rit.33.j.

Habita copia Reſponſione prius fa⸗ctã ſup articulis.i.poſt⸗quam ſup articulis ſeu exceptionibus partis al terius depoſuerit, ſcd'm Bal.in.l.ii.poſt med.C. ut lit.pẽ.quem refert & ſeqtur Fil.frá.in.c.ii.§. teſtes.ver.tertio quęrit. de teſti.li.6.& all.Spe.in ti.de teſte.§.quał.ver.deinde.&.§.nunc dicẽdum.ver.ſciẽdum.qd' non ſeruat in curia archiepãli Neap.niſi parte altera petẽte, ſed paſſim peti⸗

Secunda pars principalis.

ITem habita copia articuloꝶ ſiue exceptio num pro faciendis interrogatoriis præclu ditur uia amplius ponendi in cauſa ex quo di dicit poſita per alteram partem, unde pars quæ non habuit copiam iurium partis alteri⸗us, poterit ponere de nouo in prima & ſecun da dilatione, ut.ſ.dictum eſt.

34 ta copia articuloꝶ ſeu exceptionũ ꝯſignabit cũ termino ad ꝯficiendũ in terrogatoria, & ſi altera partiũ recipiet ſiue articulos ſiue exceptiones, an teq̃ pñtet articulos ſeu exceptiones ſuas pręcludit ſibi uia amplius ponẽ di, ꝓut ritus dictat, & ſępius ſic practicaui, & practicari in dicta curia uidi.

Ex quo didicit poſita. Ita eſt rõ decidendi, iuri conformis. nam ſi nõ didiciſſet ponere, & teſtes

producere poſſet,glo.in ver.publicatis.in cle.z.de teſti.quę alle.Bert.in c.ꝯſtitutus.lo.i.eo.tit.& ibi plene,quæ iura loquunť didicitis teſtificatis, ſed ritus loqtur didicitis poſitis,iuxta no.in.c.fraternitatis.de teſti.ne poneret de directo ꝯtrarium,ut ꝑ glo. in ver.directo ꝯtrariis.in alle.cle.z. de teſti.& ꝑ Fel.in.c.cum ioãnes.col.7.ver.no.ꝗ coram.de fi.inſtr. Alb.

Ritus Trigeſimus.

ITem qñ extra ciuitatem committitur teſtium receptio,non exprimuntur nomina teſtium examinandoꝝ,niſi coram commiſſario, quod etiam ſeruat curia romana.

RItus iſte uenit ad declarationē præcedentis, & non recipit cõmodam diuiſionem, ut ex ſe patet. & formã iſtius cõmiſſionis ꝑ extēſum uideas in Spe.tit.de teſte,§.qualiter aũt.ver. poteſt ēt hoc. de qua cõmiſſione dixi in ritu præced.in glo.i.in ver.& fiet commiſſio.

Curia romana. Vt probat tex.c.ii.§.teſtes,de teſti.li.6.ubi noĩa teſtium repulſandoꝝ tm̃ exprimunť,& nõ noĩa

1 teſtium examinandoꝝ,quæ ſi corã cõmiſſario poſtea petanť a uolētibus

2 illis uti,teneně edere eoꝝ noĩa & cognoĩa ante ꝓductionem.gl.in.l.i.§. editiones.in fi.glo.ma.ff de edē.quam Bal.in.l.fi.col.9.ver.extra quęrit. C.de edē.poſt Guil.de cu.in.l.edita.C.e.ĩtelligit,niſi dareť ſuſpitio de ſubornatione,qa tũc non dareně noĩa,niſi receptis dictis teſtiũ,ut ꝑ Pet.de anc.in.c.quãr & qñ.lo.z.no.zo.de acc.ubi dixit ꝙ ſm hoc non eſſet ne

3 ceſſariũ citare inqſitum ad uidēdum iura teſtium,& tm̃ cõiter dixit ſeruari ꝯtrariũ.uide Fel.in.c.i.col.7.in prin.de prob.ego uero ſolitus ſum ſic practicare,qñ dubitať de ſubornatione,uel de incutiēdo timore teſtibus expedire feci citationem ad uidendum iurare teſtes,& in dicta citatione nõ feci apponere noĩa teſtiũ citãdoꝝ,ſed ab extra liſtam curſori ꝯſignare feci noĩum ipſoꝝ teſtiũ ut illos citare potuiſſet, & poſtea teſtibus cõparētibus eiſdem iurm̃ deferri feci in pñtia inqſiti.& illos qui erant ſuſpecti, uel de ſubornatione,ſubtractione &c.nõ ꝑmiſi recedere,niſi prius depoſuiſſen,t& tali practica fuit ꝯſultũ qõni & quærenti.qđ no.& in ciuitate

4 Neap.qñfit noĩatio extra reg.iuxta terminos reg.prag.inci. poſt prædictas,teneť noĩans edere noĩa teſtium,alś non admitteť noĩatio:pro quo eſt ritus mag.cu.vic.mihi fol.98.in prin.& no.ꝙ nomen iudicis,a quo in

5 reſcripto cõmiſſionis appellationis non eſt de neceſſitate exprimēdum. Fil.frã.in rub.de app.extra.col.z.ver.circa ſcđm.& in.c.oblatę.i.no.per eun.eo.ti.& ſi erreť in noie rei,ꝯtra quem reſcriptum impetrať,ꝑ eun.in

6 c.fi.in prin.de fo.cõpe.lib.6.& ſi aliud nomen fuerit expreſſum in impetratõe beneficii,vitieť impetratio.Fel.in.c.in noſtra.corre.37.fal.4.de

cipientur vlterius regulariter.c.de teſtibus.in fi.c.intimauit.c.fraternita tis.in prin.de teſti.plene p Panor.in alle.c.fraternitatis.col.5. ver.ſed cir
1 ca prædicta.de teſti.ſed ꝙ ſola publicatio,non didicitis teſtificatis,nō im pediat alios teſtes recipi,tenuit Alex.in cōſi.& Frā.de are.in alle.c.frater nitatis.ꝑut refert repto.ad Fel.in ver.publicatio ſola teſtium vtꝗ.qđ cre derem verius,& nō immerito ritus dixit,ſolet pars citari,qa licet glo.in l.ꝓlatam.C.de ſen.dicat iudicium fore nullum,obmiſſa publicatione,tñ Bal.in ti.ſi de inue.int.do.& vaſ.lis oria.c.i.col.2.in fi.verſi.extra quæro vtꝗ.illam reprobat,& concludit ꝙ non ſit de ſubſtātia iudiciali,& ꝙ in Ro.curia ſeruatᷓ ꝙ fertᷓ ſententia teſtibus non publicatis,& differtᷓ publi catio vſq; ad tertiam ſñiam,ad hoc,vt non genereᷓ præiudicium in teſti bus ꝓducendis in cā appellationis,& ſic partes ꝓcedunt clauſis oculis, & in iudice tm̄ ſedit ſcientia veritatis.& ſcripſi verba formalia,qa ſunt no.& dixit Panor.in.c.cum.I,et,A.col.3.ver.& no.ſingulariter.de re iud.
2 ꝙ publicatio atteſtationum eſt de iuſtitia,& non de ſubſtātia,& imputetᷓ parti ſi illam non petiit,& non tenebit ſñia ꝓlata ſine publicatione teſti um,firmat Bar.in alle.l.ꝓlatam.ver.quæro.plene ꝓſeqtur Fel.in alle.c. I,et,A.nu.i.& ibi ſubiungit poſt Inno.ꝙ ſi fuerit petita publicatio,& ne
3 gata,ꝙ ſententia tenebit,& imputabitur parti,quæ non appellauit.vide Panor.in c.cum dilectus.no.3.de fi.inſtrumen.

Concludendum. Solet dici ꝙ poſt cōcluſum nemo debet loqui. claudit enim os concluſio in cā,de qua dicen dum ꝑut dixit tex.c.cum dilectus.de fi.inſtr.c.auditis.da ꝓcu.c.qm̄ cō
4 tra.de ꝓba.c.cum ioānes.de fi.inſtr.dicitᷓ enim liquere de cā poſt cōclu ſum.glo.in.c.ſignificauerunt.in ver.liquere.de teſti.nec fiet compromiſ
5 ſum virtute regiæ pragmaticæ,odia.Bal.in.l.ſi pro ea.q.vi.C.man.nec
6 reuocabuntᷓ attemptata,q̄uis priuilegiata.Dō.de ro.deci.56.in no.& plu rimos effectus quos inducit.vide p Fel.in alle.c.cum dilectus.in prin.&
7 col.6.in prin.vbi ꝙ ſi petatᷓ dilatio ad ꝓducēdum iuris allegationes poſt concluſum non dabitᷓ,ſed poterit ore allegare,qa quo ad hoc os nō clau ditᷓ,vt p Bal.in auct.iubemus.vlt.col.de iud.ſed ſi non petatᷓ dilatio,pote
8 runt poſt cōcluſum pręſentari.qđ dixit bene no.& erit in cā concluſum qñ a partibus oībus probationibus fuerit renunciatum,ut p.d.Card.in
9 c.paſtoralis.de cā poſ.& prop.& de pluribus modis qbus in cā concludi tur,p glo.& ſcrib.in ver.concluſum.alle.c.cum dilectus.tñ ex cā poterit
10 iudex poſt cōcluſum admittere aliquā facti probationem,vt eſt tex.alle. c.paſtoralis.& ſi fuerit pars cū iuramēto admiſſa ad producēdum teſtes, quos dicebat ad ſui notitiam de nouo ꝑueniſſe,& deinde ex aduerſo fue rit probatum illos antea fuiſſe ſibi notos,examinatio corruit.Pau.de ca. in.l.ſi cum patruo.C.cōi.vtr.iud.quem refert & ſeqtur Fel.in.c.paſtora

lis.col.12.ver.limita tertio.de excep.de quo dixit nunq̃ debere obliuiſci,
11 & talis actus concluſionis non erit actus ſubſtãtialis. nam illud de ſubſtã
tia appellamus:quo remoto,remouet̃ & corruit actus.glo.in ver.conclu
ſione.in cle.ſæpe.de ver.ſig.Io.an.in addi.Spe.de renũ. & ꝯclu.in prin.
& plene p Bar.in.l.ꝓlatam.C.de ſent.& interlo. in qbus locis concludit̃
ꝗ ſit de iuſtitia & non de ſubſtantia actus.i.ꝗ fieri debet,ſi tñ non fiet,nõ
vitiabit̃ actus.i.ſententia & ꝓceſſus pp hoc, qa ſaperet iniqtatem & non
nullitatem,licet cõtrarium no.addi.in fi.deciſ.Ro.5.in no.vnum tñ ſem
per not.ꝗ p regulam cãcellariæ apoſtolicæ.36.inci.item ſtatuit & ordina
12 uit deciſum eſt,ꝗ ſi obtinui cõmiſſionem de iuſtitia a ſummo Pontifice
alicuius cauſę,& ſi cõſiſtorialiter fuerit mihi conceſſa,& ad mei inſtãtiam
alicui cõmiſſa,in qua cã prius fuerat facta cõcluſio,& de concluſione im
plicite vel explicite mẽtionem faciam,niſi expreſſe dictæ cõcluſioni de-
rogatum fuerit,nihil mihi cõceſſum eſſe intelligit̃,& ideo licet,in cã bene
ficiali nihil operet̃ concluſſo,qa poſt illam poſſum & inſtrumẽta & teſtes
ꝓducere,p alle.cle.ſæpe.tñ ſi tali concluſioni expreſſe nõ fuerit deroga-
13 tum,impetratio a me facta corruet:& ſimiliter,ſi poſt cõcluſionem in cã
iudex admittet aliqua inſtrumẽta,partibus pñtibus,tacite reuocat cõclu
ſionem tanq̃ interlocutoriam.Fil.dec.in.c.i.col.4.ver.illud etiam. de iu
di.Feli.in alle.c.cum dilectus.col.3.ver.17. poſt Panor.in.c.qm̃ contra.
col.13.de ꝓba.intãtum ꝗ iteꝝ debet in cã concludi.Bellame.deciſ.55.&
57.ſcias ẽt ꝗ Ro.in deci.165.in fi.in no.inci.latis tribus ſentẽtiis.decidit
eqtae.Rotę ſuadenti,ꝗ poſt concluſum recipiant̃ teſtes & inſtrumenta,ẽt
in cã ꝓfana,non obſt.c.cum dilectus.præalle.ex eqtate.alle.c.paſtoralis.
de cã p oſ.& ꝓpr.& ideo vſurpatum eſt in ſacro regio conc.ad euitandos
hmõi circuitus.ar.cle.auditor.in fi.de reſcri.& p Fil.dec.con.409.nu.15.
14 ꝗ concluſio fit in forma.i.ſalua ſcripturaꝝ pñtatione.& pñtant̃ poſtea
inſtrumẽta & ſcripturæ,& etiam dat̃ terminus ad illa impugnandum,ſi
fuerit petitus.ita concludit̃ in deciſ. ſacri reg.cõc.in collectis p.d.Maz.
nu.115.in qua alle.deci.Ro.cur.præal.&.271.et.272.in qua ꝗ ſcripturę
priuatæ non admittunt̃.pro quo vide Filip.dec.in.c.ii.col.12.de ꝓba.&
15 iſtud nomen,concluſio,non repitur de iure ciuili,ſm̃ Bal.in.c.cum in iu-
re.de offi.delega.ſed renunciatio ſic.

Ad producendum. ſcilicet,inſtrumẽta & alias ſcripturas,vt
j.ritu ꝓxi.& vt ſciatur vtꝝ exhibita ſint
tpe competente.nam poſt concluſum in cã regulariter ꝓduci non pote-
16 runt.c.cum dilectus.de fi.inſtru. glo.in ver.ꝓductiones. in.c.qm̃ cõtra.
de ꝓba.dixi plene in ꝓxi.præcedẽ.glo. & ꝗ inſtrumenta ſint ꝓducẽda
coram iudice & non coram notario,qa fides debet fieri iudici,& non no-
tario vel tabellioni.no.in.l.iubemus.C.de libe.cã.l.hac conſultiſſima.§.

l.C.de teſta.concludit Bald.poſt Imo.contra Bar.in auct.quæ ſuppoſi-
tio.2.not.C.de præci.impera.offerẽ.ſubiungens hoc eſſe verꝫ,niſi tabel
lio habeat in hoc cõmiſſionem a iudice, quæ cõmiſſio traditur notario
ſeu actuario regulariter,qñ ſibi cõmittitur officium actuarii, ſeu ſibi il-
17 lud venditur,qđ vendi poteſt ab epo in ſua dioceſi & tribunali, vt p.d.
Cardi.alexād.alias præpo.in.c.quos conſtiterit.col.2.i.q.i,ſiluam nuptia
18 lem.fol.23.col.2.in fi.& ſi ꝓducantur inſtrumenta ante litis conteſtatio-
nem,debent poſt in iſto termino reproduci,alias non ꝓbabunt.Alexan.
19 conſi.3.col.penul.in prin.vol.2.& ſi in iſto termino fuerit producta cõ-
pia inſtrumenti de ſe non ꝓbans, & poſt terminum ꝓducatur originale,
20 ꝓbabit,qa retrotrahit ꝓductio.Filip.dec.conſi.467.nume.15. & ſi pro-
ducantur literæ teſtimoniales alicuius notarii rogati de inſtrumẽto,ſi in
illis non fuerit ſcriptum ꝙ tabellio ſcripſit hoc præſens inſtrumentum,
quod incipit ſic,& finitur ſic,nihil probant, qa poſſet eſſe verum illum
eſſe notarium,& non ſcripſerit tale inſtrumentum, vt per Lanfranc.de
oria.in repetitio.c.quoniam contra. de probatio. verſic.de inſtrumen-
torꝫ productione.colũ.3.in princip. vbi allegat do.Ioã. de imo. qui hoc
dicit in.c.primo.de fi.inſtrumẽ.plenius Sozin.conſil.33.in princi.volu-
minis primi.do.Filipp.deci.conſil.36.colũ.2. verſic.nec obſtat ꝙ talis.
de quo copioſe in deciſio.251.in collectis per do.Maz.de afflict. in qua
allegat ritum magnæ curiæ vicariæ incipiẽ.item ſeruat dicta curia &c.
fol. 102.vlti.colũ.in fin.qui requirit ꝙ per extraiudicialem informatio-
nem conſtet illum eſſe notarium,& tunc ſufficiat. & ita per illum ritum
fuit iudicatum in ſacro concilio regio Neapolitano,referente Magnifi-
co vtriuſqꝫ Iuris Doctore do.Nicolao maiorana,mihi plurimum obſer
uando,contra me,qui inhærebam prioribus iuribus allegatis,quamuis
in inſtrumento non fuiſſet ſcriptum,& ſcripſit hoc iuxta doctrinam do.
Ioã.de imo.præallega.in allega.c.primo.de fid.inſtrumentorum. & iſta
ſunt multum notanda,quia ſunt quotidiana,& quaſi continuo in foris
verſantur.ideo diligenter vide ritum ſequentem. Albericus Oliua
Iuris vtriuſqꝫ Doctor eximius,& Rituum archiepiſcopalis Neapolita-
næ curiæ infallibilis norma, ac etiam totius practicabilis ſcientiæ inda-
gator ſubtiliſſimus, lucernaqꝫ fulgentiſſima.

Ritus Trigeſimus tertius.

Item datis terminis ad repulſam, & ad re-
pulſam repulſæ,anteꝗ̃ fiat cõcluſio peti po-
teſt dilatio ad ꝓducendum oĩa,& conceditur

Diuidit̃ ri.iſte in du
as partes.ſcđa,ibi,
& in hac.i prima ꝯcludit
ꝙ lapſis terminis repul
ſę petẽti dabit̃ añ ꝯcluſio
nẽ terminus breuis ad
ꝓducẽdum oia.in ſecun

dum omnia, in ſecunda vero, ꝙ in dicto termino producentur ſcripturæ tm̄, & non teſtes. breuis tamen, duorum vel trium dierum, vel ſimilium, etiam ſm curiam romanam, in hac tñ dilatione producuntur ſolum inſtrumenta, cautelæ, & aliæ ſcripturę, non autem teſtes, ne repilogetur nouus proceſſus.

Terminis. Qui, aut pe tunt ad reprobandum pſonas, aut dicta: ſi pſonas tunc non conceduntᷣ, ſi ante publicationem illud non fuerit proteſtatus, petens, niſi in caſibus expreſſis in. c. pñtium. de teſti. ſi dicta, tunc conceduntᷣ, qa prius illa non poterat diuinare, vt p no. per Panor. in. c. ſignificauit. col. 2. verſi. quarta. de teſti. & in alle. c. pñtium. e. ti vbi inuenit contra cõem practicam procuratoꝝ dicentium, proteſtor cõtra teſtes & dicenda p eos, qa debet ſm eum dicere, proteſtor cõtra teſtes, quos intendo repellere ſeu repulſare. ego uero ſum ſolitus obſeruare talem pteſtationem hoc modo, vꝫ proteſtor contra teſtes & eoꝝ dicta, quos & quæ intẽdo repulſare, quatenus contra me depoſuerint, & facient, & non aliter, & tunc ſiqua dixerint in mei fauorem mihi proderint, non obſtante fi. c. pñtium. præalle. qd vult ꝙ facta proteſtatione ſm cõem practicam, & aliqua pro me dixerint, nõ mihi proderint. vide. c. ii. de teſti. in. 6. & caut. Tho. ferr. 15. fol. 102. & Fel. in alle. c. pñtium. & glo. in ver. repulſæ. s̄. in rit. 29. in fi. i. part. vbi plene.

Concluſio. De qua dic prout in ritu præced. in glo. in ver. concludendum. & ibi dicta hic repete.

Peti poteſt. Non dabiᷣ non petita, qa iudex ad priuatam vtilitatem officium ſuum non impartiᷣ. l. iiii. §. hoc aũt iudicium. ff. de dã. iⁿfe. plene notaui in glo. in ver. præcipit partibus. in ritu. 22. in. 2. parte princi. uide. s̄.

Ad producendum omnia. Vide pro intelligentia no. s̄. in ulti. col glo. in ver. ad producendum. in ritu. 32. ubi ad ſaturitatem.

Secundum curiam romanam. Alludit ad deci. Ro. nu. 33. in no. inci qñ cõmittiᷣ. ſed pro pleniſſima inſtructione uide glo. ord. in ver. reciſius. in c. cum ſit. de app. & ibi ſcrib. & præcipue Fel. in prin. ubi de dilationibus
2 datis a lege, ſine hoïs miniſterio, & de dandis a iudice, & qñ iudex poſſit ex cã illas arbitrari & moderari. c. fi. de uer. ſig. c. ſtatutum. & ibi glo. de præb. lib. 6. l. ii. ff. de termi. mo. c. oblatæ. de appel.

Non autem teſtes. Niſi dareᷣ terminus ad ſcripturas pñtatas & prodoctas impugnandum, qa tunc teſtes producentur, & aut impugnabiᷣ ſubſtantia, aut forma contractus.
3 & qd ſubſtantia, qd natura, et qd ſit forma contractus, Napod. in cõſue.

contra

contra inſtrumentum.in glo.i.aliud enim eſt eſſe de natura,aliud de ſubſtantia ꝯtractus.nam pactum ꝯtra ſubſtantiam ꝯtractus vitiat ꝯtractum, ſecus ſi ꝯtra naturalia.not.in.l.paciſci.ff.de pact.& in.l.pacta ꝯuenta.ff. de ꝯtrahē.emp.nam de natura ꝯtractus emptionis eſt, vt res tradať,& de euictione teneať. de quo p Pau.de ca. in.l.ex empto.nu.4.ff.de act.em. & remiſſiue p addi.ad Bar.in.l.ſi is qui.ff.de teſta.in litera,C.& dic clarius ẜm Bal.in prælu.feu.in.4.diuiſ.ꝙ natura ꝯtractus nil aliud eſt q̄ qualitas innata a principio generationis,ex qua virtus ꝯtractus ſemp in eſſe ꝑduciť,niſi p pactum improprieť,& in.l.i.C.cōmo.dicit ꝙ natura ꝯtractus nil aliud eſt q̄ virtus contractus ꝑducta a ꝓpria eius ſpecie,alle.l.pacta ꝯuenta.& ẜm eun.in repe.l.i.in.2.col.C.de ſac.ſan.ecc.ſubſtantia nil aliud eſt q̄ ipſa diſpoſitio, & ibi tradit differentiam inter ſubſtantiam,formam,& ſolēnitatem.de qbus plene,facta mentione de pręmiſſis,p Franciſchi.curt.in tract.feu.fol.6.col.2.in prin.& aliqd p Fel.in.c.ex parte.lo.

4 2.col.3.& ſeq.de offi.dele.& ꝙ aliud ſit inſtrumētum,aliud ꝯtractus. Fil. dec.con.17.in fi.ver.tertio principaliter.&.169.poſt prin.& vt clariorem habeas theoricam de præmiſſis dic ꝙ ad cognoſcēdum ſubſtātiam alicu

5 ius contractus ſemp debemus videre vtꝝ actus ille ſine illo poſſit cōſiſtere,qa remota ſubſtātia alicuius actus remoueť & ipſe actus.nam ſine ſubſtantia nihil pōt ſubſiſtere.faciūt no.p Bar.in.l.ꝑlatam.C.de ſen.& inter lo.om.iud.ita in effectu no.tradit Panor.in.c.ſi.col.2.ver.item no.ꝙ oīs. de cōdi.app.eſſet enim miraculoſum accidētia remanere ſine ſubſtātia.

6 arg.c.cū marte.§.quęſiuiſti de cele.miſſ.de qbus mirabilibus in ſacramēto eucharistiæ,p.d.Card.de tur.cre.in.c.ſpecies.de cōſe.di.2.p.S.Antoni.archiepm flo.in.3.par.ſum.ti.13.c.vi.ver.duodecim aūt. fol.162. & p eun.d.Cad.in.c.pacta.de conſe.di.2.confirmať iſta theorica p no.a Ioā. de imo.poſt Zenze.in cle.cauſam.col.16.ver.item qa.ẜm eum.de elec.dicentem illa eſſe de ſubſtantia actus,quæ cōtemporaneæ cum actu introducēdo,concurrūt,ſeu concurrere debent,non quæ poſt actum originatum interueniūt.l.cum hi.§.ſi prætor.ff.de trāſac.l.fulcinius.§.qd ſit aūt latitare.ff.ex q.cau.in poſ.ea.eſt tex.in.c.cū terra.de elec.& in.l.vniuerſa. C.de præci.impe.off.plene p Fel.in.c.qm̄ frequēter.col.5.in prin. vt lit. non cōte.& plenius.in.c.cū dilecta.col.7.&.8.ver.quartum ſignū.de reſcri.vbi oīno videas remiſſiones,qūo cognoſcanť ſolēnitates ſubſtantiales.& ritus iſte fuit ſumptus a glo.in ver.ꝑducēdis.in cle.ſæpe.§.& qa poſitiones.de ver.ſig.& a no.in.c.ꝑuenit.lo.i.de teſti.cog.vbi Panor.2.no. alle.l.teſtium.C.de teſti.& Zaba.in alle.§.& qa.q.xii. & Bar.in.l.in fraudem.§.neqꝫ.ff.de iu.fiſ.ver.ſi.in qbus locis qa diuerſæ not.opi.ritus, illas decidens ſtatuit non eſſe in iſto termino teſtes ꝑducendos, qđ facere potuit,ꝑūt no.in fi.ꝑlie.& rōnem adducit ritus,ne repilogeť nouus ꝑceſſus,

ſeu verius vt euitetur timor ſubornationis, put dixit Zaba. in alleg.q.xii.
Albericus Oliua vtriuſq; Iuris Doc.& Rit.Archiep.Neap.Cu.lucerna.

Ritus diuiditur in duas partes, & ſecunda, ibi, qđ tñ. in prima, ponit regulam. in ſecunda, illam limitat, & ſeipſum ſummat.

Ritus Trigeſimus quartus.

Item reus contumax quem citans perſonaliter apprehendit, ſi appellat a diffinitiua, auditur de equitate infra decem dies a tempore ſententiæ, non autem ſcientię, qđ tñ non extenderetur ad cle.ſi ante.de do.& contuma.

Perſonaliter apprehendit. Iſta verba approbant a me not.in glo.in ver.ꝯtumax. in ritu.16.s. declarant enim qs ſit verus ꝯtumax. & determinãt opi.diuerſas no.in cle.ſi ante.in glo.in ver.manifeſte.de do. & ꝯtu.& eſt ſumptus iſte ritus a deci.Ro.364.in no. & a not.p Fel.in.c.i. col.6.ver.vnum etiam.vt li.nõ ꝯte.vbi declarat ſi.ritus,& diſpoſitionem l.ex ꝯſenſu.§.ſi.ff.de app.& alle.glo.in ver.manifeſte.dicens ꝙ licet poſ-
1 ſit verus ꝯtumax appellare a die ſniæ tñ infra.x.dies,non tñ a die ſcientiæ ipſius ſniæ infra.x.dies,qđ facere poſſet non verus ꝯtumax.& in hoc glo.&.l.ex ꝯſenſu.verificant,& non corrigunt a ritu iſto,& a ſtilo Rot.& ſemp no.ꝙ ea quæ fient poſt.x.dies a tpe ꝓlationis ſniæ,& ante interpo-
2 ſitionem appellationis a die ſcientiæ,in caſu quo poterit appellare infra x.dies a die ſcientiæ, ꝓut eſt in ficto ꝯtumace, nunꝙ̃ reuocabunt p viam attẽtati,vel nullitatis,ſed p viam appellationis tm̃,p not.in cle. cauſam. de elec.cle.ſi ante.de do.& ꝯtu.præal.ita in indiuiduo decidit Ro.deci. 187.in no.inci.ſicut ficte ꝯtumax.& ẽt no.ꝙ ꝯtra iſtum ritum dixit Collect.deci.Ro.deci.137.inci.appellatus in cã.ꝙ ẽt verus ꝯtumax infra.x. dies a die ſcientiæ,ſi appellabit,ꝙ vidit appellationem admitti, & ita ob-
3 ſeruari,tu tñ ſerua iſtum ritum,per no.s.in ſi.ꝓhemii & an dicta ſcientia vel ignorantia præſumat,vc3,ꝙ ſciuerit ꝓlatam fuiſſe ſniam a die prolationis,vel ꝙ ignorauerit.dicẽdum ꝙ regulariter in facto alieno ignorantia præſumit:in facto vero ꝓprio,ſcientia,arg.c.ab excõicato.de reſcri.& plene p Zaba.in cle.eos.q.vii.de ꝯſan.& affi.ſi enim interuenit ꝓcurator in cã,& principalis ſit abſens,præſumit principalem ignorare ſniam,ſecus ſi ipſe principalis ſit in iudicio.not.in.c.i.vt lit.non ꝯte.& plenius p glo.in ver.certa.in cle.cauſam.de elec.dicens hoc poſſe ꝯſtare, qa ſup appellatione ꝯſuluit aduocatos,amicos,vel p amicum ꝓprium, vel amicũ appellãtis ſibi plene fuerat intimata,&p glo. in ver.ignorãti.in cle.i.de app.nec cuiuſcũq; relationi credere debet, arg.l.qđ vulgo.ff.pro emp. ſed ſibi pñti,vel relationi hoĩum fidedignoꝝ aſſerentiũ pro certo ſic eſſe.

ve lauctenticis literis receptus.arg.c.l.de poſtu.c.illud.de cler.excõ.mi.c.cum olim.de dol.& contuma.quæ iura ad hoc alleg.reſpectiue notabilis glo.in verſic.notitiam certam.in.c.cupientes.in fi.princ.de electio.lib.6.faciunt not.in.c.cum contingat.de reſcrip.glo.in.l.ticio fundus.ff.de conditio.& demonſtratio.&.l.pater decedens.ff.de adminiſtratio.tuto.& quia in iſta materia, quando dicatur inductam eſſe notitiam,vel ſcientiam,dari non poteſt certa doctrina,prout atteſtatur do.Felin.in.c.cum contingat.præallega.colũ.3.in princi.verſicu.generaliter autem.ideo diligenter videas octo concluſiones coacceruatas a dicto do.Felin.in allega.colũ.3.in princip.cum ſequen.de reſcrip.& in.c.de quarta.nu me.24.de præſcriptio.& poſt hoc,perſpicacius videas.ſ.in ritu.3.in.16.& in.18.& vltra,vide Nouiores in conſtitutio.regni.ſpeciale.vlti.notabi.libro.2.fol.27.vlti.colũ.vbi ꝙ verus contumax ſi appellat non audi-tur, etiam ſi infra.x.dies appellauerit.quod verum intelligunt de vero contumace, qui potuit,citatus, venire & non venit.l.& poſt edictum.ff.de iudic.l.conſenſu.in fi.ff.de appellatio.& in.l.prima.C.quo.appella.non recip.ita Barto.in.l.fina.verſicu.pro huius declaratione quæro.ff.de in integ.reſtitutio.vide ibi, vbi allegat iura præallega.& alia pluri-ma. Alberius Oliua Iuris vtriuſq; Doctor maximus.& archiepiſcopalis Neapolitanæ Curiæ Rituum diligentiſſimus interpres.

Ritus Trigeſimus quintus

Item ſolet appellanti ſtatui terminus ad recipiendum copiam proceſſus: & alius terminus, ad iter arripiendum verſus Curiam Romanam, & ſe præſentandum conſpectui Apoſtolico: & alius, ad certificandum, ſeu fidem faciendum domino Vicario de ſua diligentia in impetrando Commiſſarium ſuper dicta cauſa appellationis: & hanc reſponſionem pro apoſtolis dimiſſoriis,vel refutatoriis aſſignari eidem appellanti.

Ritus iſte diuiditur in duas partes.ſecũda,ibi,& hanc.in prima, dat formam terminis ſtatuendis appellanti.in ſecunda, qd eidem appellanti pro reuerentialibus apoſtolis aſſignari debeat.

Copiam proceſſus. De iſto termino aſſignando nullam faciunt mentionem Doctores in.c.perſonas.c.cum ſit.c.ex inſinuatione.de appellationibus.cum ſimi.eſt bene verum ꝙ Angel.in.l.præſes.C.de appellationibus.dixit, ꝙ iudex a quo, poteſt præfigere terminum appellãti, infra quem ipſe appellans poterit comparere coram iudice ad quem,cum actis,& munimentis &c.et nihil pro hoc allegat, ſi recte ponderetur, & tñ pro iſto ritu iniſto primo temino:

no ſtatuẽdo, eſt tex. in. c. cupientes. in fi. prin. ibi, vel appellatio interiecta deuoluit. iunctis verbis in fi. prin. vc;, comparere cum oĩbus actis, iuri- bus, & munimẽtis ſuis, & ꝓceſſus ſuos cõtingentibus. de ele. lib. 6. c. q̃uis. §. ſi. eo. ti. & lib. c. cordi. de app. li. 6. & idem repetit Ang. in. l. hi qui. C. e.
1 & exponit glo. in alle. c. q̃uis. munimẽtis. i. ꝓbationibus, & inſtrumentis, ſic dictis, qa cauſam muniũt, aliàs monumẽtis, qa monent, & informãt iu dicem qd facere debeat. & idem dixit Io. de imo. in. c. coram. ver. & no. ꝙ citatus. nu. 3. de in inte reſti. & glo. in ver. iuribus. in ver. munimentis. & in ver. cõtingentibus. alle. c. cupiẽtes. & dubitauit Fed. de ſeñ. cõ. 202. au diui ſæpe. an appellatus in cã appellationis teneať exhibere ſnĩam la- tam in prima inſtãtia, aliàs eſſet practicãda theorica Inn. in. c. qui ꝑpetu us. de fi. inſtr. & videť ſe remittere ad Archi. in. c. romana. §. ſi vero voca tis. de app. li. 6. & ſic cõtra Inn. de cuius dicti veritate ſemꝑ recurrẽdum eſt, & pro eius intelligẽtia ad Fil. dec. in. c. i. col. antepe. ver. iſtud etiam. de ꝓb. vbi oĩno videas. ſed Io. an. & poſt eum Fil. frãc. in alle. §. ſi vero. in prin. voluerunt ꝙ appellans teneať ꝓbare, & ꝓducere appellationem & ſnĩam a qua appellat, qa aliàs nõ poſſet bene ꝓbari ꝙ appellauerit infra x. dies a die ſnĩæ. alle. auc. hodie. C. e. ti. quem refert & plene ꝓſeqtur Fil. frã. in. c. cũ in eccleſia. vlt. no. de app. alle. Bar. & Bal. in alle. l. hi qui. C. de app. & Ci. in. l. ꝑ hanc. iiii. q. C. de tẽ. app. & poſt eum Fil. dec. in alle. c. cũ in eccleſia. dixit, ꝙ tria debet ꝓbare appellans pro fundamẽto iuriſdictio
2 nis iudicis ad quem. primo, ſe appellaſſe. ſecũdo, ex cã legitima. & ſuffici et illam cauſam legitimam appellare. tertio, ꝙ infra. x. dies ſit appellatio interpoſita. & ꝓpterea regni cõſti. appellationum tꝑa. arctauit appellã tem ad ꝓducendum copiam ꝓceſſus. & ita loquunť tex. in alle. l. hi qui. in fi. ibi, te appellaſſe oſtẽde. l. a ꝓconſulibus. ibi, vt appellãti iudex præ- beat opinionis exẽplum, & acta. C. de app. & regni cõſti. præalle. ibi, ha- beat appellator. iſte tñ terminus hodie in curia archiepãli Neap. non eſt
3 in vſu. & eſt rõ, qa vtplurimum oẽs appellationum cauſæ a ſede Apoſto lica cõmittunť ad partes, & fruſtra eſset, copiam proceſsus ad vrbem de ferre. ſed habet ſe cõis practica, ꝙ poſtq̃ illi cõtra quem Reue. vicarius Neap. ſnĩam promulgauit poſt interpoſitam appellõnem ab eo ad inſtã tiam appellati ſtatuiť terminus. x. dieꝝ ad recipiendũ apoſtolos. x. ad iter arripiẽdum, & ſe ꝑñtandum ſedi apſicæ. &. x. ad fidem faciẽdum R. dño vicario de ſua diligẽtia circa impetrationem cum cõminatione, ꝙ ſi de- fecerit in vnoquoq; terminoꝝ prædictoꝝ, appellatio habeať pro deſer ta, quam cõminationem dixit Zab. in cle. i. q. xxiii. de ap. poſt Pe. de anc. de iure nõ ſubſiſtere, tutum tñ fore appellanti fidem facere iudici a quo, ne ſe ingerat opi. Doct. de qbus Fel. in alle. c. pſonas. col. 3. ver. & ſi iudex. & nouem modis, qbus iſti termini ſtatui poſſunt, vide per Fil. frã. in alle.

c.pſonas,de app.& ibi per Fel.& ſignanter,col.3.in fi.ibi,non ſufficit.vbi
4 ꝙ ſi pendente termino ad recipiẽdum apoſtolos,appellans interim obti nuerit cauſam committi,ꝙ hoc non ſufficit,hmõi enim diligentia inanis erit,qa pendente hoc termino nihil debuit innouari:& ſi apoſtolos non petiit,non reputaṫ adhuc appellans:ergo ſup non ente nihil fieri potuit, cum apoſtoli ſunt pars appellationis.c.i.et.c.ab eo.de app.lib.6, pro quo dicto vltra Fel.vide deci.Ro.6.inci.vtꝝ ſi appellaṫ.de reſcri. in antiquio fol.mihi.123.&.564.in anti.vtꝝ ſi appelleṫ.&.734 no.ꝙ qñ.2.4. not.ẜm aliquos,in anti.406.not.ꝙ ſi iudex.in anti.&.128.in no. & dum in facti ꝯtingentia verbis iſta allegaſſem,dicebaṫ mihi a iudice, ꝙ nunꝗ doctrinam particularem & indiuiduo de hoc demõſtrarem,& cum dela to libro legiſſem coram pluribus, cauſauit mihi magnum honorem, ſed paruum lucꝝ,qa pro paupere interueniebam abſqꝫ ſalario.& addidi do
5 ctri.Pe.de anc.in.c.ab eo.4.no.de app.lib.6. & no.illud,vcꝫ,ꝙ lapſus termini inducit deſertionem non habere locum in beneficialibus.qḋ qualiter intelligaṫ vide oĩno per Fel.in.c.cum ſit romana.in fi.de app. & ſi curia romana negabiṫ appellatio,an dabunṫ remiſſoriæ ad partes ad ꝓ
6 bandum,Panor.in.c.i.in fi.de app.& qualiter fieri debeat fides de appellatione,glo.in ver.nec ſufficeret.in cle.conſtitutionem.de elect.

Pro apoſtolis. Non intelligas de apoſtolis Petro & Paulo,ſed
7 de literis dimiſſoriis.ff.de lit.dimiſſ.l.vna.ff.de ver.ſig.l.dimiſſoriæ.ita per iſta iura dixit glo.in ver.petat.in.c.cordi.de app.li.6.& ipſoꝝ aliq dicunṫ conuentionales qñ pars admittit appella
8 tionem,iudice refutante,vel tacente,vel extra iudicium.c.ſæpe. c.oblati.de app.aliq teſtimoniales,qa teſtificanṫ de appellatione coram iudice vel honeſtis pſonis interpoſita;& parꝝ differunt a primis:aliq dimiſſorii, qbus demonſtraṫ iudicem appellationi detuliſſe, & ſic appellãtem a ſua iuriſdictione dimiſiſſe,& ad iudicem ad quem,remiſiſſe.c.ab eo.ii.q.vi.c. cordi.de app.lib.6.aliq refutatorii,qbus declaraṫ iudicem non detuliſſe appellationi interpoſitæ. aliq reuerentiales, qa pp reuerentiam ſupioris deferṫ,de qbus vltimis duobus,in alle.c.cordi.de app.li.6. & ꝯtinere de
9 bent apoſtoli,qs appellet,a quo appellat,ꝯtra quem appellado interponiṫ,& ad quem,& ſup quo,& cauſam quare appellat,& an is a quo appellaṫ deferat vel non,& quare,vt patet in alleg.l.vnica,ff.de lib.dimiſs,c. poſt appellationem.ii.q.vi.l.ſciẽdum.ff.de app.reci. vel non. & dicunṫ
10 apoſtoli ab epi,qḋ eſt ſupra,& ſtolon,qḋ eſt miſſio,quia eſt litera miſſiua ad ſupiorem,vt patet ex præmiſſis.vide glo.in.l.præſes. & ibi Alberi.C.
11 de app.Archi.in.c.fundamenta.de elec.lib.6. pro qbus oĩbus & diuerſis eoꝝ formis vide Spec.in ti.de app.in.4.parte.§.ſeqtur videre.& per Hoſti.in ſum.ti.de app.§.dicenṫ autem.& cõmuniter practicaṫ ꝙ den

12 tur expenſis appellantis,quamuis glo.in verſi.oblatos.in cle.quamuis. de app.poſtquam dixit dari expenſis appellantis,videatur arguere contrarium. qđ reprobatur,vt Zaba. in alleg.cle.quamuis.§.verſ.not.3. & ratio eſſe poteſt,qa regulariter qui petit aliquid fieri.ſoluit glo.in.l.fi. in ver.agnoſcere.C.de erroga.mil.anno.lib.12. Bal.in.l.generaliter.§.hic de præſentibus.poſt med.C.de reb.credi.Fel.in.c.i.col.4.poſt med.de libel.obla.Archi.in.c.cauendum.x.q.iii.Alex.& Iaſ.in.l.venditores.ff.de verb.obli.Filip.dec.in.c.bone.col.2.verſi.ſeptimo not.de app. & licet iudex teneatur apoſtolos tradere, vt in allega.c.cordi.c.ab eo.de app.lib.6.cle.quamuis.præallega.tñ intelligiť expenſis petentis.Bart.in.l.ſanctum.ff.de re.diui.per glo.quam facit ſing.in.l.illicitas.§.2.ff.de off.preſid.vt tradit Feli.in alle.c.i.col.4.& Zabe.in alleg.§.verſ.not.3.& ꝙ dá-
13 tur acta pro apoſtolis.Zaba.in alleg.cle.quamuis.§.verſ.q.ii.in fi.de appel.Filip.frá.in.c.i.§.In qbus.verſi.hodie tñ.eo.ti.lib.6. & ſi in traditione apoſtoloꝝ iudex dixerit, do tibi terminum ad recipiendos apoſtolos dieꝝ.x.vel ad audiendum reſponſum,& poſtea,qñcunq; illa adiectio,qñcunq;,intelligeť,ſi decẽnium progauero.Bald.in.c.mandatum.in fi.de reſcrip.Filip.frá.in.c.pſonas.& ibi Feli.col.3.in fi.nume.2.de appel.& vide no.in pxi.præced.glo.& plene per Panor.in.c.bone.col.2.ver.quinta differentia.de appella.& per glo.in verſicu.apoſtoli.in cle.2.eo.titu. Albericus Oliua vtriuſq; Doctor conſumatiſſimus, ac Rituum Archiepiſcopalis Neapolitanæ Curiæ norma & interpres.

Diuiditur ritus iſte in duas partes principales.ſecũda,ibi,ſi vero appellatur, item prima ſubdiuidiť in ſex partes.ſecũda,ibi,& ſic non. tertia,ibi,ſi tñ pars.quarta,ibi,& facta tali citatione.qnta,ibi,ſed ſi appellatus.ſexta,ibi,& ſi neceſſe fuerit. Secunda vero pars principalis ſubdiuidiť ſimiliter in tres partes.ſecũda,ibi,& videbitur.tertia,ibi,& ſi appelleť. & totus iſte ritus laborat in danda forma, qũo procedatur in ſecũ

Ritus Trigeſimus quintus & ſextus.

Item cum Archiepiſcopus vel Vicarius eſt iudex in aliqua cauſa appellationis interpoſitæ a ſuffraganeis, vel ex delegatione apoſtolica, primo præſentatur inſtrumentum appellationis ex cauſa legitima interpoſitæ, vel reſcriptum apoſtolicum commiſſionis,& poſtea Archiepiſcopus, ſeu Vicarius vt ordinarius, vel vt commiſſarius apoſtolicus citat partem appellatam ad allegandum,quare pcedi non debeat,& inſeritur inhibitoria ſtatim per curiam iſtam, tam in appellatione a diffinitiua ꝗ ab interlocutoria,& ſic nõ ſeruať ꝙ pars prius citať ante inhibitoriam,ex quo incipit cognoſcere de veritate cauſæ,& ſubſequẽter inhibet.

da inſtantia, tam auctoritate ordinaria & metropolitana q̄ apoſtolica, qñ committitur cauſa a ſede apoſtolica R. Vicario Neapolitano.

Appellationis ex cauſa legitima. Quam ſufficiet allegare in appellatione. Filip. dec. in. c. cum in eccleſia. de app. dixi in pxi. praeced. ritu, in glo. in verſi. copiam pceſſus. poſt prin. ibi, ſed Ioã an. ſufficit enim fuiſſe in appellatione cauſa legitima ſeu pbabilis expreſſa. c. romana. §. cum autem. in fi. de app. lib. 6. qđ ita intelligit Filip. frã. ibi in glo. in verſi. citent. ante fi. pro quo eſt tex. in. c ut debitus. §. cum autem. de app. eſt tex. iuncta
1 glo. fi. in. c. cũ cauſam. eo. ti. & hoc intelligo in appellatione ab interlocutoria, put glo. fi. praealleg. intelligit declarans. c. vt debitus. praealle. & alleg. c. cum cauſam. facit cle. appellanti. eo. ti. & plene pſequitur Filipp. frã. in alleg. c. ut debitus. poſt prin. ver. ſecundo tene menti. & in glo. 1. in verſi. ante ſñiam. col. 4. ver. octauo quaeritur. & eſt pro hoc caſus in alleg. c. romana. §. cum autem. de appel. lib. 6. & de iure ciuili in. l. aut praetor. §. permittitur. ibi, ab iniuria. ff. de mino.

Inhibitoria ſtatim. Iſta verba ſunt de directo contra. c. romana. §. cum autem. &. §. ſi vero. uocatis. de app. lib. 6. & ibi no. per Filip. fran. & oẽs ſcrib. tam reſpectu iuriſdictionis metropolitanae q̄ apoſtolicae, per plene not. in. c. dilectus. lo. ii. p Inno. de reſcrip. & qa. ĩ. eo. ritu, ibi, de hoc prius cognoſcit. uidetur ritus ſe remittere ad iuris diſpoſitionem, ut intelligat ꝙ ſtatim inhibitoria ſortiat effectum, parte appellata non opponente, uel non comparente, ut alludunt uerba eiuſdem ritus, prius cognoſcit. & verba, ſi pars non comparet, ſed contra hunc intellectum faciunt no. per Filipp. frã. in alleg. §. ſi uero. col. i. in fi. ibi. repitur ſententia &c. ubi uoluit ꝙ non comparente appellato, ex contumacia debet mulctari, & non pcedi ad cognoſcẽdum de ueritate cauſę ſine iuriſdictione. & ideo uidet aliter dicendum, vcꝫ, ꝙ
2 ſtante conflictu opi. inter Doct. de qbus praeter Panor. in alle. c. dilectus. lo. ii. de reſcrip. & ibi plene per Feli. dicamus ꝙ ritus hoc ſtatuit pp varias opi. qđ facere potuit, iuxta not. in fi. phe. ſ. & dicas ꝙ reſpectu cõmiſſionis apoſtolicae idem erit reſpectu diuerſaꝝ opi. de qbus in alleg. c. dilectus. nam aliq uolunt ꝙ ſtatim in prima citatione, & ilico cõmiſſarius apoſtolicus inhibeat, qa. §. cum autem. & ſi vero habent locum in metropolitano, & nõ in cõmiſſario apoſtolico qa per appoſitionem manuum ſupioris ſit abdicata iuriſdictio ab inferiore, & cã aduocata ad ſupiorem. c. ut noſtꝝ. de app. Fil. dec. in. c. cum. M. in fi. de conſti. & in ꝯſi. 191. col. fi. ver. decimo. &. 295. nu. 5. in fi. ver. quarto reſpõderi. & in prin. Sozi. con. 39. vo. 4. col. 5. ver. nu. 24. Cald. cõ. 7. de praeb. aliq vero diſtinguũt ꝙ aut Papa recepit appellationem ex certa ſciẽtia, & hoc conſtat ex verbis re-

ſcripti,aut expreſſo grauamine in appellatione,aut cōmittit cauſam ap pellationis a diffinitiua,& ilico delegatus inhibebit, alia's non, ex qbus conflictibus opinionum reſultat ritum iſtum debere obſeruari, & ſtatim in prima citatione debere inhibitoria inſeri:& ſi pars citata veniet & op ponet cauſam expreſsam non fuiſse legitimam, vel appellationem de- ſertam,ſeu aliqd ſubſtantiale, de hoc cognoſcet, & declarabitur cauſam remanere,vel debere remitti.qđ expreſſius denotant verba ritus,ibi, &
3 ſic non ſeruat ꝙ per prius. & no. ꝙ ſi apoſtolica auctoritate cauſa cōmit titur archiepiſcopo Neapolitano,non ſe poterit in illa intromittere eius vicar ius,nec econtra.Fel.in.c.ſi.col.pe.ante ver.verꝫ iſta.de ꝯſti.in.c.ſi. §.ſi.ver.quarto limita.de of.dele.& in.c.paſtoralis.§.qm̄.col.2.de reſcr.

De ueritate cauſe. Parte citata non comparente,vel nō op- ponente,iuxta.c.romana.§.ꝙ ſi obiiciat.
4 de appellatio.libr.6.tutius tñ eſset declarare prius ſe iudicem compe- tentem expreſſe,put declarat Filip.fran.in.c.ſi duobus. col.6.in fi.ver. ſecundo quærit.de app.in.c.cum ceſsante.col.x.& in.c.ex parte.lo vlt. in fi.eo.ti.Fil.dec.in.c.cum ordinem.in fi.de reſcri.& conſi.107.col.i.Fe li.in.c.ſuborta.col.5.&.6.de re iud.Alex.conſi.183.penul.col.vlti.2.no. per Nouio.in deciſ.ſacri conci.deci.354.qa tunc firmata & fundata eſ- ſet iuriſdictio apoſtolici cōmiſsarii,vel metropolitani,qui non pōt ſe in-
5 tromittere de iuriſdictione ſui ſuffraganei, niſi in caſibus a iure expreſ- ſis,de qbus in.c.paſtoralis.in glo.in ver.exceptis.de offi.ordi.cum ſimi. & iſta verba,ex quo &c.denotant rōnem decidendi in iſto ritu.q.d.quia incepit cognoſcere de veritate cauſæ appellationis, poterit ilico inhibe re.arg.alle.§.ꝙ ſi obiiciat.& poſtea,parte citata,comparente & opponē te aliquid ſubſtantiale,prius de illo diſcutit,vt in ritu,ibi, ſi tamen pars. Albericus Oliua Iuris vtriuſqꝫ Doctor excellentiſs,& Rituum Archiepi ſcopalis Neapolitanæ Curiæ ſubtiliſsimus interpres.

Iſta eſt tertia pars primæ partis ritus.

Allegaret. Et probaret, qa allegan ti in hoc in-
6 cumbit onus probandi, vt per Filip.franc.in.c. romana.§.cum aūt.vl. col.ver. ſi uero ipſe ap- pellans.de ap.lib.6.alle gat Bar.& Bal.in.l.hi q ad ciuilia.C.de app.

Tertia & quarta pars primæ parti principalis.

SI tamen pars comparens allegaret nō fuiſ ſe ſeruatam formam iuris, vel appellatio- nem deſertam,de hoc prius cognoſcitur:& fa cta tali citatione,ſi pars non comparet, nō re quiritur libellus, & fit mandatum cum com- pulſoria iudici a quo, ſeu magiſtro actoꝝ ha- bendi proceſſum vt copiam ipſius tradat.

Formam iuris. vcʒ, infra.x.dies,uel poſt,non fuiſse appellatum.c.quo ad conſultationem.de re iud.c.romana.§.ſi uero uocatis. de ap.li.6.legitimam non fuiſse expreſsam cauſam in appellone,ſeu iniuſtam.c.romana.§.ꝙ ſi obiiciať.de ap.lib.6.nõ fuiſse congruo loco & tpe appellatum. Bart.in alleg.l.hi qui ad ciuilia.C.de app.uel dicať appellationi tacite uel expreſse renunciatum.c.gratum.de offi.deleg.uel non fuiſse in ſcriptis appellatum, iuxta tex.in.c.i.de app.lib.6.uel non fuiſse apoſtolos petitos.alleg.c.i.&.c.ab eo. de ap
7 pel.lib.6. uel qa fuit contumax appellans.§.ſunt etiam quoqꝫ.ii.q.vi.& 37.caſus in qbus non poſſit appellari uide per Spec.in ti.de appel.§.in qbus autem.in.z.parte.& in eodem.§.ver. ſed quam dices cauſam.27.cauſasſquæ poſsunt dici rationabiles in appellatione,ex qbus,ſi diligenter aduertes,ſcies hunc ritum practicare.

Uel appellationem deſertam. vcʒ,ob non proſequutionem appellationis infra terminum iuris uel hoīs.c.pſonas.c.cum ſit romana.c.ex ratione.
8 de app.& ſiue metropolitico iure ſine apoſtolica auctoritate pcedatur, iudex ad quem, poterit cognoſcere, & pnunciare ſup deſertione de auctoritate ordinaria.eſt tex.in.l.ſi præſes quaſi deſertam.C.qũo & qñ iu. immo ex ſuo officio iudex hoc poterit,per no. in.l.ii.§.fi.C.de tem.app. Bal.in addi.Spe.ver.iudex ex officio.de app. facit.c.i.§.ꝙ ſi appellans. de app.lib.6.de delegato eſt deci.Ro.158.in no.incip.auditor datus. & 98.inci.licet appellatio.no.in deci.eiuſdem Ro.424.in no.inci. ſi a diffinitiua.& licet debeat adiri iudex ad quem,qñ petitur declarari appellationem deſertam,put no.Fil.frã.in.c.ex ratione.col.19.in.7.mé.prin.
9 q.i.fol.15.col.z.de appel.tñ ſi uis adire iudicem a quo, practica erit ut compareas coram eo & petas ſententiam exeq, & citato appellante ad allegandum cauſam quare non debeat ſententia exeq, & replicante ꝙ appellatione pendente nihil debeat innouari,duplicabiť,non appellatum, uel nõ formiter appellatum, ſeu appellationem deſertam, iudex a quo,de iſto incidenti ſe informabit,& conſtito de non appellatione, uel de deſertione,non declarabit appellationem deſertam, ſed ſuam ſñiam exequeť abſqꝫ alio decreto,per doctri.Ang.in.l.ſi contra.C.de app. per quam dixit euitari magnum circuitum. & ita dixit infinitis uicibus practicaſse.& conſuluit in conſi.130.inci.uiſis oībus actis.&.140.incip.ſtatutum prædictum.ſeqtur Fil.dec.cõſi.436.in prin.reaſsumpſit iſtam practicam Fil.frã.in.c.ex rõne.penul.col.aliàs.z8.in.7.&ulti.col.de app.& relata doctr.Ang.in alle.l.ſi contra.& eius alleg.conſi.licet ſub alio nume.& aliis,de qbus ibi dixit poſse dari cautela in contrarium,vcʒ,ꝙ appellans accedat ad iudicem ad quem,& petat inhiberi iudici a quo, uel

proſequatur appellationem coram eo:& ſi opponatur de deſertione,replicetur de impedimentis,& petatur reſtitutio in integrum : tunc iudex ad quem,ꝓcedendo poterit pronunciare, & per viam attentatoꝝ reuocare &c.immo dixit in.c.conſtitutus.penulti.col. in glo.in verſi.delegauit.in fi.fol.45.ulti.colũ.ꝙ omnia attentata pendente appellatione venient reuocanda per uiam attentatoꝝ, etiam deſerta appellatione. pro ueritate iſtius articuli conſidera ꝙ regulariter uidetur dicendum iudi-
10 cem ad quem,debere cognoſcere & decidere appellationem eſſe deſertam per ultima dicta.ſ.proxi. qđ intellgas ueꝝ qñ appellans comparuerit coram iudice ad quem,ad ꝓſequendum appellationem, & maxime,obtinendo decerni citationem cum inhibitione,iuxta formam iſtius ritus.& ita loquitur Filipp.franc. in allega.caute. ſi bene conſiderentur eius u:rba,& ſignanter illa,vcȝ,inhiberi iudici a quo.nam poſt talem inhibitionem omnia per uiam attentatoꝝ reuocabuntur.c.non ſolum.de appella.lib.6.& ita loqtur in.c.conſtitutus.præallega.Filipp.fran. & in allega.c.ex ratione.in.1.q.7.membri principa. expreſſe ibi concludens ꝙ ſi nunq̃ cauſa appellationis fuit introducta coram iudice ad quem, debet adiri iudex a quo,& exequetur ſuam ſententiam,cognito incidenter de deſertione, ſecus ſi fuit introducta, ut.ſ.& maxime ſi fuit decreta citatio cum inhibitione.hanc concordiam reaſſumpſit do.Felin.in.c.ex parte.s.in col.6.verſic.limitatur etiam.de reſcript.plene ꝓſequens materiam,& ponens multa utilia more ſuo, & ſignanter ex doctrina Ange. in indiuiduo,in.l.eos.verſic.in glo.eadem. verſic.tu tene.C.de appella. & Federic.de ſeñ.conſi.133.caſus talis eſt.quidam a ſententia &c. ac etiam declarans ꝙ iudex a quo, debet cognoſcere de deſertione , qñ non
11 fuit introducta cauſa coram iudicem ad quem,habere locum in ordinario, ſecus in iudice delegato, a quo fuit appellatum. alleg,licet ſub alio nume.Rot.deciſ.188.in nouis.& Angel.aretin.in.l.ſi expreſſim.ad fin. ff.de appella.introducentem practicam ſupradictam, ꝙ iudex a quo,ordinarius abſq; alio decreto ſup deſertione exequatur ſententiam, & ſufficere ꝙ conſtet ex actis de deſertione.& ita dixit tenere Bald.in allega.l.
12 eos.ſi tñ iudex a quo, pronunciabit appellationem deſertam, erit talis ꝓnunciatio ſeu ſententia interlocutoria, ut per Do. de rot. deciſ. 455. &.526.in antiq.& Felin.in rubr.de re iudic.colũ.8. verſicu.& ſi dicitur,
13 ꝓnunciamus.nume.xi. et ſi infra fatalia non ſit finita cauſa appellationis,etiam ꝙ ſit in cauſa concluſum,appellatio erit deſerta.clemen.ſicut. de appella.Rot.deciſ.295.in antiq. & ratio, qa licet ſententia conſiſtat in facto iudicis pure,tñ pendet a facto partis,quæ inſtare debet ut ſen-
14 tentia feratur,prout dicimus, ꝙ pars poſt concluſum in cauſa in ſacro regio concilio,debet iuxta formam regiæ pragmaticæ inſtare, & prote-

ſtari ꝙ cauſa concluſa expediatur, ne pereat inſtantia, & expediri face-
15 re citationem ad dicendum, per quam ꝓrogabitur ex ſtilo ſacri concilii,
inſtantia ad alium triennium. qđ not. & ſæpius obtinui in practica a iu-
dice ad quem, declarari appellationem deſertam, & ſententiam exequi
in ſacro concilio ꝑ eoꝝ ſupremam poteſtatem: ſed declarato appellatio
16 nem deſertam a delegato apl̃ico, obtinui exequutionem ſniæ a iudi-
ce ordinario a quo, per not. per Filipp. franc. in allega. c. ex ratione. col.
27. verſi. ſexto quæritur deſerta appellatione. cum ſequen. q. de appel.
17 et ꝙ ſit neceſſaria proteſtatio, ne appellatio deſeratur quando cauſa eſt
concluſa et ſtat per iudicem. Filip. franc. in. c. ex ratione. colũ. x. in quin-
to impedimento. ibi, quarto hocidem, de appella.

De his prius cognoſcitur. Quia tanquam de præiudiciale de hoc prius cognoſci
debet, ut in. c. i. et. c. tuam. de ordi. cogni. ita firmat Filip. franc. in alleg.
c. ex ratione. colũ. 19. verſi. quantum autem ad iudicem delegatum. fol.
15. col. 3. de app. per pręalle. deci. Ro. 153. in no. et conſi. Pe. de anc. 372.
pro declaratione trium q̃onum ubi ꝙ tales exceptiones debent incon-
18 tinenti ꝓbari, alias poſſunt ad merita reſeruari: & qñ dicatur debere in-
continenti ꝓbare, dicas ſm Bal. in. l. et ſi poſt tres. col. 6. ver. ſed tunc in
cidenter. ff. ſiqs c aut. ꝙ id qđ fit infra tres, quinq;, uel ſeptem dies, & eti
am infra. x. dicitur fieri incontinenti. verius ꝙ hoc erit arbitrarium, ꝓut
19 concludit Feli. poſt Panor. in. c. præterea. col. 4. nume. x. verſ. in glo. ſi. de
teſti. cog. et inquantum dixi iudicem poſſe ad merita reſeruare iſtas exce
ptiones, intelligas ſane, dũmodo non ſit exceptio cõtra iuriſdictionem,
utputa, tu nõ es iudex, tu non es ꝓcurator, uel non appellaſti, uel appel
lationi renunciaſti, qa tunc non poſſunt reſeruari, qa eſſet iuris ordinem
ꝑuertere. c. exhibita. de iud. cum enim ſua cuiq; iuriſdictio non ſeruať qd
fit, niſi ꝙ ordo ꝑuertitur & confundiť. c. ꝑuenit. xi. q. i. in fi. ita iſtud reſtrin
xit Fel. in. c. cum ꝯtingat. col. 5. ver. credo ꝙ iſta. de offi. dele. alle. Panor.
in con. 14. inci. in cá ſeu q̃one. vo. i. intelligas et ſcđo qñ dictæ exceptio
nes opponunť in uim dilatoriaꝝ, qa tunc nõ poſſunt ad merita reſerua
ri, qa ꝓcedere ad ulteriora et non ꝓcedere ſunt contraria. eſſet enim ab-
ſurdum ꝓnunciare ꝓcedendum eſſe ad ulteriora, et exceptiones incõpe
tentiæ iudicis reo reſeruare. arg. l. ii. in prin. ff. ſiqs in ius vo. non ie. l. ſiqs
aliena. ff. de iud. l. fi. C. de exce. ꝑ quę ita ſe reſtringit et declarat Pe. de an
ra. in alle. cõ. 372. ult. col. in prin. ſecus ſi appoſitæ eſſent in uim ꝑempto
ciaꝝ, qa tunc poſſent reſeruari, ut ibi ꝑ Pe. de anc. et pro iſtis except. uide
no. ſ. in rit. 26. in glo. in ver. dilatorias. prius ergo de his cognoſceť ſi in
uim dilatoriaꝝ opponenť, ſed ſi in uim ꝑẽptoriaꝝ et incõtinenti nõ pñt
ꝓbari, poterint reſeruari ad merita. et ita ĩtellige, nõ recedẽdo a iure cõi.

Non requiritur libellus. Et per conſequens nec litis conteſtatio. qđ intellige in caſu ap-
20 pellationis a diffinitiua, qñ in prima inſtantia fuit lis conteſtata, aliàs ſecus foret. ita firmat & intelligit. c. per tuas. Fil. frã. penul. col. ver. ſecũdus caſus. & ult. col. ver. ſextus caſus. de app. alle. deci. Ro. 8. in no. incip. fuit dubitatum. & Panor. in. c. rainaldus. in glo. in ver. cõteſtata. de teſta. clarius Fil. dec. in alle. c. per tuas. ult. col. ver. tertia cõcluſio. dicens ex mente Bal. & Panor. ibi ita debere declarari & gloſari. §. illud. in. l. fi. C. de tẽ. app. et limitat hoc tunc habere locum qñ in cauſa principali erat neceſſaria litis conteſtatio, aliàs ſecus, qa ſi in principali cã non requirit, non erit neceſſaria in cã appellationis, cum eiuſdem ſint naturę. et ibi p eum. & in. 3. no. et plene de hoc And. de iſer. in conſti. reg. dilationes. in prin. de dila. & exce. fol. mihi. 147. col. 3. ibi magiſtraliter. loquit more ſuo, dicens, ꝙ illi qui aliter dicunt lites ex litibus ſuſcitant. et ita intelligi debet alia deci. Ro. nume. 467. incip. auditor in ſecunda inſtantia. in no. ſi recte ponderetur, et uide Archi. in. c. pe. de iura. calum. lib. 6.

Tradat. Expenſis tñ petentis, per ea quæ dixi in. 35. ritu. ſ. in glo. in ver. pro apoſtolis. ante fi. ibi uideas. qđ limito ꝓcedere
21 niſi pauptas excuſaret petentem, ut per Nouio. in conſti. appellationum tpa. col. 5. nu. xi. ver. rurſus quæro. li. 2. ubi ꝙ iudex ad quem, poterit præcipe notario ſeu actoꝝ magiſtro iudicis a quo, ꝙ exigente pauptate dare debeat appellãti copiam ꝓceſſus ſine ſalario, aliàs non eſſet finis litium, quia ex priuilegio pauptatis nunꝗ appellatio eſſet deſerta. Fil, frã. in. c. ex rõne. col. 2. ver. circa primum dicas. de app. et Fil. dec. cõ. 436. nu. 22. & ſæpius in practica obtinui pp paupertatem copiam ꝓceſſus gratis dari: & ad euitãdos labores ꝯuenerũt not. iudicis a quo, et notarius iudicis ad quem, ꝙ finita cã appellõnis originalis ꝓceſſus accõmodatus not. iudicis ad quem, illũ ipſe reſtituere debet et not. iud. a quo. qđ no. in pract.

Efficax. De quo uide no. ſ. in 3. parte huius partis ritus, in glo. in verſicu. formam iuris. & ſi nil ex illis uel ſimilibus oppoſuerit, qcqd oppoſuerit erit inefficax. uide ibi.

Ad anteriora. Expreſſe ut hic, uel tacite, de quo uide. d. Filip.

Quinta & ſexta pars primæ partis principalis.

Sed ſi appellatus, citat is, comparet, & nil efficax oppoſuerit, uel ſi oppoſuerit, repulſus ſit, decernendo procedendum fore ad anteriora, requiritur libellus: & ſi reſpondetur, lis conteſtatur, & iuratur de calumnia, & fit compulſoria modo ut ſuperius dicitur, & habita copia proceſsus, fit apertura, & datur terminus

terminus ad recipiendum copiam, & ſi neceſſe fuerit, diſputabitur ſup reuocatione attentatorum, poſtea, datur terminus ad probandum in cã appellationis, & ſucceſſiue ſm iuris ordinem procedet, & hoc, cũ appellat a diffinitiua.

fräc. in. c. ſi duobus. col. 6. in fi. ver. ſecũdo quærit, de app. & no. in glo. in verſi. de veritate cauſæ, s. in. 2. parte huius ritus, in prin. puta recipiẽ

22 do libellum oblatum, & decernẽdo alteri parti fore intimãdum, abſq; eo q expreſse declaraſset ſe iudicem cõpetentem, vt p Doc. in. c. ſup literis. de reſcri. & Fil. dec. cõ. 275. ante nu. 4. vbi ẽt q per talem pceſsum tacite ad vlteriora nõ erit ſublata nullitas introducta a ſtatuto, ac ẽt ſi iudex eſſet oino incompetens, ſiſr tacite pcedendo non firmabit iuriſdictio, vt p Fil. frã. vbi. s. col. 7. ver. ſecũdo intelligit. & ideo q̃tum ſit utile declarare ſe expreſse iudicem cõpetontem, & pcedẽdum eſſe ad anteriora. ex præmiſſis collige & uide remiſſ. datas in alle. glo. in ver. de ueritate cauſæ.

Libellus. Circa quem uide no. s. in ritu. 20. in glo. in ver. libellum ſeu petitionem. ne idem repetam.

Lis conteſtatur. De qua uide dicta in ritu. s. 23. in glo. in ver. ſummarie. & in ritu. 28. in glo. in verſi. dare terminum. & in regno in cã appellationis non dat libellus, nec lis cõte-

23 ſtat p ritum magnæ curiæ uic. quem alleg. Nouio. in cõſti. reg. appellſonum tpa. fol. 66. nu. 30. ver. ſed aduerte qa. ſed proceſſus incipit, ab aptura. & ritus incipit, item in eiſdem curiis & qualibet ipſaꝝ. fol. 99. col. 3.

Iuratur de calumnia. Scilicet, uitanda, & qnq; capitula in eo contenta no. glo. in ver. iuramentum. in. c. i. de iuramẽ. calum. quæ his verſibus comprehenduntur, uc3.

24 Illud iuretur, q lis ſibi iuſta uidetur. Et ſi quęretur uerum, non inficietur. Nil promittet, nec falſa probatio det. Vt lis tardet dilatio nulla petet. & iſtud iuramẽtum ſtatim poſt litis cõteſt. præſtari debet, ut p Doc. in all. c. i. & ita practicaui. tñ ſi in litis exordio non fuerit pręſtitum, nõ proptea proceſſus annullat, & poterit in qualibet parte litis præſtari. c. i. eo. ti. li. 6. & tacite poterit remitti, ſed nõ expreſſe. alle. c. i. §. pp. l. ii. §. ſed qa. C. eo. ti. c. cæteꝝ. e. ti. ubi q non tenet cõſuetudo de ipſo non pręſtẽdo. & de his quæ omitti poſſunt in iudicio de partium cõſenſu, plene p deci. ſacri conci. Neap. 191. et Tho. ferr. ſua cau. 12. docet q qñ reſpõdebis libello, caute petas, q pars aduerſa iurare debeat de calũnia, et demũ amplius nõ inſiſtas, qa ſi non iurabit, proceſſus erit nullus, qa fuit expreſse petitũ, et nõ poterit dici tacite remiſſum. alle. Bar. et Alex. in. l. de pupillo. §. qa

25 opus, circa prin. de op. no nũ. et no. q plus in hoc opat conſenſus tacitus q̃ expreſſus. de quo uide p And. de iſer. in. l. i. §. flumina. añ fi. ver. de iſtis pręſcriptionibus quę ſint rega. et debet hoc iuramentum ẽt pręſtari in

cauſa appellationis, ꝑut voluit ritus iſte, etiam ſi in prima inſtantia fue-
rit de calũnia iuratum c. in appellationis. eo. ti. li. 6. & deci. Ro. 37. & 40.
In no. & admittet procurator ad illud praſtandum, ſi habuerit ſpeciale
mãdatum. c. fi. eo. ti. li. 6. & ſi fuerit conſtitutus ꝓcurator poſt iuramẽtum
calũniæ in cãpręſtitum, & arctabit ad illud ſubeundum. c. pe. §. ꝓcurato
res, eo. ti. & li. & iſtud iuramẽtum & iuramẽtum veritatis qd́ præſtari de
26 bet a teſte, epš pręſtabit, non tactis, ſed præpoſitis euãgeliis, vt ꝑ Panor.
in. c. fi. de iu. cal. col. 2. ver. ſed circa hoc. ubi improbat cõem practicam,
cum iurat ꝑ ſuam cõſecrationem, uel tangendo pectus ſuum, qa debent
euangelia eſſe pñtia. & licet glo. in ver. tacta. in cle. i. de hęre. dicat hodie
apud Italos ſufficere ꝙ tangat quęlibet ſcriptura, tñ ubi ius reqrit tactu
27 tam euangelioꝶ dixit non ſufficere talem ꝯſuetudinem, & regulariter in
caſibus a iure expreſſis, in arduis, & ubi tractat de infamia debẽtis iura-
re, tenent tam epš q̃ pręsbiter iurare & tãgere ſcripturas, ſed in leuibus
nedum epi, ſed etiam pręsbiteri non tenent tangere, ſed interrogabunt
per eoꝶ ꝯſecrationem. & uide ꝑ hoc ſin. tex. in. c. ſiqs pręsbiter. ii. q. v. &
in quibus caſibus epš debeat tangere ſcripturas, uide per Ioã. bertachi.
in tract. de epo, in. 2. parte. lib. 4. fol. 24 col. 2. ver. nono quæro.

Compulſoria. Ideſt, monitio ꝯtra notarium qui habet ꝓceſſum
agitatum coram iudice a quo, ut copiam tradat,
28 iuxta formam iſtius ritus, ſ. in. 4. par. i. part. princ. ubi dicit mandatum
cum compulſoria. i. mandatum pœnale ſub pœna excõicationis, & hoc
qñ ꝓcedit ut metropolitanus, uel ut delegatus apſicus, ſed ſi fuerint de-
29 cretæ literę compulſoriales ab aliquo Auditore in urbe ad partes, tunc
pñtabunt cui fuerint directę coram notario & teſtibus, & fiet reqſitio ut
ſub pœnis in eis cõtentis uelit illas exeq, & receptis dictis literis ea qua
decet reuerentia, ſupra caput. de qua reqſitione & acceptatione reqret
ab impetrante dictas lr̃as notarius, ꝙ exinde ꝯficiat publicum inſtrumẽ
tum, & deputabit ſibi notarium & nũcium, & inſtante impetrante, decer
net citationem contra ꝑſonas noĩandas ab eodem, detinentes & ꝯſeruã
tes aliqua iura, ſeu munimẽta, inſtrumẽta, & ſcripturas ad cauſam hmõi
facientes & facientia, ut ſub pœna excõicationis infra terminum dieꝶ
duoꝶ, uel quatuor poſt monitionem hmõi immediate ſequentes debeãt
oĩa & ſingula iura, acta, actitata, & munimenta hmõi, quę penes ſe habẽt
coram eodem dño compulſore exhihere & pñtare, necnon pars contra
quam ſunt literę hmõi decretę, citabit ut infra eũdem terminum com-
parere debeat ad uidendum iurare teſtes ſup recognitione ſcripturę ſeu
literaꝶ & ſigni notarii uel ſigilli in dictis ſcripturis, forſan ꝯtẽti, ac legali
tatis & fidelitatis notarii pręmortui, & ſi comparuerit, fiet recognitio a
teſtibus in pñtia ipſius compulſoris iuratis, alias fiet in eius cõtumacia,

& tali recognitione facta, fiet inſtantia ab impetrante ut de ſcripturis hmōi fieri debeat publicum inſtrumētum tranſumpt. & a dicto compul ſore interponet decretum, iniungendo notario, ut. ſ. deputato, ꝙ illa trā ſumat & in publicam tranſumpt. formam redigat, & illis tranſumptatis decernet aliam citationem ad uidēdum trāſumptum collationari, clau di, & ſigillari, & nuncio ſeu portitori tradi, & adueniente termino, facta collatione, clauſo, & ſigillo compulſoris appoſito, ac prius ſubſcriptio ne & ſigno ipſius notarii de ſcripto ſcribēdo plenam fidem tranſumpto hu iuſmodi in iudicio & extra fore adhibēdam, conſignabit tranſumptum dicto portitori præſtito ꝑ ipſum iuramētum de fideliter traſportando & ꝯſignando Auditori, a quo literæ compulſoriales hmōi fuerūt decretæ.

30 & intelligas literas hmōi compulſoriales debere decerni & obtineri qñ notarius qui de ſcripturis quę petunt fuit rogatus eſt mortuus, iuxta ter minos. c. cum, P. et. c. fi. de fi. inſtr. c. cum dilecta. de ꝯfir. uti. uel inuti. c. ex parte abbatiſſæ. de priuil. c. ſignificauit. c. albericus. de teſti. & ibi Panor. col. 2. ver. in caſu tertio. ubi ponit theoricam præinſertæ practicę, quam dixit bene no. qa multi in hoc errāt facientes ſolūmodo exemplari ꝑ no tarium auctoritate iudicis, parte nō citata, immo ſi non daret certus ad uerſarius, debēt ex doctr. Inn. ſaltem ꝑ edictum ſolēne uocari, quoꝝ inte reſt ſeu intereſſe poterit, aľs dixit trāſumptum ſeu exēplationem nō tene

31 re. uide Frā. de are. conſi. 36. ult. col. in princ. & tñ magna curia uicariæ ex præeminentia ſua ſibi uſurpauit, ꝙ abſq; partis citatione faciunt notarii ipſius cum decreto iudicis interpoſito, curia ſedente pro tribu nali, trāſumptum cuiuſlibet ſcripturæ, & in regno adhibetur tali trāſum pto plena fides. & unum caſum, qñ non mortuo notario pōt fieri copia a ſuo prothocollo, ſeu trāſumptum, uide in deciſ. ſacri concilii in colle ctis per d. Maz. de afflic. & pro materia uide conſti. regni, inſtrumentoꝝ

32 robur. & ſcias ꝙ notarius qui auctoritate iudicis extendit notā præmor tui notarii, ſi in nota præfata non fuerit iuramētum, non poterit notari us illud apponere. & plene de tranſumptatione per Sozi. conſi. 24. col. 7. verſicu. & accedat, in litera, D. & colū. 8. per totam. & ſignanter in li tera, A. & ꝙ omnes clauſulas conſuetas poſſit extendere, per Felin. in. c. cum. M. colū. 3. nume. 5. de conſtitutio. Filipp. deci. conſi. 399. nume. 8. et deciſ. 126. in princip. in collectis per ueridicum collectorem do. Ma

33 zē. de afflict. et de requiſitis pro reaſſumptione do. Alexand. de Imo. con ſilio. 166. uolumi. 2. incipiē. uiſo puncto. et ꝙ per alium notarium non poteſt reaſſumi uide Bald. in. l. inſtar. colū. 5. C. de iure fiſ. libro. x. et pro materia eſt deciſ. 324. in. 3. dubio, in collectis per do. Mazē. de afflict. et quid operetur antiquitas in iſtis tranſumptis et inſtrumentis, uide do. Fi

34 lipp. deci. conſil. 445. colū. penulti. numero. 68. et. 36. colū. i. et notabi

ſtabit exceptio ſpolii, ex quo fit reuocatio ex mero iudicis officio. Inn. In c. i. de or. cog. Panor. in alle. c. bone. & ibi Fil frã. col. 5. ver. quarto ꝙ agẽti. & per eun. in. c. non ſolum. in glo. in ver. reducẽdum. de app. lib. 6. nec etiam exceptio excõicationis. Fil. frã. in alle. c. bone. col. 5. ver. quinto qa agenti. & col. 8. ver. vndecimo licet exceptio. de app. facit. c. i. de reſcrip. lib. 6. c. cum inter. c. ſignificauerunt. c. vlti. de excep. nec oportebit poſſeſſionem ex titulo colorare ad effectum obtinendi reuocationem attentatoꝝ. Fil. frã. in alle. c. bone. col. 5. ver. ſexto qa. vbi alle. deci. do. de Ro. 14. inci. item fuit dubitatum vtꝝ petenti. & . 55. inci. ad inſtãtiam. in no. quas vide. nec obſtabit exceptio notoria defectus ꝓprietatis, & iuris petentis reuocationem attentatoꝝ. & hoc vltimum nõ habet locum in beneficialibus, & in qbus vertitur aĩæ periculum, vt in ꝓx. alle. deci. Ro. & per Fil. in alle. c. bone. col. 5. ver. ſeptimo & vltimo. Fel. in. c. ad petitionem. col. 4. nu. 18. ver. quarto declara. de accu. & in. c. fi. in fi. de libel. obla. deci. ſacri conc. 97. in collect. per. d. Maz. de afflic. & in conſti. reg. cum ſatis. nu. 9. fol. 124. lib. 1. & iſtud remedium ꝓcedit abſqꝫ dubio in cã appellationis. glo. in ver. reducendum. in alle. c. non ſolum. de app. lib. 6. Fil. frãc. in alle. c. bone. col. 3. ver. primo ꝙ. & habebit locum contra tertium habẽtem cauſam a parte appellata, vel a iudice, vel ab ipſo appellante, & contra tertium ſuccedẽtem in ipſa re attentata, vt per eun. Fil. frã. in alleg. c. bone. col. 3. in fi. & in qualibet parte litis poſſunt peti reuocari attentata, dũ

38 modo in cã non ſit concluſum. Fil. frã. in. c. dilecti. 2. & . 3. col. de app. deciſ. Ro. 57. attentata lite pendente. & . 120. item ſeruat audientia. & . 216. item licet pro inſtrumentis. & . 183. ſi pars rea. in no. & Fel. in. c. cum ſup. col. 8. ver. inſup no. de re iud. vbi de attentatis a tertio vna cum parte, & ſine parte. & ex præmiſſis patet q̃ plenius ſit ꝓuiſum per remedium attẽtati q̃ per remedium recupandæ poſſeſſionis. de quo etiam per Inno. in c. dilecti. de ma. & obe. Old. con. 199. inci. pro fundamento. in prin. Car. zab. con. x. col. i. inci. in themate præmiſſo, & an pinguius ſit ꝓuiſum per

39 remedium attentati q̃ per remedium. c. reintegranda. iii. q. i. pro negatiua vide Alex. con. 6. vol. 3. & . 90. lib. 6. pro affirmatiua vide eun. Alex. in l. naturaliter. §. nihil cõe. col. pe. ff. de acq. poſ. & Fil. dec. in alle. c. bone. pe. col. qui poſt. c. ꝓxime alleg. tacite videt confirmare affirmatiuam, licet noluerit expreſſe decidere. & differentiam inter ti. vt lit. pen. & ti. nil

40 nouari &c. vide per Tho. fer. cau. 58. ante fi. & oĩno videas deci. ſac. con. 352. in collect. per do. Maz. de affl. vbi reducit ad ꝯcordiam illud, ꝙ poſt concluſum reuocantur vel non reuocantur attentata. qđ ſemper no.

Terminus ad probandum in cauſa appellationis.

In quo non ꝓbatum ꝓbabo, non deductum deducam. c. fraterni.

tatis.de teſti.l.per hanc.C.de temp.app.l.ſcio.ff.de app.c.cum ioannes.
41 de fi.inſtru.dūmodo non imptinenter deducatur,puta,ꝙ in prima cau
ſa recepti ſunt teſtes,& reprobati,qa infames,in cauſa appellationis po
terit ꝓbari ꝙ fuerunt famæ reſtituti,non fuit verificata exiſtentia condi
tionis ſupplebit̃,in cauſa appellationis non fuit ꝓbatum,mādatum ſuf
ficiens ꝓbabitur in cauſa appellationis.l.ticianus,ff.qđ cum eo.pro cu
ius tex.declaratione vide Fil.frā.in.c.cum in eccleſia.col.pe.in fi.de ap
pel.& ſic omne faciens ad cauſam obmiſſum examinari in prima inſtan
tia,in cauſa appellationis poterit ſuppleri.hæc omnia plene ꝓſequitur
Bal.in alle.c.fraternitatis.col.pe.de teſti.ſi vero imptinenter deducatur
42 non admittet̃,puta,ſi ꝓducerentur teſtes ſup veteribus articulis ſeu ex
ceptionibus,ſup qbus facta fuit publicatio in prima inſtantia,qa ſup eiſ
dem articulis,vel directo, vel contrariis in cauſa principali, impeditur
teſtium ꝓductio in cauſa appellationis.alleg.l.per hanc. pro quo eſt ca
ſus in cle.2.de teſtib.quæ ſeruabit̃ tam in foro canonico q̃ ciuili.& iſtud
pro regula opi.diſcuſſis reaſſumpſit Fel.in alleg.c.fraternitatis. col.2.&
3.nume.3.&.4.de teſti.vbi ipſam limitat,& plene ꝓſequitur.vide conſt.
reg.iuriſperitoꝝ altercationes.quæ eſt vlt.cōſti.2.lib.inducens id qđ ſta
tuit alle.cle.2.& pro materia deciſ.ſacri conci.in collect.per.d.Maz.de
affl.deci.33.&.35.& And.de iſer.in conſti.reg.obſcuritatem.mihi fol.155.
& deci.alle.conc.in collect.per.d.Maz.89.216.&.266.& no.ꝙ in cau
43 ſa reſtitutionis in integꝝ poterunt teſtes ſup eiſdem articulis de nouo ꝓ
duci.Bal.in.l.cum & minores.in.3.opp.C.ſi aduer.rem iud.& ita ſerua
tur in ſacro conci.qa tam in primo q̃ in ſecūdo beneficio in qbus compe
tunt beneficia, vt3,pupilli,minores,eccleſiæ,viduæ,miſerabiles pſonæ,
ꝓut in prag.curſu dilationum.in fi.de pub.ꝓceſſ.poſſunt ſup eiſdem an
tiqs articulis,ſeu exceptionibus, vel de nouo ꝓducendis etiam directo
contrariis,teſtes ꝓducere,& examinari facere,& paſſim abſq; aliqua di
ſcuſſione admittuntur : qđ ſecus eſt de iure canonico,qa in eo non dat̃
44 in integꝝ reſtitutio ſine cauſæ cognitione.de quo plene per Panor.in.c.
auditis.col.3.ver.extra glo.de reſt.in inte.& per Fil.dec.con.436.nu.5.
vbi ꝙ per reſtitutionem in integꝝ non admittet̃ reſtitutus ad ꝓbādum
publicatis atteſtationibus, niſi p informationem captam conſtiterit ceſ
ſare præſumptionem ſubornationis teſtium,iuxta terminos alle.cle.2.&
conſti.iuriſpitoꝝ.& etiam no.ꝙ ꝯceſſa reſtitutione,quam appellamus be
neficium,minori,vel eccleſiæ,licitum erit alteri parti etiam ꝓducere te
ſtes infra dilationem,vt p Panor.in alle.c.auditis.col.3.in fi.vbi ſe remit
tit ad Bar.in.l.i.§.nunciatio.ff.de no.op.nū.clarius firmat And.de iſer.
45 in alle.conſti.reg.obſcuritatem.ante fi.& qn̄ dicatur articulus oīno no
uus.vide Fel.poſt.Panor.in al.c.fraternitaſis.col.x.ver.& in eo qđ dicit̃.

vbi ꝙ omnino nouus diceretur, qñ per ipſum nihil coadiuuatur vel concluditur intentio primoꝝ articuloꝝ, & ſententia lata ſup libello non pareret exceptionem rei iudicatæ ſup illo capitulo, & cognoſcetur articulus nouus oīno ex mutatione rei, vt ſi primo petebat agꝝ, nūc domum: vel ex mutatione cauſæ, vt ſi prius ex venditione, nunc ex pmutatione: vel ex mutatione pſonæ, vt ſi prius a ticio, modo a ſempronio petat, ſup talibus non admittet ꝓbatio, qa ſunt imptinentes, vt ibi per eum, cuius verbum ē verbo tranſplantaui, vt habeas materiam plene declaratam, quæ per alios non ſolet ita apiri, & eſt quotidiana, & practicabilis. & de articulis directe vel indirecte contrariis vide per eun. Feli. in. c. licet. ſup glo. in verſic. opponi. de probationibus.

Secundum iuris ordinem. De quo in. c. qñ. de proba. vide opti. tex. in. c. dudum. lo. ii. de elect. in quo deducitur quaſitotus ordo iudiciarius.

A diffinitiua. Quæ ſit diffinitiua, & quæ interrogatoria, per dinumerationem caſuum vide per Fel. in rub. de re iud. quaſi per totu m, a. 4. col. & ſeq. & Fil. fran. in. c. cum ceſſante. col. 14. verſi. extra glo. de appel. Albericus Oliua in vtraqꝫ Iuris cenſura conſumatiſſimus, ac Rituum Archiepalis Neapolitanæ Curiæ norma.

Secunda pars principalis.

SI vero appellať ab interlocutoria, vel grauamine, nō datur libellus, ſed primus actus eſt apertura proceſſus, ſi præſentatus fuerit, aliàs fit compulſoria, vt. ſ. & poſtea, apertura proceſſus, & datur terminus ad recipiendum
46 copiam, & videbitur ſi conſtet de grauamine, vel nō: & ſi appelletur ad Romanam curiam, & cōmittatur in eadem, decætero iudex a quo non ſe intromittet in cauſa ipſa, etiam poſt deſertionem, cum videatur in curia commiſſa ut ibi perpetuo ſit, & per appoſitionem manus ſummi Pontificis ad ſe aduocantis.

Non datur libellus. Et eſt ratio, qa talis appellatio ab interlocutoria debet iuſtificari ex eiſdem actis. de quo in cle appellāti. de app. vbi ꝙ ex cauſis noīatim expreſſis debet iuſtificari. & no. ꝙ illud etiam dicit noīatim expreſſum qđ tacite ineſt, & ex mēte, & neceſſario ex verbis colligitur, licet in indiui duo non exprimať, put ſubtiliter in iſtis terminis poſt Ang. in diuerſis locis alle. declarat Fel. in. c. trāſlato. col. 3. circa med. de ꝯſti. & in. c. ii. col. 7. in prin. de ꝓb. & in. c. ſup qōnum. col. 3. de of. dele. & Iaſ. in. l. i. col. 5. ver. tenendo tñ. ff. de edē. Ang. inſti. de act. §. fuerat. col. 2. ver. ſcđo illud. Fi. dec. cō. 414. nu. 6. & ꝙ in virtualr cōprehenſo expreſſio nihil opeť, p eū.

con.xl.col.9.in prin.& ſeruient iſta pro vna limitatione,al.cle.appellan
47 ti.ſecunda erit,qñ appellat a ſententia ſup attentatis,deci.Ro.85.in no.
inci.ſi a ſnia.qa tunc ex aliis appellatio iuſtificabitur.tertia,ꝙ ſi per ap
pellationem a diffinitiua cognitio interlocutoriæ deuoluat ad iudicem
ad quem,iuxta.c.ſi.in prin.de ap.li.6.poterit tunc appellatio ab interlo
cutoria impugnari,& iuſtificari ex nouis,vt per Fil.frã, poſt Pe.de anc. in
alle.c.ſi.in glo.in ver.vltra decendium.quarta,qa licet ex aliis ſeu nouis
in facto conſiſtentibus non poſſit iuſtificari ſeu impugnari appellatio ab
interlocutoria,tñ ex conſiſtentibus in iure,licet non expreſſis in appel
latione,poterit iuſtificari ſeu impugnari,puta,ſi apparet iniqtas ſeu nul
litas interlocutoriæ ſeu ꝓceſſus ex reuolutione cartaꝝ,abſqꝫ alia ꝓbatio
ne facienda in facto Do.de ro.deciſ.7.in no.inci.ſi appellet.& in addi.
cauſam ſequentibus.& Zab.in alle.cle.appellanti.in.i.opp.quinta,qa ſi
iudex non ꝑmiſit ꝓbare volentem ſibi incumbentia, poterit coram iudi
ce ad quem,ꝓducere,& ꝓbare alia q̃ acta coram primo iudice.Gemi.in
c.venerabilibus.§.ſecus.col.i.in.q.i.de ſen.excõ.quem alleg.& dicit eſſe
ſignandum Fel.in.c.exceptionem.col.6.nu.20.ver.& ideo.de excep.ſe
xto limita,qa licet nõ poſſit appellatio ab interlocutoria iuſtificari ex no
ua cauſa,tñ poterit iuſtificari ex nouis & diuerſis ꝓbationibus, dũmodo
ad ꝓbationem cauſæ in appellatione expreſſe concludant.Cin.in.l.per
hanc.in.i.&.ii.q.Bald.in addi.Spe.ti.de app.in.9.fol.ver.etiam ſi ab in
terlocutoria.quos refert,& dixit eſſe no.Filip.fran.in.c.cum in eccleſia.
col.penulti.verſi.ſcias tamen.de appellationibus.

Apertura proceſſus. Qui ſolet eſſe primus actus poſt litis conteſtationem,vbi ipſa requiritur,& habetur loco litis conteſtationis,vt no.ſ.in eo.ri.in.6.parte.i.part.prin.
in glo.in verſicu.ſit apertura.ibi uide.

De grauamine. Qđ eſt immediata cauſa appellationis.c.ut debitus.de app.no.Fil.frã.in.c.cum ceſſante.
in prin.eo.ti.& ſi non conſtet de grauamine,remittet iudici a quo,& ap
pellans alteri parti in expenſis condẽnabitur,ſinautem cõſtiterit, iudex
ad quem ꝓcedet in cauſa principali.alle.c.ut debitus.verſi.& ſi minus.
qđ veꝝ puto in metropolitano,& ſic in iudice ordinario appellationis,
48 ſecus in delegato, qa ſi fuerit ſibi cauſa appellationis a grauamine tm̃
cõmiſſa,etiam verificato grauamine,non poterit de negocio principali
cognoſcere,& ꝓpterea non immerito in cõmiſſione facta delegato ſolet
apponi clauſula,vꝫ,cauſa appellationis & appellationum vnà cum to
to negocio principali.quæ clauſula, vnà cum toto negocio principali,
oꝑabitur,ꝙ verificato grauamine,in tali euentu delegatus cognoſcet de
cauſa principali.ita Fel.in.c.cauſam quę.col.8.in prin.de reſcri.allegãs

decl.xl.licet ſub alio nume.ante fi.ver.ſed quid ſi nulla.& deci.Bellame. 419.ſi auditori.referens Fil.frã.in alle.c.vt debitus.fol.pe.non ſe firmã-tem, & declarat.c.vt debitus.habere locum in ordinario, vt cognoſcat, verificato grauamine,& nõ in delegato,ſine illa clauſula,cum toto negocio principali,q̃uis in.d.c.vt debitus.& in.c.dilecto.q.xxxi.e.ti.Fil.videatur tenere contra cõem,etiam in delegato.vide Fede.de ſeñ.con.192.& Hoſt.in.c.fi.verſi.poſtmodum.in fi.de iud.& hoc vltimum ſimiliter verum puto,ſi ambæ partes non conſenſerint ꝙ delegatus ſine clauſula,cum toto negocio principali,ꝓcedat in principali,aſs ſi conſenſerint & declaratum fuerit bene appellatum & male ꝓceſſum,remanebit negocium principale coram tali delegato,per ſolẽnem deci.Bellame.48.inci. ꝓceſſus in principali.non viſam a Fel.qui contrarium firmat in alle.c.cauſamq;. per deci.Bellame.450.quæ hoc non dicit, immo concludit ꝙ fuerit declaratum male appellatum,& bene ꝓceſſum,& in tali caſu partes dicit ꝙ poſſunt re dire ad iudicem a quo.

Intromittet in cauſa ipſa. Et hoc ex ſtilo curiæ, p quem ſi cauſa eſt cõmiſſa Auditori grauaminis cum toto negocio principali,& ꝓnunciet male appellatum, non reuertitur cauſa ad priorem iudicem.ita dicere libellum qui dicitur, ſtilus romanæ curiæ,ſub rub.de grauamine.licet ſit contra ius,firmat Feli.in alle.c.cauſamq;.col.8.ante ver.prædicta declara.de reſcrip. & in.c. olim.col.4.nume.9.de excep.pro quo ſtilo eſt deci.Ro.xi.inci.fuit dubitatum.in no.quam non vidit Fel.qa fortaſſe non allegaſſet libellũ quem in.d.c.olim. dicit apocrifum. & ſic in delegato, ſi fuit cauſa grauaminis tm̃ cõmiſſa,declarato bene appellatum,non poterit vlterius ꝓcedere ſine noua cõmiſſione, & ſimiliter declarato male appellatum, functus eſt officio ſuo,& non exibit cauſa a romana curia, ꝓut dicit ritus.j. talem ergo ſtilum cum tot tribulationibus eſſe contra ius dixit glo.in regu.Cancel.apoſt.nume.28.in prin.& circa med.fuiſſe inuentum pro ſuſtentatione notarioꝝ,ꝓcuratoꝝ,curſoꝝ,& copiiſtaꝝ, & eorundem prauæ libertatis in vrbe,& ꝙ debet tranſire cum aliis erroribus.

Poſt deſertionem. De qua vide.s̃.in.3.parte.i.partis prin. in glo.in ver.vel appellõnem deſertam.

49 **Vt ibi perpetuo ſit.** Quia ex quo ſemel cã fuit ad ſedem apoſtolicam legitime deuoluta.ſemp remanet ibi tractãda,& ab ea nunq̃ exit,niſi per ſñiam,per dec.Ro.321.inci.ſi appellatus in cauſa.in no.vide Iaſ.in.l.filiuſfamilias §.diui.in prin.col. 8.ff.de leg.i.& ibi Pau.de ca.in addi.in litera,C.& con.Pe.de anc.58.inci. circunſcriptis.& deci.Ro.xi.inci.fuit dubitatum.in no.&.411.in no.inci. item ſi lite pendente,circa med.& rõ ſm Pe.de anc.erit,qa ad locum vn

de exeunt flumina reuertuntur ut iterum fluant, cum iuriſdictio redeat ad delegantem.c.ſuper quæſtionum.§.porrò.de offi.deleg.

Et per appoſitionem manus. Vide quę dixi.ſ.in iſto ritu,in princ.in glo.in verſi.inhibitoria ſtatim.ante ſi. Albericus Oliua.

Ritus iſte diuiditur in duas principales partes, ſecunda, ibi, ſed pro clericis.item prima ſubdiuidit in ſex particulas. ſecūda,ibi,itaq; tertia,ibi;etiam ſi. quarta,ibi,put aliàs. quinta, ibi,et hoc per. ſexta,ibi, ſed de clericis exteris. item ſecunda principalis pars ſubdiuiditur in qnq; particulas.ſecūda, ibi,ſecus. tertia,ibi,dum tñ.quarta,ibi,et præſertim. qnta,ibi, ſi ergo. et In toto ritu tractat materia iuriſdictionalis. de q̄ in,c.ſi iudex laicus.de ſētē.excō.in.6. et dat formam ſignificatoriis pro clericis faciēdis uel nō.

Ritus Trigeſimus ſeptimus.

Quantum ad ſignificatorias curię ſæculari pro clericis faciendas ſeruatur,q indiſtincte fiūt pro clericis non ɔiugatis priuilegio fori gaudentibus, ita q illud non amiſerint,præſertim,ſi ſint beneficiati,etiam ſi non incederent in habitu,cum huiuſmodi cohertio & punitio ad Archiepiſcopum ſpectet, & non ad ipſum ſęcularem iudicem,put aliàs obtentum fuit tempore quondam Nicolai Archiepiſcopi Neapolitani, & hoc, pro clericis ſubditis,ſed de clericis exteris ſeu forenſibus, de quibus dubitari poteſt an ſint clerici, uel gaudeant priuilegio clericali, prius cōſtare debet per literas proprii Epiſcopi illorum q illi ſunt clerici,& priuilegio clericali gaudeant,et ita fiunt ſignificatorię per dominum Archiepiſcopum,ſeu eius Vicarium.

Significatorias. Pro qbus et pro inhibitorialibus uide glo. in ver.ſignificatoria et inhibitoria.ſ.in ritu 14.ubi ſatis de ipſis fuit dictum.

Non amiſerint. Aliquos caſus in qbus iudex ſæcularis habet iuriſdictionem intra eccleſiam et in pſonis eccleſiaſticis;uide per glo.in.c.principes. in uerſi.intra eccleſiam.23.q.v. et in.c.placuit ut qcunq;.xi.q.i.per Spe.in ti.de compe.iud.adi.§.i.uer. in qbuſdam,no.in.c.at ſi clerici.de iud.et in.c.degradatio.de pœ.lib.6. et q etiam hoc habeat locum in attrociſſimis,utputa,in aſſaſſinio. uide c.pro humani.de homi.lib.6.in.c.fœlicis,de pœ.eo.lib.Hip.de marſ.in l.i.in prin.ad.l.cor.de ſicc.nu;47.Ang.de malef.in uerſi.caput a ſpatulis.et addi.Aug.fol.114.And.de iſer.in conſti.ut participatio.fol.128.et q qñ aliqua qualitas dat in ſimilibus iuriſdictionem debeat de illa pri-

2 us conſtare. Filip. dec. conſi. 410. nume. 29. &. 222. 261. nume. 2. &. 268. in prin. Pe. fil. corn. conſi. 202. inci. licet in hac. vo. 1. Fel. in. c. auditis, col. 22. nume. 31. de præſcri. in. c. licet. col. 23. de pba. in. c. examinata. col. 4. & in. c. nouit. poſt prin. de iud. & in. c. cum ex officii. col. 13. ver. pro quo facit, de præſcri. Panor. in. c. conqueſtus. col. 2. in fi. ver. ex his infert. de fo. cõpe. Fil. dec. con. 62. ante fi. 405. col. 2. ver. ſecunda conditio. 437. nume. 3. 259. nume. 6. 466. nume. 7. 471. in prin. 18. col. 3. in prin. &. 37. col. 4. verſicu. quarto principaliter &c.

Punitio. Iſta fuit antiqua quæſtio, terminata per Alex. in con. 8. inci. videtur ſup primo. vo. 1. per Soz. con. 12. 6. col. circa
3 med. &. 122. col. 2. ver. tertio. 1. vo. & eſt materia. c. 1. de cle. cõiu. lib. 6. per Io. an. in con. impreſs. inter con. Alex con. 57. inci. qa ſæpiſſime. vo. 4. & copioſiſſime reaſſumit materiam noſter Naep. d. Tho. grã. vot. 33. inci. in cauſa clerici Hieronymi. in qbus quotiẽ habes conformes deciſ. huic ritui, Vc3, q̃ punitio & cohertio ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum Neap. maxime. & maxime dixi, non ſine miſterio, qa tempore Clemẽtis. vii. ſub data Romæ. 1524. die. 19. Ianuarii, Pont. ſui anno primo, conceſſum fuit ad inſtantiam Oratoris Imperialis Breue, quo exigente, fuerunt moniti, tam primæ tonſuræ q̃ minoꝝ ordinum clerici, in Regno Siciliæ, citra faꝝ exiſtentes, per edictum publicum, vt infra terminum duoꝝ menſium, pro pemptorio termino aſſignatoꝝ, habitum & tonſuram honeſte ac alia ſolẽnia, iuxta canonicas ſanctiones deferre debuiſſent, alioquin dicto termino elapſo, & præmiſſa obſeruare neglexiſſent, eoſdem foro ſæculari ſubiectos fore, & tanq̃ laicos per curiam ſæcularem & vſq; ad vindictam ſanguinis vltimiq; ſupplicii pœnam puniri potuiſſent ipſo iure, nulla alia noua declaratione ſup hoc reqſita vel reqrenda, non obſtantibus conſtitutionibus &c. pꝑter quam poteſtatem traditam magna curia vicariæ nedum cepit clericos prædictos, ſed plurimos vltimo ſupplicio conſumpſit: qua de cauſa Reuerendiſs. D. dñs Vincentius Caraffa, Cardinalis meritiſs. & mihi obſeruandiſs. conquæſtus fuit de Pontifice Clemente. vii. qui in opprobrium iuriſdictionis ſuæ Dominationis Reuerendiſs. talia conceſſerat, & obtinuit a ſua Sanctitate declarari, q̃ ciuitas & dioceſis Neapolitana, & tam primæ tonſuræ q̃ minoꝝ ordinum clerici, in eis exiſtentibus, non comprehenderentur ſub tali conceſſione: & hac de cauſa abſtinuit magna curia vicariæ præfata a captura & punitione exiſtentium clericoꝝ primæ tonſuræ & minoꝝ ordinum in eiſdem, & plurimos remiſit, & remitti obtinuit ad Reuerendum Vicarium Neapolitanum, in reliquis vero partibus Regni dicta magna curia vicariæ obſeruat puiſionem & conceſſionem Clemẽ. pro Euangelio: & q̃uis pluries inſteterim pro illoꝝ remiſſione, in vanũ laboraui, qa remit-

tere noluerunt,tñ conſidera ꝙ illa conceſſio dicit, in regno Siciliæ citra farꝫ exiſtentes,& eſt pœnalis,ſi attentari poſſet, ꝙ comprehendit præſen tia & non futura,& ſic tunc exiſtentes & moniti comprehenderentur in Regno,& non futuri,p. r no.per Fel.in.c.fi.in.x.& vlti limi.illius text. de conſti.per Panor.in.c.fi.in vlt.no.de vi.& hone.cle.per Neuio.in conſti. reg.apoſtatantes.col.3.verſi hinc ſumpta occaſione.nume.19. lib.i.fol. 28.& oĩno ponderabis reg.prag.Regis Ferdinandi,inci.quēadmodum canonicis,ſub data Neap. 1469.die.23.Aprilis,intitulata,ꝙ diaconi,vul go dicti,ſaluatici. mihi fol.262. in qua ſunt iſta verba, diaconi,ſaluatici, vulgo appellati,ſeu clerici primæ tonſuræ pręſentes & futuri &c.& ita ex preſſiſſet Clemens.vii.ſi futuros comprehendere voluiſſet,a forma ver boꝝ non eſt recedēdum.arg.c.ad audientiam.in fi.de deci. And.de iſer. in.c.i.§.præterea.col.pe.in prin.in fi.quæ ſit pri.cã be.amit.fol.45.& ibi dem in.§.porrò.& Fil.dec.con.15.col.i.in fi.& de viribus dictæ prag.po teris uidere Alex.in alle.con.8.&.d.Tho.in alle. vot.33.nec dici poterit ꝙ per illa uerba cle.vc3,nulla alia declaratione &c.& per illa non obſtã tibus conſtitutionibus &c.ex mente concedentis amplietur & extendat gratia ad futuros,qa de eſſe legis & gratiæ uidet eſſe ꝙ ad futura, & non ad præterita extēdatur,niſi de præteritis in ea caueatur expreſſe.c.fi. in fi.de conſti.nam ſalubre ꝑpoſitum ſuę ſanctitatis fuiſſe uidetur,non tam circa punienda delicta cõmiſſa q̃ in cõmittendis eiſdem, uia & materia præcluderetur.arg conſti.reg.intentionis noſtrę.in prin. de illic.porta. armo.facit dictum Bal.in.l.ſi mater.C.de ſu.& leg. qđ reaſſumpſit Frã. crem̃.ſing.127.inci.ſtatuto cauet.ubi ꝙ ſtatutum extenditur ad futura& nõ ad præterita,qa iſta & ſilia tollunt ex illo uerbo,exiſtētes,et ex illo,eoſ dem.& illa quæ incidenter ꝑponunt non ampliant,nec extendunt con ceſſionem & gratiam.ita Imo.in c.ii.in no.nu.6.de or.cog.per tex.cle.i. in fi.de præb.nam omnes clauſulæ in gratia contentæ rēſtringuntur in caſu in quo diſpoſitio principalis loquitur,vc3,ad exiſtentes.ita per cle. præalle.decidit Fil.dec.conſ.373.col.pe.nume.14. & acceſſorię veniunt ad gratiam,& ideo illam reſtringunt.ita per præalleg. cle.conſuluit Fil. dec.con.377.nume.6.&.384 in fi.ubi dixit talem interpretationem poſ ſe pſuaderi,qa gratia ſeu conceſſio fuit onerosa,& a iure cõmuni exorbi tans.& ꝙ iſtę clauſulæ acceſſoriæ non debent alterare principalem diſpo ſitionem,ita per pręalle.cle.notauit Fil.dec.conſ.194.col.5. poſt nume. 8.ante ver.ſucceſſiue. & maxime,qa illę clauſulæ in fi.poſitæ reſpiciunt exequutionem gratię,& ideo non poſſunt alterare nec extendere prin cipalem diſpoſitionem.ita per pręalle.cle.concludit Fil.dec.conſi.423. col.2.poſt nume.8.&.442.col.5.nume.25.in fi.&.213.colũ.4. ante nume. 9.ver.ſecundo reſpondetur &.218.col.6.nume.16.& ibi nume.9.conclu

dit, ꝙ etiam ex tacita & ueriſimili mente teſtatoris non fiet in teſtamento extenſio de pſona ad pſonam. & per eun. conſi. 465. col. 3. in fi. & 248. col fi. ante ver. ultimo non obſtat, & 287. col. 6. in prin. & 291. col. penulti. ver. & prędicta. & 305. ulti. col. nume. 8. & con. 12. ante fi. verſi. prima eſt, & 38. col. 4. in fi. ver. confirmatur hoc. uoluit ſic priuilegium attributum toti ordini clericali, ut in. c. ſi diligenti. cum ſimi. de fo. compet. pręmiſſa cumulari ut darem occaſionem Aduocatis ꝓtegendi clericos & fauendi toti ordini clericali, & pręcipue ordini primę tonſurę ſeu coronę, alias pſalmiſtatus, de quo in. c. contingat. iuncta glo. fi. de ęta. & qual. in glo. in ver. tonſuram. in. c. nullus eps. de tem. ord. lib. 6. Fil. dec. in. c. eccleſia ſanctę Marię. col. 2. ver. ſecundo principaliter, de conſti. ex qbus poteris colligere errorem Doct. palatios rubeos, alias Io. lup. in. 6. uol. tracta. ti. de lib. eccle. ubi tenuit, primam coronam ſeu tonſuram non eſſe ordinem, contra pręmiſſa, forſan ab eo non uiſa, & contra cõmunem ſententiam Canoniſt. de qua in glo. in ver. eps. in ꝓhe. lib. 6. & per ibi ſcribẽ. uide. s. in rit. 5. in glo. in ver. ſi clericus & qa laici clericis oppido ſunt infeſti. c. laicos non. ii. q. vii. ut audacter eoꝝ aduocati ualeant eos tueri contra laicos, & ut ab eoꝝ iudicibus ſm canonicas ſanctiones puniunt, ut eoꝝ ſpiritus ſaluus fiat poſt debitam correctionem, dicerem cle. non comprehendere in toto regno, niſi clericos in prima tonſura & quatuor minoribus ordinibus, tunc tpe monitionis & exequutionis ipſius exiſtentes & non futuros. & me mouet tex. c. P, &, G. in fi. de offi. deleg. ubi ꝙ delegatus uirtute dictę clemẽ. nullam habebat in futuros clericos iuriſdictionem, & ꝓpterea qđ non erat prorogari non poterat. arg. l. ſed ſi manente. de pręca. & ratio, qa huiuſmodi delegata iuriſdictio ad alias pſonas in cõmiſſione non comprehenſas non poterat ꝓrogari. uide tex. alle. c. P, & G. Panor. in. c. ſignificauit. in fi. de reſcrip. no. in. l. neratius. ff. de re iudi. & pondera uerba ſalutationis ꝓhe. in. 6. & in cle. vꝫ, Bononię cõmorantibus. nam illud, cõmorantibus, non comprehendit futuros, ſed Bononię tunc exiſtentes. uide ibi Doct. & glo. in ꝓhe. decret. in ver. Bononię commorantibus. & in eadem Car. zab. opp. 8. ubi ꝙ illa benedictio extenditur ad cõmorantes in caſtris, immo dixit ibi Io. de imo. ſe intelligere cõmorantes omnes, qui tunc erant pręſentes uel abſentes oĩo redeundi ex lata interpretatione, & in pe. col. d. ꝓhe. ver. octauo oppo. & licet glo. pręalle. in ꝓhe. decre. dicat, poſt duos menſes, omnes ligari illa compilatione, tñ Hoſtiẽ. ibi dixit ꝙ eſt ex eo qa ad cõmunem omnium utilitatem fuit compilatio facta, ut in eo. ꝓhe. §. ſane. habes ergo deci. Ioã. de imo. in indiuiduo, & formalem, ꝙ futuri non comprehendãtur. cui adde cõteſtem Fel. in. c. eccleſia. col. 54. ver. ſecundo tene. de conſti. ubi ꝙ iura in ſimilibus emanantia trahuntur ad pręterita, ex qbus poteris a manibus

laicorum euellere clericos ordinatos poſt Clemen. quod patebit ex data dictæ Clemen. & data literarum ordinis collati, & comprobabitur ex ſtudio illius, cui ingenii talentum maius Deus contulit pro libertate eccleſiaſtica tuenda & conſeruanda.

De clericis exteris. Aliàs peregrinis. Debent enim iſti ſe clericos ſeu ſacerdotes, & quod priuilegio clericali gaudeant, probare, per literas proprii Epiſcopi, vt.j.eod.ritu. uel etiam per teſtes.c.tuæ.de cler.pereg. & tales literæ appellantur commen

4 datitiæ, ſeu dimiſſoriæ.c.penul.& vlt.71.diſt.fuit enim hoc ſtatutum propter criminoſos, ne, vc3, infames ab aliquo Epiſcopo reciperentur perſonæ: ſolent ſæpius huiuſmodi perſonæ cum non poſſint in natiuis epiſcopatibus eorum officia exercere, qa ibi notæ ſunt, ad alienum epiſcopatum accedere & celebrare.c.fi.xix.q.ii.merito ritus ſeruari debet: & extat pro his conſtitutio ſinodalis archiepiſcopatus Neapol.nume.33. incip.ſæpe contingit.qua contrafacientes & celebrantes clerici exteri, ſine ſpeciali licentia Archiepiſcopi, excommunicantur.

5 **Per literas proprij epiſcopi.** Quæ plenam facient fidem.c.poſt ceſſionem. de pba. maxime quia fiunt extraiudicialiter, vt ibi per glo.mag.in fi. & quia eſt de actibus qui ſpectant ad officium ſuum, & inter ſuos ſubditos, put concludit Panor.in alleg.c.poſt ceſſionem.col.6. verſi.ratio prædictæ concluſionis. & intelligo proprii epiſcopi præſentis in ciuitate, ſeu dioceſi tempore quo clericus vult diſcedere, ſed ſi fuerit abſens, poterit eius vicarius generalis hoc facere.arg.c.cum nullus.§.epiſcopo autem. de temp.ordi.lib.6.plene per Iaſ.in.l.cum filiusfamilias.col.2.in prin. ff.ſi cer.pet.faciunt not.per Feli.in.c.cum acceſſiſſent.col.9.verſi.tertio reſtringitur.de conſti.Filip.dec.in.c.dilecti.lo.iii.in prin.de appel. Archd.in.c.reatin a.diſt.63.cuius auctoritati, quæ non eſt minima inter canoniſtas, & Compoſtella.ac Bald.in.c.cum venerabilis.de conſue.adhærens Iaſ.ita in indiuiduo conſuluit, vt patet conſi.ſuo.119.cuius eſt initium nobilis vir dominus Henricus.volu.i. Albericus Oliua.

In ciuilibus. Meris.i.ex contractu vel quaſi deſcendentibus. &, ſic intellexit.c.i.de cleri.coniug.lib.6. Filipp. franc. poſt Ioã.an.& alios ibi ſcriben. verſic. & cum.col.2. ibi, in cauſa

Secunda pars principalis.

SEd pro clericis ſubditis coniugatis non fiunt ſignificatoriæ in ciuilibus, ſed in criminalibus fiunt, ſi non ſunt bigami, ſiue criminaliter de crimine agatur, ſecus ſi id pœnam conuentionalem parti vel curiæ applicandam, qa

non ex crimine, ſed ex contractu deſcendit, dumtamen non procedatur ſuper interrogatione inſtrumenti, iuxta ritum magnæ curiæ, quia propter perſonalem detentionem incaleſcent crimina, & gaudent priuilegio, & fient ſignificatoriæ, tam ſuper debito principali q̃ ſuper pœna inſtrumenti, & præſertim, ſi citaretur ſuper periurio, quod eſt pœna manus: ſi ergo non, ſuper interrogatione inſtrumenti, ſed ſuper apprecio fiendo pro debito principali & pœna ageretur in curia ſæculari contra clericum coniugatum non fieret ſignificatoria, cum non gaudeat, in hoc, priuilegio clericali, quia non ſuper crimine agitur, nec detẽtio perſonalis locum haberet.

6

vero alia. & ibi aduerte pro intelligẽtia, quia in his non habent priuilegium fori, & eſt verus intellectus illius. c. ꝓ quo vide Sozin. in. c. i. col. penult. verſi. trigeſimo ſecundo fallit, de fo. compe. & dicitur cauſa criminalis quando agitur de crimine criminaliter c. at ſi clerici de iudic. ciuilis, quando non agitur de crimine. c. cæterum. eo. ti. mixta, quando agitur de crimine ciuiliter. c. tuæ. de procur. vide Panor. in rub. de iudi. colũ. penulti. in princi. & Filipp. franc. in. c. i. de cler. coniug. lib. 6. §. & cum. col. 2. verſi. in cauſa vide quæ notaui in ritu. s. 14. in glo. in verſicu. de cauſa ſpectante. & Lap. alleg. 118. ubi pro materia. c. i. de cler. coniug. lib. 6. in qua etiam ꝙ clericus poſtquam fuit a ſęculari iudice condemnatus in caſu a iure ſibi permiſſo, puta, quando fuit tutor, curator, ſeu procurator, vt per Sozi.
7 ubi. s. fiet exequutio contra ipſum per iudicem eccleſiaſticum, vt ibi, quod no. & tradas memorię.

Bigami. Vere dicuntur, qui diuerſis temporibus ſucceſſiue habuerunt duas uxores. c. deinde. 26. diſtinctione. & dicun-
8 tur proprie bigami, quaſi binę vxoris mariti, reſpectiue, id eſt, ꝙ ipſorum qlibet duas ſucceſſiue vxores habuerint: & ſic monogamus dicitur ille qui habuit vnam tantum vxorem. c. vnius. 26. diſtinctione. & ſic biganius proprie ſummitur, quaſi bis matrimonio alligatus. & pro clara
9 intelligentia quatuor rationes quare bigami non poſſint ad ſacros ordines promoueri vide per glo. in ſumma. 26. diſtinctione. & per Hoſtien. in ſumma, de bigamis. verſicu. quare bigamus a ſuſceptione &c. & ha-
10 bes intelligere ꝙ bigamia contrahitur de duobus vxoribus ſibi legitime matrimonio copulatis, c. fina. de bigamis. & cum vtraq; fuerit matrimonium conſummatum. c. debitum. eo. titu. improprie vero bigamus ille dicitur qui viduam duxit in vxorem. eſt & alius modus, per quem quis dicitur interpretatiue bigamus. ſ. contrahens cum corrupta, credendo
11 ipſam virginem, & non eſt mirabile, quia ſi contraxi cum ea quam virginem credebam, & cognoui eam, & erat ꝓprius corrupta, ꝙ ero bigamus

interpretatiue, ut per Filip. fran. in alleg. c. i. de cle. coniug. lib. 6. qui alleg. c. nemo. 32. diſt. poſt Ioá. an. ibi in prin. c. & pro iſtis non fient ſignificatoriȩ iuxta formam iſtius ritus.

Criminaliter. Vide dicta in prima glo. huius. 2. partis, in verſic. in ciuilibus.

Parti vel curie applicandam. Licet ſm cõmunem opi. de qua in rub. de iudi. & ſignanter per Filip. dec. quando pœna applicatur curiȩ dicatur cauſa criminalis, tñ ritus non vult fieri ſignificatoria, quia deſcendit ex coatractu, non ex crimine, quod no.

Iuxta ritum. Qui incipit, ꝙ ſiqui debitores fol. mihi. 99. col. 3. in fi. & fo. 102. col. 3. incip. item ſeruat ipſa curia ꝙ ſi aliqs uel aliqua. & in ead. col. incip. item in caſu. & col. 4. inci. item ſeruat ipſa curia ꝙ ſi debitor. qbus rit. vti poterit clericus habens inſtrumẽ
12 tum guarentigiatũ contra laicum in foro ſȩculari, ut per Panor. in. c. fi. no. i. de ui. & hon. cle. Lap. alle. 101. inci. in ciuitate florentina. in fi. fol. 55. & econtra, tali ritu utetur laicus contra clericum in foro eccleſiaſtico. Ita Bar. in. l. i. q. v. C. de ſum. tri. quem refert & ſeqtur Luc. de pen. in. l. iubemus. col. pe. in fi. ver. aut contra uel pȩter. C. de pręd. & om. reb. nauic. lib. xi. de cuius dicti ueritate uide quȩ ſcripſi ſ. in ritu. 22. in glo. in verſ. excepto iure congrui. poſt prin. ibi tñ non poterunt. Roch. in repe. c. fi. col. 15. fol. 33. ulti. col. de conſue. Fil. dec. con. 275. dub. 2. ante nume. 5. & tales ritus ſunt conformes iuri communi, ut per Bald. in. l. ii. col. 2. verſi. tertio & ultimo. C. ut lit. penden.

Incaleſcent crimina. Et hoc eſt, ex eo quia iuxta formam dictoꝝ rituum fit, curia ſedẽte pro tribu
13 nali, interrogatio mediante iuramento tam actori q̃ reo, ut ex eis patet, & ex calore iudicii inſurgit criminalitas, & habet exequutionem paratã, & detentionem pſonalem. Pau. de ca. & poſt eum Alex. in. l. eum ꝑ quo. nume. 3. ff. de in ius uo. per. l. tale pactum. §. qui ꝓuocauit. ſm lec. Bar. ibi de pac. et Ant. de bu. in. c. P, et, G. in no. de offi. deleg. per Doct. in. c. ſi qñ. eo. ti. et ibi Fel. col. 3. in fi. ver. ſecundo. alleg. Pe. de anc. in. c. contingit. de arb. et in. c. fi. de ma. et obe. glo. in auct. generaliter. C. de epi. et cle. Luc. de pen. in. l. ii. C. de iur. fiſ. lib. x. et non mirum ſi calor iudicialis hoc in
14 ducat, cum etiam guarentigia. i. prȩceptum quod fit per Notarium de inſtrumento rogatum parti rogãti, habeat exequutionem paratam Barto. in. l. a diuo pio. ff. de re iudica. Angel. in. l. iiii. §. condemnatum. et in l. ait prætor. §. ſi iudex. ff. eod. titu. quæ iura ad hoc induxit profundiſſ. legalis ſcientiȩ Doct. do. Paul. de caſtr. conſilio. 260. colũ. 3. nume. x. volumi. i. in nouiſſima impreſſio. et ideo fiet ſignificatoria, maxime, quia

iudex ſæcularis non poteſt cogere clericum, etiam coniugatum, ut in ri tu, ut coram ſe iuret, ut patet per. c. q̄q̄. xiiii. q. ii. not. in. c. cum nuncius. de teſti. immo voluit And. de iſer. in. c. i. ad fi. qui te. ſucc. neceſ. ꝙ ſi cleri
15 cus ut teſtis deponat in cā criminali, ꝙ eius dictum nihil probat. uide tm̄ Io. de imo. in. c. i. in fi. de iur. cal. ubi uidetur tenere, ꝙ ſi deponat ſine li centia, ꝙ eius depoſitio probet.

Pena manus. Quam nunq̄ exeq uidi, immo eſt poſt ritum ma gnæ curiæ uicariæ impreſſa quædam additio in ritu inci. item ꝙ ſiq debitores. inci. item no. ꝙ ille qui carcerat, in qua di cit, ꝙ in quadam obſeruantia in lib. rit. contenta dicebat, ꝙ non ꝓcedi tur ad mutilationem manus, niſi uia ordinaria, & non uia extraordina
36 ria agat, non ꝓpterea negabitur qn ſup piurio agatur criminaliter, & pu nitur, ac priuatur rōne piurii cōmiſſi ratione certi beneficii, nedum ipſo beneficio, ſed etiam oībus aliis, & inhabilitat ppetuo ad ſuſcipienda bene ficia eccleſiaſtica, tanta eſt potentia piurii, ut per Fel. in. c. quærelam. nu me. i. in fi. de iureiur. qđ no. ita ergo criminalitas dat facultatem ſignifi candi iudici ſæculari, etiam pro clerico coniugato, ut. ſ.

Quia non ſuper crimine. Nota rationem decidendi pro declaratione eorum quæ. ſ. di xi in glo. in ver. in ciuilibus. Albericus Oliua. I. V. Doct. interpres.

Ritus Trigeſimus octauus.

Item mittitur ſignificatoria iudici ſæcula ri pro officialibus & notariis curiæ Archi epiſcopalis Neapolitanæ in ciuilibus & crimi nalibus ciuiliter motis, & remittuntur.

Quia præcedēs ri tus tractat de ſi gnificatoriis ꝓ cle ricis, etiam cōiungatis, merito ſubnectit de no tariis curiæ archiep̄alis Neap̄. ex eo qa in tribu nali repreſentat quod dam miſticum corpus, qđ conſtat, iudice, accuſatore, reo, teſtibus. c. forus. §. in oi quoq;. de ver.
1 ſig. l. ne in arbitris. C. de arb. Andr. de iſer. in. l. impialem. §. ſcriba. col. 2. circa med. de ꝓhi. feu. ali. per fed. & notario uel duobus uiris idoneis. c. qm̄ contra. in prin. de ꝓba. merito partes corporis miſtici debent potiri priuilegio capitis, & maxime, qa ex ſubtractione priuilegii notario tanq̄ parti corporis miſtici, ꝓut dicimus in Ep̄o & capitulo, inter quos ep̄s eſt caput, & canonici membra. c. nouit. de his quæ fi. a præl. ſi. con. ca. & in Papa cum Cardinalibus. arg. c. ſiqs cum militibus. vi. q. i. Barb. in tract. de præſt. card. in. i. parte. q. i. nu. 34. fol 4. col. 3. vſus notarii Archiep̄o, & ſic capiti redderetur incōmodior. l. non aliàs. §. legati. ff. de iudi. quem tex. me docuit Old. con. 293. ante fi. ver. poteſt & alia. arg. c. præterea. de

offi.deleg.& ideo pars corporis & ſic notarius priuilegium capitis ſorti-tur.facit optime tex.in.l.nullum ex officio.C.ubi cau.fiſc.ubi ꝙ officialis procuratoris cæſaris coram eo debet conueniri.& dixit Alb.de roſ.in.l. ſiquis aduerſus.eo.ti.ex illo tex.ſummit arg.ꝙ conductores prædioꝝ ec
2 cleſiaſticoꝝ poſſunt conueniri coram iudice eccleſiaſtico,& merito fit ſi gnificatoria,prout in præſenti ritu,cum etiam ex cõſuetudine induci poſ ſit.c.fi.de offi.archid.c.cum contingat.de fo.compe.& maxime qa fami
3 lia epiſcopi poteſt etiam arma portare. de quo per Fil.dec.in.c.ſignifica ſti.col.3.ver.vltimo ab.de offi.dele.& in.c.cum non ab homine.col.3.in prin.ver.an autem.de iud.quod ueꝝ dico quãdo notarius actu officium
4 exercet.c.fi.de uerb.ſig.lib.6.inſti.de mil.teſt.§.ſed hactenus. Car.zab. con.126.inci.uacarunt canonicatus.in fi.quem alle.Fel.in.c.inſinuante. col.2.in fi.nume.5.de offi.dele.& in.c.ſi quando.col.2.in fi.ver.item alle go.Inno.eo.ti.ubi alle.eun.Card in cle.i.§.fi.q.iiii.de hære.& in prohe. decre.fol.6.col.3.ver.eſt ueꝝ ꝙ Bar.Pe.de anc.con.233.inci.primo in-quirendum.circa med.&.398.inci.præmitto pro clariori.poſt princi.& fuit hoc nouiſſime deciſum in nouiſs.con.lateran.in.x.ſeſs.inci.Leo &c. regimini uniuerſalis.ibi,actu &c.celebrata in anno.M.D.XV.quarto no-nas Maii,anno.III.Leonis.X.

Et remittuntur. Pro qua remiſſione uide quæ ſcripſit in ritu 5.5.in glo.in ver.ſolet remitti.& ponderabis dictum Bal.ibi alle.iunctis quæ no.in proxi.præce.glo.& dic ꝙ talis re-miſſio fiet vna cum actis factis coram iudice ſæculari, quæ acta ꝓderint
5 pro aliquali probatione & informatione,dumtamen ſint acta facta an-teq̃ iudex ſæcularis ſciat illum clericum uel curiæ archiepiſcopalis Nea politanæ actuarium ſeu notarium,quia poſtea ex illis iudex laicus debe ret puniri,ita Bal.in.l.eos.§.ſuper his.poſt prin.C.de app.& ibi adci.in
6 litera,G.quæ concludit ꝙ confeſſio facta per clericum coram ſæculari, ſi fuit inuitus coram ipſo tractus,nil probat,ſed ſi ſponte,tunc præiudi-cat.alleg.not.in.c.at ſi clerici.de iudi.per Moder. Albericus Oliua Iuris vtriuſq; Doctor eximius,ac Rituum iſtorum interpres.

Ritus Trigeſimus nonus & ultimus.

ITem coram Vicario aperiuntur, & publi-cantur teſtamenta, etiam ſi Notario non ſit data per teſtatorem poteſtas aperiendi.

RItus iſte tendit in fauorem ultimaꝝ uoluntatum pro illaꝝ exequutione,& maxime pro cuius exequutione poteſt epiſcopus adiri,p
1 no.in.c.cum ſit genera-le.de fo.compe.per Ange.in.l.hæreditas.la.ii.§.ſi defuncto.ff.de peti.hære.per Panor.in.c.re

latum.l.i.in fi.de teſta.no.in.c.tu a nobis.c.ſi hæredes.c.Ioa͂nes.& ibi per Io.an.de teſta.& in indiuiduo hoc decidit Fran.de are.con.36.inci.caſus talis eſt,proponitur in facto.ulti.col.in fi. & ratio ſua fundamentalis eſt,quia in teſtamento utplurimum continentur legata ad pias cauſas, quorum legatorum exequutio ſpectat ad Epiſcopum,prout concluditur in alle.c.ſi hæredes.& in.c.tua nos.& ipſe Epiſcopus erit etiam futurus iudex,merito coram ipſo aperiri poterunt.& ita ſæpius practicaui, nō obſtante.l.conſulta.C.de teſta. quæ uendicat ſibi locum ubi in teſtamento non eſſent legata pia, & quādo non imploratur officium iudicis pro exequutione teſtamentorum,quia quando imploraretur,non militaret tex. alle.l.conſulta,ut in ritu 24.& plene concludit Panor.in alle.iuribus, in glo.in ver.legatis ſeu relictis.in præalle.ritu.24.

Non ſit data poteſtas. Immo etiam ritus procederet,etiam ſi teſtator hoc prohiberet, quia
2 non poteſt teſtator prohibere ꝙ Epiſcopus non exequatur huiuſmodi uoluntatem.c.requiſiſti.circa med.c.tua.& ibi glo.in ver.interdici.de teſta.ar.l.nemo pōt.de leg.i.no.Hoſt.in ſum.de teſta.§.fi.inci & per quem.

Et per iſta Expedita ſit interpretatio Rituum Archiepiſcopalis curię Neapolitanę protectione almi patris & patroni mei Ianuarii,cui & ratione originis,& ratione ſubiectionis plurimum debeo.In qua ſiquid boni ſcriptum reperiatur,a Deo eſt,a quo bona cūcta procedunt:ſi mali,ut corrigatur rogo a benigno Lectore:Nemini diſplicere decreui:& ſi non omnibus,aliquibus ꝓdeſſe:Opera enim Feli.vſus ſum utplurimum,& eius inhęſi conſilio tradito in.c.rodulfus.colū.16. ver.hortus autem eſt.de reſcrip.dicentis,utilius eſſe commemorare qui uiderunt omnia,q̄ eorum dicta,eis tacitis tranſcribere. & allegat Greg. loquentem de Angelis dicentem,quid eſt quod non uident, qui uidentem omnia uident? & ideo magis contentus fui Nouiores allegare, qui omnia uiderunt,ipſis citatis in locis opportunis,q̄ aliquid mihi uendicare,indutis plurimis alienis:quo patefacto ex matrice fonte, turpius dehoneſtarer,ut inuehit Fel.in.c.ex parte. lo.i.col.4.ver.periurus.in fi.de reſcrip. quem alleg.Ioā.de neuizanis in ſilua nup. in fi.

Albericus
Oliua,Neapolitanus,Pręsbiter,
& inter Decre.Doct.mi
nimus,laudem
Deo dicit.

*

Reuerendiſs. D. Domino Thomæ Carazolo Ar-
chiepiſcopo Capuano, & Capellano
maiori meritiſſimo.

QVEM AD ME his diebus ſuperioribus Librum uidendum miſit, tuæ Reuerendiſs. Dominationi remitto, per me viſum: & ſi non vt debuiſſem, ſed quantum potui, propter multa quæ me impediunt diuerſa & grãdia negocia: Cognoui in eo ſapienter fuiſſe dicta, & amuſſim (vt ita dixerim) adducta & conſiderata quæ dixit & innexuit R. Albericus Olſua Decretoꝝ Doctor, illius auctor, ſuper Curiæ Archiepiſcopalis triginta nouem ordinatim poſitis Ritibus, ut merito laudari & approbari debeant, ac etiam a quolibet qui ea viderit præcipua & bene geſta haberi & reputari: Volui inſuper vt ea Magnificus Nicolaus Iacobus de Raynaldis, Regius Conſiliarius, vir quidem in vtraq; Iuris cenſura pernotiſſime excellens, accuratius deguſtaſſet: & ſi talia inueniſſet ꝙ digna flatu laudis ſuæ cenſeretur, vt inde laudari & approbari. Vt mihi uiſum fuerat, etiam ſua approbatione, idem aſtipularetur: & ꝙ idem ſibi uiſum fuerit refero. Tua igitur Dominatio religioſiſſima hæc reſponſa accipiet, tum in laudem Operis, tum eiuſdem Auctoris, digni certè ſummo præmio, ꝙ Commentaria ad Ritus præfatos ſic ediderit ita complete & docte, cum optime diſpoſito alfabeto, ut dignum ſit ea imprimi, ad honorem & laudem ipſius Auctoris. Et uale ut cupis, ex domo, die. vii. Kalen. Septembris. M. D. XLI.

Veſtræ Reuerendiſs. Dominationis deditiſſimus
Ioannes Martialis.

PRæmiſſa diligenti caſtigatione impreſſit in alma ciuitate Venetiaꝝ Venturinus Roffinellus, ad inſtantiam nobilis viri domini Mathei Morelli, Anno Domini. M. D. XLII. & ob reuerentiam nouiſſimi Lateranenſis Concilii, acceſſit reuiſio Excellentiſſimi Domini Ioannis Martialis Regii Collateralis Concilii Neapolitani Regentis ſingularis doctrinæ & grauiſſimæ auctoritatis, & Magnifici Nicolai Iacobi de Raynaldis Regii Conſiliarii in vtraq; Iuris cenſura excellen. prout etiam atteſtatur prælibatus excellens D. Ioannes Martialis, ex ordine & præcepto Reuerendiſs. D. Domini Thomæ Carazoli Archiepiſcopi Capuani, meritiſſimi, & Regni maioris Capellani, ut apparet ex ſupraſcriptione.

CONSTITVTIONES SINODALES

QVONDAM REVERENDISSIMI IN CHRI-
STO PATRIS D. DOMINI IOANNIS
DEI ET APOSTOLICAE SEDIS
GRATIA ARCHIEPISCO
PI NEAPOLITANI,
ET EIVS CA
PITV
LI.

Confirmatæ per Reuerendiſſimum D. Do-
minum Alexandrum Caraffam, nunc
Archiepiſcopum Neapoli-
tanum, & eius Ca-
pitulum.

Impreſſæ Anno a' Virginali partu
M. D. XLII.

Reuerendiſſimo D. Domino Alexandro Caraffæ
Archiepiſcopo Neapolitano digniſſimo
Franciſcus Tuppi, ſeruulus,
fœlicitatem.

OB TEMPORIS Antiquitatem, ob malorum ignauiam, mores, virtutes, religio, atq; præſtantia Religionis, & ſepulti & deprauatę videbantur : Tu equidem, qui Virtuti & Religioni continuo incumbis, vt bonus paſtor, vis econtinuo vt ad aſtra dignitas paſtoralis perueniat: tu Eccleſiam tuam in Religione conſeruas, & Clero religioſiſſimo Capitulum decoraſti. Voluiſti Conſtitutiones ſinodales, antiquis Paſtoribus approbatas, clarere, vt lætentur boni, & reprobi opprimantur. Propriis itaq; ſumptibus tuæ Reuerendiſſimæ Dominationi illas imprimere curaui, & tibi dedicaui, vt noſcant poſteri uirtutem tuam, & iuſtitiam, quam colis, commendent. Vale.

Præambulum, cum debita inuocatione cœleſtium Numinum, quorum benigno fauore bene cœpta, perficiuntur.

✠

IN NOMINE domini noſtri Ieſu Chriſti, beatæ virginis glorioſę Matris eius, beatæ Catherinæ martiris, & beati Ianuarii, totiuſq; cœleſtis curiæ, Amen. Nos Ioannes Dei & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus Neapolitanus, ſuſcepti Paſtoralis regiminis nos cura ſollicitat, ſic vtilitatibus ſubiectorum, in illis præcipue, quæ animarum ſaluti couſulunt, nunc nonorum editione Iurium nunc antiquorum confirmatione, ſollicite prouidere, vt a quibuſlibet noxiis præſeruemur. Verum, quia audatio exigit vt non ſimus ſola prohibitione contenti, ſed pœnas delinquẽtibus imponamus. Ideo habita ſuꝑ hoc diligenti deliberatione vnà nobiſcum Capituli noſtræ maioris Neapolitanæ Eccleſiæ cõfirmamus, vnà cum conſenſu eiuſdem Capituli, & cum eodem Capitulo Conſtitutiones infraſcriptas per noſt ros prædeceſſores & Vicarios editas: Confirmamus etiam de nouo edicimus, ſtatuimus, ordinamus, atq; firmamus ſubnotatas Conſtitutiones additas perpetuo valituras. Inſuper, de noſtra certa ſcientia caſſantes, reuocantes, irritantes, & annullantes quaſcunq; alias Conſtitutiones ſiue ſtatuta per noſtros prędeceſſores, ſeu nos & noſtros Vicarios editas, in præſenti Volumine non inſertas, nec impreſſas, ipſaſq; decernimus & volumus exiſtere viribus vacuatas, & nullius valoris firmitatem habere, exceptis Capitulis, Conſtitutionibus, & Statutis inter vaſſallos Neapolitanæ Eccleſiæ per nos & noſtros Vicarios ordinatas: Quas & quæ volumus & decernimus habere (vt prius) efficaciam & vigorem.

Conſtitutio prima.

Excommunicatio contra blaſphemantes Deum, Beatam virginem Mariam, vel Sanctos eius.

HOrrendum facinus polluti oris internis affectibus compeſcere cupientes, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos mares & fœminas publice blaſſemantes Deum, Beatam Virginem Mariam, matrem eius, ſeu Sanctos, vel aliquem ex Sanctis eius.

Conſtitutio ſecunda.

Excommunicatio contra hæreticos & ſciſmaticos.

HAereticorum & ſciſmaticorum peſtem improbam pſternnetes, omnes & ſingulos hæreticos, & ſciſmaticos, eorum fautores, receptatores, & auxiliatores excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis.

Conſtitutio tertia.

Excommunicatio contra ſacrilegos.

SAcrilegorum nephandam eſuriem reprimentes, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis, omnes & ſingulos fures, ſubtrahentes de Eccleſiis ſeu Capellis ciuitatis & diœceſis neapolitanæ, calices, ſeu libros, vel veſtimenta ſacerdotalia, ſeu paramenta altaris, thuribulum, ſiue crucem, candelabrum, ſiue aliquod prædictorum, vel aliquid aliud ad diuinum obſequium deputatum, & generaliter omnes & ſingulos ſacrilegos, eorumq́ participes in crimine memorato.

Conſtitutio quarta.

Excommunicatio contra veneficos, ſortilegos, & diuinatores, & accedentes ad eos.

AD veneficorum, ſortilegorum, & diuinatorꝫ damnabilem aſtutiam elidendum, excōicamus ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos qui prætextu captandæ dilectionis, vel odii inferendi, aliqđ poculum, ſiue cibum alicui dederint, & incantationes, ſiue diuinationes facientes per inuocationem Dæmonum, proiectionem plumbi, ſiue ceræ liquefactæ, vulgariter dictæ, luſeue, fabarum, ſalis, oui, in aqua, & orinali, vel aliter, & generaliter omnes veneficos, ſortilegos, & diuinatores, & qui ad eos acceſſerint prædictis ſortilegiis, veneficiis, & diuinationibus, eorumq́ participes, ac prædictis pſonis, vel ipſarum alteri quo ad prædicta præſtantes auxilium, conſilium, & fauorem.

Conſtitutio quinta.

Excommunicatio contra dantes & recipientes de criſmate & oleo ſancto pro aliqua diuinatione, veneficio, aut ſortilegio.

ITem ſicut fidedigna relatione percepimus, nonnulli ſacerdotes & alii clerici ſæculares dare & exhibere ꝯſueuerunt de criſmate & oleo ſancto nonnullis perſonis, qui illo in operibus diuinationum, veneficiorum, aut ſortilegiorum vtuntur, ſeu in alios vſus illicitos illud conuerterunt, in ipſorum animarum periculum, & in manifeſtum opprobrium, ac contemptum Dei & ſacramenti eccleſiaſtici, ad quod ipſum criſma & oleum deputatum dignoſcitur: excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis, dantes & recipientes huiuſmodi decætero ipſum criſma vel oleum ſanctum, & dictam excommunicationis ſententiam ipſos incurrere volumus ipſo facto.

Conſtitutio ſexta.

Excommunicatio contra incendiarios poſſeſſionum eccleſiarum & aliarum priuatarum perſonarum.

INcendiariorum latentem perfidiam, pronis deſideriis elimantes, excommunicamus omnes & ſingulos incendiarios domorum, fundorum, & aliarum rerum eccleſiaſticarum, ac etiam aliarum perſonarum publicarum & priuatarum.

Conſtitutio ſeptima.

Excommunicatio contra adulteros & adulteras manifeſte.

CArnis contagium, quod vtriuſqꝫ teſtamenti pagina deteſtatum eſt, extirpare radicitus cupientes: excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos adulteros & adulteras manifeſtos.

Conſtitutio octaua.

Excommunicatio contra contrahentes de facto ſecundo loco matrimonium, poſt contractum cum alia primo matrimonium de præſenti legitime.

PErduxit ad nos relatio fidedigna, ꝙ nonnulli lubricæ voluptatis poſt contracta legitime matrimonia de præſenti, cum aliis ſecundo contrahunt, aliquaue poſt contracta prima legitime matrimonia de pręſenti, eorum præconceptam nequitiam occultantes, cum aliis clandeſtine fugiunt, quibus adhærent iugiter vt maritis, volentes huic morbo, qui

velut cancer inualuit per noua mœdecinæ remedia officii debito proui dere: monemus omnes & ſingulos ſupradictos, eorumq; participes, & ad prædicta præſtātes auxilium, conſilium, & fauorem, quatenus attentare deinceps ſimilia non præſumāt: in contrafacientes exnunc ꝓut extunc in his ſcriptis excommunicationis ſententiam promulgamus.

Conſtitutio nona.

Excommunicatio contra uſurarios publicos.

AVaritiæ, quæ eſt idolorum ſeruitus, radicem ſtudioſius extirpantes, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos uſurarios manifeſtos.

Conſtitutio decima.

Aduerſum inientes & ſcribentes, ſeu ſcribi facientes contractus fictitios in fraudem uſurarum.

PEruenit ad nos, inſinuatione multorum, ꝙ exercētes uoraginem uſurarum in ciuitate & dioceſi neap. ut eorum lateant crimina, ꝯtractus fictitios, in fraudem iniunt uſurarum: igitur ad clamores hmōi, debito officii ali excitati, ſtatuimus & confirmamus ꝙ nullus de ciuitate uel dioceſi neap. uel morantes in eis in fraudem uſuraꝝ, uel etiam ſine fraude uſurarum audeant ſcribere, uel ſcribi, uel poni facere in aliquo inſtrumēto uel cuiuſcunq; obligationis ſcriptura, maiorem quantitatem, uera ſorte, nec aliud quicq̄ fictitie, niſi qđ in ueritate fuerit mutuatum, depoſitum, uel etiam cōmodatum, & alium pro alio ꝯtractum celebrare minime, uel inire: in ꝯtrafacientes autem exnunc ꝓut extunc excōicationis ſnīam ferimus in his ſcriptis: declaramus etiam & ſtatuimus, ꝙ ad ꝓbationem fraudis prædictæ & criminis uſurarum prædicti ſufficiat teſtimonium quinque bonoꝝ uiroꝝ deponentium de fama publica, dūmodo creditor ipſius inſtrumenti uel ſcripturę, ꝙ aliq̄n uſuras exercuerit fuerit infamatus.

Conſtitutio undecima.

VSurariorum latentem neq̄tiam, qui non tam utunt pecuniis, ſed & loquamur, ꝓpriis abutuntur ſanctorū patrum ſentētiis, ꝯdēnatam undecunq; claruerit inultam relinquere, ex debito paſtoralis regiminis non ualentes, ſed ipſam, q̄tum licet & expedit, perſequi diſponentes: hu

ius noſtræ conſtitutionis,ſeu ſtatuti ſerie,perpetue ualitura,edicimus,declaramus,ſtatuimus,atq; firmamus q̃ ad ꝓbationem plenariam & legitimam criminis hm̃oi uſurarum,delati qualitercunq; uel etiam inq̃ſiti in noſtra archiep̃ali curia neap̃. ſufficiat,ut.ſ̃.teſtimonium qnq; bonorum uirorum deponẽtium ꝯtra delatum,inq̃ſitum,ſeu accuſatum de crimine hm̃oi uſurarum de fama publica, dũmodo denũciatus ipſe,inq̃ſitus,ſiue accuſatus de dicto crimine, q̃ aliq̃n uſuras exercuerit fuerit infamatus, ac ex ꝓbatione hm̃oi facta taliter reus iam dicti criminis poſſit legitime puniri,ac etiam condemnari,ne maleficia remaneant impunita.

Conſtitutio duodecima.

Excommunicatio contra falſarios quorumlibet inſtrumentorum,& ſpecialiter literarum apoſtolicarum.

AD falſarios auſus reprobos refrenandos,excõicamus ſententialiter in his ſcriptis oẽs & ſingulos falſarios inſtrumentorum,quæ neap̃. ordinationes nuncupant,& aliorum inſtrumentorum quorumcunq;,& præcipue,literarum apoſtolicarum,& neapolitani Antiſtitis,ſeu Vicarii,& curiæ archiepiſcopalis neapolitanæ.

Conſtitutio decima tertia.

In perhibentes falſum teſtimonium,& utentes falſis teſtibus, atteſtationibus,ſeu inſtrumentis ſcienter.

TEmeritatem effrenatam falſorũ teſtium reprimentes,excõicamus ſententialiter in his ſcriptis oẽs & ſingulos ꝑhibentes,ſeu ꝓducentes falſum teſtimonium,ſeu falſos teſtes,uel utẽtes teſtibus,uel atteſtationibus,uel q̃buſcũq; inſtrumentis falſis ſcienter in quacũq; curia ciuitatis uel dioceſis neap̃. & nihilominus pręter pœnam excõicationis prædictam delinquentes in aliquo prædictorum in noſtra archiepiſcopali curia neapolitana noſtro arbitrio decernimus puniendos.

Conſtitutio decima quarta.

Contra proiicientes lapides,uel ſpurcitias in corpora ſenum mortuoꝝ.

VEnerandam ſenectutem,atteſtante iuris cenſura probabilis,excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos qui di-

gni reprehenſione in ſenum ſeu antiquorum funeribus,quorum corpora mortua ad eccleſiam deferuntur,lapillos,aut lutum proiiciunt,ſeu alias illuſiones deriſorias faciunt, in reuerendæ ſenectutis opprobrium & humanitatis,manifeſtam iniuriam & offenſam.

Conſtitutio decima quinta.

Monitio contra tenentes apothecam apertam in diebus feſtiuis, vel vendentes mercimonia,præter comœſtibilia,potabilia,& mœdicinalia.

COnſiderantes attentius feſtiuos dies maieſtatis Altiſſimi dedicatos nullis debere voluptatibus occupari:monemus omnes & ſingulos barbitonſores & alios artifices artis ſeu miniſterii mechanici cuiuſcunq; de ciuitate & dioceſi neapolitana,& commorantes in eis, quatenus ſub excommunicationis pœna tenere apertam apothecam ad vendendum quæcunq; mercimonia,vel laborare in arte ſua non debeant diebus dominicis,ſeu ſolennibus feſtiuitatibus, Natiuitatis, Epiphaniæ, Reſurrectionis,& Aſcenſionis dominicæ, in die Veneris ſancto,in die Euchariſtiæ,vel Penthecoſtes,vel Aſſumptionis,Purificationis,Annunciationis, vel natiuitatis beatæ Mariæ virginis,aut beati Ioannis baptiſtæ,vel ſolēnibus feſtis Apoſtolorum,quatuor Euangeliſtarum,ſanctę Crucis,ſanctorum Ianuarii, Agrippini, Athenaſii, Aſperi, Eufirmi, Seuerii, Georgii, Anelli, Luciæ, Reſtitutæ, Catharinæ, Margaritæ,& aliorum feſtorum duplicium & ſemiduplicium,his duntaxat exceptis qui comęſtibilia,potabilia, vel mędicinalia vendiderint.

Conſtitutio decima ſexta.

Monitio contra reponentes, & reponi facientes aliquid non deputatum ad diuinum cultum in eccleſiis ſeu Capellis.

CVm eccleſiæ orationum & non repoſitoriæ debeant eſſe domus: monemus omnes & ſingulos de ciuitate & dioceſi neapolitana, & commorantes in eis,quatenus ſub excommunicationis pęna in eccleſiis ipſis vegetes,trabes,& quæcunq; alia ad diuinum cultum non pertinentia non reponant, nec reponi faciant, & repoſitas extrahi faciant infra decem dies a die publicationis præſentium computandos.

Conſtitutio decima ſeptima.

Excommunicatio contra ludentes ad azardum, vel taxillos, peccantes carnaliter, vel cōmittentes lenocinia in eccleſiis.

QVia ſunt nonnulli qui venerandis eccleſiis non minus in grauem offenſam Dei, maliq; exempli pernitiem q̄ ſcandalum fidelium populoꝶ ad taxillos ludere, vel qđ horribilius percipitur auribus, lenocinia, fornicationes, adulteria, inceſtus, ſtupra, necnon nephandam libidinem ꝑpetrare, reprobis auſibus non verentur: officii debito excitati contra omnes & ſingulos præmiſſoꝶ facinoꝶ perpetratores, vel ipſoꝶ alicuius, eorumq; participes, ac quo ad prædicta pręſtantes auxilium, cōſilium, & fauorem, & pręſertim in pręmiſſis, vel ipſoꝶ in altero in maiori neapolitana eccleſia delinquentes: & vt omnis pręcludatur via nequitię, & infra domos, ſeu Capellas ipſaꝶ eccleſiaꝶ ad diuinum officium deputatas, vel in cimiteriis, ſeu ipſoꝶ campanilibus, in præmiſſis, ſeu aliquo ipſorum delinquentes, excōicationis ſenteutiam ferimus in his ſcriptis.

Monitio.

POrrò ad cuiſlibet actus noxii in eiſdem eccleſiis ꝑpetranda omnem materiam decidēdi: monemus omnes & ſingulos mares & fœminas de ciuitate & dioceſi neapolitana, & commorantes in eis, cuiuſcunq; ſtatus & conditionis exiſtant, quatenus ſub excōmunicationis pœna in iam dictis eccleſiis conuiuia facere, ad pilam ludere, vel choreas exercere de cętero non audeant vel præſumant.

Conſtitutio decima nona.

Quod deuaſtantes figuras depictas Sanctoꝶ condemnentur camerę dicti domini Archiepiſcopi, & refici faciant eoꝶ expenſis figuras deuaſtatas, & nihilominus conſtringantur vel detineantur in carcere archiepāli vnum menſem.

CVm plerūq; ex nefario ludo azardi huiuſmodi non ſolum impię blaſphemię prodeant, veꝶ idem ludentas deguaſtare Sanctoꝶ depictas imagines in ipſoꝶ obprobrium animarumq; periculum non verentur: enormitati tanti diſcriminis ꝑpenſius obuiantes, patratorem huiuſmodi ad refectionem picturæ dictę imaginis vel figuræ deguaſtatę ſuis ſumpti

bus & expenſis mulctamus, & nihilominus fuſtigandum a loco cōmiſſi criminis vſq; ad palatium archiepatus, & detinendum captiuum in carcere curiæ archiepiſcopalis neapolitanę per menſem vnum pro pœna, & pro pœnitentia patrandi criminis ſupradicti puniendo vice qualibet decernimus in his ſcriptis.

Conſtitutio uigeſima

Quód ludentes ad azardum in eccleſiis vel ambitibus neap. eccleſiæ detineantur in carcere archiepali octo diebus.

STatuendo inſuper & firmando omnes & ſingulos laicos ludentes ad azardum in maiori eccleſia neapolitana, vel ambitibus ſuis, vel in aliis eccleſis ciuitatis & diœceſis neap. in tarenis auri duobus in opus pium applicandis, vel ꝙ nouem diebus continuis in carceribus curię archiepiſcopalis detineant̃ puniendos vice qualibet decernimus in his ſcriptis.

Conſtitutio uigeſima prima.

Excōmunicatio contra proiicientes uiras, bulzonos, ſagittas, p rectas, lapides, uel quicquid aliud dānoſum ad tectum, ſeu feneſtras neap. eccleſiæ, uel aliarum eccleſiarum.

INdemnitati noſtræ maioris neap. eccleſiæ & aliaꝝ eccleſiaꝝ, ꝓut ſollicitat nos cura ſuſcepti regiminis, ꝓuidentes, omnes & ſingulos qui baliſtis, ſeu arcubus, uel aliter ꝓiecerint uiras, bulzonos, ſagittas per rectas lapides, uel quicqd aliud dānoſum ad tectum, ſeu feneſtras ipſius neapolitanæ eccleſiæ, uel aliaꝝ eccleſiarum prædictaꝝ ciuitatis & diœceſis neapolitanæ, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis.

Conſtitutio uigeſima ſecunda.

Excommunicatio contra proiicientes uel facientes proiici immunditias in ambitibus neap. eccleſiæ, uel aliarum eccleſiarum.

HOnorem debitum uenerandis eccleſiis exhiberi uolentes oēs & ſingulos ꝓiicientes, uel ꝓiici facientes immunditiam, terram, cadauera beſtiaꝝ, ſpurcitias, uel alia inhoneſta in curribus, ſeu ambitibus maioris eccleſiæ neapolitanæ, uel aliarum eccleſiarum ciuitatis & diœceſis neapolitanæ, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis.

Conſtitutio uigeſima tertia.

In occupatores bonorum & iurium neap. eccleſiæ & aliarum.

SVnt nonnulli, ꝑut multoꝝ habet aſſertio, qui terras, prata, paſcua, ſeſinas, molendina, furnos, nemora, domos, cenſus, inſtrumēta, acta, regiſtra, priuilegia, & alia bona & iura ad neap. eccleſiam, & alias ciuitatis & dioceſis neap. pleno iure ſpectantia, detinent occupata, & ſoluere & reſtituere negligunt in ipſoꝝ aīaꝝ piculum, prædictarūq; eccleſiaꝝ preiudicium & grauamen: indēnitati earundem eccleſiaꝝ ex cura ſuſcepti regiminis ꝓuidentes, reqrimus & monemus oēs & ſingulos occupatores & detentores hmōi eorūq; ꝯſentientes, ut prædicta oīa & ſingula integraliter, & cum effectu reſignare, ꝓſoluere, & reſtituere debeant, abſq; mora, prædictis eccleſiis, uel ad quos eaꝝ gubernatio ꝑtinere dignoſcitur, nec non & participes, & ſcientes confeſtim debeant reuelare: in ꝯtrafaciētes exnunc ꝑut extūc excōicationis ſnīam ferimus ſentētialr in his ſcriptis.

Conſtitutio uigeſima quarta:

Contra turbatores bonorum & iurium eccleſiarum.

EXcōicamus inſup ſnīalr in his ſc iptis oēs & ſingulos indebite turbatores & moleſtatores poſſeſſionum & bonoꝝ maioris neap. eccleſię, tam mobilium q̄ ſtabilium, necnon ſeſinaꝝ, iurium, reddituum, cenſus, & alioꝝ ꝓuentuum dictæ eccleſiæ, ac ēt poſſeſſionum, iurium, & bonoꝝ fructuū, reddituū, & ꝓuentuū aliaꝝ eccleſiaꝝ ciuitatis & dioce. neap. eorūq; participes & ſciētes, q quo ad prædicta dederint auxiliū, ꝯſiliū, & fauorē.

Conſtitutio uigeſima quinta

Contra tenentes recōmendata beneficia, uel aliter abſq; iuſto titulo, & non reſignantes infra octo dies a die publicationis.

ITem qa nōnulli in ciuitate & dioceſi ſupradictis beneficia, ſeu beneficium ut cōmendata detinere dicūt, quæ ad collationem nr̄am noſcuntur iure ordinario ꝑtinere: excōicamus ſententialiter in his ſcriptis tenētes recōmendata talr, ſeu a liter, dicta beneficia, uel ipſoꝝ aliqd' abſq; iuſto titulo, eorūq; participes, & ſcientes, non reſignātes nobis eadem, vel non reuelantes nobis oretenus, literatorie, publice, uel ſecrete infra dies octo a die publicationis præſentium computandos.

Conſtitutio uigeſima ſexta.

Excõmunicatio contra notarios ſcribentes teſtamenta & non notificantes ea dictę curię infra octo dies ab obitu teſtatoris.

Volentes vt pię voluntates vltimę defunctoꝝ exequutioni debitę demandentur, omnes & ſingulos notarios & curiales habentes ſeu ſcribentes teſtamenta & vltimas voluntates & non nũciantes eidem noſtræ curię infra dies octo a die obitus teſtatoris, & nõ dando copiam de his in qbus tangitur ipſa noſtra maior neap̃. eccleſia, vel neap̃. Antiſtes ꝑ ea poſt annum cõputandum a die obitus ſupradicti non dantis copiam teſtamentoꝝ integram eidem curię, excõicamus ſnĩaliter in his ſcriptis.

Conſtitutio uigeſima ſeptima.

Excõmunicatio contra non exequentes teſtamenta infra annum a die obitus teſtatoris & occultantes eadem.

Excõicamus & ſnĩaliter in his ſcriptis oẽs & ſingulos occultantes teſtamẽta ſeu geſta quominus exequutioni debitę demandent, & ſine cã legitima differũt, quominus ipſa infra annũ cõputãdum a die obitus teſtatoris teſtamẽta prędicta ſiue geſta exequutioni debitę demandent.

Conſtitutio uigeſima octaua.

Cõtra non ſoluentes quartariam infra mẽſem a die receptionis legatoꝝ.

Excõmunicamus etiam ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos qui receperunt vel receperint aliqua legata ſeu relicta, de quibus nobis quarta debetur, & ipſam quartam non ſoluerunt, vel niſi ſoluerint infra menſem a die receptionis huiuſmodi legatorum.

Conſtitutio uigeſima nona.

Contra apponentes & apponi facientes iuramenta in ꝯtractibus vaſſalloꝝ eccleſię neap̃. & facientes ꝯtractus alienationis vel pignorationis bonoꝝ eorundem, neap̃. Antiſtitis conſcientia inconſulta.

Item monemus & inducimus vniuerſos & ſingulos de ciuitate & dioceſis neap̃. commorantes in eis, contrahentes & inientes contractus

cuiuſcunq;

generis ſeu obligationis cum vaſſallis eccleſiæ Neapolitanæ, cum ſcriptura, vel ſine ſcriptis, ac curiales omnes & ſingulos, & cæteros alios notarios ſeu ſcribas ciuitatis & diœceſis prædictarum, & commorantes in eis, etiam ſub pœna excommunicationis, canonica monitione præmiſſa, monemus, ac etiam mandamus eiſdem a dictis vaſſallis eccleſiæ Neapolitanæ, quando cum aliis vel eiſdem contrahentibus contrahunt, aut inter ſeipſos iuramenta non exigant de obſeruandis præmiſſis, nec apponant, ue lapponi faciant huiuſmodi iuramenta in cautelis ipſorum, nec contractum aliquem faciant cuiuſcunq; alienationis ſeu pignorationis bonorum ſtabilium ipſorum vaſſallorum, noſtra conſcientia inconſulta: in contrafacientes vero, dicta canonica monitione præmiſſa, excommunicationis ſententiam ferimus in his ſcriptis.

Conſtitutio trigeſima.

Excommunicatio contra vtentes priuilegiis alicuius indulgentiæ domini Neapolitani Antiſtitis conſcientia inconſulta.

ANimabus fidelium ne decipiantur ſalubriter occurrentes, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis omnes & ſingulos de ciuitate vel diœceſi Neapolitana, & commorantes in eis, qui ſurreptitie præter noſtram conſcientiam vtuntur literis alicuius indulgentię, conceſſis olim per prędeceſſores noſtros vel Capitulum Neapolitanum aliquibus eccleſiis ſeu hoſpitalibus ciuitatis & diœceſis prædictarum.

Conſtitutio trigeſima prima.

Quod clerici & præsbiteri non deferentes biretum vel ceprenſem clauſum ſoluant tarenos tres, vel ſtent in carcere ſex diebus.

VOlentes clericos & præsbiteros vniuerſos noſtro paſtorali commiſſos regimini, prout tangit nos ſollicitudo iniuncti officii, moribus conformare, monemus omnes & ſingulos canonicos noſtræ maioris eccleſiæ Neapolitanæ, rectores eccleſiarum ciuitatis & diœceſis Neapolitanæ prædictarum, in eis commorantes, quatenus ipſorum quilibet infra dies qndecim, a die publicationis præſentium computandum, debeant ſe conformare ad portandum habitum clericalem dicti, videlicet, canonici, & rectores intra ciuitatem & in eccleſiis in publico ince

dant induti deſupèr capa longa ſeu tabarro congruentibus honeſtati ordinis clericalis, præfati vero præsbiteri biretum, vulgariter nuncupatum, uel caputium ſuper caput ſuum & tonſuram deferant congruentem, ac etiam clauſa undiq; deferāt præsbiteri de ciuitate prædicta Neapolitana, & in ea commorantes intra ciuitatem prædictam, & præsbiteri de dicta dioceſi, & commorantes in ea intra caſalia in quibus habitant ſita intra prędictam dioceſim, ac etiam intra ipſam ciuitatem, deſuper, & in publico, & in eccleſia indumenta, videlicet, capam, ſeu tabartum, ceprenſem, ſeu cotarditam amplas & longas, breuitate nimia, vel longitudine non notandi, ſed honeſtati præsbiteratus ordinis congruentes: contemptorem autem præmiſſorum, vel alicuius eorum in tarenis auri tribus, applicandis ad pium opus, vel detrudendum, areſtādum & detinendum captiuum ſex diebus in carcere ſupradicto, puniendum vice qualibet decernimus in hiis ſcriptis.

Conſtitutio trigeſima ſecunda.

QVoniam in epiſtola decretali deſcribit̄, clerici neq; comā nutriant, nec barbam, monemus oēs & ſingulos clericos de ciuitate & dioceſi Neapolitana, & commorantes in eis, quatenus barbam vel comam nutrire, ſeu deferre non audeant, uel præſumant, ſed tonſuram & clericam deferant congruentes: contemptorem vero quemlibet in tarenis auri tribus in opus pium conuertendis, ut. s̄. mulctandum uel detrudendum, areſtandum, & captiuum detinendum in ſupradicto carcere ſex diebus puniendum uice qualibet decernimus in his ſcriptis.

Conſtitutio trigeſima tertia.

Excommunicatio contra præsbiteros forenſes celebrantes, uel ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrantes in ciuitate uel dioceſi neapolitana.

SAepe contingit q̄ nonnulli vinculo excommunicationis aſtricti, aut apoſtatæ, uel irregulares, ſeu criminoſos, & ſacramentorum participatione indigni, ſuam patriam, antequam de hiis habeatur notitia, fugientes, ſe in ciuitate & dioceſi neapolitana improbe ingerunt celebrationi miſſarum, & populo præſumunt, non ſine graui offenſa Dei, miniſtrare eccleſiaſtica ſacramenta. nos igitur animarum ipſorum periculis obuiare, & Chriſti fidelibus, ne decipiantur, occurrere, officii debito cu-

plentes,ſtatuimus ꝙ nullus,natione ignotus,forenſis,aut alterius ciuitatis,aut dioceſis oriundus,ꝙ de quolibet præſumatur,niſi,ſaltem per famam,ipſius origo neapolitana,uel competentibus indiciis approbetur, audeat,uel pręſumat in ciuitate & dioceſi neapolitana miſſam uel miſſas celebrare,nec aliqua miniſtrare eccleſiaſtica ſacramenta,ſine noſtra licentia ſpeciali:in contrafacientes excommunicationis ſententiam ferimus in his ſcriptis:iudicamus autem dictam licentiam nullatenus,etiam de gratia concedenda,niſi de uita,ordinibus,& moribus,atq; eius ſufficientia plenaria fiet fides:& conceſſas omnes cuiuſcunq; tenoris licentias huiuſmodi præſentibus reuocamus.

Conſtitutio trigeſima quarta.

Excommunicatio contra tenentes ultra ſeptem miſſas in hebdomada.

QVia,prout ad noſtrum peruenit auditum, pleriq; ſacerdotes, non quę Ieſu Chriſti ſunt quærentes,lucris, in ſpiritualibus, inhærentes in ciuitate uel dioceſi neapolitana ultra ſeptem miſſas in hebdomada in beneficium aſſequuntur, qui non ualentes perſonaliter ſeruire,eiſdem per ſubſtitutos minus legitime ſeruiunt, quinimmo deſeruiunt contra ſacrorum canonum inſtituta. uolentes, prout officii debitum nos compellit,de ſalubri remedio prouidere, monemus omnes & ſingulos ſacerdotes ciuitatis & dioceſis neapolitanæ, & in eis commorantes vna monitione pro omnibus,quatenus infra qndecim dies a die publicationis præſentium computandos, miſſas ultra ſeptem numero ſupradictas,et ipſarum beneficia nobis,uel illis ad quos ſpectat collatio & præſentatio earundem debeant reſignare,et in futurum ultra prædictum numerum non debeant acceptare: contemptorem uero quemlibet exnunc prout extunc, dicta monitione præmiſſa canonica, excommunicamus ſententialiter in hiis ſcriptis.

Conſtitutio trigeſima quinta.

Excommunicatio contra exequutores,ꝙ aſſignent poſſeſſiones celebrantibus miſſas ipſas.

ITem aduertentes propenſius ne defunctorum uoluntates ultimæ defraudentur,ſed quãtum licet & expedit, cum aliud uelle non poſſint, & iterum arbitrium iam non redit, exequutioni debitæ demandentur.

Declarando decernimus ꝙ non liceat exequutori alicui teſtamentario, uel alteri, qui ex diſpoſitione, ſeu commiſſione habeat miſſas aliquas fa-cere celebrari, domos, terras, uel alias poſſeſſiones, ad hæc ſpecialiter de putatas, tenere, certam dando pecuniam miſſas celebrantibus ſupradi ctas, ſed domos & poſſeſſiones prædictas aſſignent miſſas tales celebrã tibus, infra quindecim dies a die publicationis præſentium computan-dos, niſi per teſtatorem aliud fuerit ordinatum: alioqn contemptorem quemlibet exnunc prout extunc, dicta monitione præmiſſa canonica, excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis.

Conſtitutio trigeſima ſexta.

Monitio contra conferentes miſſas uel beneficia alia ſine confirmatione neapolitani Archi epiſcopi, & ſuſpenſio recipi-entium clericorum.

ITem quia ſunt nonnulli clerici & laici in ciuitate &, dioceſi neapoli-tana, quibus certorum beneficiorum, ſeu eccleſiarum, uel miſſarum præſentatio competit, ipſa pro ipſorum uolũtatis arbitrio conferentes. igitur cum eorundem beneficiorum, eccleſiarum, uel miſſarum inſtitu-tio, ſeu cõfirmatio, ad ipſorum clericorum uel laicorum præſentationem noſcatur deuenire, ad neapolitanum Antiſtitem pertinere: monemus omnes & ſingulos clericos et laicos ſupradictos, quatenus cum uacatio contingerit de prædictis, uel aliquo prædictorum, nobis debeant, prout eis competit, ad prædicta, uel ipſorum aliquod præſentare idoneum in-ſtituendum, ſeu confirmandum per nos, ſeu noſtro mandato, prout iuſti tia ſuadebit, ſub pœna pditionis iuris quod in ipſis habuerit: clericum uero recipientem quemlibet contemptorem, dicta mon'tione præmiſſa canonica, exnunc prout extunc in his ſcriptis ſuſpendimus a diuinis.

Conſtitutio trigeſima ſeptima.

Excommunicatio contra ſacerdotes ſeruientes per ſubſtitutum ſine licentia domini Archiepiſcopi.

MOnemus inſuper omnes et ſingulos præsbiteros ſupradictos qua tenus habens capellam ppriam, ſeu altare, in qua ſeu quo ipſum quotidie, uel in certis diebus in hebdomada oporteat celebrare ſub pœ

na excõicationis

na excommunicationis, quam contra contemptorem quemlibet ferimus in his ſcriptis, in fraudem præſentis conſtitutionis per ſubſtitutum ſeruire nõ debeat, his dũtaxat exceptis, qui in caſu neceſſitatis, vel de noſtra licentia oporteret ipſos aliquatenus abſentare, vel de cauſa alia rationabili ſuadente, & ſine fraude hmõi per ſubſtitutum debeant deſeruire.

Conſtitutio trigeſima octaua.

Quòd celebrantes duas miſſas eadem die, a diuinis officiis ſint ſuſpenſi.

ITem quia, ſicut teſtimonio fidedigno percepimus, nonnulli qui zelo rapacitatis inuigilanter miſſas duas eadem die dicere non verentur in illuſionem diuini iudicii, & exterminium canonicæ ſanctionis: monemus omnes & ſingulos pręsbiteros ciuitatis & dioceſis neapolita. in eis commorantes, quatenus, præterq̃ in die Natiuitatis Dominicæ, nullus præsbiter vna & eadem die miſſas duas dicere audeat, vel præſumat: cõtemptorem vero quemlibet exnunc prout extunc in his ſcriptis ſuſpendimus a diuinis, & ſuſpenſum manere volumus & decernimus per præſentes, ipſumq; nihilominus ad carcerem archiepiſcopalem prædictam detrudendum, arreſtandum, & detinendum captiuum, & alio noſtro arbitrio decernimus puniendum.

Conſtitutio trigeſima nona.

Quòd clerici ludentes ad taxillos puniantur in tarenis quindecim, & portantes pedites arma, in vna vncia.

VT clericorum actus & mores, quorum vita aliis debet eſſe magiſtra, in melius reformentur, omnes & ſingulos ſacerdotes & clericos ciuitatis & dioceſis neap̃. & commorantes in eis, ludentes ad taxillos, in tarenis quindecim, aut aliquod genus armorum pedites portando per ciuitatem prædictam, in vncia auri vna, carlenis argenti ad ſupradictę cameræ ꝑſoluendum puniendo decernimus vice qualibet in his ſcriptis.

Conſtitutio quadrageſima.

Quòd clerici potantes in tabernis ſoluant vice qualibet florenum vnum.

SI cut percepimus teſtimonio fidedigno, ſunt pleriq; ſacerdotes & clerci qui potius relaxatis habenis q̃ freno honeſtatis ornati, more laicoꝝ per tabernas diſcurrere non verent, denigrando modeſtiam ordinis clericalis: volentes cura paſtoralis officii de ſalubri remedio ꝓuidere, oẽs & ſingulos ſacerdotes, & clericos quoſlibet bibentes vel comœdentes in aliqua taberna, vel ante ipſam in ciuitate prædicta uel ſuburbiis eius, in floreno auri vno uice qualibet, dictæ cameræ applicãdo, ut. ſ. mulctãdum, vel ad carcerem ſupradictum duodecim diebus detrudendum, arreſtandum, & detinendum captiuum, puniendum decernimus in his ſcriptis, dumtaxat exceptis qui fuerint vel ueniendi ad eam de partibus aliis cã accedendi extra ciuitatem ipſam ad partes alias in itineribus cõſtituti.

Conſtitutio quadrageſima prima.

Excommunicatio contra facientes ſe ordinari præter conſcientiam neapolitani Antiſtitis.

VErentes attentius q̃ nõnulli clerici de ciui. uel dioc. neap. & cõmorãtes in eis ſurreptitie ab alienis epis minus legitime ad ſacros ordines ſe faciunt ꝓmoueri, excõicamus ſententialr in his oẽs & ſingulos de ciuitate & dioceſi ſupradictis qui ſurreptitie pręter nr̃am ↄſciẽtiam, noſtra nõ obtẽta licẽtia, ab aliquo pręlato ſe fecerint ad aliquem ordinẽ ꝓmouere.

Conſtitutio quadrageſima ſecunda.

Quod clerici exercentes mercimonia ſoluant vnciam unam.

IN ſinuatione frequenti noſtris eſt auribus intimatũ, q̃ nõnulli ſacerdotes & alii clerici ciuitatis & dioceſis neapolitanæ & cõmorantes in eis in ſacris ordinibus ↄſtituti, mercãtias, tabernam, & alia mercimonia exercere in obprobrium ordinis clericalis, atq; mali exempli ꝑnitiem non verent, monemus oẽs & ſingulos ſacerdotes & clericos ſupradictos q iatenus tabernam retinere, mercantias & alia mercimonia exercere p ſe vel alios ulterius non præſumant: contrafacientes vero in uncia auri vna carlenoꝝ de argẽto, vt ſupradictæ camerę applicãda decernimus puniẽdos: declarantes aũt non includi in ↄſtitutione prædicta vẽdentes vinũ, ſeu fructus, & gręcum, tabernariis vel aliis mercatoribus, licet dicti tabernarii uel mercatores dictũ græcum uel uinum vendãt, ſeu uendi faciant ad minutum: & locatores ſuaꝝ domoꝝ, q̃q̃ conductores ipſaꝝ, tabernam in eiſdem uoluerint exercere, dummodo in dictæ conſtitutionis fraudem

nihil fiat:contrafacientes uero pœnæ ſuſpenſionis officii & beneficii decernimus ſubiacere.

Conſtitutio quadrageſima tertia.

Contra clericos & præsbiteros tenentes concubinas.

EFfrenatam ſacerdotum & clericoꝝ ciuitatis & dioce. neap̄.& cōmorantium in eiſdem luxuriam,ſolerti dilig̃etia euellere cupientes ꝯſtitionem ſeu ſtatutū olim ꝯtra hmōi editum Melfiæ ꝑ bonæ memoriȩ.D. Gerardum de Parma.S.S.romanȩ eccleſiæ Cardinalem,ap̄licæ ſedis Legatū in regno Siciliæ citra faꝛ,pn̄tibus duximus annotādum,ſtatuentes eādem ꝯſtitutionem,& eius pœnas ꝯtra clericos oēs ciuitatis & dio.neap̄. & cōmorantes in eiſdem habere efficaciam & roboris firmitatem:cuius ꝯſtitutionis ſeu ſtatuti tenor ſeq̄tur infraſcriptus,licet fœlicis recordationis.D.Alexāder Papa.iii.duxerit ſtatuēdum ꝙ clerici q̄ focarias habere noſcunt̄ ꝑ prælatos,ut eas a ſe remouere debeant moneant̄,eas decætero minime admiſſuri,ita ꝙ ſi acquieſcere ꝯtēpſerint,eos ab eccleſiaſticis beneficiis vſq; ad ſatisfactionem ꝯdignam ſuſpēdere debent,& ſi eas ſuſpēſi detinere præſūpſerint,debent eos ab eiſdem beneficiis ꝑpetuo remouere:q̄a tñ ex ꝯſtitutione hmōi nulla uel modica utilitas ꝓuenit ꝑꝑ negligētiam prælatoꝝ:nos huic conſtitutioni quam in regno Siciliæ ꝑpetuis tp̄ibus ualituram edidimus innittentes,ipſam ac ēt decernentes inuiolabil̄r obſeruari ꝯtra oēs & ſingulos qui nūc habent publice ꝯcubinas,ut ſi infra duos mēſes a tp̄e publicationis ꝯſtitutionis hmōi cōputādos ꝯcubinas ipſas a ſe totaliter nō ammouerint,ipſas uel alias in domo ꝓpria vel aliena ulterius minime admiſſuri,ipſo facto ab officio & beneficio ſint ſuſpēſi,& ſi ſic ſuſpēſi eas retinuerint uſq; ad mēſem alium, a bn̄ficiis ſuis ꝑ locoꝝ ordinarios ꝑpetuo ammoueant̄,q̄s extendi ēt uolumus ad eos qui publice ꝯcubinas recipient in futuꝝ,qđ ſi archiepi̅,epi̅,& alii inferiores, exempti,& non exēpti,ad quos ſic ſpectat correctio clericoꝝ ad ꝓcedendum per ꝯſtitutionem hmōi ꝯtra tales clericos obſeruandam fuerint negligentes,tādiu ab ingreſſu eccleſiæ nouerint ſe ſuſpēſos,donec ꝯſtitutionem ipſam ꝯtra clericos ipſos debitæ exequutioni mandabūt.Vt aūt mulieres ſeu ꝯcubinæ hmōi quæ in eodem crimine ſciēter participāt criminoſis,pœnam nō poſſint effugere, ſi infra tp̄s præfixum ꝯcubinariis qđ ſupius eſt expreſſum,ab eis nō receſſerint,nunq̄ ad eos poſtmodum redituræ,uel aliæ fuerint,quȩ de nouo ſibi ꝯcubinarios fecerint:extūc ipſo facto excōicationis ſententiæ eas uolumus ſubiacere.Cȩteꝝ ne prælatus aliq̄s ad pecuniaꝝ lucꝝ uel quæſtum ꝯſtitutionem hmōi præſumant cō

uertere, diſtrictius inhibemus ne qs pecuniam uel emolumẽtum aliqđ in utilitatem ꝓpriam ꝯuertẽdum recipiant ex hac cá, qđ ſi ꝯtra fuerit pꝑpetratum, ſi Archiepſ, uel Epſ, aut Abbas, uel alius prælatus exẽptus extiterit qui deliquerit in receptione hmõi, donec duplum eius qđ recepit in pios uſus ꝯuertat, Archiepſ, uel Epſ a pontificali officio, abbas, uel alius prælatus exẽptus ab officio ſint ſuſpenſi: alii uero abbates minores & inferioris gradus pſonæ ſentẽtiæ excõicationis ſubiaceant ipſo facto, a qua abſolui non poſſint, niſi prius duplum eius qđ recepint in opus pietatis duxerint conuertendum: quas pœnas contrafacientes incurrere uolumus, & in eiſdem in his ſcriptis decernimus puniendos.

Conſtitutio quadrageſima quarta:

Quód clerici congregantes ſe inſimul ultra uiginti numero præter q̃ ad diuinum officium puniantur in unciis duabus.

DOcuit experientia reꝝ in ciuitate neap. qdam ſacerdotes & clerici ſeminatores zizaniæ ſub pelle agni gerentes lupum, ꝓcurant ꝯgregationes fieri hoĩum ſub ſpecie boni blandiendo, & ſequaces trahunt ad ipſoꝝ neqtiam prçcõceptam, & per ꝯuenticulas & illicita monopolia inigratis ſibi defenſionem ꝓcurãt. Igit̃ cum ſit malitiis hoĩum obuiandum pñti ꝯſtitutione oẽs ꝯuẽticulas, monopolia, ꝯſpirationes, ꝯiurationes quorũlibet clericoꝝ, & ut oĩs uia præcludat̃ neqtiæ, ꝯgregationes, & quaſlibet adunãtias ipſoꝝ ultra uiginti numero ex quacunq; cá, prçterq̃ ad diuinum officium celebrandum attentari uel fieri ꝑtinus ꝓhibemus abſq; noſtra licẽtia ſpeciali: ꝯtemptorem uero quẽlibet, & dantes ad hoc auxilium, ꝯſiliũ, & fauorem, publice uel occulte, cuiuſcunq; ſint dignitatis, prçeminentiç, ꝯditionis, uel ſtatus in unciis auri duabus carleñ. de argẽto, ut ſ. dictç cameræ applicandis mulctãdum decernimus in his ſcriptis, exceptis collegiis, & ꝯgregationibus approbatis: quç ſeu quas pro eoꝝ tractãdis negociis oporteat ꝯuenire, ſeu ꝯgregari pñti non includimus ſanctioni, ſed eoꝝ, ſi forte deliquerint in præmiſſis, ꝯſpirationes ſeu ꝯiurationes illicitas faciendo ſ̃m iuris cõis diſpoſitionem dimittimus puniendos.

Conſtitutio quadrageſima quinta.

Monitio mœdicorum.

CVm infirmitas corporalis nonnunq̃ ꝓueniat ex peccato, ꝓut ſacri canones atteſtant̃, monemus oẽs & ſingulos mœdicos: ut q̃primo eos

contingerit uiſitare infirmos, teneantur eos, & debeant exhortari, & inducere ut confiteantur peccata ſua ſacerdoti, euchariſtiam recipiant, & alia ſacramenta.

Conſtitutio quadrageſima ſexta.

Quod rectores eccleſiarum ſumptibus ſepellire faciant in ipſorum eccleſiis corpora pauperum hominum mortuorum.

ET quia multorum inſinuatione didicimus cum clamore, ꝙ nonnulli pauperes & ægeni decedentes in ciuitate & dioceſi neap. ꝑpter eorum inopiam, pluribus diebus carent eccleſiaſtica ſepultura: volentes ex noſtri officii debito de ſalubri remedio prouidere, præſentium tenore requirimus, ꝙ monemus omnes & ſingulos Capellanos & Rectores eccleſiarum ciuitatis & dioceſis neap. prædictarum patrocchiam funeralem habentium, quatenus ſub excommunicationis pœna, & vnius vnciæ, vt q̄primum ad ipſorum notitiam peruenerit de morte decedētium prædictorum, Capellani præfati notificare debeant Rectoribus ſupradictis mortem decedentium eorūdem, dictiq; Rectores ſublato moræ prependio, ſtatim ad eorum expenſas, vt conuenit, ſepelliri faciant in dictis eccleſiis corpora decedentium præſcriptorum.

Conſtitutio quadrageſima ſeptima.

Quod incedentes in habitu clericali, non exiſtentes clerici, puniantur in vncia vna.

SIcut crebra ad nos relatio fidedigna perduxit, ſunt pleriq; in ciuitate & dioceſi neap. qui in obprobrium ordinis clericalis, & eluſionem, atq; ſubterfugium iudicii ſæcularis, cum non ſint clerici, clericali caractere inſigniti, incedunt in tonſura, & habitu clericali: volentes, prout ex noſtri officii debito obligamur, obuiare de remedio ſalutari, tenore præſentium requirimus & monemus omnes & ſingulos huiuſmodi incedētes in tonſura, & habitu ſupradictis, quatenus ſub pœna vnius vnciæ in carlenis argenti, vt ſu pra, dictæ cameræ applicandæ, in quemlibet contemptorem vice qualibet decernimus puniendum, in tonſura & habitu ſupradictis incedere nō debeant, niſi primo legitime ordinati fuerint ad clericalem ordinem ſupradictum.

Conſtitutio quadrageſima octaua.

Contra Abbatiſſas & moniales exeuntes de mōnaſteriis,vel ſine li-
centia Archiepiſcopi recipientes in eorum monaſteriis extra
neas perſonas intrantes dicta monaſteria.

SIcut euidentia facti notoriat,& notoria manifeſtat,moniales mona-
ſterioꝝ ciuitatis neap̄.extra ſua monaſteria ꝑ habitacula ſęcularium
ꝑſonaꝝ effrenate diſcurrūt, & intus ipſaꝝ monaſteria ꝑſonas quaſlibet
indifferenter admittūt,in illius cui ſuam integritatem uolūtate ſpōtanea
deuouerūt,grauem offenſam,religionis obprobrium,& ſcādalum pluri-
moꝝ.volentes ſuꝑ his,ꝓut ſollicitat nos cura paſtoralis officii,ſalubriter
ꝓuidere,pn̄ti edicto publico,qđ in dictis monaſteriis publice diuulgari,
& in hoſtiis eorūdem monaſterioꝝ affigi iuſſimus, ut nemini ſit occultū,
reqrimus,monemus,atq; hortamur oēs & ſingulas abbatiſſas & monia-
les dictoꝝ monaſterioꝝ quatenus deinceps moniales eædem non egre-
diant̄ ipſaꝝ monaſteria quacūq; ratione uel cā,& præfatę abbatiſſę ꝯtra
hæc fieri aliquatenus nō ꝑmittant,& ſiqua monialis uel abbatiſſa ad pn̄s
extra ſuum monaſteriū fuerit,infra trium dieꝝ ſpatium a die publicatio
nis pn̄tium cōputandum redire debeant cū effectu ad clauſtꝝ monaſte-
rii pręlibati:& ſi forſan cā rōnabilis egrediendi monaſterium ſuaderet:
eo caſu uolumus pro parte ipſaꝝ monialium ad nos recurſum haberi ꝓ
egrediendi licētia obtinenda:& ut præſcriptę moniales liberius Deo ſer
uire debeāt,& a mūdanis ꝯſpectibus ſeparari,eaſdem moniales & abba-
tiſſas,ut.ſ.reqrimus & monemus quatenus nulla abbatiſſa uel monialis
intus monaſterium earūdem,aut intus domos ipſis deputatas ſub pręte
xtu audiendaꝝ ꝯfeſſionum,ſeu prædicationum,uel celebrationis diuini
officii recipiat,uel intrare ꝑmittat aliquem religioſum,uel ſęcularem cle
ricum,ēt prætextu exercendaꝝ ꝓcurationum cuiuſcunq; dignitatis aut
pręeminētię,ꝯditionis,aut ſtatus exiſtat, ēt ſi pontificali uel quacūq; præ
fulgeat dignitate,uel ēt laicum quocūq; prętextu,& nullus prędictoꝝ in
trare audeat uel præſumat,ſine noſtra licētia ſpeciali:excipimus religio-
ſos,uel ſæculares clericos,ſiue laicos in die ꝯſecrationis alicuius abbatiſ
ſæ uel monialis,dū miſſa ibidem celebrat̄, in die peculiarium feſtiuitatū
ipſaꝝ,a primis ueſpis uſq; ad ſecundas ueſpas tunc ꝓxime uenturas ſe-
quentes,& in die funeris,dū officium mortuoꝝ celebrat̄,& prædicat̄, &
mœdicos ex cā rōnabili,ſeu monitionis flobothomationis ad pręſcripta
monaſteria accedētes,dūmodo in prędictis nihil fraudis ſiue doli finga
tur.Monemus inſuꝑ pro primo,ſecūdo,tertio & ultimo ꝑemptorio quā-
libet prędictaꝝ ꝑſonaꝝ,de qbus in genere uel in ſpecie facimus mentio
nem,eiſdem ſub excōicationis pœna infraſcriptis mandantes ut prędi-
cta,& ipſoꝝ quęlibet debeant obſeruare,alioqn ipſas ex qualibet negli-

genda uel ɔtemptu ɔtra modum & formam, prædictos excõicationis ſniam decernimus incurrere ipſo facto, præter epos, quos ex hmõi cõ- temptu ob reuerẽtiam dignitatis, ingreſſus eccleſiæ tm̃ incurrere eoipſo decernimus in his ſcriptis, & faciemus noiatim excõicatos publice nũ- ciari tãdiu donec ad mãdata eccleſię atq; nr̃a humilr redeũtes, & ſatisfa ctionẽ ɔdignã abſolutionis bñficiũ exinde a nobis meruerint obtinere.

Conſtitutio quadrageſima nona.

Excommunicatio contra aſſociantes moniales prędictas con tra formam conſtitutionis ſupradictæ.

VT pręſcriptæ moniales clauſtꝝ retineant, oẽmq; materiam egre- diendi eaꝝ monaſteriũ eiſdem monialibus prȩcidere cupiẽtes, mo nemus oẽs & ſingulos clericos & laicos ciuitatis & dioc. neap. & moran tes in eis, quatenus deinceps nullã monialem egrediẽtem de ſuo mona ſterio aſſociare ſeu comitari debeat ad domũ alicuius ɔſanguinei vel a- mici, niſi cã rõnabili ſuadẽte, de nr̃a licentia egrederet de monaſterio ſu pradicto in contrafaciẽtes excõicationis ſniam ferimus in his ſcriptis.

Conſtitutio quinquageſima.

Contra monachos incedentes ſolos extra ipſoꝝ monaſteria.

VOlentes ut monachi, q relictis mũdanis illecebris, elegerũt in reli- gionis habitu in arce ɔtẽplationis dño famulari, a qbuſlibet deuiis pręſeruent, ſtatuimus & ordinamus ꝙ nullus monachus monaſteriũ ci uitatis uel dioc. neap. egrediat de ſuo monaſterio, niſi forſitan egrediẽdi cã iuſta & rõnabilis ſuaderet: quo caſu cõmittimus ꝙ egrediat aſſocia- tus uno alio monacho eiuſdem monaſterii incedentes cũ cucullis, & ad loca honeſta tm̃modo accedentes, ac de ſui abbatis impetrata licẽtia, uel obtẽta. In cõtẽptorem uero quẽlibet in his ſcriptis excõicationis ſni am ꝑmulgamus, his dũtaxat exceptis qui de licentia ſui abbatis uel ſuperioris extra ciuitatem neap. acceſſerit aſſociatus uno alio monacho ſui mona- ſterii, uel alio honeſto ſocio, ſiue famulo.

Conſtitutio quinquageſima prima.

Quod permanentes excommunicati publice per menſem, ſoluant florenum nnum.

ITem q̄ nõnulli claues eccleſię contẽnentes in excõicatione pſiſtere non uerẽtes poſt tpa accedũt abſolutionis beneficiũ petituri:ne ipſoꝝ contẽptus tranſeat impunitus,ſtatuimus & ordinamus,q̄ qcũq; fuerit p nos & nr̃am curiam excõicatus publice,uel ipſam excõicationem incurrerit,& in ea ſciẽter & publice p mẽſem pmanſerit,nullatenus abſoluat̃, donec idonee caueat de adimplẽda pœnitẽtia p nos eidem imponẽda, quam tũc fore uolumus pegrinationis ad locũ diſtãtem a ciuitate neap. p dietam:cuius pœnitentiæ ommittẽdæ ſi caſus ſubeſſet,eũdem decernimus puniẽdum in floreno vno auri,cõuertendo in opus aliqd' pietatis: ſi uero ultra menſem in eadem excõicatione pſtiterit aĩo indurato, ipſo grauiori pœnæ uel pœnitentiæ ſubiecto,ſic contra eum rigor inſurgat eccleſiæ diſciplinæ,q̄ ſibi cedat ad pœnam,& aliis ad terrorem.

Conſtitutio quinquageſima ſecunda.

Quód quilibet Capellanus habens parrocchiam funeralem habeat copiam conſtitutionum huiuſmodi ſub pœna excõmunicationis.

QVia introduxit laudanda iuris auctoritas leges & cõſtitutiones ab oĩbus obſeruari,ne prę ſcriptaꝝ noſtraꝝ ꝯſtitutionum aliqs prætẽdere valeat ignorãtiam,vt qa ad eũ non puenerit,qũolibet excuſare:reqrimus,& monemus oẽs & ſingulos Capellanos eccleſiaꝝ vel dioce.neap.prædictaꝝ parrocchiam funeralem hñtium,quatenus ſub excõicationis pœna,quam in cõtemptorem exnũc put extunc ferimus in his ſcriptis,infra vnius menſis ſpatium a die publicationis pñtium cõputandum,copiam præſentium conſtitutionum penes ſe habere debeant pro ſui & aliorum magiſterio,teſtimonio,& cautela.

Conſtitutio quinquageſima tertia.

Quód in cauſis & quæſtionibus iuriſpatronatus poſſit procedi ſummarie,& de plano.

QVia,put ſacri canones atteſtant̃,iurgãtium cõtrouerſias celeri ſentẽtia terminare eqtati cõuenit,& rigori,ſtatuẽdo decernimus,ordinamus,atq; firmamus de cõſenſu ſupradicti noſtri Capituli,habita prius deliberatione cũ eodem Capitulo diligẽti,q̄ in cauſis pñtationum iuriũpatro.& rectoriaꝝ eccleſiaꝝ ciuitatis & dio.neap. inceptis,pendẽtibus, & futuris,neap.Antiſtes,& eius vicarius poſſit & ualeat cognoſcere, nõ ſolũ ſũmarie, & de plano,ſine ſtrepitu & figura iudicii,put nouiſſima

iura ꝓcedũt,ſed ẽt oĩ ordine iuris & iudicii prætermiſſo,ipſaſq; decidere, & terminare,ſola cãæ principalis inſpecta indagine & ſubſtãtia veritatis.

Conſtitutio quinqnageſima quarta.

De modo procedendi ſuper inſtrumento publico in iudicio producto,& pœna in eo contenta.

CIrca iuſtitiæ tramites oculos noſtræ ꝓuiſionis,libẽter aduertimus at mando legũ munimine præſidalem ſolertiam,vt pellat́ falſitas,mẽ ́aciũ ſileat,& tota veritate luceſcat, ad hoc ẽt iuxta catholicoꝝ Principũ ritus laudabiles pñti ꝯſtitutione,ſeu ſtatuto ꝑpetuo valituro deſcribimus edicimus,ordinamus,ſtatuimus,& firmamus, ꝙ quotieſcũq; creditor aliꝰ cuius inſtr̃i publici, pœna & iuramento vallati, debitorem ſuũ in eodem inſtr̃o cõſcriptum noluerit in archiepãli curia ſupradicta neap̃.de dictis debito principali,pœna, & ꝑiurio,vel altero ipſoꝝ impetere, denũciare, vel ẽt accuſare,cogi poſſit ꝑ dictã curiam & cõpelli abſq; iudicioꝝ ſtrepi tu & figura sũmarie,& de plano,& teneat́ ſi actor uel ipſa curia maluerit ſuꝑ dictis pœna,& ꝑiurio,ipſorũq; altero, ac principali debito cõſcripto, ibidem ſuꝑ tenore inſtr̃i prædicti lecti,& vulgarizati eidẽ particulariter & diſtincte,impetitus,denũciatus,vel accuſatus,ipſe abſq; oblatione libel li petitionis & capituloꝝ alioꝝ quorũlibet reſpondere,& ꝑ reſpõſionem hmõi in cã ipſa fiat litis conteſtatio,& ſic legitime conteſtata,ac calũniæ iur̃m in oĩbus capitulis ꝯtẽtis in calũniæ iur̃o a partibus actrices,& curiæ cauere idonee teneat́ in cã ipſa de iudicio ſiſti, iudicato ſoluẽdo in oĩbus huius clauſulis opportunis,& alias in forma ipſius curiæ cõſueta,dictęq; parti actrici & curiæ ſufficiat ꝓpoſitionibus,articulis,capitulis,& ꝓbatio nibus ſuis oĩum & ſinguloꝝ cõtentoꝝ in dicto inſtr̃o, dictum inſtr̃m tm̃ ꝓducere,cui inſtr̃o interim fidem veridicam volumus & decernimus adꝰ hiberi donec infra cõpetentem terminũ contra ipſum inſtr̃m, & cõtenta in eo,ꝓbationes legitimas & ſufficiẽtes fecerit,& effectualr̃ ꝓduxerit, & ꝓbauerit pars aduerſa. Veꝝ qa defenſiones a iure naturę ſunt ẽt introdu ctæ:volumus,& decernimus ꝙ parti aduerſæ cõuentæ prædictę ad oẽm ſuã defenſionẽ faciẽdã & ꝓducẽdã in cã ipſa.x.dieꝝ terminus ꝑemptoriꝰ us ſtatuat́:& cũ ꝓbationũ facultas anguſtãda nõ ſit,ſed potius ampliãda xx. alioꝝ dieꝝ ad ꝓbãdum cũ effectũ eaſdẽ terminus alius ꝑẽptorius prę figat́,ac ſucceſſiue in cã hmõi ꝓcedat́,ipſaq; elapſo dicto termino fine ca nonico terminet́,ꝓut iuſtitia ſuadebit,aliis iuris ſolẽnitatibus ꝑ̃termiſſis.

Conſtitutio quinquageſima quinta.

Quòd non admittatur quis ad accuſandum, niſi prius ſe obliget ad certam pœnam.

NE calũniantium ꝓcax temeritas, audacia ꝓnius ad falſitatis ꝯueta decurrat hac edictali cõſtitutione ꝑpetuo valitura deſcribimus, edicimus, ordinamus, ſtatuimus, atq; firmamus denũciatorem ſeu accuſatorem quẽlibet in dicta archiepali curia cuiuſcũq; criminis, nõ admitti, niſi ſe inſcribat, & obliget primitus ad certã pœnã ꝯdecentẽ in denũciatione ſeu accuſatione ipſa ꝯtẽta, ita ꝙ curia ipſa obtineat legitime ꝓbatuꝝ.

Conſtitutio quinquageſima ſexta.

Conſtitutio de refectione expenſarum per contumacem in decem granis ante litem conteſtatam.

ITem ne fraus patrocinet cõtumacibus, ſiue dolus, cõdẽnationem expenſaꝝ ante litis ingreſſum factaꝝ p partem cõparentem in curia antedicta determinatam fore diſponẽtes, cõtumacem partem alteri parti quæ cõparuerit ſupradictæ pro expẽſis prædictis in .x. granis auri mulctamus, & mulctando decernimus uice qualibet in his ſcriptis.

Conſtitutio quinquageſima ſeptima.

Conſtitutio ꝙ ſufficiat bina citatio ad domum, vt contumax reputetur.

POrrò calũnioſis anfractibus & diſpẽdiis litigãtium viam præcidere cupiẽtes, cũ paꝝ ꝓdeſſet obedientia humilibus ſi ꝯtẽptus cõtumacibus nõ obeſſet: pñti cõſtitutione deſcribimus, edicimus, ordinamus, atq; firmamus, ꝙ cõtra citatum quauis ex cã in dicta curia, & cõtumacem ſufficiat bina citatio ad domũ habitationis ſuæ, ẽt ſi citatio ipſa citatũ eũdẽ ꝑſonalr nõ apprehẽderet, vel vnica citatio ꝑſonalis, vt ꝯtra eundẽ citatũ nõ cõparẽtẽ & ꝯtumacẽ, ꝓcedi poſſit legitime ad excõicationis ſniam & alias pęnas iuris & remedia tãq̃ ꝯtra veꝝ, manifeſtũ, & notoriũ ꝯtumacẽ.

Conſtitutio quinquageſima octaua.

Contra iniuriantes officiales, aduocatos, & ꝓcuratores curiæ archiepalis.

DEcet præſidẽtes in ſolio, quos maioritatis ſublimat auctoritas, vt cultus extollat iuſtitiæ, quæ conſtans & ꝑpetuo mãſura deſcribit in ſui

diſtributione pſonas non excipiēs,nec differētias introducens,& ne p cu iuſuis ſupſtitioſæ malignitatis aſtutiam pſtrata ſubiaceat,puiſione dñica puidere.Nēpe ad nos nup,qđ moleſte referimus,infauſti rumoris aſſertione peruenit,φ iniq filii hoīum,pacis æmuli,diſſidiæ zelatores,nōnulli accedētes ad noſtram archiepālem curiam humilr iuſtitiam petituros,pcuratores,aduocatos,officialeſq; noſtros,& eiuſdem curię ad explicationem & exequutionem iuſtitiæ deputatos interdū iniuriis,necnon & cōtumeliis,qñq; verberibus afflixere,& maxime in noſtro archiepāli palatio,vbi ipſa curia regit,in quo velut tutiſſimo refugio non debuit oriri iniuriādi occaſio vbi iura reddunt,quo fit,vt picula,rācores,& odia,ac alia nephāda multipliciter ſubſequuta,pſæpe iuris exequutio,quæ licet in ſe non habeat iniuriam,iniuriata ſuccūbit.Igit in partem ſollicitudinis euocati,nō valentes hęc ſub diſſimulatione trāſire,cū ſit fouere crimina ipſoꝝ,nōn tollere cōtra patratores hmōi,& pręſtātes ad hęc auxilium,cōſilium,vel fauorem cōſurgat nouella ꝓpago iuſtitię, qua pñti cōſtitutioni,ſeu ſtatuto ppetuo valituro, deſcribimus, & monemus oēs & ſingulos de ciuitate & dioc.neap.& cōmorantes in eis quatenus deinceps dictis accedētibus ad ipſam curiam iuſtitiam petituris,pcuratoribus,aduocatis,& officialibus,vel alicui eorūdem iniurias,cōtumelias,& verbera verbales,vel pſonales inferre,vel inferri facere,maxime in palatio ſupradicto,& ambitibus ipſius,nec ad id pręſtare auxiliū,cōſilium,vel fauorem quopuo modo audeāt vel pręſumāt:contēptorem vero quēlibet præmiſſoꝝ vel alicuius ipſoꝝ exnunc ꝑut extunc dicta monitione præmiſſa canonica excōmunicamus ſententialiter in his ſcriptis,a qua abſolui non valeāt, niſi ſatiſfactione præmiſſa,& remiſſionē a parte offenſa primitus obtinuerit.

Conſtitutio quinquageſima nona.

Excommunicatio contra detinentes,& non reſtituentes inſtrumenta & cautelas poſt debitum ſolutum.

Quia bona fides non patit vt ſemel exactū ſæpius exigat:monemus oēs & ſingulos de ciuitate & dioc.neap.& cōmorantes in eis hñtes inſtra publica vel cautelas alias debiti pecunię,vel rei alterius cuiuſcūq; p ipſos mutuati,ſeu crediti,quatenus poſt reqſitionem de reſtituendo dicto inſtro,vel cautela dicti debiti exſoluti p debitorem hmōi inde factam dictū inſtm,ſeu cautelam inciſum eidem debitori reſtituere,vel ipſum debitorem de dicto debito quietare debeat,& ppetuo p inſtm publicū vel aliter legitime liberare debeat cū effectu ipſum debitū exſolutū teꝝ nullatenus petiturus:cōtemptorem vero quēlibet ſic monitū,dicta

monitione præmiſſa canonica, excōicamus ſententialiter in his ſcriptis. verum cū ſint nōnulli de dictis ciuitate & dioc. & cōmorantes in eis, qui in ſuaꝝ piculum aīaꝝ, & alioꝝ præiudicium & iacturam detinent fraudulenter indebite occupata inſtr̄a publica, priuilegia, & cautelas alias de iure, & ad alios plenarie ptinentes: monemus oēs & ſingulos hmōi detentores & occupatores quatenus dicta inſtr̄a, priuilegia, & cautelas his ad quos de iure ſpectare noſcunt, reſtituere debeant cū effectu: contemptorem vero quemlibet ſic monitum dicta monitione præmiſſa canonica excommunicamus ſententialiter in his ſcriptis.

Conſtitutio ſexageſima.

Quo'd in celebratione miſſarum præsbiteri himnos, orationes, & alia inſtituta ſolenni a dicere non ommittāt, alioqn ſunt excōmunicati.

IN ciuitate & dioc. neap̄. inter pręsbiteros, dū p eos miſſaꝝ celebrantur ſolennia, qdam abuſus adeo inoleuit, ꝙ hmōi celebrādo ſolēnia, pſalmos, himnos, orationes, & alia quæ nō debent pp cauſam aliq̄ prætermitti, pp ipſoꝝ ignorantiæ cecitatem miſſas celebrare fugientes, ommittūt dicere, vt tenent, licet populo p ſuppreſſa verba id dicere ſe oſtendunt, pp qd̄ præsbiteri ipſi ſolēnia ipſa taliter ſincopātes, non ſolū Deo, cui non verent, illudunt, ſed populo, quem decipiunt, ſe aſtringunt: ſup qbus nos ex officii noſtri debito volentes ſalubriter ꝓuidere, oēs & ſingulos præsbiteros ciuitatis & dioc. neap̄. & in eis degētes auctoritate p̄ntium reqrimus, & monemus, eiſq; & cuilibet ipſoꝝ ſub excōicationis pœna, quam ſi mādati noſtri hmōi ꝯtēptores extiterint, ꝓferimus exnunc ꝓut extunc ſententialr̄ in his ſcriptis diſtricte præcipimus, & mādamus quatenus pſalmos, himnos, orationes, & alia quæcunq; ſolēnia p. S. Romanam eccleſiam ordinata in celebratione miſſaꝝ, ſm̄ ꝙ p ſua tp̄a per ipſam eccleſiam ſunt diſtributa, dicere debeant expreſſis verbis, vel legendo, aut cantando, ſm̄ ꝙ feria exiget, ſiue feſtum.

Conſtitutio ſexageſima prima.

Quo'd in celebratione miſſarum vinum & aquam diuiſim in calicem ponant præsbiteri, nec vinum limphatum teneant in altari.

ATtendentes ꝙ ſacri canones de cōmixtione aquæ cū vino in ſacramento euchariſtiæ, vt diuiſim in calicem immittant, deliberatione ꝓuida ſtatuere, eadem auctoritate monemus oēs & ſingulos pręsbiteros

ciuitatis & dioc.prædictę,& in eis degẽtes,eisq; & cuilibet ipſorũ mãdamus ſub excõicationis pœna diſtrictius,quatenus ad altare vinũ lymphatũ,ſiue aqua mixtũ portare, aut deferri per alium,pati non audeãt,ſiue mandent,ſed primo vinum in debita quantitate,& ſucceſſiue aquam in minori quantitate quàm ſit vinum, iuxta canonica inſtituta, per ipſos poni mandamus in calicem, cum de Chriſti latere primo ſanguis, poſtea aqua profluxerint,ſm euangelicam veritatem: in contrarium vero facientes exnunc prout extunc excommunicationis ſententiam proferimus ſententialiter in his ſcriptis.

Conſtitutio ſexageſima ſecunda.

Quòd in altari luminaria congrua teneantur in celebratione miſſarum.

MOnemus etiam omnes & ſingulos præsbiteros ipſos, ac eis & cuilibet ipſorum eadem auctoritate ſub excõmunicationis pœna, diſtricte præcipiendo mandamus quatenus dum per eos miſſaꝝ tam ueneranda ſolennia celebrantur, lumina debita, ſm ꝙ tempus & facultates eorum exigunt, teneant in altari, vt ex hoc fides & deuotio apud omnes augeantur in mentibus: inobedientes autem excommunicationis in his ſcriptis ſententiam promulgamus.

Conſtitutio ſexageſima tertia.

Quòd trahentes clericos ad forum ſæculare ſunt excommunicati.

INaudita præſumptio vſq; adeo illicitis auſibus aditum patefecit, vt clerici & laici, ac aliæ perſonæ quælibet, clericos ſcienter criminaliter & ciuiliter ad iudicia publica pertrahunt, ſuo Pontifice & ordinario iudice derelicto, quod & in præiudicium libertatis eccleſiaſticæ prouenire dignoſcitur, & canonicis ac ciuilibus ſanctionibus, ſuper hoc pie editis, non modicum derogare: igitur ſuper præmiſſis prouidere volentes, & præſumptuoſam voluntatem talium, inquantum poſſumus, refrenare, de conſenſu noſtri neap̃. capituli præſenti conſtitutione ſtatuimus, & omnes & ſingulos tales trahentes clericos, vt præmittitur, coram iudice ſæculari, ſiue clerici fuerint, ſiue laici, vtriuſq; ſexus, ſiue etiam religioſi, aut aliæ perſonæ quæcunq;, monemus vt vlterius præmiſſa, vel aliquod præmiſſoꝝ facere non attentent, per ſe, vel per alios, publice, vel occul-

te,alioquin in ipſos & ipſorum quemlibet, prædicta monitione præmiſſa exnunc prout extunc excõicationis ſententiam ferimus in his ſcriptis.

Conſtitutio ſexageſima quarta.

Contra mulieres quæ per earum negligentiam ſuffocant infantes,& quod non debeant tenere in lecto quouſque venerint ad tertium annum.

SIcut nos experientia docuit, ſunt nonnulli in ciuitate neap.& potiſſime mulieres,qui infantes filios,ſiue alios,quos ipſis tenere incumbit in lectis,in quibus nocte dieque dormientes quieſcunt,ſecum retinent, ex quo multos infantes oppreſſos fuiſſe cognouimus, culpa,ſeu negligẽtia ipſorum,vt prædicitur, eos tenentium præcedente. Super quibus occurrere cupientes de conſenſu noſtri Capituli ſupradicti ſub pœna excõicationis monemus omnes & ſingulos ciuitatis neap.ſupradictos,vt infantes filios,ſeu alios,vt præmittitur,vſque ad triennium in lectis, vt præmiſſum eſt,ſecum non teneant,ſed in cunabulis,vel loco alio extra lectum quieſcere faciant.

Conſtitutio ſexageſima quinta.

Conſtitutio contra præsbiteros tenentes vltra ſeptem miſſas in hebdomada.

ANtonius angeli de neap.canonicus neap.Decretorum Doct.Reue.in Chriſto patris & D.dñi Gaſparis diuina miſeratione Archiepi nea po.in ſpiritualibus vicarius generalis.Vniuerſos & ſingulos Chriſti fideles pñtis conſtitutionis ſeriem viſuros, tam pñtes quam venturos, ſaluet ille qui nihil ignorat.Cũ & ſacram religionem plantare,& modis oĩbus plãtam fouere teneamur, & ea quæ dum recta ſunt, nutrire, ac corrigere, quæ profectum veritatis impediunt,cõmiſſa nobis auctoritate vicariatus noſtri officii ſalubriter curemus,ne ab illo qui ſedet in throno ſanguis inferiorum noſtris exquiratur manibus,ſanè quia ex conſtitutione quondam bonæ memoriæ Ioannis Præſulis neap.emanata,quæ incipit.Quia prout ad noſtrum peruenit auditum,plerique ſacerdotes &c.nõnulla aĩarum ligamina ac pericula proueniunt,& in futurum veriſimiliter oriri poſſunt.Idcirco cum conſilio,voluntateque,beneplacito ven.Capituli neap.prędictam conſtitutionem caſſamus,reuocamus,annullamus,& irritamus,renũciamus,& haberi volumus pro infecta,Itaque ſecundum eam,nec in iudicio,nec extra iudiciũ valeat

iudicari,& hoc,quãtum ad excõicationem tm̃. In aliis vero volumus aſ-
ſatam ꝯſtitutionem firmam eſſe,ſicut prius:ſtatuentes, & firmiter inhibẽ-
tes,vt nemo ſacerdotum ciuitatis & dioceſis neap̄. ac cõmorantes in eis
valeat,ac valeãt deinceps retinere in beneficium niſi ſeptem miſſas tm̃,
vel infra,& non vltra:& ſiqs auſu temerario trãſgreſſor huius noſtræ ꝯſti-
tutionis inuẽtus fuerit retinere vltra ſeptem miſſas,ꝓut ſupius eſt expreſ-
ſum,non ſolum priuet̃ miſſa,vel miſſis,quam,vel quas vltra ſeptem reti-
nere præſumpſerit,ſed etiam puniat̃ arbitrio ſupioris. Quia dignum eſt
enim,vt quos Dei timor a malo nõ reuocat, ſaltem coerceat ſeueritas di-
ſciplinæ:& hanc noſtram ꝯſtitutionem in libro ꝯſtitutionum dictæ eccle-
ſiæ neapo, annotari,annumerari,reddiq;,inſcribi, atq; annis ſingulis in
die quintæ feriæ maioris hebdomadæ in dicta eccleſia hora ſolita cũ ibi
populus ꝯfluerit ad diuina publicari volumus,& iubemus : & vt hæc ad
oĩum & ſinguloꝝ vtriuſq; ſexus notitiam deueniant,& deuenire poſſint,
nemoq; veriſimiliter prætendere,ac allegare ignorantiam valeat,copi-
am dictæ conſtitutionis ſigillo rotundo curiæ Archiep̄alis neap̄. quo in
talibus vtimur impreſſione munitam in valuis dictæ neap̄.eccleſiæ affi-
gendam fieri decernimus,& mandamus affigi. Datum,& actum Neap̄.
in choro dictæ neap̄.eccleſiæ,Anno Dñi.M.CCCC.XL. Die quinto
menſis Ianuarii,tertię indictionis,Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto pa-
tris & D,noſtri Dñi Eugenii, diuina ꝓuidentia Papæ.iiii,anno nono.

Conſtitutio ſexageſima ſexta.

Conſtitutio ꝙ quotidie fieri debeat collecta almi patris Ia-
nuarii, exceptis diebus quibus eſt interdictum ne fiat,
& etiam ꝙ eius feſtum cum ipſius octaua ſub du-
plici officio celebretur,& ꝙ ſemel in mẽſe
per totius anni circulum eius feſtum
ſub duplici officio fiat, & ꝙ in
miſſa dicatur Credo in
vnum Deum,tam
in feſto q̃ in-
fra octa-
uam,& in octa-
ua,& quotieſcũq; eius
feſtũ ꝯtingit ce-
lebrari.

ANtonius angeli de neap̄.canonicus eccleſię neap̄,Decretorũq; Doc.
R.in Chriſto patris & D,Dñi Gaſparis miſeratione diuina Archiepi.

neapolitani, in ſpiritualibus Vicarius generalis: Sacroſancta Romana eccleſia piiſſima conſideratione ſtatuit vt crebris decoretur ſolennitatibus, hi qui pro Chriſti nomine coronam martirii adepti ſunt, cum ſæpiſſimis deprecationibus apud Dei altiſſimi Filium inſtare non deſinunt pro nobis in hac miſeriæ valle degentibus intercedendo, vt qui cæleſtia pariter & ęterna diſponit, & affluenter ſupnorum dona non deficit elargiri in ſua immarceſſibili gloria ſupremi iudicii die nos collocet. Cum autem inter martirum turmas glorioſiſſimum Antiſtitem Ianuarium eximiis miraculis extrenue decoratum, noſtrum ſentiamus eſſe primum patronum, huiuſquè almæ ciuitatis, atque eius ciuium fauorabilem defenſorem, qui velut ſtella matutina inter Angelorum agmina irradiat, & pro clero ſuoque populo affluenter deprecari ac effundere præces non deſinit: hæſitari enim a nemine debet hanc Neapolitanam ciuitatem eius clipeo ſedulo, protegique muniri: ideo eius altiſſimum feſtum omni veneratione digniſſimum, cum ipſius duplici octaua ſub duplici feſto, cum conſilio, voluntate, beneplacitoque venerabilis Capituli neap. decernimus, ordinamus, ſtatuimus, & mandamus perpetuis temporibus fieri ac celebrari, prout in noſtra rubrica inferius poſita declarabitur: & vt Chriſti fideles ad tantæ feſtiuitatis ſolennitatem deuotiſſime confluant omnibus vere pœnitentibus & confeſſis ipſam eccleſiam fœliciſſimi martiris Ianuarii viſitantibus, vel vbicunque eius officium contingerit celebrari, auctoritate Apoſtolorum Petri & Pauli, ac ipſius almi pontificis Ianuarii confiſi quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxamus: adiicientes, & firmiter ſtatuẽtes quod quotidie debeat fieri collecta præfati excelſi Pontificis, illis dumtaxat exceptis diebusque temporibus quibus ab eccleſia eſt interdictum, ne fiat Principis Apoſtolorum collecta, prout in Breuiario continetur: Sed quia in Sacro eloquio ſcriptum eſt, quod is cui plus donatur plus diligit: ideo ſtatuendo mandamus quod prædicti Antiſtitis gratioſiſſimi per totius anni circulum ſemel in menſe eius feſtum ſub duplici officio debeat celebrari. ſ. xxiiii. Ianuarii. iiii. Februarii, prima dominica menſis Maii fiat feſtum eius ſacratiſſimæ tranſlationis, prima Iunii. xiiii. Iulii. xxiii. Auguſti. xix. Septembris celebretur officium elegantiſſimi eius martirii: de quo feſto mãdamus fieri octauam ſub duplici officio, vt. ſ. Sexta Octobris. xvii. Nouembris. xvi. Decembris: ita tamen quod ſi dictum officium prædictis diebus celebrari nõ poterit, aliquo feſto duplici impediente, vel dominicæ quæ non poteſt cantari, in alia ſequenti dominica prædictum feſtum transferatur in diem immediate ſequentem: & ſi illa die non poterit celebrari, transferatur in aliam diem quouſque poterit celebrari: Mandamus etiam quod ſemper in miſſa eiuſdem præcioſiſſimi Præſulis, dici debeat Symbolum, i. Credo in vnum

Deum.

Deum, quotieſcunq; prædictum officium, vt. ſ. dictum eſt, celebrabitur. Volentes & etiam ſtatuentes, q̄ oēs tam clerici q̄ religioſi, religioſæq; moniales, ac ſorores ciuitatis & dioc. neap. ac cōmorantes in eis, cuiuſcunq; conditionis, ordinis, dignitatis, gradus, ac præeminētiæ exiſtant, hæc obſeruare debeant: & q̄a nil ꝓdeſſet humilitas humilibus, ſi contēptus contumacibus non obeſſet: & quędam ſunt culpę in q̄bus eſt culpa relaxare vindictam, ideo trāſgreſſores huius noſtrę cōſtitutionis, & infraſcriptaꝶ rubricaꝶ mulctari volumus, & iubemus pœna vnius floreni auri camerę dñi Archiepi neap. applicandi: & hęc fiant ad laudem & gloriam tāti militis cęleſtis Ianuarii, vt eius orationibus q̄ in aſtris viget, vbi fœlicem hic longeuam concedat vitam. Datum neap. in choro maioris eccleſiæ neap. ſub anno Dñi. M. CCCC. XL die. xxviii. menſis Nouēbris quartę indictionis, Pont. Sanctiſſimi in Chriſto patris & D. dñi Eugenii diuina prouidentia Papæ. iiii. anno decimo.

Sequitur Rubrica ſupradictæ conſtitutionis, veſperas & matutinas.

NOta q̄ infra octauam almi Pontificis Ianuarii fit idem officium q̄d in die, & fiunt quotidie nouem lectiones, ſex de paſſione eius, & tres de miraculis ipſius: de feſtiuitatibus infra octauam occurrentibus nihil tunc agiť, ſed poſt octauam celebranť: feſtum aūt. s. Mathei celebretur eo die quo cadit, & non fit cōmemoratio in vtriſq; veſpis, matutino, & miſſa: hiſtoria IVDIT ponať ſequenti dñica, hiſtoria vero HESTER ponatur ꝑ hebdomadam: ſi vero poſt octauā dñica aliqua non occurrerit, tūc hiſtoria IVDIT & HESTER ponať poſt octauā patris Ianuarii, vt melius videbiť celebrenť: ſi vero feſtum beati Ianuarii in dñica venerit, totum officium fit de feſto cum cōmemoratione dñicę, & ſilř fit in octaua: in dñica celebranda in qua volumus duplex officium celebrari, & tunc hiſtoria IVDIT & HESTER ponanť ſecunda & tertia feria poſt octauam: ſi vero feſtum almi ꝓtectoris Ianuarii occurrerit q̄nta feria, hiſtoria THOBIAE poniť ſc̄da feria poſt octauam Natiuitatis ſacratiſſimę Marię virginis, & hiſtoria IVDIT & HESTER ponanť poſt octauam patris Ianuarii feria ſexta & ſabbato immediate ſeq. poſt vero octauam ſplendidiſſimi noſtri patris Ianuarii reaſſumiť officium glorioſiſſimę virginis Marię. Notādum q̄ ſi numerus hebdomadaꝶ fuerit. xxv. tunc dimittať illa dñica quę venerit in feſto, vel infra octauam noſtri defenſoris Ianuarii: infra octauam almi patris Ianuarii quotidie ſex lectiones leguntur de paſſione ipſius, et tres de miraculis eiuſdem. Data per eundem Antonium angeli de neapoli, Vicarium, vt. ſ.

Sequitur rubrica miſſæ excelſi patris
noſtri beatiſſimi Ianuarii.

NOtandum ꝙ infra octauam alnii patris Ianuarii fit idem officium qđ in die. De feſtiuitatibus autem occurrentibus nihil tunc agitur, ſed poſt octauam celebrantur: feſtum vero beati Mathei apoſtoli & euangeliſtæ fit eo die quo cadit: & quotidie dicitur, Credo. vltima die octauæ fiat officium duplex ſicut in prima die feſti. Data vt ſupra.

Excommunicatio contra choreantes, ſeu conuiuia facientes in eccleſiis.

CAnone docente, inſtruimur domum domini in cultu diuino cum debita veneratione ſeruare: ad eccleſias nãq; humilis & deuotus debet eſſe ingreſſus, & in eis quieta conuerſatio, Deo grata: in ipſis ſiqdem non ſolum inſtruitur, ſed etiam reficitur populus, qui ibi conuenit ad diuina: ex quo in locis eiſdem ceſſare debent varia, & multo fortius fœda, & prophana colloquia, confabulationes quælibet, & quæcũq; alia quæ diuinum poſſunt turbare officium, aut oculos diuinæ offendere maieſtatis: ne vbi peccatoꝝ eſt venia poſtulanda, ibi peccandi detur occaſio, aut deprehendantur peccata committi: ad quoꝝ omnium obſeruationem Chriſtianum populum qui ad ipſas conuenit ex mero nobis paſtorali officio inducere cogimus, & modis omnibus coarctare. Sane diebus non longe præteritis in ciuitate neapolitana abuſio quædam inualuit, vt in eccleſiis in quibus attendi debent intentis præcordiis ſacra ſolẽnia, choreæ fiunt, atq; conuiuia, introducuntur equi, aliiq; actus noxii, & deteſtabiles exercentur: ſuper quibus volentes omnem materiam amputare, de conſenſu noſtri neapolitani Capituli ſtatuimus, ac monemus omnes & ſingulos mares & fœminas ciuitatis, & dioceſis neap. & degentes in eis, cuiuſcunq; ſtatus, ſeu conditionis exiſtant, vt in eccleſiis ipſis, aut ipſaꝝ aliqua, choreas, aut conuiuia non faciant, equos non introducant, vel ipſos intrare non pmittant, aut per ſe, vel alios ex cauſa quacunq; teneant, cauſa offerendi eoſdem pro funere, ſeu repreſentationis alicuius faciendæ, de noſtra licentia dumtaxat excepta: alioquin in ipſos, & ipſoꝝ quẽlibet excommunicationis ſententiam ferimus in his ſcriptis.

Expliciunt Conſtitutiones ſinodales, per Reuerendiſſ. D. Dominum Archiepiſcopum neap. eiuſq; venerabilem Capitulum nuprime editas, ac Venetiis anno ab incarnatione. 1542. excuſſas.

QVESTE SONO LE CONSTITVTIONI,

ORDINATE PER LO REVERENDISS.

Monſignor lo Archiepiſcopo de Napoli,& ſuo Capitolo, contra quelle perſone che commetteranno li infraſcritti Delitti, ouero peccati.

Videlicet.

IN PRIMIS eſcommunicammo tutte quelle perſone lequali blaſtemmano lo onnipotente Dio,la glorioſa vergine Maria,& li Santi publicamente,con animo deliberato,& peruerſa conſuetudine.

Eſcommunicammo tutti li heretici & ſciſmatici,& tutte quelle perſone che danno aiuto & fauore.

Eſcommunicammo tutte le fattocchiare,& tutte quelle perſone che gettano le ſorti,& quelli che fanno incanti,& ſortilegii per indiuinare,& tutte quelle perſone che vanno ad eſſe fattocchiare per tali coſe.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone, tanto Preiti quanto clerici,& ſecolari,che pigliano,& danno della ſanta creſma,dell'oglio ſanto,& dell'oglio delli infirmi per alcuna indiuinatione,ouer fattocchiaria.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone ch'abbruſciano,ouero pongono,o' fanno pener fuoco nelle poſſeſſioni,ouer terre,& caſe della maggiore chieſa di Napoli,& altre di ſua dioceſi,& d'altre pſone priuate.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone che contraheno de facto lo matrimonio ſecundo loco, poi che hanno contratto con altro primamente lo matrimonio di preſente legitimamente.

Eſcommunicammo tutte quelle pſone che fanno vſura publicamente.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone lequali ſcriueno, o' fanno ſcriuere li contratti fittitii & ſimolati in fraude di vſura.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone lequali falſamente fanno li in-ſtrumenti, ouero falſificano le litere apoſtolice, & del Reuerendiſſimo Monſignor lo Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone che deponeno, ouero dicono, o' fanno dire falſo teſtimonio, o' vſano falſi teſtimonii, e falſi ditti, ouero inſtrumenti falſi ſcientemente.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone che giocano all'azarra, o' con dadi, & altri giochi illiciti nelle chieſe, & tutte quelle che peccano carnalmente, o' chi commetteſſino roffianitio nella magior chieſa di Napoli, & in altre chieſe di noſtra dioceſi.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone lequali occopano li beni, ragioni, & ſcritture, tanto publice come priuate della magior chieſa di Napoli, & di altre chieſe di noſtra dioceſi iniuſtamente.

Eſcommunicammo tutti quelli clerici che tengono raccommandati li beneficii ſenza alcuno iuſto titolo, & non renonciano infra otto di, incominciando dal di della publicatione.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone che pongono, o' fanno ponere li giuramenti nelli contratti delli vaſſalli della magior chieſa di Napoli, & che fanno contratti di alienatione, ouero pignoratione delli beni de ditti vaſſalli, ſenza licentia del Reuerendiſſimo Monſignor lo Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutti quelli della citta & dioceſi de Napoli quali ſe fanno promouer alli ordini eccleſiaſtici da altro Prelato, ſenza licentia della Santita de. N. S. & del R. Mon. lo Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone che fanno conuenir clerici, ouero perſone eccleſiaſtice alla corte ſecolare, & tutti Giudici, & Ouficiali che conſenteno che tal cauſe ſi trattino nelle loro corti, in preiudicio della corte eccleſiaſtica.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone che diſhoneſtamente ſaltano, o' fanno conuiti alle chieſe, ouero capelle.

Eſcommunicammo tutti monaci & frati di noſtra dioceſi che vanno ſo

li fora de loro monaſterii.

Eſcommunicammo tutti quelli religioſi, preiti, & Diaconi liquali hanno impreſtati habiti, cotte, & altre coſe eccleſiaſtice a gioco di Carnele-uare, & altri atti inhoneſti, & prohibiti, & quelli che l'hanno portate.

Eſcommunicammo tutti li frati mendicanti che vanno pceſſionalmen-te p la citta di Napoli, ſenza licentia del R. Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutti li eſequutori delli teſtamenti delli defonti che tengono, & non aſſignano le poſſeſſioni legate a quelli che celebrano le meſſe per le anime delli defonti infra quindeci di, incominciando dal di della preſente publicatione.

Eſcommunicammo tutti li Preiti foraſtieri liquali celebrano, ouero am miniſtrano li eccleſiaſtici ſacramenti nella citta & dioceſi de Napoli, ſenza licentia del R. Archiepiſcopo di Napoli, o de ſuo Vicario.

Eſcommunicammo tutti li Preiti liquali fanno ſeruire le meſſe & benefi cii loro per ſubſtituto, ſenza licentia del R. Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutte quelle pſone lequali conferiſcono meſſe, & al-tri beneficii, ſenza ꝯfirmatione del R.M.lo Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutti li notari che ſcriueno li teſtamenti delli defon ti & non li manifeſtano infra otto di, dal di della morte delli teſtatori alla corte del R. Archiepiſcopo di Nap. o del ſuo legitimo pcuratore.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone lequali non pagano la quarta delli legati laſciati per li teſtatori delli loro teſtamenti infra vno meſe al R. Archiepiſcopo di Napoli, cōtando dal di che pigliano li legati.

Eſcommunicammo le abbateſſe & monache della citta di Napoli ſubdi ti al R. M. lo Archiepiſcopo di Napoli che eſcono dalli loro mona-ſterii, & che pigliano & recettano alli loro monaſterii le perſone eſtra nee, ſenza licentia del R. M.lo Archiepiſcopo di Napoli.

Eſcommunicammo tutte quelle perſone lequali accompagnano le mo-nache per la citta de Napoli, contra la forma delle conſtitutioni ſo-pradette del R.M.lo Archiepiſcopo.

Pronunciammo per eſcommunicati tutti li religioſi, di qual grado & religione ſi ſia, liquali intraſſeno dentro li monaſterii di monache, ſenza licentia del R.M. lo Archiepiſcopo di Napoli, o' del ſuo Vicario, ſecõdo il priuilegio di Papa Innocentio.iii.

Commandammo ſotto pena di eſcommunicatione, & di priuatione de beneficii, & mille libre di cera, che niſſuno clerico, ne Preite debba tenere concubine publice, ne in caſa ſua, ne de altri: & chi le teneſſe, le debbia cazzare infra ſpatio de quindeci di, quali le diammo: cinque per lo primo, cinque per lo ſecondo, & cinque per lo terzo & vltimo peremptorio termine, ſotto la pena predetta.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione tutte quelle perſone lequali in noſtra dioceſi vſano li priuilegii de indulgentie, non le debbano vſare, ſenza farne conſcientia al R.M. lo Archiepiſcopo di Napoli.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione tutte quelle donne che fuſſero concubine de clerici & Preiti, che infra ſpatio de quindeci di ſe ne debbano totalmente partire.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione che non ſia niſſuna perſona che gette prete, lota, o' immondezza ſopra i corpi morti de fideli.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione che non ſia perſona che gette vire, vertone, ſagitte, prete, ouero altra coſa dannoſa alli tetti & feneſtre della magior chieſa di Napoli ne delle altre chieſe.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione ogni perſona, tanto maſculi quanto femine di noſtra dioceſi non debba tener apoteche aperte per vender, ne far altro eſercitio prohibito il di delle feſte comandat per la ſanta madre chieſa, eccetto quelli che vendeno coſe da mangiare, da beuere, & da medicinare.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione ogni perſona che non debano reponer coſe che non ſono deputate al colto diuino nelle chieſe, ouero capelle.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione ogni peſona che non debano tener li fanciulli piccolini nelli loro letti per fino a tanto che li detti fanciullini non ſiano di anni tre.

Monimmo ſotto pena di eſcõmunicatione che non ſia niſſuno che giet te, ne faza giettare immonditie, ne altre brutture nelli ambiti della magior chieſa di Napoli, & delle altre chieſe.

Monimmo tutti li medici, tanto phiſici quanto chirurgici quali vanno a viſitare li infirmi, che inanci che le ordinino alcun remedio gli animo niſcano che ſi debbano confeſſare, & pigliar la ſacra cõmunione dalli loro parrocchiani, o᾽ da altri, con licentia di quelli.

Monimmo tutti li eſequutori delli teſtamenti che ſotto pena di eſcõmu nicatione in ſpatio d'un anno, incominciãdo dalla morte del teſtato re debbano eſequire tutti li legati ſi contengono in detti teſtamenti.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione tutti li eſequutori delli teſta menti che diſtribuendo loro li legati fatti per li defonti debbano te nere la quarta parte di detti legati, & darla a M. Reuerendiſs. lo Archi epiſcopo di Napoli, ouero di ſuo procuratore.

Monimmo ſotto pena di eſcommunicatione latę ſententiæ, che niſſuna perſona preſuma dire ingiuria, ne contumelia, ne battere, ne con pa role, ne con fatti niſſuno di quelli che veniſſero a dimandar Iuſtitia al la corte di M. R. lo Archiepiſcopo di Napoli, ne anchora a niſſuno ad uocato, ne procuratore, ne officiale di eſſa Corte, & ſpecialmente nel palazzo di eſſo M. R. ouero nel ſuo diſtretto, & chi preſume far il con trario, da mo lo eſcommunicammo.

Finiſcono le Conſtitutioni & Monitioni del R. Monſignor lo
Archiepiſcopo di Napoli, & ſuo Capitolo. Stampa
te in Vinegia ꝑ Venturino Roffinello,
a inſtãtia del nobel huomo meſ
ſer Matheo Morelli,
Nell'anno
M. D. XLII.

Regiſtro.

a b A B C D E F G H I K L.
Tutti ſono Quaterni, L Duerno.

1006780

Digitized by G

Digitized by Google